BATMAN ÜNİVERSİTESİ 2007

2026

III. ULUSLARARASI BATMAN SEMPOZYUMU

ÖZET METİN BİLDİRİ KİTABI

"Bilgiyi Enerjiye Dönüştüren Üniversite"

III. ULUSLARARASI BATMAN SEMPOZYUMU

Maziden Atiye

EDİTÖRLER

Prof. Dr. İdris DEMİR

Prof. Dr. Ferhat KORKMAZ

BATMAN 2026

Batman Üniversitesi Yönetim Kurulu'nun 22/04/2026 tarih ve 2026/16-01 sayılı kararı ile yayınlanmıştır.

Batman Üniversitesi Yayınları

Kitap Adı: III. Uluslararası Batman Sempozyumu
ISBN:
Kapak Tasarım/Cover Design: Fatma Zehra AY
Baskı: Elektronik Yayın Batman/2026

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın yayınlanamaz, elektronik veya mekanik yollarlar kopyası yapılamaz, bilgi olarak depolanamaz veya çoğaltılamaz.

Yazılardaki görüş ve sorumluluklar ilgili yazarlara aittir.

ÖN SÖZ

Batman, kent merkezi itibariyle yeni kurulan bir şehir gibi görünse de esasında on binlerce yıllık geçmişe sahip bir yerleşim yerinin adıdır. Petrol endüstrisi bölgeye önemli sosyal, siyasi ve ekonomik gelişme getirmiştir. Batman ve çevresi, tarihi ihtişamı ve doğal zenginliği ile ünlüdür. Üniversitemizin 2007 yılında kurulmasıyla Batman'ın köklü tarihi ve zengin çevresi üzerine yapılan araştırmalar sayıca artmıştır. Son yıllarda bu sayının Üniversitemiz ev sahipliğinde yapılan bilimsel kongre, konferans, çalıştay, proje ve protokollerin daha geniş kapsamlı yapıldığını müşahede etmekteyiz. Bu çerçevede düzenlediğimiz Sempozyum, kentin gelişimine katkı sunma arayışının bir parçası olma gayreti içindedir.

3. Uluslararası Batman Sempozyumunun amacı, Batman'ın sanat ve tarihini, ekonomisini, ticaretini, coğrafyasını, çevresini, kültürünü, toplumsal yapısını, sosyal bilimler, fen ve mühendislik alanları bağlamında kanıta dayalı araştırmalarla ortaya koymaktır. Hakem süreçleri tamamlandıktan sonra kabul edilen bildiriler içinde sadece "Batman Temalı" çalışmalar değerlendirilmeye alınmıştır. Batman ana temasıyla sınırlandırılmış bir multidisipliner sempozyum olma özelliğini taşıyan 3. Uluslararası Batman Sempozyumu'nda toplam 172 bildiri kabul edilmiştir. Sempozyum ana teması doğrultusunda gönderilen bildiriler programda yer almış olup 235 araştırmacı katkı sunmuştur. Özet bildiri kitabına alınan sunumlar; Arkeoloji, Edebiyat, Tarih, Sosyoloji, Eğitim, Psikoloji, İlahiyat, Yabancı Diller, Turizm, Kimya, Biyoloji, Fizik, Ekonomi, Ziraat, Mühendislik, Jeoloji gibi alanlarda yoğunlaştığı görülmektedir. Sempozyumda bildiri sunumları 26 ayrı oturumda çevrim içi olarak icra edilmiştir. Bilim insanları her oturumda Batman'ı pek çok ilmî disiplinde ele almışlardır.

Marifet iltifata tabidir, ilkesiyle bu sempozyumda Batman konulu bildiri sunacak olan değerli hocalarımıza ve araştırmacılara bir kez daha teşekkür etmek istiyorum. Batman temalı sempozyum fikriyle bizleri harekete geçiren ve başından beri kıymetli desteklerini bizden esirgemeyen Sayın Rektörümüz Prof. Dr. İdris Demir'e ayrıca teşekkür ediyorum. Ayrıca Sayın Valimiz Ekrem Canalp'a kentimizin gelişimine yaptıkları büyük katkılar nedeniyle teşekkür ediyorum. Son olarak sempozyumun her türlü aşamasında fedakârlıkla çalışan sempozyum ekibimize, Bilim kurulu üyelerimize, teşekkürlerimi tekraren iletmek isterim.

Düzenleme Kurulu Adına

Prof. Dr. Ferhat KORKMAZ

"Bilgiyi Enerjiye Dönüştüren Üniversite"

Onursal Başkan

Prof. Dr. İdris DEMİR (Batman Üniversitesi Rektörü)

Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Ferhat KORKMAZ

Organizasyon Kurulu

Prof. Dr. Ferhat KORKMAZ

Prof. Dr. Ömer Faruk ERTUĞRUL, Batman Üniversitesi

Prof. Dr. Necmettin SEZGİN, Batman Üniversitesi

Prof. Dr. YUSUF ÇINAR, Batman Üniversitesi

Öğr. Gör. Gamze SEMİZ

Sekreterya

Öğr. Gör. Gamze SEMİZ

"Bilgiyi Enerjiye Dönüştüren Üniversite"

Bilim Kurulu

Prof. Dr. İdris Demir, Batman Üniversitesi

Prof. Dr. Yusuf Baran, İzmir Yüksek Teknoloji Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet Mithat Güneş-Kırklareli Üniversitesi

Prof. Dr. Şehmus Demir, Gaziantep Üniversitesi

Prof. Dr. Hasan Bayındır, Dicle Üniversitesi

Prof. Dr. Veysel Ayhan, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Prof. Dr. İbrahim Dilek, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Hüseyin Bağcı, Ortadoğu Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Bilal Sambur-Yıldırım Beyazıt Universitesi

Prof. Dr. Veysi İşler-Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Prof. Dr. Ömer Faruk Ertuğrul, Batman Üniversitesi

Prof. Dr. Necmettin Sezgin, Batman Üniversitesi

Prof. Dr. Yusuf Çınar, Batman Üniversitesi

Prof. Dr. Pelin Tan, Batman Üniversitesi

Prof. Dr. Fuat İstemi, Batman Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Osmanlı Modernleşme Döneminde Beşiri'de Eğitim 11
Osmanlı Dönemi'nde Tarihi Hasankeyf Köprüsü'nün Durumu 12
XVIII. Yüzyıl Osmanlı'da Kalebendlik ve Sürgün Cezası: Hasankeyf Örneğinde 13
Batman'da Yerel Basının Ortaya Çıkışı: Batman Sesı Gazetesi Üzerıne Bir İnceleme 14
Ortaçağ Hisnkeyfâ Eyyûbîlerinde Trajik Bir Taht Kavgası 15
Hasankeyf'te Yatır, Türbe, Evliyâ ve Şehitlere Yüklenen Kültürel ve Duygusal Anlamlar: Kutsal Mekân Fenomenolojisi Perspektifinden Bir İnceleme 16
Ortaçağ'da Dicle Nehrinin Hasankeyf Ticaretine Etkisi 17
Sibirya ve Anadolu Sahası Türk Masallarının Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi: Altay ve Batman Örnekleri 18
Abdulvahap Akbaş'ın Öykülerinde Dinamik Bir Unsur Olarak Dicle Nehri 19
Mevlid Geleneği Batman Örneği: Şeyh Muhammed Emin el-Haydarî'nin Mevlid-i Nebî Metni ve İcra Pratiği 20
Bediiyat Müşareketinde Batmanlı Abdulvahap Akbaş ve Anamurlu Abdulkadir Bulut Şiiri 21
Abdulvahap Akbaş'ın Şiirlerinde Tasavvuf ve Diriliş 22
Modern Müzecilik Anlayışı Çerçevesinde Eser Sergileme Politikalarının Ziyaretçi Davranışına Yansımaları: Batman Mehmet Cabir Alper ve Hasankeyf Müzeleri Üzerine Bir Araştırma 23
Batman İli 2026 Yılı Koro Konserlerinin İncelenmesi 24
Görme Engelli Ziyaretçiler İçin Kültürel Alanların Erişilebilirliğinin Değerlendirilmesi: Batman Müzesi Örneği 25
Batman Üniversitesi Çocuk Korosu 2024, 2025 Yılları Repertuvarının Karşılaştırmalı Analizi 26
Türk Sinema Tarihinde Batman'ın Yeri 27
Batman Şehrinin Göstergebilimsel Analizi 28
Batmanlı Dengbêj Salihê Qubînî'nin'nın Dengbêj Sanatına Kattığı Değer 29
Taşın Sanata Dönüşümü: Hasankeyf'te Estetik Yaklaşımlar 30
19. Yüzyılın İkinci Yarısında Hasankeyf Nahiyesi: Sosyo-İdari Bir İnceleme 31
19. Yüzyılın İkinci Yarısında Beşiri'de Görev Yapan Müdürler (1861-1894) 32
Şer'iyye Sicilleri Üzerinden Bir İnceleme: Sason Kazasında Osmanlı Taşra Hukuku 33
Hicrî VIII. (XIV.) Yüzyıl İslâm Tarih Yazıcılığında Hısnıkeyfâ 34
Moğol İstilasi Çağinda Hisnkeyfâ Eyyûbîleri: Siyasi Bağımlılık ve Denge Politikası 35
Osmanlı Dönemi'nde Aşiret-Devlet İlişkisi: Reşkotan Aşireti (Beşiri Yöresi) 36
Osmanlı Dönemi'nde Hasankeyf Vakfında Yaşanan Sorunlar 37
Hasankeyf Mevlidi 38
Yezidilerin Eğitim Anlayışının Dinî Düşünce ve Sosyal Hayata Etkisi 39
Batman'daki İmam Hatip Liselerinde Ötekileşme Deneyimleri Üzerine Bir Saha Çalışması 40
Ortaçağ Arapça ve Farsça Coğrafya Kitaplarında Hasankeyf (Hısnıkeyfâ)'e Dair Bilgiler 41
El-Haskefî'nin İfâdâtü'l-Menar Adlı Eseri Bağlamında Sünnet/Haber Anlayışı 42
Örgün Eğitimle Birlikte Hafizlik Projesi: Batman İlindeki Uygulamaların Mevcut Durumu ve Gelişim Alanları 43
Hadislerin Halk Kültüründeki Dönüşümü Batman Özelinde Bir İnceleme 44
Modernleşen Bir Şehirde Kadim Bir Gelenek: Batman Medreselerinin Sosyokültürel Gelişime Katkısı 45
Molla Hüseyin Êsî (Hayatı ve Eserleri) 46
Kur'an Çevirilerinde Deyimsel Niteliğe Sahip İfadelerin Aktarımı "Qur'ana Pîroz û Meala Wê ya Kurdî" Üzerine Bir İnceleme 47
Batman Merkezinde Faaliyet Gösteren Medreselerin Panoraması 48
Kur'an Kıssalarında Nazım Geleneği: Molla Mehmet Emin Ve "Kur'an Kıssaları" Adlı Manzum Eseri 49
Batman ve Çevresinde Medrese Geleneği ile Hadis Eğitiminin Tarihsel Arka Planı 50
Çoklu-Evrensel Peyjazlar Afekt Pedagojileri: Tigris Fenomenolojileri 51
Batman: Yeni Nesil Kırsal Kalkınma Vizyonu 52
Bıttım Sabunu: Mezopotamya Kırsalından Küresel Pazara Yolculuk 53
Batman'da İşgücü Piyasasının Değişen Görünümü: 2022–2025 Dönemi Üzerine Bir Değerlendirme 54
Kentsel Dönüşüm Süreçlerinde Kent Hakkı Mücadelesi ve Sivil Toplumun Rolü: Batman İli Örneği 55
Açık Bir Laboratuvar Olarak Batman: Kamusallık, Beğeni ve Gündelik Hayatın Dönüşümü 56

Tarihi Mimari Yapılarda Sırlı Tuğla ve Frit İçerikli Çinilerin Yapısal Özellikleri: Zeynel Bey Türbesi Üzerinden Bir Değerlendirme 57
GRE MİGRO Assur–Urartu Sınırında Stratejik Bir Geçiş ve Denetim Merkezi: Yukarı Dicle Havzasında Jeopolitik Bir Höyük 58
Hasankeyf'te Kaya Konutlardan Modern Konutlara Geçişin Yerel Halk Üzerindeki Sosyal ve Kültürel Etkisi 59
Bir Kültürel Miras Olarak Mimari Yapıların Belgelenmesi: Arkeolojik ve Arkeometrik Yaklaşımlar (Mor Kuryakos Manastırı Örneği) 60
Yukarı Dicle Bölgesi'nde MÖ 3. Binyılda Ölü Gömme Gelenekleri Üzerine Bir Değerlendirme: Taş Sanduka Mezarları 61
Batman Bölgesi'nin Demir Çağı 62
İleri Yetişkin Bireylere İngilizce Öğretiminde Sınıf İçi Uygulamalar, Öğrenci Deneyimleri ve Öğretimsel Çıkarımlar: Batman 60+ Tazelenme Üniversitesi Örneği 63
Anadolu ve Yukarı Mezopotamya Odaklı Olarak Gıda ile İlişkili Dilin Tarihsel Dönüşümü ve Kültürlerarası Dolaşımı 64
Batman İlinde İki Dillilik ve Çok Dilliliğin Dil Gelişimi, Yabancı Dil Öğrenme Becerisi ve Çok Kültürlü Yapı Üzerindeki Etkisi 65
Batman'ın Kültürel ve Tarihsel Mirasının İngilizce Dil Öğretim Materyallerine Dönüştürülmesi: Turizm Rehberliği Öğrencileri İle Nitel Bir Çalışma 66
Portfolyo Temelli Öğretimin Akademik Yazma Becerilerini Geliştirmedeki Etkisi: Batman Üniversitesi Hazırlık Sınıfı Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma 67
Batman İlinin Dilsel Mozaiğinin Tarihsel Oluşum Evreleri Ve Güncel Durumu: Artzamanlı Bir Perspektif 68
Yabancı Dil Eğitimi ve Mesleki Beceriler ile Kültürlerarası Yetkinlik Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi: Batman Üniversitesi ve Mardin Artuklu Üniversitesi Turizm Öğrencileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma 69
Gösterişçi Tüketim Eğilimi: Batman Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma 70
Üniversite-Toplum Etkileşiminde Toplumsal Duyarlılığın İnşasında Sosyal Sorumluluk Pratikleri 71
Petrol Keşfi Ekseninde Batman'ın Nahiye 'den İl'e Uzanan İdari Dönüşümü (1936–1990) 72
Ortaçağ Hısnkeyfa'sında Veba ve Şark Çıbanı Hastalığı 73
Hasankeyf Yerleşmesinin Kuruluş Yeri Seçiminde Etkili Olan Unsurlar 74
Batman'daki Köprüler ve Ticaret ile Ulaşım Üzerindeki Etkileri 75
Batman İli Odaklı İşletme Araştırmalarının Evrimi: Lisansüstü Tezler Üzerinden Bir İnceleme 76
Batman'da Sanayileşmenin Tüketim Kalıplarına Etkisi: Petrol Temelli Ekonomiden Postmodern Tüketim Davranışına 77
Batman'da Kamusal Alanın Ortaya Çıkışı ve Gelişimi 78
Ekonomik Sermaye Kaybından Habitus Dönüşümüne: Batman'da Uzun Süreli İşsizliğin Sosyoekonomik Analizi 79
Kent, Mekan ve Kamusallık: Batman'ın Felsefi ve Sosyolojik Bir Okuması 80
Dijital Sosyalleşme, Kültürel Hafıza ve Gençlik Kimliği: Batman Örneğinde Sosyal Medya Pratiklerinin Psikolojik Yansımaları 81
Batman'daki Endüstriyel Miras Unsurlarının Turistik Ürün Kapsamında Değerlendirilmesi 82
Yerel Restoran Menülerinde Özel Beslenme Türlerinin Görünürlüğü: Batman Örneği 83
Gelenekten Füzyona: Havdelli Tiramisu Örneğinde Batman'ın Gastronomi Turizmi Potansıyeli 85
Göçerlerde Geleneksel Mutfak Kültürü: Koçerler Üzerine Bir Alan Araştırması 86
Antik Dönemdeki Ballı Arpa Ekmeğinin: Modern Teknikler İle Üretimi 88
Dicle Havzası'nda Simgesel Bir Lezzet Olarak Şabut Balığı (Arabıbarbus Grypus): Hazırlama, Pişirme ve Tüketim Pratiklerinin Fenomenolojik Analizi 89
Genç Spor Tüketicilerinin Medya Aracılı Spor Tüketim Davranışlarının ve Davranış Temelindeki Motivasyonel Kaynakların Belirlenmesi 90
TÜİK Verileri Işığında Batman'da Kadın İntiharları: Yerleşik Algının Eleştirel Analizi (2018-2024) 91
Batman Petrolspor Taraftarlarında Psikolojik Bağlılığın Demografik Analizi 92
Erişkinlerde Gömülü Dişlerin Prevalansı, Dağılımı ve Gömülme Paternleri: Batman Üniversite Hastanesinde Retrospektif Panoramik Radyografik Çalışma 93
Spor Bilimleri Fakültelerinde Akademisyenlerin Örgütsel Sessizlik İle İlgili Görüşleri: Nitel Bir Araştırma 94
Termal Konforun Rekreasyon ve Turizm İçin Önemi: Batman İçin Bir Değerlendirme 95
Turizm Master Planlarının Destinasyon Gelişimindeki Rolü: 2024–2029 Batman Turizm Master Planı Üzerine Kuramsal Bir Değerlendirme 96
Dijital Müzecilik ve Artırılmış Gerçeklik: Hasankeyf Müzesi Üzerine Bir İnceleme 97

Güneydoğu Anadolu Kahve Kültüründe Yerel Bir Varyant: Hasankeyf Hilve Kahvesi'nin Hazırlanış ve Tüketim Pratikleri 98
Batman İlinin Alternatif Turizm Potansiyeli 99
Sakin Kentler ve Hasankeyf'in Sakin Kent Olabilme Potansiyeli Üzerine Bir Değerlendirme 100
Batman İli İle İlgili Yapılan Eğitim Öğretim Çalışmaların İncelenmesi: Doküman İncelemesi 101
Öğretmenlerin Batman İlindeki Eğitime İlişkin Metaforik Algıları 102
Sosyal Medyada Paylaşılan Dini İçerikli Videoların Gençlerin Değerler Eğitimine Etkisi (Batman İli Örneği) 103
Öğretmenlerin Yapay Zekâ Tutumlarının Mesleki Özyeterlik ve Mesleki Stres Üzerindeki Etkisi 105
Eğitimin Değer Bilgisi Üzerindeki Önemi 106
Öğretmenlerin Eğitim Projelerine İlişkin Görüşleri 107
Edebî Anlatıların Turizm Rehberliği Açısından Önemi: Diyarbakır, Mardin ve Hasankeyf Örnekleri Üzerinden Anlatı Temelli Yorumlama 108
Turizm Rehberliği Öğrencilerinin Yabancı Dil Sınav Teknikleri Dersine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi: Batman Üniversitesi Örneği 109
Batman'ın Geçmiş ve Gelecek Turizm Talebi 110
Potansiyel ve Gerçeklik Ekseninde Batman'da Sağlık Turizmi 111
Kayıp Miras ve Turizm: Hasankeyf'in Hafıza Temelli Bir Destinasyon Olarak Değerlendirilmesi 112
Batman İlindeki Farklı Lise Türlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Obezite Farkındalık Düzeylerinin Karşılaştırılması 113
Türkiye'de Sağlık Turizminin Gelişimi ve Batman İlinin Konumu 114
Batman'da Aile Yapısı ve Çocukluğun Dönüşümünde Tüketim Toplumunun Etkisi 115
Dijital Bağımlılığın Yordayıcısı Olarak Problemli Sosyal Medya Kullanımı; Batman Üniversitesi Örneği 116
Batman'da Gençlik Kültürü ve Yeni Dil Biçimleri: Sosyal Medya Dili, Sokak Dili, Melez Dil Kullanımı ve Kimlik Performansı 117
İstatistiki Veriler Işığında Batman İlinde Erken Çocukluk 118
Erken Çocukluk Döneminde Fiziksel Aktivitenin Gelişimsel Boyutları: Bir Derleme Çalışması 119
Yaşamak mı, Paylaşmak mı? Paylaşılabilirlik Mantığı ve Kendilik Sunumunun Platformlaşması: Batman İlinde Genç Bireyler Üzerine Nitel Bir İnceleme 120
Batman ve Çevresinin İklimi, Coğrafi Etkileşimleri ve Sonuçları 121
Batman Yerel Basınında Toplumsal Sorunların Temsili: Çağdaş Gazetesi Köşe Yazıları Üzerine Bir İnceleme 122
Hafıza Mekânlarından Anlatısal Kimliğe: Arif Arslan'ın Öykülerle Batman'ın Kısa Tarihi Adlı Eserinde Batman'ın Göç ve Kültürlerarasılık Bağlamında Yeniden İnşası 123
İluh'tan Batman'a: Demokrat Parti Döneminde Devlet Yatırımları İle Bir Enerji Kentinin İnşası 124
Arif Arslan'ın Sana Raman Güllük Gülistanlıktır Diyemem: Öykülerle Batman'ın Kısa Tarihi Adlı Eserinde Batman'ın Kentleşme Serüveni 125
Dijital Çağın Eşiğinde Bir Kent: Batman'da Toplumsal Hafıza ve Teknoloji Odaklı Gelecek Tasavvurları 126
Sağlık Çalışanlarında Mobbingin İşten Ayrılma Niyetine Etkisinde Tükenmişliğin Aracı Rolü: Batman İli Örneği 127
Sağlık Çalışanlarında Güvenlik İkliminin Hasta Güvenliği Üzerindeki Etkisi: İş Tatmininin Aracılık Rolü (Batman İli Örneği) 129
Batman İlinde Kansere Bağlı Ölümlerin İncelenmesi: Bölgesel ve Ulusal Düzeyde Karşılaştırmalı Bir Analiz 130
Demografik Dönüşüm Sürecinde Batman İlinde Aktif Yaşlanma ve Geriatrik Fizyoterapi: Tüik 2025 Verileri Temelli İnterdisipliner Bir Analiz 131
Sağlık Çalışanlarında İş Yükü Algısı ve İş Stresi: Demografik ve Kurumsal Belirleyiciler 132
Batman İlinde Sağlık Göstergelerinin Eğilimi ve Bölgesel Karşılaştırmalı Analizi (2009-2024) 133
Türkiye ve Batman'da Yaşlı Nüfus Oranı İle Yaşlılarda Dijital Uçurumun Etkileri: Sorunlar, Yerel Öneriler ve Politika Hedefleri 134
Batman İlindeki Kadın Tekstil İşçilerini Konu Alan Lisansüstü Tezlerin Değerlendirmesi 135
Batman'ın Mimari Pratikler Üzerinden Sosyo-Mekânsal Dönüşümü 137
Batman Petrol Gelirinin Yerel Kalkınma ve İstihdama Yönelik Kullanımı 138
Batman İçin Kaynak Temelli Büyüme ve Kaynak Laneti İkilemi: Sege Temelli Analiz İncelemesi 139
Maziden Atiye Mekânsal Kopuş ve Bellek: Hasankeyf'in Dönüşümünün Sosyo-Politik ve Psikolojik Analizi 140
Endüstri, Coğrafya ve Gelenek: Batman'in Türk Sinemasindaki Temsilleri (1966-2010) 141
Batman Biosys Biyomedikal Konveyör Hattında Kullanılan AISI 1045 Çelik Dişlinin Hasar Analizi 142
Batman İlinde Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanımı ve Geleceği 143

Batman'da Temiz Enerji Politikaları: Küresel Isınmaya Karşı Sürdürülebilir Çözümler 144
Elektrik Tüketiminde Ges Santrallerinin Batman İline Enerji Bakımından Katkısı 145
Yatay Tip Toprak Kaynaklı Isı Pompasında Farklı Isı Transfer Akışkanlarının Sistem Performansına Etkisinin Deneysel Olarak İncelenmesi: Batman Üniversitesi Batı Raman Kampüsü Uygulaması 146
Cefan Kavunu ve Mezrone Üzümü Kurutulması Amacıyla Jeotermal Enerjı Tabanlı Prototıp Fırın Tasarımı 147
Batman İlinin Yenilenebilir Enerji Potansiyelinin Değerlendirilmesi: Güneş ve Rüzgar Enerjisi Odaklı Bir Analiz 148
Batman Kent Merkezi ve Çevresinde Yeraltı Suyu Tespiti Ve Sondaj Araştırmaları 149
Batman Kentinin Kuruluş Yeri ve Doğal Çevre Riskleri: Jeomorfolojik, Jeolojik ve Klimatolojik Bir Değerlendirme 150
Batman İl Sınırları İçerisindeki Bazı Kültürel Taş Miraslarda Görülen Geomekanik Problemler ve Çözüm Öneriler 151
Batman'da Deprem Riski ve Yapı Stokunun Değerlendirilmesi 152
Batman İli ve Çevresinin Depremselliğinin Sismotektonik Açıdan İncelenmesi 153
Türkiye'nin Batman İlinde Su ve Enerji Sürdürülebilirliği İçin Doğaya Dayalı Çözümler 154
Batman İlinde Kentsel Su-Enerji Altyapısı ve Sürdürülebilirlik Sorunları 155
Batman İklim Koşullarında Merkez Alıcılı Güneş Kulesi Sistemininc fd Tabanlı Isıl Performans Analizi 156
Hanehalkı Enerji ve Su Tüketiminin Karbon Ayak İzi Üzerindeki Etkisi: Batman İli Örneği 157
Petrol Terminali Pruvam, M/T Batman 158
Aman Petrol Canım Petrol, Gazibatman 160
Batman İklim Koşullarında Elektrikli Araç Bataryalarının Isıl Davranışının Deneysel ve CFD Tabanlı Analizi 162
Batman İlinde Konut Isıtması İçin Isı Pompası ve Doğalgaz Kombi Sistemlerinin Termodinamik, Ekonomik ve Çevresel Karşılaştırması 163
Batman İlinde Doğalgaz Tüketimine Dayalı Karbon Ayak İzinin Değerlendirilmesi 164
Batman Üniversitesi Batı Raman Kampüsü'nde Elektrik Tüketimine Dayalı Karbon Ayak İzi Analizi 165
Biyolojik Olarak Parçalanabilen Fdm 3d İle Basılan Pla Malzemelerin Lazer Işını ile İşlenmesinin Araştırılması 166
Batman Bölgesinde Güneş Radyasyonu İzleme İçin Zno Bazlı UV Fotodedektörlerinin Üretimi ve Karakterizasyon 167
Atbaşı Pompa Sistemlerinde Rod Arızalarının İstatistiksel İncelemesi 168
Batman Üniversitesi Batı Raman Kampüsü İçin Güneş Enerjisi Potansiyelinin ve Fotovoltaik Sistem Performansının Analizi 169
Batman Ekolojisinde Koçeri Koyunu: Genetik Karakterizasyon, Morfolojik Tanımlama ve Sürdürülebilir Islah Yaklaşımları 170
Batman Organize Sanayi Bölgesi'nde Faaliyet Gösteren Firmaların Dijital Dönüşüm Düzeyleri: Web ve Sosyal Medya Temelli Bir İnceleme 171
Hidrojen Enerjisi Üretim Potansiyeli ve Batman İlindeki Fırsatlar: Teknik ve Ekonomik Boyutlarıyla Bir Değerlendirme 172
Batman Bitki Çeşitliliği ile Nanopartiküllerin Yeşil Sentezi ve Biyolojik Aktiviteleri 173
Ulusal ve Yerel Perspektiften Badem Üretim Dinamikleri: Türkiye ve Batman Analizi (2020-2024) 174
Batman'da Nannospalax Ehrenbergi'nin (Rodentıa: Mammalıa) Biyokimyasal Parametreleri 176
Batman İlinde Ayçiçeği (Helianthus Annuus L.) Tarımının Önemi ve Üretimine Genel Bir Bakış 177
Batman İli Toprak Sıcaklığının Trend Analizi ve Tarımsal Açıdan Önemi 178
Batman İlinde Tütün Üretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri 179
Batman Yöresel Bitkilerinin Bitki Temelli Beslenme (Vegan ve Vejetaryen) Açısından Besinsel ve Gastronomik Değerlendirilmesi 180
Zivzik Narı Kabuğundan Elde Edilen Biyokarbon İle Sulu Çözeltilerden Fenolün Adsorpsiyonu 182
Batman'da Hasar Tespit Süreçlerinin Değerlendirilmesi 183
Kuşburnu ve Zeytinyağının Derişim Etkisine Bağlı Spf Değişiminin İncelenmesi 184
Batman Florası Üzerine Etnobotanik Bir Değerlendirme: Bazı Gıda Bitkilerinin Geleneksel Kullanım Alanı 185
Batman'da Pestisit Kullanımı: Çevresel Davranış ve Risk Yollarına Kimyasal Bir Bakış 186
Yenilenebilir Enerji Kaynakları İçeren Mikroşebekelerin İşletimi ve Maliyet Analizi: Batman Sason Örneği 187
Aromatik Bitkiler ve Filizlerde Ozon Uygulamasının Mıkrobiyal Dekontaminasyon ve Biyoaktif Bileşikler Üzerine Etkisi 188
Batman Bölgesinden Elde Edilen Kondensat Petrol ile Dizel Yakıt Karışımlarının Yanma Sürecine Etkisinin Deneysel İncelenmesi 189

OSMANLI MODERNLEŞME DÖNEMİNDE BEŞİRİ'DE EĞİTİM

Hatip YILDIZ*

Özet

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Yavuz Selim Dönemi'nde Osmanlı idaresine girmesiyle, Batman ilinin bugünkü sınırları içinde yer alan Beşiri kazası ile bağlı nahiye ve köylerin tamamı Diyarbekir Vilayetinin idari yapısı içerisinde yer almıştır. Bu durum, tespit edilebildiği kadarıyla Osmanlı Devleti'nin sonuna kadar aynı şekilde devam etmiştir.

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra daha planlı bir şekilde yürütülen modernleşme çalışmaları, İstanbul'un dışında yani vilayetlerde de peyderpey hayata geçirilmiştir. Bu dönemde merkezde olduğu gibi taşrada da yenilik yapılan alanlardan biri de eğitimdir. Bilhassa 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren vilayetlerde farklı düzeylerde pek çok modern eğitim kurumu açılmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda Beşiri kazasında da Maarif Nezaretine bağlı çok sayıda yeni okul açılmış olup bunların başında Beşiri (Elmedin), Elhadiye, Tepe ve Sinan ibtidai mektepleri ile Beşiri Rüşdiye Mektebi gelmektedir. Modern temel eğitim kurumları olan ibtidailerin açılamadığı köylerde ise sıbyan mektepleri vasıtasıyla zorunlu eğitim ihtiyacı karşılanmıştır.

Bu çalışmada; söz konusu ibtidai ve rüşdiye mekteplerinin açılışları ile öğretmen, öğrenci, ders, eğitim ve mali durumları ayrıntılı olarak incelenecektir. Böylece sosyokültürel yapısından dolayı bilhassa Sultan II. Abdülhamid Dönemi'nde eğitim düzeyinin yükseltilmesine oldukça önem verilen Beşiri kazasının modern eğitim yapısı ve bölgede izlenen eğitim politikaları ana hatlarıyla ortaya konulacaktır.

Çalışmanın hazırlanmasında; Osmanlı Devlet Salnameleri, Maarif Salnameleri, Maarif İstatistikleri, Diyarbekir Vilayet Salnameleri, Diyarbekir Gazetesi, Osmanlı Arşivi Maarif Nezareti belgeleri ve konuyla ilgili araştırma eserlerden faydalanılacaktır.

Anahtar kelimeler: Batman, Beşiri, eğitim, okul, ibtidai, rüşdiye.

EDUCATION IN BEŞIRI DURING THE OTTOMAN MODERNIZATION PERIOD

Abstract

After the Southeastern Anatolia Region came under Ottoman rule during the Yavuz Selim Period, all of the townships and villages of Beşiri, which is located within the current borders of Batman province, were included in the administrative structure of Diyarbekir Province. This situation continued in the same way until the end of the Ottoman Empire.

After the declaration of the Tanzimat Edict in the Ottoman Empire, the modernization studies, which were carried out in a more planned way, were gradually implemented outside of Istanbul, that is, in the provinces. In this period, one of the areas where innovations were made in the provinces as in the center is education. Especially since the second half of the 19th century, many modern educational institutions at different levels began to be opened in the provinces. In this direction, many schools were opened in the Beşiri district under the Ministry of Education, and the main ones are Beşiri (Elmedin), Elhadiye, Tepe and Sinan primary schools and Beşiri secondary school. In villages where modern primary education institutions (ibtidai) could not be established, the need for compulsory education was met through sibyan mekteps (primary schools).

In this study, opening of these primary and secondary schools and their teachers, students, course, education and financial situations has been examined in detail. Thus, the modern education structure of the Beşiri district, where importance was given to raising the education level, especially during the reign of Sultan Abdulhamid II, and the education policies followed in the region has been revealed.

In the preparation of the work, Education Yearbooks, education statistics, Provinces Yearbooks, Diyarbekir Newspaper, Documents of the Ministry of Education in the Ottoman Archives of the Prime Ministry and research works on the subject have been used.

Keywords: Batman, Beşiri, education, primary and rushdie schools.

*Prof. Dr., Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Diyarbakır/Türkiye, hatipyildiz@dicle.edu.tr

OSMANLI DÖNEMİ'NDE TARİHİ HASANKEYF KÖPRÜSÜ'NÜN DURUMU

Mehtap NASIROĞLU AYDIN*

Özet

Hasankeyf Artukluları'nın dördüncü hükümdarı Fahreddin Karaaslan tarafından yaptırılan Hasankeyf köprüsü hem Arap coğrafyacılarının hem de birçok batılı seyyahın eserlerinde büyük bir övgüyle bahsettikleri bir yapıdır. Ortaçağ'da önemli bir merkez olan Hasankeyf şehrinin zaman içerisinde öneminin azalmasıyla beraber özellikle 17. yüzyıldan itibaren köprünün de yıkılmaya başladığı anlaşılmaktadır. Şeref Han'ın Şerefname isimli eserinde bulunan bilgilere bakıldığında 16. yüzyılda köprünün hala sağlam olduğu ve şehrin kale ile olan bağlantısının bu köprü ile sağlandığı aktarılmaktadır. Bu bilgilerden Osmanlı döneminde aktif olduğu anlaşılan köprünün bakım ve onarım giderlerini karşılamak üzere iki ayrı vakıf kurulduğu bilinmektedir. Osmanlı vakıf sistemi içerisinde köprü için lazım olan harcamalar buradan geçen yolculardan alınan ücretlerle değirmen, dükkân ve hane gelirlerinden karşılanmaktaydı. 17. yüzyıldan itibaren köprünün ciddi bir tamire ihtiyaç duymaya başladığı, merkeze yazılan birçok arşiv vesikasında görünür hale gelmektedir. Arşiv belgelerinden anlaşıldığı kadarıyla 19. Yüzyılın ortalarında

Hasankeyf Köprüsü'nün tamire muhtaç konumu devam etmektedir. Bu anlamda özellikle 17. yüzyılın ortalarından itibaren Hasankeyf'ten Osmanlı başkentine köprünün tamiri için yollanan belgeler merkez-taşra ilişkisini tahlil etme açısından da önem arz etmektedir.

Bu çalışmada; geriye kalan ayakları günümüzde yapılan Ilısu Baraj Gölü altında kalan Hasankeyf Köprüsü'nün Osmanlı dönemindeki durumu arşiv vesikalarına dayalı olarak anlatılmaya çalışılacak ve Osmanlı vakıf sistemi içerisinde faaliyetine nasıl devam ettiği incelenecektir.

Anahtar kelimeler: Hasankeyf, Köprü, Osmanlı, Vakıf

THE CONDITION OF THE HISTORICAL HASANKEYF BRIDGE DURING THE OTTOMAN PERIOD

Abstract

Hasankeyf bridge, built by Fahreddin Karaaslan, the fourth ruler of the Artuqids of Hasankeyf, is a structure that both Arab geographers and many western travelers mention with great praise in their works. Hasankeyf city, which was an important center in the Middle Ages, decreased in importance over time, especially in the 17th century. it is understood that since the century, the bridge has also begun to collapse. When looking at the information found in Şeref Han's work Şerefname, it is stated that the bridge was still intact in the sixteenth century and the connection of the city with the castle was provided by this bridge. From this information, it is known that two separate foundations were established to cover the maintenance and repair expenses of the bridge, which is understood to have been active during the Ottoman period. Within the Ottoman foundation system, the expenses required for the bridge were covered from mill, shop and household incomes with the fees received from the passengers passing through here. Since the seventeenth century, it has become visible in many archival documents written to the center that the bridge has started to need serious repair. As far as it is understood from the archival documents, the position of Hasankeyf Bridge in need of repair in the middle of the nineteenth century continues. In this sense, especially since the middle of the seventeenth century, the documents sent from Hasankeyf to the Ottoman capital for the repair of the bridge are also important in terms of analyzing the central-provincial relationship.

In this study; the situation of the Hasankeyf Bridge, the remaining legs of which are under the Ilisu Dam Lake, which is built today, during the Ottoman period will be tried to be explained based on archival documents and it will be examined how it continues its activities within the Ottoman foundation system.

Keywords: Hasankeyf, Bridge, Ottoman, Foundation

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Batman/Türkiye, mehtapnasiroglu@gmail.com

OSMANLI'DA KALEBENDLİK VE SÜRGÜN CEZASI: HASANKEYF ÖRNEĞİNDE

Hanife ALACA*

Özet

Bu çalışma, Osmanlı ceza pratiği içerisinde önemli bir yere sahip olan kalebendlik ve sürgün cezalarını, Hasankeyf örneği üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Osmanlı ceza sisteminde, suçun niteliğine göre uygulanan yaptırımlar arasında yer alan kalebendlik, bireyin belirli bir kalede zorunlu ikamete tabi tutulmasını ifade ederken; sürgün cezası, suçlunun bulunduğu sosyal ve ekonomik çevreden uzaklaştırılarak farklı bir yerleşim birimine gönderilmesini kapsamaktadır. Bu iki ceza türü, hem kamu düzeninin sağlanması hem de toplumsal kontrolün sürdürülmesi açısından işlevsel araçlar olarak kullanılmıştır.

Çalışmada, Osmanlı arşiv belgeleri, özellikle Mühimme Defterleri ve Kalebend Defterleri ışığında Hasankeyf'in sürgün ve kalebendlik uygulamalarındaki yeri analiz edilmektedir. Stratejik konumu ve idari yapısı itibarıyla Hasankeyf'in, suçluların cezalandırılmasında tercih edilen bir merkez olup olmadığı sorgulanmaktadır. Ayrıca, bu cezaların hangi suç türleri için uygulandığı, cezaya çarptırılan bireylerin toplumsal statüleri ve cezaların sürekliliği gibi hususlar ele alınmaktadır.

Elde edilen bulgular, kalebendlik ve sürgün cezalarının yalnızca cezalandırma amacı taşımadığını; aynı zamanda merkezî otoritenin taşra üzerindeki denetimini güçlendirme ve potansiyel toplumsal huzursuzlukları önleme işlevi gördüğünü ortaya koymaktadır. Hasankeyf örneği, bu bağlamda Osmanlı taşrasında ceza uygulamalarının yerel dinamiklerle nasıl şekillendiğini göstermesi açısından önem arz etmektedir.

Sonuç olarak bu çalışma, Osmanlı ceza tarihi literatürüne katkı sağlamayı ve özellikle taşra merkezlerinde uygulanan cezai pratiklerin daha iyi anlaşılmasına yönelik yeni bir perspektif sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Osmanlı, Kalebend, Hasankeyf, Ceza.

IMPRISONMENT IN FORTRESSES AND EXILE PUNISHMENTS IN THE OTTOMAN EMPIRE: THE CASE OF HASANKEYF

Abstract

This study aims to examine the punishments of fortress confinement (kalebendlik) and exile, which held an important place in Ottoman penal practice of Hasankeyf. In the Ottoman penal system, fortress confinement, one of the sanctions applied according to the nature of the crime, refers to the compulsory residence of an individual in a specific fortress; while the punishment of exile involves the removal of the offender from their social and economic environment and their relocation to a different settlement. These two types of punishment were used as functional tools both to ensure public order and to maintain social control.

In the study, the role of Hasankeyf in practices of exile and fortress confinement is analyzed in light of Ottoman archival documents, particularly the Kalebend registers. Considering its strategic location and administrative structure, it is questioned whether Hasankeyf was a preferred center for the punishment of criminals. Additionally, issues such as which types of crimes these punishments were applied to, the social status of the individuals sentenced, and the continuity of these punishments are addressed.

The findings reveal that in the 18th century, the punishments of fortress confinement and exile did not serve solely punitive purposes; they also functioned to strengthen the central authority's control over the provinces and to prevent potential social unrest. The example of Hasankeyf is significant in demonstrating how penal practices in the Ottoman provinces were shaped by local dynamics in this context.

In conclusion, this study aims to contribute to the literature on Ottoman penal history and to offer a new perspective toward a better understanding of penal practices applied particularly in provincial centers.

Keywords: Ottoman, Kalebend, Hasankeyf, Punishment.

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Batman/Türkiye, h.alaca67@gmail.com

BATMAN'DA YEREL BASININ ORTAYA ÇIKIŞI: BATMAN SESİ GAZETESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Yakup İskender ÇEÇEN*

Özet

Yerel basın, bir şehrin sosyal, kültürel ve tarihsel birikimini yansıtan en önemli yazılı kaynaklar arasında yer almaktadır. Özellikle taşra kentlerinde yayımlanan gazeteler, yalnızca haber verme işleviyle sınırlı kalmayıp bununla beraber bulundukları yerin hafızasını oluşturan temel unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Bu yönüyle yerel basın, hem dönemin sosyal ve siyasal yapısını anlamada birincil kaynak niteliği taşımakta hem de şehir kimliğinin oluşum sürecine doğrudan katkı sunmaktadır.

Bu bildiri, Batman'da yerel basının ortaya çıkış sürecini ve gelişim dinamiklerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın temel odağını, 1958 yılında yayımlanan ve Batman'ın ilk yerel gazetesi olarak kabul edilen Batman Sesi gazetesi oluşturmaktadır. Bu bağlamda araştırmada, söz konusu gazetenin kuruluş süreci, yayın politikası ve dönemin sosyo-kültürel yapısı içerisindeki yeri değerlendirilmektedir. Yöntem olarak arşiv taraması, doküman incelemesi ve sözlü tarih teknikleri kullanılmakta; elde edilen veriler tarihsel analiz yöntemiyle ele alınmaktadır. Bu doğrultuda çalışma, Batman yerel basınının başlangıç evresine ışık tutmayı, bölgenin basın tarihine katkı sağlamayı ve yerel basının toplumsal hafıza oluşturmadaki rolünü ortaya koymayı hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Batman, Yerel Basın, Batman Sesi Gazetesi

THE EMERGENCE OF LOCAL PRESS IN BATMAN: A STUDY ON BATMAN SESI NEWSPAPER

Abstract

Local press constitutes one of the most significant written sources reflecting the social, cultural, and historical accumulation of a city. Especially in provincial contexts, newspapers are not limited to the function of providing news; rather, they also emerge as fundamental elements that construct the collective memory of the locality in which they are published. In this respect, local press serves as a primary source for understanding the social and political structure of a given period, while also contributing directly to the formation of urban identity.

This symposium paper aims to examine the emergence and development dynamics of local press in Batman. The primary focus of the study is the newspaper Yeni Batman Sesi, published in 1958 and recognized as the first local newspaper of Batman. In this context, the study evaluates the establishment process of the newspaper, its editorial policy, and its position within the socio-cultural structure of the period. Methodologically, archival research, document analysis, and oral history techniques are employed, and the data obtained are analyzed through a historical analysis approach. In this regard, the study aims to shed light on the initial phase of local press in Batman, contribute to the historiography of regional press, and reveal the role of local newspapers in the construction of social memory.

Keywords: Batman, Local Press, Batman Sesi Newspaper

*Bağımsız Araştırmacı, Siirt Üniversitesi, Siirt/Türkiye, yakupiskendercecen@hotmail.com

ORTAÇAĞ HISNKEYFÂ EYYÛBÎLERİNDE TRAJİK BİR TAHT KAVGASI

Ercan GÖRDEGİR*

Özet

Bu bildiri, Hısnkeyfâ Eyyûbîlerinde XIII. yüzyılın sonu ile XIV. yüzyılın başında yaşanan ve bir hanedan krizinden çok daha fazlasını ifade eden dramatik taht mücadelesini, dönemin tanığı İbnü'l-Münşî'nin Nuzhetu'n-nâzir ve râhatu'l-hâtir adlı eserine dayanarak incelemektedir. Sultan el-Melikü'l-Kâmil'in Moğollar tarafından öldürülmesiyle başlayan süreç, yalnızca bir hükümdarın kaybı değil, aynı zamanda Hısnkeyfâ'da siyasi düzenin çözülüşünün de başlangıcı olmuştur. Henüz çocuk yaşta olan varislerin cenaze merasimiyle meşgul olduğu bir anda amcaları tarafından tahtın ele geçirilmesi, olayların seyrini belirleyen ilk kırılma noktasıdır.

Bildiride, bu kırılma anından itibaren gelişen olaylar, kronolojik süreklilik içinde ve kaynağın anlatımına sadık kalınarak ele alınmaktadır. İlk bakışta basit bir iktidar değişimi gibi görünen bu süreç, kısa sürede suikast planları, zorunlu sürgünler, aşiret ittifakları ve dış müdahalelerle karmaşık bir güç mücadelesine dönüşmüştür. Özellikle el-Melikü'z-Zahir Hasan'ın İlhanlı destekli askeri girişimlerine rağmen başarısız olması, buna karşılık el-Melikü's-Salih'in yerel unsurları mobilize ederek adım adım güç kazanması dikkat çekicidir. Nihayetinde, gizli ittifaklar ve dikkatle planlanmış bir gece baskını ile Hısnkeyfâ Kalesi'nin ele geçirilmesi, mücadelenin dramatik doruk noktasını teşkil etmektedir.

Bu çalışma, söz konusu taht kavgasının hanedan içi bir çekişmeden öte meşruiyet, sadakat, ihanet ve stratejik zekânın iç içe geçtiği bir siyasi mücadele olduğunu ortaya koymaktadır. Böylece Hısnkeyfâ örneği üzerinden, Ortaçağ'da iktidarın nasıl kurulduğu, korunduğu ve kaybedildiği sorularına yeni bir perspektif sunulmaktadır.

Anahtar kelimeler: El-Melikü's-Salih, el-Melikü'z-Zahir Hasa, Eyyûbî, Hısnkeyfâ.

A TRAGIC STRUGGLE FOR THE THRONE IN THE AYYUBID HISNKEYFA IN THE MEDIEVAL PERIOD

Abstract

This paper examines the dramatic struggle for the throne in the Ayyubid principality of Hısnkeyfâ at the turn of the late thirteenth to the early fourteenth century, drawing on the eyewitness account of Ibn al-Munshi in his work Nuzhat al-Nazir wa Rahat al-Khatir. The process, which began with the killing of Sultan al-Malik al-Kamil by the Mongols, represents not only the loss of a ruler but also the beginning of the disintegration of political order in Hısnkeyfâ. The seizure of power by the uncle at the very moment when the underage heirs were occupied with their father's funeral rites constitutes the first critical turning point shaping the course of events.

From this rupture onward, the study traces developments in strict chronological continuity, remaining faithful to the narrative of the primary source. What initially appears as a simple transfer of power soon evolved into a complex struggle involving assassination plots, forced displacements, tribal alliances, and external interventions. In particular, the failure of al-Malik al-Zahir Hasan despite his Ilkhanid-backed military initiatives, contrasted with the gradual consolidation of power by al-Malik al-Salih through the mobilization of local forces, is especially noteworthy. Ultimately, the capture of the Hısnkeyfâ fortress through covert alliances and a carefully orchestrated night assault marks the dramatic climax of the conflict.

This study demonstrates that the struggle for the throne was not merely a dynastic dispute, but rather a multilayered political contest shaped by legitimacy, loyalty, betrayal, and strategic acumen. In this respect, the case of Hısnkeyfâ offers a valuable perspective on how power was established, maintained, and lost in the medieval Islamic world.

Keywords: al-Malik al-Salih, al-Malik al-Zahir Hasan, Ayyubids, Hısnkeyfâ.

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Batman/Türkiye, ercan.gordegir@batman.edu.tr

HASANKEYF'TE YATIR, TÜRBE, EVLİYÂ VE ŞEHİTLERE YÜKLENEN KÜLTÜREL VE DUYGUSAL ANLAMLAR: KUTSAL MEKAN FENOMENOLOJİSİ PERSPEKTİFİNDEN BİR İNCELEME

Saltuk Seyhan ÖZTEKİN*

Özet

Bu çalışma, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin kadim yerleşim merkezlerinden Hasankeyf'te bulunan yatır, türbe, evliyâ ve şehit kabirlerine halk tarafından yüklenen kültürel ve duygusal anlamları incelemektedir. Araştırma, ziyaret fenomeni bağlamında kutsal mekânların kolektif bellek, kimlik inşası ve toplumsal dayanışma işlevlerini fenomenolojik bir perspektifle ele almaktadır. Ilısu Barajı Projesi nedeniyle sular altında kalan veya taşınan kutsal mekânların, somut ve somut olmayan kültürel mirasın korunması açısından taşıdığı öneme de dikkat çekilmektedir.

Anahtar kelimeler: Hasankeyf, Kutsal Mekan, Türbe, Evliyâ.

CULTURAL AND EMOTIONAL MEANİNGS ATTRIBUTED TO SHRINES, TOMBS, SAINTS AND MARTYRS IN HASANKEYF: A STUDY FROM THE PERSPECTIVE OF THE PHENOMENOLOGY OF SACRED SPACE

Abstract

This study examines the cultural and emotional intensity attributed by the people to the shrines, tombs, saints' graves, and martyrs' tombs located in Hasankeyf, which represent the ancient distribution of the Southeastern Anatolia Region. The research addresses the phenomenon of pilgrimage routines from a phenomenological perspective, considering their connection to the collective memory, identity construction, and social solidarity of sacred places. Attention is drawn to the preservation of tangible and intangible cultural formations in sacred places submerged or relocated due to the Ilısu Dam Project.

Keywords: Hasankeyf, Holy Place, Tomb, Saint.

*Dr., Batman İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Batman/Türkiye, seyhancembeyazit@hotmail.com

ORTAÇAĞ'DA DİCLE NEHRİNİN HASANKEYF TİCARETİNE ETKİSİ

Medine KAHRAMAN*

Özet

Dicle Nehri, Ortaçağ dönemi boyunca Mezopotamya'nın ulaşımında ve ticaretinde önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Nehrin geçtiği güzergâh üzerinde kurulan yerleşim birimleri, dönemin ve bulundukları coğrafyanın rağbet gören ticaret merkezleri arasında yer almaktaydı. Hasankeyf de Dicle Nehri'nin güzergâhında kurulan önemli şehirlerden biridir. Şehrin bu konumu, onu nehir ticareti bakımından stratejik bir ticaret merkezi hâline getirmiştir. Aynı zamanda Hasankeyf'te nehir üzerinden gerçekleştirilen taşımacılık, farklı coğrafi pazarlara tahıl, kumaş ve hayvansal ürünlerin ulaştırılmasını sağlamaktaydı. Söz konusu çalışma, Dicle Nehri'nin Hasankeyf'in ticari faaliyetlerine etkisini ve bu etkinin siyasi, iktisadi ve kültürel boyutlarını incelemeyi amaçlamaktadır.

Ortaçağ dönemi seyahatnâmelerinde, özellikle Müslüman seyyahların eserlerinde, nehrin Mezopotamya ticaretine olan katkısından bahsedilmektedir. Bununla birlikte, bölgede hâkimiyet kurmuş olan siyasi devletler ve yerel hanedanlıkların faaliyetlerini ele alan dönem kaynaklarında, Dicle Nehri ve Hasankeyf'in ekonomik yönlerine de odaklanıldığı görülmektedir. bu eserlerden bazıları: İbnü'l Ezrak'ın Târîhu Meyyâfârikîn'i, Makdisî'nin Ahsenu't Tekâsîm'i, İbn Havkal'ın Suretü'l Arz'ı, Yâkût'nin Mu'cemü'l-büldân'ı, İbnü'l Esîr'in el-Kâmil fi't Târîh'idir. Zikredilen eserler bağlamında konuya ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Bu bağlamda Hasankeyf'in ticari hayatı, Dicle Nehri güzergâhında bulunan diğer şehirlerle de kıyaslanarak aktarılmıştır.

Anahtar kelimeler: Hasankeyf, Dicle Nehri, Ticaret, Ortaçağ.

THE IMPACT OF THE TIGRIS RIVER ON TRADE IN HASANKEYF DURING THE MIDDLE AGES

Abstract

The Tigris River played a significant role in transport and trade in Mesopotamia throughout the Middle Ages. The settlements established along the river's course were among the most sought-after trading centres of the period and their respective regions. Hasankeyf is one of the major cities founded along the Tigris River. This location made the city a strategic trade centre in terms of river trade. At the same time, river transport in Hasankeyf facilitated the delivery of grain, textiles and animal products to various geographical markets. This study aims to examine the impact of the Tigris River on Hasankeyf's commercial activities and the political, economic and cultural dimensions of this impact.

Medieval travelogues, particularly the works of Muslim travellers, mention the river's contribution to Mesopotamian trade. Furthermore, period sources dealing with the activities of the political states and local dynasties that established dominance in the region also focus on the economic aspects of the Tigris River and Hasankeyf. Some of these works include: Ibn al-Ezrak's *Tārīhu Meyyāfārikīn*, al-Maqdīsī's *Ahsenu't-Tekāsīm*, Ibn Hawqal's *Suretu'l-Arz*, Yaqut's *Mu'jamu'l-Buldan*, and Ibn al-Athīr's *al-Kāmil fi't-Tārīh*. Information relevant to the subject has been included within the context of the aforementioned works. In this context, Hasankeyf's commercial life is also compared with that of other cities situated along the course of the Tigris River.

Keywords: Hasankeyf, the Tigris River, Trade, the Middle Ages.

*Doktora Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, medinekahraman63@gmail.com

SİBİRYA VE ANADOLU SAHASI TÜRK MASALLARININ DEĞERLER EĞİTİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ: ALTAY VE BATMAN ÖRNEKLERİ

Serap DEMİR*
Zehra Görkem DURAN GÜLTEKİN**

Özet

Masallar, toplumların kültürel birikimini ve değer sistemini kuşaktan kuşağa aktaran önemli sözlü anlatı türlerinden biridir. Özellikle çocukluk döneminde bireyin ahlaki gelişimine katkı sağlayan masallar, değerler eğitimi sürecinde etkili bir öğretim aracı olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmada, Altay ve Türk halk masallarından seçilen örnekler değerler eğitimi bağlamında incelenmiştir. Araştırma kapsamında Karga ve Tilki, Aslan ile Tilki, Şengê Penge, Tilki ile Ayı, Yedi Kurt ile Kurnaz Tilki ve İki Kardeş adlı masallar, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir. İnceleme sürecinde masallarda yer alan değerler; bireysel değerler, toplumsal değerler ve istenmeyen davranışlar kategorileri çerçevesinde ele alınmıştır. Bulgular, hayvan masallarında değerlerin daha çok sembolik ve dolaylı yollarla aktarıldığını ortaya koymaktadır. Bu tür masallarda özellikle "kandırma, aldatma, hile ve açgözlülük" gibi olumsuz davranışların ön plana çıkarıldığı ve bu davranışların sonuçları üzerinden bireylerin ders çıkarmasının hedeflendiği görülmektedir. Buna karşılık sosyal içerikli masallarda "aile sevgisi, kardeşlik, dayanışma ve paylaşma" gibi değerlerin daha açık, doğrudan ve öğretici bir biçimde sunulduğu dikkat çekmektedir. Masalların bu çok katmanlı yapısı, bireylerin yalnızca doğru davranışları öğrenmesini değil, aynı zamanda yanlış davranışların sonuçlarını kavrayarak ahlaki muhakeme becerilerini geliştirmesini de desteklemektedir. Bu yönüyle masallar, hem bilişsel hem de duyuşsal alanlara hitap eden, değerlerin içselleştirilmesine katkı sağlayan güçlü bir eğitim aracı niteliği taşımaktadır. Eğitim ortamlarında masalların bilinçli ve planlı bir şekilde kullanılması, değer aktarım sürecinin daha etkili ve kalıcı hâle gelmesine imkân tanıyacaktır.

Anahtar kelimeler: Değerler eğitimi, Altay masalları, Batman masalları, Ahlaki değerler, Nitel analiz

AN EXAMINATION OF TURKIC FOLK TALES FROM SIBERIA AND ANATOLIA IN TERMS OF VALUES EDUCATION: THE ALTAY AND BATMAN EXAMPLES

Abstract

Tales are one of the most important oral narrative genres that transfer the cultural heritage and value systems of societies from generation to generation. Especially in childhood, tales play a significant role in moral development and serve as effective tools in values education. In this study, selected Altai and Turkish folk tales were examined in terms of values education. The tales The Crow and the Fox, The Lion and the Fox, Shenge Penge, The Fox and the Bear, The Seven Wolves and the Clever Fox, and Two Brothers were analyzed using the document analysis technique, one of the qualitative research methods. The values identified in the tales were categorized under individual values, social values, and undesirable behaviors. The findings indicate that values in animal tales are mostly conveyed symbolically and indirectly. In these tales, undesirable behaviors such as deception, trickery, and greed are emphasized, and individuals are expected to draw lessons from the consequences of these actions. In contrast, socially themed tales present values such as family love, solidarity, sharing, and cooperation in a more direct and explicit manner. The multi-layered structure of tales contributes not only to learning correct behaviors but also to developing moral reasoning skills by understanding the consequences of negative actions. In this respect, tales serve as powerful educational tools that support both cognitive and affective development. The conscious and systematic use of tales in educational settings can enhance the effectiveness of value transmission.

Keywords: Values education, Altai tales, Batman tales, Moral values, Qualitative analysis

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, serabik2687@gmail.com
**Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Batman/Türkiye, gorkem.gultekin@batman.edu.tr

ABDULVAHAP AKBAŞ'IN ÖYKÜLERİNDE DİNAMİK BİR UNSUR OLARAK DİCLE NEHRİ

Dilşad DOĞMUŞ*

Özet

Bu çalışmada Batmanlı yazar Abdulvahap Akbaş'ın öykülerinde Dicle Nehri'nin nasıl yer aldığı incelenecektir. Batman doğumlu Abdulvahap Akbaş (1954-2014) şiir, öykü ve deneme gibi farklı türlerde eserler vermiştir. Yayınlanan ilk yazısı Hisar dergisinde basılan "Ey Çerh-i Sitemger" başlıklı öyküsüdür. Yazarın tüm öyküleri on altı adet olup Ayna ve Suret adıyla kitaplaştırılmıştır. Öyküler, kentin merkezde olduğu ve taşranın merkezde olduğu öyküler olmak üzere mekan bağlamında iki gruba ayrılabilir. Bu bildiride incelenecek olan "Bir Dönüşün Hikayesi", "Küçük Teyzem Şadiye", "Ağlama Ceylan Balası" ve "Orada, O Çizginin Ötesinde" adlı dört öykü ikinci gruba aittir. Bu öykülerde nehir; insanlara ve olaylara paralel ilerleyen, onların ruh haline ve anlatının tonuna göre şekil alan dinamik bir unsur olarak karşımıza çıkar. Bu bağlamda Dicle Nehri doğanın sabit bir parçası olmaktan ziyade metnin atmosferine ve karakterin psikolojisine göre farklı anlamlar kazanan değişken bir anlatı unsurudur. Öykülerde nehir kimi zaman geçmişin hatırasını taşır ve kahramanın 'şimdi'yle yüzleşme aracı olur, kimi zaman da uğultusuyla kahramanın zihnî bulanıklığını ve söze dökemediklerini ifade eder. Dicle kimi zaman akarak zamanı ve sürekliliği temsil eder, kimi zamansa donarak kahramanın yasına eşlik eder. Bu durum aynı zamanda kahramanların yerel coğrafi unsurlarla kurdukları bağı göstererek Akbaş'ın öykülerini özelde Batman'ın genelde ise Güneydoğu coğrafyasının edebiyatta nasıl temsil edildiğe dair dikkat çekici bir örnek kılar.

Anahtar kelimeler: Abdulvahap Akbaş, Dicle Nehri, Öykü, Anlatı, Hikaye, Doğa.

TIGRIS RIVER AS A DYNAMIC ASPECT IN ABDULVAHAP AKBAŞ'S SHORT STORIES

Abstract

This study will examine how Tigris River is portrayed in the short stories of Abdulvahap Akbaş. Writer was born in Batman and produced works in different genres of literature such as poetry, short stories, and essays. His first published work is a story called "Ey Çerh-i Sitemger" and it was published in Hisar journal. The author has sixteen stories and all of them published in the book Ayna ve Suret (Mirror and Face). His stories can be divided into two groups in terms of the place: stories whose main surrounding is city and stories whose main surrounding is countryside. The four stories examined in this paper fall under the second group. In these stories river portrayed as a dynamic aspect and it changes according to the people, events, and atmosphere of the story. So the Tigris River is not just a static part of the nature, but a variable component of the text. In the stories, the river sometimes carries the memories of the past and become a means to confrontation. Other times, it flows and represents time and continuity or it frozens and accompanies protagonist's loss. This also emphasize the connection between the protagonist and local natural elements. In the end, it makes Akbaş's stories an example of how the city of Batman and in general how the Southeastern Anatolia is presented in the literature.

Keywords: Abdulvahap Akbaş, Tigris River, Short story, story, narration, nature

*Arş. Gör., İstanbul Medeniyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul/Türkiye, dilsad.dogmus@medeniyet.edu.tr

MEVLİD GELENEĞİ BATMAN ÖRNEĞİ: ŞEYH MUHAMMED EMİN EL-HAYDARÎ'NİN MEVLİD-İ NEBÎ METNİ VE İCRA PRATİĞİ

Tuba BEZENMİŞ*

Özet

Klasik İslâm edebiyatının rağbet görülen türlerden biri de İslâm Peygamberi olan Hz. Muhammed'in doğumu üzerine kaleme alınan mevlidlerdir. İslâm coğrafyalarında yerini alan mevlid metinleri Anadolu coğrafyasında da büyük bir kıymet bulmuştur. Türk edebiyatında mevlid denince Süleyman Çelebi'nin kaleme aldığı"Kurtuluş Vesilesi" manasına gelen Vesiletü'n-Necât metnidir. Bu metin daha sonra yazılmış birçok metne örnek teşkil etmiştir. Türk edebiyatında olduğu gibi Kürt edebiyatında da mevlid metinleri köklü bir biçimde yerini almıştır. Mevlidlerin bu kadar sevilip yayılmasındaki en önemli etken ehl-i sünnet telakkisinin yaygın olmasıdır. Anadolu insanının Hz. Peygâmbere olan sevgisi sebebiyle yazılan ve aynı zamanda icra edilen siyer-i Nebî niteliğinde olan bu edebi türler, dinleyenleri hem hüzünlendirip hem de sevindirerek manevî bir derinlik hissiyatı kazandırmaktadır. Mevlit metnini dinleyenlerin nazarında sadece bir anlatı değil aynı zamanda "manevi bir kalkan" olarak görülür. Mevlid metninin okunduğu ortama manevi bir zırh örüldüğüne ve hem bedene hem de rûha manevî bir şifa kaynağı olduğuna dair yaygın bir inanış mevcuttur.

Bu kadim geleneğin Batman'daki yansımalarına baktığımızda bölgenin kültürel dokusuyla iç içe geçmiş bir tabloyla karşılaşılmaktadır. Batman'da mevlid geleneği bağlamında Batman bölgesinde Hasan Artuşî'nin Mevlid-i Nebî metni uzun yıllar okunmaktaydı. Dilin ağırlığı ve icra esnasındaki okunma zorluklarından dolayı yerini yavaş yavaş Şeyh Muhammed El-Haydarî'inin metnine bırakmıştır. Şafii Fıkıh alimi Şeyh Muhammed Emin el-Haydarî'nin Mevlid-i Nebî veya Mevlid-i Nebi Haydarî metni bu bölgede okunan ve sevilen bir mevlit metni hâline gelmiştir. Bu bildiri, Batman'da yaygın biçimde okunan Şeyh Muhammed Emin el-Haydarî'ye ait Mevlid-i Nebî metnini, yazılı yapısı ve icra pratiği birlikte ele almayı amaçlamaktadır. Çalışmada öncelikle mevlid metni görseller eşliğinde tanıtılmış, ardından mevlidin okunduğu ortamlar ve icra biçimleri betimlenmiştir. Metin ile icra arasındaki ilişki, mevlidin Batman'daki uygulamaları değerlendirilmiştir. Bu bağlamda Mevlid-i Nebî, yalnızca edebî ve dinî bir metin olarak değil, Batman'daki yerel dindarlık anlayışını yansıtan canlı bir kültürel pratik olarak ele alınmıştır.

Anahtar kelimeler: Batman, Kürtçe Mevlid, Şeyh Muhammed Emin el-Haydarî, Mevlid-i Nebî, İcra Geleneği

THE MAWLID TRADITION AND THE CASE OF BATMAN: THE TEXT OF SHAYKH MUHAMMAD AMIN AL-HAYDARI'S MAWLID AL-NABI AND ITS PERFORMANCE PRAXIS

Abstract

One of the most esteemed genres of Classical Islamic literature consists of mawlids, written to commemorate the birth of the Prophet Muhammad. These texts, which hold a significant place throughout the Islamic world, have also been deeply cherished within the Anatolian geography. In Turkish literature, Süleyman Çelebi's Vesiletü'n-Necât (The Means of Salvation) has served as a primary model for many subsequent works in the region. Similarly, mawlid texts have established a profound presence within Kurdish literature. The widespread popularity of these works is largely attributed to the prevalence of the Sunni tradition. Rooted in the Anatolian people's devotion to the Prophet, these literary genres function as Sira al-Nabi (biography of the Prophet) narratives that are both composed and performed, evoking a sense of spiritual depth that oscillates between sorrow and joy. For the audience, the mawlid is not merely a narrative but is perceived as a "spiritual shield." There is a common belief that the recitation of the mawlid creates a spiritual armor within the environment, serving as a source of healing for both the body and the soul.

When examining the reflections of this ancient tradition in Batman, one encounters a tapestry intricately woven into the region's cultural fabric. Historically, Mulla Husayn Bateyi's (Hasan Artuşî) Mawlid al-Nabi was the predominant text recited in the Batman region. However, due to its linguistic complexity and the difficulties encountered during performance, it has gradually been superseded by the work of Shaykh Muhammad al-Haydari. The Mawlid al-Nabi (or Mawlid al-Haydari) by the Shafi'i jurist Shaykh Muhammad Amin al-Haydari has since become a widely recited and beloved text in the area. This paper aims to analyze the Mawlid al-Nabi by Shaykh Muhammad Amin al-Haydari—a text commonly performed in Batman—by examining both its written structure and its performance praxis. The study first introduces the text through visual aids and subsequently describes the settings and modes of its performance. The relationship between the text and its recitation is evaluated through the lens of local practices in Batman. In this context, the Mawlid al-Nabi is treated not only as a literary and religious text but also as a vibrant cultural practice reflecting the local understanding of piety in Batman.

Keywords: Batman, Kurdish Mawlid, Shaykh Muhammad Amin al-Haydari, Mawlid al-Nabi, Performance Tradition

*Doktora Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Kayseri/Türkiye, bezenmistuba@gmail.com

BEDİİYAT MÜŞAREKETİNDE BATMANLI ABDULVAHAP AKBAŞ VE ANAMURLU ABDULKADİR BULUT ŞİİRİ

Bahar BEKTAŞ*

Özet

Türk edebiyatında farklı düşünsel ekollerin temsilcileri olarak görülen Vahap Akbaş İslami duyarlılığın Abdülkadir Bulut ise Toplumcu Gerçekçilik anlayışının temsilcisi olarak sanat camiasında yer almış iki sanatçıdır. Bu iki farklı anlayışın temsilcileri söz konusu şiir olduğunda ortak paydada buluşmuşlardır. Bu payda; yerel söyleyiş, öğretmen kimliklerinin rolü ve bu rolü aktarmayı arzuladıkları kitle olan çocuk.

Batmanlı Vahap Akbaş ile Anamurlu Abdülkadir Bulut arasındaki en temel benzerlik iki sanatçıda eserlerini bizzat hayatlarının geçtiği taşradan kurgulamış olmalarıdır. Ve bunu yaparken dili olabildiğince sade ve açık bir şekilde kullanmışlar, halk kültürünün ürünlerini gerek deyim gerek özdeyiş gerek masal nezdinde şiirlerine yansıtmışlardır. Abdülkadir Bulut'un kasabalı oluşu ile A. Vahap Akbaş'ın yerliliği savunan tavrı benzer anlatım biçimleriyle doğa, çocukluk ve masumiyet temaları üzerinden örneklendirilmektedir.

Ayrıca, her iki şairin öğretmen olması şiirlerine hem didaktik hem de bir kılavuz edası yüklemiştir. Sonuç olarak bu bildiri, her ne kadar farklı ideolojik zeminlerde ilerleyen iki sanatçının mensup olduğu coğrafya ve kültür özellikleri, insani hassasiyetleri, geleceğin şekillendiricisi olarak gördükleri çocuklar mevzu bahis olduğunda ortak payda da buluşabildiklerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Vahap Akbaş, Abdülkadir Bulut, Taşra Şiiri, Çocuk Duyarlılığı, Yerellik.

THE POETRY OF A. VAHAP AKBAŞ FROM BATMAN AND ABDÜLKADİR BULUT FROM ANAMUR IN THE AESTHETICS COLLABORATION

Abstract

Vahap Akbaş, seen as a representative of different intellectual schools in Turkish literature, represents Islamic sensibility, while Abdülkadir Bulut represents Social Realism. These two artists, representing different approaches, find common ground in their poetry: local expression, the role of their teacher identities, and the target audience they wish to convey this role to – children. The most fundamental similarity between Vahap Akbaş from Batman and Abdülkadir Bulut from Anamur is that both artists have constructed their works from the rural areas where they lived. In doing so, they have used language as simply and clearly as possible, reflecting the products of folk culture in their poems through idioms, proverbs, and fairy tales. Abdülkadir Bulut's small-town background and A. Vahap Akbaş's advocacy of local identity are exemplified through similar narrative styles and themes of nature, childhood, and innocence. Furthermore, the fact that both poets are teachers has given their poetry both a didactic and a guiding tone. In conclusion, this statement aims to demonstrate that although two artists operating on different ideological grounds can find common ground when it comes to the geographical and cultural characteristics of their respective regions, their human sensitivities, and their shared view of children as the shapers of the future.

Keywords: Vahap Akbaş, Abdülkadir Bulut, Provincial Poetry, Child Sensitivity, Localism.

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, baharrbektass91@gmail.com

ABDULVAHAP AKBAŞ'IN ŞİİRLERİNDE TASAVVUF VE DİRİLİŞ

Hüseyin HARTUÇ*

Özet

Batman'da doğup büyün Şair Abdulvahap Akbaş, pek çok türde yazdığı edebî eserlerle anılagelmektedir. Çevresine ve manevî değerlere duyarlı bir şair çizgisinde eser veren Akbaş'ın eserlerinde tasavvuf önemli bir yer tutar. Akbaş, yetiştiği çevrenin kültürel kodlarını eserlerine doğrudan yansıtan bir şairdir. Gerek çocukluğunda dedesiyle iştirak ettiği tasavvufi meclisler gerekse edebiyat öğretmenliğinin kazandırdığı kuramsal donanım, şiirlerinde tasavvuf terminolojisinin ağırlıklı yer tutmasını sağlamıştır. Bu kavramlar, metinlerde kimi zaman estetik bir unsur olarak öne çıksa da genellikle derin bir tasavvufi içeriğe hizmet eder. Akbaş'ta tasavvufun temelindeki "nefsini bilme" ve "dünya hırsından arınma" temasının çok güçlü olduğu ve insanın bu dünyadaki varlığını geçici bir sürgün veya bir imtihan olarak görüldüğü açıkça görülmektedir. Tasavvufta ölüm, bir yok oluş değil, sevgiliye (Hakk'a) kavuşma anıdır. Akbaş da şiirlerinde ölümü ürkütücü bir son olmaktan çıkarıp, manevi bir uyanış olarak niteler. Aşağıda verilen mısralar bu yargıyı doğrular niteliktedir:

Akbaş'ın şiirlerinde genişçe yer verdiği temalardan biri de "diriliş" tir. Şair, iç dünyasında yaşadığı o büyük uyanışın yankılarının, toplumun geniş kesimlerinde de bir karşılık bulacağına inanır. Diriliş teması üzerinden bir uyanış manzarası çizer. Fakat bazen bu diriliş arzusu gördüğü manzaralar karşısında yara alır:

Şair Akbaş'ın şiirinin yapısındaki anlamı kuran temel unsurun tasavvufi düşünce ve diriliş arzusu ile şekillendiği görülmektedir. Tasavvuf bağlamında "nefsini bilme" ve "dünya hırsından arınma" anlayışı, şairin dünyayı geçici bir imtihan olarak konumlandırmasına ve ölümü manevi bir kavuşma şeklinde yorumlamasına zemin hazırlamıştır. Bu doğrultuda diriliş teması, bireysel iç uyanıştan toplumsal bir dönüşüme uzanan ideali yansıtarak Akbaş'ın şiirlerinde tematik bütünlüğün kurucu unsurlarından biri haline gelmiştir. Bu çalışmada Şair Abdulvahap Akbaş'ın şiirlerinde tasavvuf ve diriliş teması incelenmektedir..

Anahtar kelimeler: Abdulvahap Akbaş, Şiir, Tasavvuf, Diriliş

INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF TRANSDISCIPLINARY AND CULTURAL STUDIES ON BATMAN

Abstract

Born and raised in Batman, poet Abdulvahap Akbaş is remembered for his literary works written in many genres. Producing works as a poet sensitive to his surroundings and spiritual values, Sufism holds an important place in Akbaş's works. Akbaş is a poet who directly reflects the cultural codes of the environment in which he grew up into his works. Both the Sufi circles he attended with his grandfather during his childhood and the theoretical background gained from his career as a literature teacher have ensured that Sufi terminology occupies a prominent place in his poetry. Although these concepts sometimes stand out as an aesthetic element in the texts, they generally serve a profound Sufi content.

In Akbaş, the themes of "knowing oneself" and "purifying from worldly ambition," which are fundamental to Sufism, are very strong, and it is clearly seen that human existence in this world is regarded as a temporary exile or a trial. In Sufism, death is not an annihilation but a moment of reunion with the Beloved (God). Akbaş, too, portrays death not as a frightening end but as a spiritual awakening in his poems. The following verses confirm this judgment:

One of the themes that Akbaş extensively explores in his poems is "resurrection." The poet believes that the echoes of this great awakening he experiences in his inner world will find resonance in broader segments of society. Through the theme of resurrection, he paints a picture of awakening. However, this desire for resurrection sometimes suffers when faced with the scenes he observes:

It is evident that the fundamental element constituting the meaning in Akbaş's poetry is shaped by Sufi thought and the desire for resurrection. In the context of Sufism, the understanding of "knowing oneself" and "purifying from worldly ambition" has laid the groundwork for the poet to position the world as a temporary trial and to interpret death as a spiritual reunion. Accordingly, the theme of resurrection, reflecting an ideal that extends from individual inner awakening to social transformation, has become one of the constitutive elements of thematic integrity in Akbaş's poetry. This study examines the theme of Sufism and resurrection in the poems of poet Abdulvahap Akbaş.

Keywords: Abdulvahap Akbaş, Poem, Sufism, Resurrection

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, huseyinhartuc@gmail.com

MODERN MÜZECİLİK ANLAYIŞI ÇERÇEVESİNDE ESER SERGİLEME POLİTİKALARININ ZİYARETÇİ DAVRANIŞINA YANSIMALARI: BATMAN MEHMET CABİR ALPER VE HASANKEYF MÜZELERİ ÜZERİNE BIR ARAŞTIRMA

Canan GEZMEK*
Akın BEKİROĞLU**
Volkan GENÇ***

Özet

Bu çalışma, Batman ve Hasankeyf müzelerinin eser sergileme politikalarının ziyaretçilerin öğrenme motivasyonu üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Modern müzecilik anlayışının gelişimiyle birlikte müzeler, yalnızca eserlerin muhafaza edildiği mekânlar olmaktan çıkarak eğitim, kültürel iletişim ve toplumsal kimlik inşası işlevlerini üstlenen çok boyutlu kurumlara dönüşmüştür. Bu bağlamda 12 Mart 2010 tarihinde hizmete açılan Batman Müzesi, yaklaşık 1.500 metrekarelik alanda Paleolitik dönemden Orta Çağ'a uzanan kronolojik bir sergileme anlayışıyla bölgede gerçekleştirilen kurtarma kazılarından elde edilen eserleri ziyaretçilere sunmaktadır. Türkiye'de müze parkı projesini uygulayan ilk müze olma özelliğini taşıyan Batman Müzesi, dönemin yaşam koşullarını yansıtan interaktif alanlarıyla özgün bir sergileme politikası benimsemektedir. 25 Aralık 2019'da açılan Hasankeyf Müzesi ise 102.668 m² alan üzerinde, Ilısu Barajı yapımı sürecinde yürütülen kurtarma kazılarından çıkarılan eserlerin sergilendiği modern bir arkeoloji müzesidir. Dijital sergileme sistemleri, dokunmatik ekranlar ve simülatörler aracılığıyla ziyaretçi deneyimini zenginleştiren bu müze, 14 salon ve yaklaşık 1.500 eserle Paleolitik dönemden Türkiye Cumhuriyeti'ne uzanan kapsamlı bir kronolojik kurgu sunmaktadır. Araştırmada nicel yöntem benimsenmiş; Batman ve Hasankeyf müze personeli ile son bir yıl içinde müzeleri ziyaret eden toplam 255 katılımcıya Google Form aracılığıyla anket uygulanmıştır. Yavuzkır (2020) tarafından geliştirilen ve 5'li Likert ölçeği esasına dayanan ölçüm aracıyla elde edilen veriler SPSS 25 yazılımıyla analiz edilmiştir. Bulgular; eser sergileme politikalarının mimari kurgu, zamansal düzenleme, tematik bütünlük ve estetik boyutlarının ziyaretçilerin öğrenme motivasyonu üzerinde anlamlı düzeyde belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Batman Mehmet Cabir Alper Arkeoloji Müzesi, Hasankeyf Arkeoloji Müzesi, eser sergileme politikası, ziyaretçi deneyimi, öğrenme motivasyonu, müzecilik

THE IMPACT OF EXHIBITION POLICIES ON VISITOR BEHAVIOUR WITHIN THE FRAMEWORK OF MODERN MUSEUM PRACTICES: A STUDY OF THE BATMAN MEHMET CABIR ALPER AND HASANKEYF MUSEUMS

Abstract

This study aims to examine the effects of artifact display policies at the Batman and Hasankeyf Museums on visitors' learning motivation. With advances in modern museology, museums have evolved from mere storage spaces for artifacts into multidimensional institutions that fulfill educational, cultural communication, and social identity-building functions. The Batman Museum, opened on March 12, 2010, presents artifacts excavated from regional rescue excavations within a chronological framework spanning the Paleolithic period to the Middle Ages, across an area of approximately 1,500 square meters. As the first museum in Turkey to implement a museum park project, Batman Museum has adopted a distinctive display policy featuring interactive areas that reflect the living conditions of past eras. Hasankeyf Museum, opened on December 25, 2019, is a modern archaeological museum covering 102,668 m² and displaying artifacts recovered from rescue excavations conducted during the construction of the Ilisu Dam. The museum enriches the visitor experience through digital display systems, touchscreens, and simulators, offering a comprehensive chronological narrative spanning from the Paleolithic period to the Turkish Republic era across 14 halls and approximately 1,500 artifacts. A quantitative research design was adopted, and a survey was administered to 255 participants, comprising museum staff and visitors who had visited the Batman and Hasankeyf Museums within the past year. Data were collected via Google Forms and analyzed using SPSS 25. The measurement tool, developed by Yavuzkir (2020) and based on a 5-point Likert scale, was employed. The findings indicate that the architectural composition, temporal arrangement, thematic coherence, and aesthetic dimensions of artifact display policies are significant determinants of visitors' learning motivation.

Keywords: Batman Mehmet Cabir Alper Archaeology Museum, Hasankeyf Archaeology Museum, artifact display policy, visitor experience, learning motivation, museology

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, canangezmekk72@gmail.com
**Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, abekiroglu06@gmail.com
***Doç. Dr., Batman Üniversitesi Turizm Fakültesi, Batman/Türkiye, volkan.genc@batman.edu.tr

BATMAN İLİ 2026 YILI KORO KONSERLERİNİN İNCELENMESİ

Yiğit KARABULUT*

Özet

Bu çalışma, 2026 yılı Ocak–Mayıs döneminde Batman ilinde gerçekleştirilen koro konserlerinin yapısal ve işlevsel özelliklerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında, 2026 yılında Ocak ayından Mayıs ayına kadar il genelinde düzenlenen ve duyurulan festivaller, koro çalışmaları ve üniversite bünyesindeki konserler değerlendirilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi deseni kullanılmış; veri toplama sürecinde resmi kurum duyuruları, konser programları, afişler ve dijital medya içerikleri incelenmiştir. Bulgular, Batman ilinde koro konserlerinin özellikle Batman Üniversitesi ve Batman Belediyesi bünyesinde yoğunlaştığını göstermektedir. Bununla birlikte, çocuk koroları konser sayısında artış gözlemlenirken, profesyonel ve yarı profesyonel koro oluşumlarının sınırlı kaldığı tespit edilmiştir. Belediye konserleri kapsamında yapılan incelemede, 2026 yılı Ocak–Nisan döneminde Batman Belediyesi tarafından koro kategorisinde gerçekleştirilen toplam 5 koro konseri tespit edilmiştir (Batman Belediyesi, 2026). Söz konusu konserler içerik açısından değerlendirildiğinde, programların büyük ölçüde Türk halk müziği repertuvarı ekseninde kurgulandığı, bununla birlikte "kadın korosu" teması üzerinden sınırlı da olsa çeşitlilik sağlandığı görülmektedir. Kurumsal yapı incelendiğinde, belediye organizasyonlarının yanı sıra sivil toplum temelli oluşumların ve yerel müzik topluluklarının konser üretiminde aktif rol aldığı anlaşılmaktadır. Üniversite konserleri kapsamında yapılan incelemede, 2026 yılı Ocak–Mayıs döneminde Batman Üniversitesi bünyesinde koro kategorisinde gerçekleştirilen toplam 3 koro etkinliği tespit edilmiştir, ayrıca konser takviminde yer alan fakat henüz gerçekleştirilmemiş olan 2 koro konseri bulunmaktadır (Batman Üniversitesi, 2026). Konserler içerik açısından değerlendirildiğinde, repertuvarın tematik çeşitlilik gösterdiği; tasavvuf müziği, tarihsel içerikli türküler (Çanakkale teması), yerel repertuvar (Batman türküleri) ve uluslararası kültürel iş birliklerini yansıtan programların (Türksoy teması) dengeli bir şekilde yer aldığı görülmektedir. Özellikle "A capella Batman Türküleri" konserlerinin tekrar edilmesi, yerel müzik mirasının çok sesli koro düzenlemeleri aracılığıyla yeniden üretildiğini ve kurumsal düzeyde sürdürülebilir bir repertuvar stratejisinin benimsendiğini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Koro, Konser, Batman, Müzik.

AN ANALYSIS OF CHORAL CONCERTS IN BATMAN PROVINCE IN 2026

Abstract

This study aims to examine the structural and functional characteristics of choral concerts held in Batman Province during the January–May period of 2026. Within the scope of the research, festivals, choral activities, and university-affiliated concerts organized and announced across the province between January and May 2026 were evaluated. The study employs a qualitative research design, utilizing document analysis as the primary method; in the data collection process, official institutional announcements, concert programs, posters, and digital media content were systematically reviewed. The findings indicate that choral concerts in Batman Province are predominantly concentrated within Batman University and Batman Municipality. While an increase in the number of children's choir concerts has been observed, professional and semi-professional choral formations remain relatively limited. An examination of municipal concerts reveals that a total of five choral concerts were organized by Batman Municipality in the choral category between January and April 2026 (Batman Municipality, 2026). In terms of content, these concerts were largely structured around the Turkish folk music repertoire; however, a degree of diversity was achieved through thematic variations, such as the inclusion of "women's choir" programs. From an institutional perspective, it is evident that, alongside municipal organizations, civil society-based initiatives and local music ensembles play an active role in concert production. The analysis of university concerts shows that three choral events were held within Batman University between January and May 2026, with an additional two concerts scheduled but not yet performed (Batman University, 2026). In terms of content, the repertoire demonstrates thematic diversity, encompassing Sufi music, historically themed folk songs (e.g., the Gallipoli theme), local repertoire (Batman folk songs), and programs reflecting international cultural collaborations (e.g., the Turksoy theme). Notably, the repeated performance of "A cappella Batman Folk Songs" concerts indicates that local musical heritage is being reinterpreted through polyphonic choral arrangements. This practice suggests the adoption of a sustainable repertoire strategy at the institutional level, reinforcing both cultural continuity and artistic development.

Keywords: Choir, Concert, Batman, Music.

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Batman/Türkiye, karabulutyigit@gmail.com

GÖRME ENGELLİ ZİYARETÇİLER İÇİN KÜLTÜREL ALANLARIN ERİŞİLEBİLİRLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: BATMAN MÜZESİ ÖRNEĞİ

Özgül KAHRAMAN*

Özet

Bu çalışma, Batman Müzesi'nin görme engelli ziyaretçilere sunduğu mekânsal ve iletişimsel erişilebilirlik olanaklarını çok boyutlu bir şekilde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Kültürel adaletin sağlanması ve dezavantajlı grupların kültürel alanlara bağımsız katılımının demokratikleştirilmesi açısından müzelerin herkes için erişilebilir kılınması büyük önem taşımaktadır. Çalışmanın kapsamı, Batman Müzesi erişilebilirlik projesi, Braille alfabeli kat planları ve etiketler, dokunulabilir üç boyutlu replika eserler ile dış kapıdan başlayan sarı kılavuz yol uygulamaları etrafında şekillenmektedir. Araştırma yalnızca bu müzedeki görme engelli bireylere yönelik mevcut teknolojik ve fiziksel uygulamaların analizi ile sınırlandırılmıştır. Çalışmanın kuramsal çerçevesini, evrensel tasarım ilkeleri, katılımcı müzecilik ve özellikle dokunma ile işitme duyularını bütünleştiren çok duyulu müzecilik yaklaşımlarının oluşturduğu bu araştırmada, yöntem olarak nitel araştırma desenlerinden literatür taraması ve doküman analizi kullanılmıştır. Batman Müzesi'ndeki bu başarılı modelin ülke genelindeki diğer kültürel kurumlara örnek teşkil edecek şekilde yaygınlaştırılması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, sağlanan donanımların tam anlamıyla etkili olabilmesi ve sosyal kapsayıcılığın artması için müze personelinin engellilik farkındalığı ile iletişim konusunda eğitilmesi ve gelecekteki sergi tasarım süreçlerine görme yetersizliği olan bireylerin aktif paydaşlar olarak mutlaka dâhil edilmesi büyük önem arz etmektedir.

Anahtar kelimeler: Batman Müzesi, Erişilebilirlik, Kapsayıcılık, Görme Engelli, Müze.

EVALUATING THE ACCESSIBILITY OF CULTURAL SPACES FOR VISUALLY IMPAIRED VISITORS: THE CASE OF BATMAN MUSEUM

Abstract

This study aims to provide a multidimensional evaluation of the spatial and communicative accessibility opportunities offered by the Batman Museum to visually impaired visitors. Ensuring cultural justice and democratizing the independent participation of disadvantaged groups in cultural spaces requires that museums be made accessible to all. The scope of the study is shaped around the Batman Museum accessibility project, including Braille floor plans and labels, touchable three-dimensional replica artifacts, and the guiding yellow pathway that begins at the main entrance. The research is limited to the analysis of existing technological and physical practices designed for visually impaired individuals within this museum. The theoretical framework of the study is grounded in universal design principles, participatory museology, and multisensory museum approaches that integrate the senses of touch and hearing. Methodologically, qualitative research designs such as literature review and document analysis have been employed. The study emphasizes that this successful model at the Batman Museum should be disseminated as an example for other cultural institutions across the country. Furthermore, in order for the provided facilities to be fully effective and to enhance social inclusivity, it is of critical importance that museum staff receive training in disability awareness and communication, and that individuals with visual impairments be actively included as stakeholders in future exhibition design processes.

Keywords: Batman Museum, Accessibility, Inclusivity, Visually Impaired, Museum.

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Batman/Türkiye, ozgul.kahraman@batman.edu.tr

BATMAN ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK KOROSU 2024, 2025 YILLARI REPERTUVARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Derya CAN KARABULUT*

Özet

Bu çalışma, Batman Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren çocuk korosunun son iki yıllık repertuvarını karşılaştırmalı olarak inceleyerek, repertuvar tercihleri ile toplumsal etki arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman analizi yöntemi ile yürütülmüştür. Veri setini, son iki yıla ait konser programları, etkinlik afişleri ve icra edilen eser listeleri oluşturmaktadır. Verilere kurum internet sitesi ve kurumsal Youtube kanalı aracılığıyla ulaşılmıştır. Repertuvar; müzik türü (Türk halk müziği, çok sesli düzenlemeler, evrensel eserler), tematik içerik (vatan, doğa, çocukluk, kültürel miras), ve dil/üslup özellikleri açısından sınıflandırılmıştır. Elde edilen veriler yıllar bazında karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. 2024,2025 yılının birlikte değerlendirilmesi, repertuvarın pedagojik açıdan kademeli bir gelişim süreci izlediğini göstermektedir. 2024 yılında daha çok temel müzikal becerilerin kazandırılmasına ve kültürel içeriklerin aktarımına odaklanan repertuvar yapısı, 2025 yılında yerini daha çeşitlenmiş ve performans odaklı bir repertuvara bırakmıştır. Bu geçiş, müzik eğitimi kuramında vurgulanan "aşamalı öğrenme" ve "deneyim temelli gelişim" yaklaşımlarıyla örtüşmektedir (Swanwick, 1999). Toplumsal etki açısından değerlendirildiğinde, 2024 repertuvarının (Batman Üniversitesi,2024) daha çok ulusal kimlik, kültürel değerler ve toplumsal aidiyet duygusunu güçlendiren bir yapı sunduğu; 2025 repertuvarının (Batman Üniversitesi,2025) ise bu temele ek olarak çocukların küresel müzik kültürü ile etkileşimini artırdığı görülmektedir. Müzik eğitiminin bireyin sosyal ve kültürel gelişimine olan etkisini inceleyen çalışmalar, özellikle grup temelli müzik etkinliklerinin çocukların hem yerel kimliklerini güçlendirdiğini hem de farklı kültürlere karşı açık bir tutum geliştirmelerine katkı sağladığını ortaya koymaktadır (Hallam, 2010; Small, 1998). Bu bağlamda Batman Üniversitesi çocuk korosunun repertuvar yapısı, yerel ve evrensel unsurlar arasında denge kuran bir eğitim modeli sunduğunu göstermektedir. 2024–2025 repertuvar karşılaştırması, çocuk korosunun pedagojik ve sanatsal gelişim doğrultusunda bilinçli bir repertuvar stratejisi izlediğini ortaya koymaktadır. İlk aşamada kültürel ve eğitsel temellerin oluşturulması, sonraki aşamada ise repertuvarın çeşitlendirilerek çocukların müzikal ve sosyal gelişimlerinin desteklenmesi, çağdaş müzik eğitimi yaklaşımlarıyla uyumlu bir süreç olarak değerlendirilebilir.

Anahtar kelimeler: Çocuk, Koro, Batman, Müzik.

A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE BATMAN UNIVERSITY CHILDREN'S CHOIR'S REPERTOIRE FOR 2024 AND 2025

Abstract

This study aims to examine the repertoire of the children's choir operating under Batman University over the past two years through a comparative framework, with the objective of revealing the relationship between repertoire preferences and their societal impact. The research was conducted within the qualitative research paradigm, employing the method of document analysis. The dataset consists of concert programs, event posters, and lists of performed works from the last two years. The data were obtained through the institution's official website and its corporate YouTube channel. The repertoire was classified according to musical genre (Turkish folk music, polyphonic arrangements, and universal works), thematic content (homeland, nature, childhood, and cultural heritage), and language/style characteristics. The collected data were analyzed comparatively on a year-by-year basis. The joint evaluation of the 2024 and 2025 periods indicates that the repertoire follows a gradual pedagogical development process. While the repertoire structure in 2024 primarily focused on the acquisition of fundamental musical skills and the transmission of cultural content, in 2025 it evolved into a more diversified and performance-oriented repertoire. This transition aligns with the principles of "sequential learning" and "experience-based development" emphasized in music education theory (Keith Swanwick, 1999).From the perspective of societal impact, it is observed that the 2024 repertoire (Batman University, 2024) predominantly promotes national identity, cultural values, and a sense of social belonging, whereas the 2025 repertoire (Batman University, 2025), building upon this foundation, enhances children's interaction with global musical culture. Studies examining the effects of music education on individuals' social and cultural development demonstrate that group-based musical activities not only strengthen children's local identities but also contribute to the development of an openness toward diverse cultures (Susan Hallam, 2010; Christopher Small, 1998).In this context, the repertoire structure of the Batman University children's choir reflects an educational model that establishes a balance between local and universal elements. The comparison of the 2024–2025 repertoire reveals that the choir follows a deliberate repertoire strategy aligned with pedagogical and artistic development. The establishment of cultural and educational foundations in the initial phase, followed by the diversification of repertoire to support children's musical and social development, can be considered a process consistent with contemporary approaches in music education.

Keywords: Children, Choir, Batman, Music.

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Batman/Türkiye, deryacankarabulut@gmail.com

TÜRK SİNEMA TARİHİNDE BATMAN'IN YERİ

Havva YAVUZ*
Hüseyin Fatih BUDAK**

Özet

Türk sinema tarihi, ülkenin sosyo-kültürel ve ekonomik yapısındaki değişimlerin yansıdığı önemli bir alan olmuştur. Batman, petrol sanayisinin etkisiyle hızlı bir gelişim göstermiş ve bu süreç Türk sinemasına da yansımıştır. Bu çalışma, Batman'ın Türk sinemasındaki yerini ve Batman'da çekilen önemli filmleri ele almaktadır. Özellikle Toprağın Kanı ve Hazal gibi filmler, Batman'ın sosyo-ekonomik dönüşümünü ve bölgenin toplumsal yapısını sinema aracılığıyla anlatan önemli yapımlar olarak öne çıkmaktadır. Batman, coğrafi konumu ve tarihi dokusuyla birçok filme ev sahipliği yaparken, bölgedeki petrol üretimi ve göç hareketleri, sinema anlatılarında işlenen başlıca temalar arasında yer almıştır. Batman'ın Türk sinemasındaki konumu hem mekânsal hem de kültürel bir merkez olarak ele alınarak incelenmiştir. Sonuç olarak, Batman, sinemanın sadece bir çekim mekânı olmanın ötesinde, toplumsal değişimlerin beyaz perdeye aktarıldığı önemli bir alan haline gelmiştir.

Anahtar kelimeler: Batman, Türk Sineması, Petrol Sanayisi, Toprağın Kanı, Hazal, Bölgesel Sinema.

THE PLACE OF BATMAN IN TURKISH CINEMA HISTORY

Abstract

The history of Turkish cinema has been a significant reflection of the country's socio-cultural and economic transformations. Batman, with its rapid development driven by the petroleum industry, has also influenced Turkish cinema. This study explores the role of Batman in Turkish cinema and analyzes major films shot in the region. In particular, films such as Toprağın Kanı and Hazal stand out as key productions that portray the socio-economic transformation and social structure of Batman through cinematic narratives. While Batman, with its geographical location and historical texture, has hosted various films, its oil production and migration movements have become central themes in cinematic storytelling. The role of Batman in Turkish cinema is examined both as a filming location and a cultural hub. Ultimately, Batman has evolved beyond being just a filming site; it has become a significant medium through which social changes are conveyed to the big screen.

Keywords: Batman, Turkish Cinema, Petroleum Industry, Toprağın Kanı, Hazal, Regional Cinema.

*Dr. Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Bölümler Koordinatörlüğü, Batman/Türkiye, havva.yavuz@batman.edu.tr
**Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Bölümler Koordinatörlüğü, Batman/Türkiye, huseyinfatih.budak@batman.edu.tr

BATMAN ŞEHRİNİN GÖSTERGEBİLİMSEL ANALİZİ

Gamze SEMİZ*

Özet

Batman, tarihsel süreçte geçirdiği dönüşümler, çok katmanlı kültürel yapısı ve hızla gelişen kent kimliği ile zengin bir inceleme alanı sunmaktadır. Petrol kenti kimliğiyle öne çıkarak sanayi unsurlarının, modernleşme göstergelerinin ve geleneksel yaşam biçimlerini bir arada bulundurmaktadır. Hasankeyf, Mor Kiryakus Manastırı, Zeynel Bey Türbesi şehrin ana tarihi öğeleri içinde en önemli yapıları olarak günümüze kadar gelmiştir. Tarihsel ve kültürel dokuyu temsil eden bu önemli yapılar, farklı medeniyetlere ait izleri 21. Yüzyıla taşıyan temel göstergeler olarak öne çıkmaktadır. İlk iktisadi petrolün bulunması kentin tarihsel gelişiminde bir kırılma noktası oluşturmuş; bu durum sanayi temelli modernleşme sürecini hızlandırarak kent kimliğinin yeniden inşasında belirleyici olmuştur. Bu çalışma, Batman'ın kent kimliği inşasında hem modernleşme sürecini yansıtan hem de geleneksel değerlerini koruyan hibrit bir kent profilini ele alarak göstergebilimsel bir perspektiften incelemeyi amaçlamaktadır. Göstergebilim, mekânların yalnızca fiziksel unsurlar bütünü olmadığını; aynı zamanda anlam üreten, kimlik inşa eden ve toplumsal hafızayı taşıyan göstergeler sistemi olduğunu kabul eder. Roland Barthes'ın göstergebilim yaklaşımına göre kentsel unsurlar, düz anlamlarının ötesinde yananlamlar ve mitler üretmektedir. Batman özelinde değerlendirildiğinde, tarihsel yapılar geçmişin sürekliliği ve kültürel hafızayı simgelerken; petrol ve sanayi unsurları modernleşme, emek ve ekonomik dönüşümün göstergeleri olarak kentin anlam dünyasını şekillendirmektedir. Bu göstergeler bütünü, Batman'ın çok katmanlı ve hibrit kent kimliğinin oluşumuna zemin hazırlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Batman, Hasankeyf, Mor Kiryakus Manastırı, Zeynel Bey, Petrol

SEMIOTIC ANALYSIS OF THE CITY OF BATMAN

Abstract

With its historical transformations, multifaceted cultural structure, and rapidly evolving urban identity, Batman offers a rich field of study. As a city known for its oil industry, it blends industrial elements, signs of modernization, and traditional ways of life. Hasankeyf, the Mor Kiryakus Monastery, and the Zeynel Bey Tomb are among the most important structures that have survived to the present day as the main historical elements of the city. These important structures, representing the historical and cultural fabric, stand out as fundamental indicators that carry traces of different civilizations into the 21st century. The discovery of the first commercially viable oil reserves marked a turning point in the city's historical development; this accelerated the process of industrial-based modernization and was decisive in the reconstruction of the city's identity. This study aims to examine Batman's urban identity construction from a semiotic perspective, focusing on its hybrid urban profile that both reflects the modernization process and preserves its traditional values. Semiotics acknowledges that spaces are not merely a collection of physical elements; they are also systems of signs that produce meaning, construct identity, and carry social memory. According to Roland Barthes' semiotic approach, urban elements produce connotative meanings and myths beyond their literal meanings. In the specific case of Batman, historical structures symbolize the continuity of the past and cultural memory, while oil and industrial elements shape the city's world of meaning as indicators of modernization, labor, and economic transformation. This whole set of signs lays the groundwork for the formation of Batman's multi-layered and hybrid urban identity.

Keywords: Batman, Hasankeyf, Mor Kiryakus Monastery, Zeynel Bey Tomb, Oil

*Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Kurumsal İletişim Koordinatörlüğü, Batman/Türkiye, gamze.beyge@batman.edu.tr

BATMANLI DENGBÊJ SALİHÊ QUBÎNÎ'NİN'NIN DENGBÊJ SANATINA KATTIĞI DEĞER

Mahmut BİÇER*

Özet

Dengbêjlik Kürt sözlü ve müzikal anlamda kültürel bir önem taşımaktadır. Dengbêjlik sanatı sayesinde birçok Kürt kültür öğesi olarak günümüze ulaşabilmiştir. Dengbêjlik müzikal sanatının icra edenler de dengbêjlerdir. Dengbejler bu sanatın yürütücüsüdürler. Dengbêjler, güçlü hafızalara sahiptirler. Müzikal yeteneğe sahip olan dengbbejler, toplumsal ve edebi kişilikleri ile bu sanata büyük hizmetler etmişler. Dengbêjler eserlerindeki konuları psikoloji, sosyoloji, tarih, edebiyat gibi farklı alanları harmanlayıp, müziğe katkılar sunmuşlar. Bu çalışmanın amacı Salihê Qubîn'în "Hayatı ve Eserleri" Batmanda özellikle yörenin en meşhur dengbêjlerden biri olarak bilinen ve aynı zamanda Salihê Qubînî üzerinde duracağız. Onun hayatı ve eserleri üzerine detaylı bir analiz yapacağız. Batman'a dengbejlik sanatını tanıtması ve bu alanda büyük başarılar elde etiğinin farkına varılmasını sağlayacaktır. Nitel bir araştırma olarak random olarak okuduğu eserlerden üç tanesi incelenmiştir. Sonuç olarak aşiret kavgalarının duyarlılığı dikkat çekmektedir. Ayrıca kültürel motifler ve gelenekler konusunda bilgilendirici veriler dikkat çekmektedir.

Anahtar kelimeler: Müzik, Sanat, İcra, Yetenek, Kültür

THE VALUE CONTRIBUTED TO THE ART OF DENGBÊJÎ BY SALIHÊ QUBÎNÎ OF BATMAN

Abstract

Dengbêjî holds significant cultural importance in terms of Kurdish oral and musical traditions. Thanks to the art of Dengbêjî, many elements of Kurdish culture have been able to reach the present day. Those who perform the musical art of Dengbêjî are known as dengbêjs.

Dengbêjs are the practitioners of this art. They possess powerful memories. These performers, endowed with musical talent, have rendered great service to this art through their social and literary identities. Dengbêjs have contributed to music by blending themes from various fields such as psychology, sociology, history, and literature within their works.

The aim of this study is to focus on the "Life and Works" of Salihê Qubînî, who is known as one of the most famous dengbêjs in the Batman region. A detailed analysis of his life and works will be conducted. This study will ensure recognition of his success in promoting the art of dengbêjî in Batman. As a qualitative research, three of his works, selected at random, have been examined. Consequently, the sensitivity regarding tribal conflicts is noteworthy. Furthermore, informative data regarding cultural motifs and traditions draw significant attention.

Keywords: Music, Art, Performance, Talent, Culture

*Bağımsız Araştırmacı, Batman/Türkiye, mahmutbicer21@hotmail.com

TAŞIN SANATA DÖNÜŞÜMÜ: HASANKEYF'TE ESTETİK YAKLAŞIMLAR

Feyzi AŞIK*

Özet

Bu çalışmanın amacı, Hasankeyf'te taşın estetik ve sanatsal bir ifade aracına dönüşümünü incelemektir. Bölgenin farklı medeniyetlere ev sahipliği yapması, taş işçiliğinin kültürel ve sanatsal bir üretim biçimi olarak gelişmesini sağlamıştır. Araştırma nitel yöntemle yürütülmüş; literatür taraması ve gözlemsel analiz tekniklerinden yararlanılmıştır. Bu kapsamda kaya oyma mimari, anıtsal yapılar ve taş süslemeleri estetik açıdan değerlendirilmiştir.

Literatür incelemesi, bölgede yaygın olarak kullanılan kalker taşının yumuşak, gözenekli ve işlenebilir yapısı sayesinde sanatsal üretimi desteklediğini göstermektedir. Bu taşın açık renkli yüzeyi, özellikle geometrik ve bitkisel motiflerin belirgin biçimde işlenmesine olanak tanımıştır.

Hasankeyf'te mimari estetik, yapıların doğal çevre ile uyumlu şekilde tasarlanmasıyla ortaya çıkmaktadır. Kaya oyma yapılar, topoğrafyaya bağlı gelişerek çevreyle bütünleşmiş; bu durum doğa, insan ve sanat birlikteliğine dayanan özgün bir anlayışı yansıtmıştır. Geometrik motiflerde simetri, tekrar ve düzen ön plandayken; bitkisel motiflerde doğadan esinlenen stilize formlar dikkat çekmektedir. Bu süslemeler, taş yüzeylerde hem dekoratif hem de sembolik anlamlar taşımaktadır.

Elde edilen bulgular, Hasankeyf'te taşın yalnızca işlevsel bir yapı malzemesi değil, aynı zamanda güçlü bir ifade aracı olduğunu ortaya koymaktadır. Mimari estetik uyum, doğal çevreyle bütünleşme ve süsleme anlayışıyla güçlenirken; geometrik ve bitkisel motifler bu estetik dilin temel unsurlarını oluşturmaktadır. Taş, bu bağlamda doğa ile insan arasında bir köprü kurarak sanatsal anlatımın taşıyıcısı haline gelmiştir.

Sonuç olarak Hasankeyf, taşın işlenebilirliği, mimari estetik uyumu ve zengin süsleme geleneği ile özgün bir kültürel miras alanıdır. Taşın sadece bir malzeme değil, aynı zamanda bir ifade aracı olarak kullanılması, bu alanın sanatsal değerini daha da artırmaktadır. Bu mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması büyük önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Hasankeyf, Taş işçiliği, Mimari estetik , Bitkisel motifler

THE TRANSFORMATION OF STONE INTO ART: AESTHETIC APPROACHES IN HASANKEYF

Abstract

The aim of this study is to examine the transformation of stone into an aesthetic and artistic means of expression in Hasankeyf. the region's history of hosting diverse civilizations has enabled stone craftsmanship to develop as a cultural and artistic production. The research was conducted using a qualitative approach, employing literature review and observational analysis techniques. within this scope, rock-carved architecture, monumental structures, and stone ornamentation were evaluated from an aesthetic perspective.

the literature review shows that the widely used limestone in the region, due to its soft, porous, and workable structure, supports artistic production. its light-colored surface allows geometric and vegetal motifs to be carved with clarity and precision.

Architectural aesthetics in hasankeyf emerge from the harmonious design of structures with the natural environment. rock-cut buildings adapt to the topography, integrating seamlessly with the surroundings; this reflects a unique understanding based on the unity of nature, humans, and art. while geometric motifs emphasize symmetry, repetition, and order, vegetal motifs draw inspiration from stylized forms in nature. these decorations convey both decorative and symbolic meanings on stone surfaces.

The findings indicate that in hasankeyf, stone is not only a functional building material but also a powerful means of expression. architectural aesthetic harmony, integration with the natural environment, and ornamentation practices strengthen this artistic language, with geometric and vegetal motifs as its core elements. in this context, stone acts as a bridge between nature and humans, carrying artistic expression.

In conclusion, hasankeyf represents a unique cultural heritage site with the workability of stone, architectural aesthetic harmony, and rich ornamentation traditions. using stone not only as a material but also as a means of expression further enhances the artistic value of the area. preserving this heritage and transmitting it to future generations is of great importance.

Keywords: Hasankeyf, Stone craftsmanship, Architectural aesthetics, Vegetal motifs

*Bağımsız Araştırmacı, Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Kayseri/Türkiye, feyzisanat@gmail.com

19. YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDA HASANKEYF NAHİYESİ: SOSYO-İDARİ BİR İNCELEME

Sıraç AKTÜRK*

Özet

Bu araştırma, 19. yüzyılın ikinci yarısında Hasankeyf Nahiyesi'nin tarihsel arka planı, mülki idari yapısı, eğitim ve nüfus özellikleri ile misyonerlik faaliyetlerini incelemektedir. Ortaçağ'dan itibaren çeşitli devletlerin hâkimiyetine giren Hasankeyf, 16. yüzyılda Osmanlı yönetimine katılmış ancak 19. yüzyıla gelindiğinde eski önemini büyük ölçüde yitirmiş, fiziki ve demografik açıdan gerilemiştir. Mülki idari açıdan Hasankeyf, 19. yüzyıl boyunca farklı statüler arasında değişmiş; nahiye, kazâ ve tekrar nahiye olarak teşkilatlanmıştır. Özellikle 1864 ve 1871 Vilayet Nizamnameleri sonrasında idari yapıda düzenlemeler yapılmış ancak bu değişimler taşrada gecikmeli uygulanmıştır. Nahiye müdürlerinin sık değişmesi, yerel yönetimde istikrarsızlığa ve halkla yönetim arasında kopukluğa yol açmıştır. Maaş verileri, müdürlerin alt-orta gelir düzeyinde olduğunu göstermektedir. Eğitim alanında, geleneksel kurumlar tespit edilememekle birlikte, modern ibtidâi ve idâdi mektepleri, 1890'larda açılabilmiştir. Bu gecikmede yarı göçebe yaşam tarzı, yerleşik hayatın zayıflığı ve ekonomik koşullar etkili olmuştur. Nüfus verileri, 1871'de oldukça yüksek olan nüfus ve yerleşim sayısının 1883'e gelindiğinde ciddi biçimde azaldığını ortaya koymaktadır. Bu düşüşte idari sınır değişiklikleri belirleyici olmuştur. Son olarak, Hasankeyf'te Amerikan Protestan misyonerleri sınırlı faaliyet göstermiş; bölge daha çok zayıf bir dış istasyon olarak kalmakla birlikte, şehirde 20. yüzyılın başında bir misyoner okulu açıldığı anlaşılmaktadır. Bu araştırmanın sonunda, ele alınan konu başlıklarını destekleyici nitelikte görsel materyallere de yer verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Mülki idari yapı, Eğitim, Nüfus, Misyonerlik.

HASANKEYF DISTRICT IN THE SECOND HALF OF THE 19TH CENTURY: A SOCIO-ADMINISTRATIVE STUDY

Abstract

This research examines the historical background, administrative structure, educational and demographic characteristics, and missionary activities of the Hasankeyf sub-district in the second half of the 19th century. Having been under the rule of various states since the Middle Ages, Hasankeyf joined the Ottoman administration in the 16th century, but by the 19th century it had largely lost its former importance and declined physically and demographically. Administratively, Hasankeyf changed between different statuses throughout the 19th century; it was organized as a sub-district, a district, and then back as a sub-district. Especially after the 1864 and 1871 Provincial Regulations, administrative structure reforms were implemented, but these changes were implemented belatedly in the provinces. Frequent changes in sub-district managers led to instability in local administration and a disconnect between the people and the administration. Salary data shows that the managers were in the lower-middle income bracket. In the field of education, although traditional institutions could not be identified, modern primary and high schools were only opened in the 1890s. This delay was influenced by the semi-nomadic lifestyle, the weakness of settled life, and economic conditions. Population data reveals that the population and settlement numbers, which were quite high in 1871, decreased significantly by 1883. Administrative boundary changes were decisive in this decline. Finally, American Protestant missionaries had limited activity in Hasankeyf; although the region remained largely a weak outpost, it appears that a missionary school was opened in the city at the beginning of the 20th century. At the end of this research, visual materials supporting the topics discussed have also been included.

Keywords: Administrative structure, Education, Population, Missionary activities.

*Dr. Öğr. Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Mardin/Türkiye, siracakturk@artuklu.edu.tr

19. YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDA BEŞİRİ'DE GÖREV YAPAN MÜDÜRLER (1861-1894)

Recep AYHAN*

Özet

Osmanlı Devleti, Tanzimat'tan sonra taşradaki idari birimlerle ve bu birimleri yönetenlerle ilgili birçok düzenleme yapmıştır. Yapılan düzenlemelerle bazı idari birimler müdür adı verilen görevlilerin yönetimine bırakılmıştır. Bunlardan biri kaza idi. Kaza, 1842'de idari bir birim haline getirilmiş ve müdürler tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Kazaların müdürler tarafından idare edilmesi 1864 Vilayet Nizamnamesine kadar devam etmiştir. Bu Nizamname ile kazaların yönetimi kaymakamlara verilmiştir. Yapılan bu değişiklik 1867 Vilayet Nizamnamesi ile ülkenin genelinde geçerli hale getirilmiştir. Müdürlerin yönettiği bir diğer idari birim nahiye idi. Nahiye, 1871 tarihli Vilayet Nizamnamesiyle idari bir birim olmuştur. Bu Nizamname ile nahiyelerin idaresinden müdürler sorumlu tutulmuştur. Osmanlı taşrasında müdürler tarafından idare edilen yerlerden biri günümüzde Batman'ın bir ilçesi olan Beşiri'ydi. Beşiri, 1842'deki düzenlemeden birkaç yıl sonra kaza statüsünde müdürlerin kontrolüne bırakılmıştır. 1867 Vilayet Nizamnamesinden sonra Beşiri'nin yönetimi nahiye statüsünde müdürlere verilmiştir. Beşiri, 1895'e kadar bu şekilde yönetilmiştir. 1895 yılında Beşiri'nin statüsü kazaya dönüştürülmüş ve Beşiri'de kaymakamlar görev yapmaya başlamıştır. Bu çalışmanın amacı 1861-1894 yılları arasında Beşiri'de görev yapan müdürleri tespit ederek Batman'ın idare tarihine katkıda bulunmaktır. Çalışmada Beşiri'yi yöneten müdürlerin isimleri, görev süreleri, görevlerinin sona erme nedenleri gibi bilgiler Osmanlı arşiv belgeleri ve Diyarbekir vilayet salnâmeleri ışığında ortaya konulmuştur.

Anahtar kelimeler: Batman, Beşiri, Kaza, Müdür, Nahiye.

DIRECTORS SERVING IN BEŞİRİ IN THE SECOND HALF OF 19TH CENTURY (1861-1894)

Abstract

After Tanzimat, Ottoman State carried out many regulations related to the administrative units in the provinces and those who governed them. Some of the administrative units were left to public officials called directors through these regulations. One of these the administrative units was district (kaza). The districts were made administrative units in 1842; and they started to be governed by directors. Governing of the districts by directors continued until the 1864 Provincial Regulations. With Provincial Regulations, the governing of districts were left to district governors. This change was made valid throughout the country with the 1867 Provincial Regulations. The other unit that the directors governed was sub-districts (nahiye). The sub-districts became an administrative unit with the Provincial Regulations dated 1871. With these regulations, directors became responsible for the governing of the sub-districts. Beşiri, now a district of Batman, was one of the administrative units governed by directors in Ottoman province. A few years after the 1842 regulations, the administration of Beşiri was given to the directors in the status of district. After the 1867 Provincial Regulations, the administration of Beşiri was given to directors with the status of a sub-district. Beşiri was governed in this way until 1895. In 1895, Beşiri's status changed into district; and then district governors began to serve there. The aim of this study is to contribute to Batman administrative history by determining the directors carried out their missions in Beşiri from 1861 to 1894. In the current study, some information such as the names of the directors of Beşiri, and their mission periods, the reasons why their missions ended were revealed in the light of Ottoman archive records and Diyarbekir province annual books.

Keywords: Batman, Beşiri, District, Director, Sub-district.

*Dr. Bağımsız Araştırmacı, Batman/Türkiye, rcpyhn3@gmail.com

ŞER'İYYE SİCİLLERİ ÜZERİNDEN BİR İNCELEME: SASON KAZASINDA OSMANLI TAŞRA HUKUKU

Ayşe IŞIK*

Özet

Osmanlı Devleti'nde padişahın taşradaki otoritesini temsil eden en önemli görevlilerden biri kadılardı. Kadılar, yalnızca şer'î ve hukukî meselelerde hüküm veren yargı mensupları olarak değil, aynı zamanda devletin taşra teşkilatı içinde idarî, beledî, malî mülkî ve sosyal alanlarda da çeşitli sorumluluklar üstlenen çok yönlü görevliler olmuşlardır. Bu yönüyle kadılık kurumu, Osmanlı taşra idaresinin hem hukukî hem de idarî işleyişinde merkezi bir yere sahiptir. Kadılar, mahkemelerde görülen davaları karara bağlamanın yanı sıra, vakıf işlerinden miras taksimine, narh uygulamalarından kamu düzeninin korunmasına, vergi ve tereke işlemlerinden çeşitli nikâh ve boşanma süreçlerine kadar geniş bir görev alanı içinde faaliyet göstermişlerdir. Dolayısıyla kadı, Osmanlı taşrasında yalnızca bir hâkim değil; aynı zamanda devlet otoritesinin yerel düzeyde görünürlük kazandığı temel temsilcilerden biridir.

Kadıların, yürüttüğü faaliyetlerin en önemli yazılı yansımaları ise şer'iyye sicilleridir. Kadı mahkemelerinde görülen davalar; verilen hükümler, düzenlenen hüccetler, merkezden gelen emirler ve yerelden merkeze gönderilen yazışmalar bu sicillere kaydedilmiştir. Şer'iyye sicilleri, Osmanlı toplumunun gündelik yaşamını, sosyal ilişkilerini, ekonomik faaliyetlerini, idarî mekanizmalarını ve yerel güç dengelerini yansıtan çok yönlü tarihî kaynaklardır. Özellikle taşra tarihinin, toplum yapılarının, aile ilişkilerinin, kadınların hukukî ve ekonomik rollerinin, gayrimüslimlerin toplumsal konumlarının ve sosyal gruplar arasındaki etkileşimlerin incelenmesinde şer'iyye sicilleri güçlü ve güvenilir bilgiler sunmaktadır. Bu çerçevede Sason kazasına dair belgeler, Osmanlı taşrasının durağan ve kendi içine kapalı bir coğrafya olmadığı; tersine idarî, ekonomik ve hukukî bağlarla daha geniş bir bölgesel ağın parçası olarak işlediği gerçeğini açık biçimde ortaya koymaktadır. Belgelerde bir yandan naib tayinleri, eski kâtiplerin göreve önerilmesi gibi bürokratik konular; diğer yandan yetim mallarının korunması, borç ve kefalet ilişkileri, küçük meblağlı alacak davaları mahkeme kayıtları üzerinden gündelik hayatın somut meseleleri karşımıza çıkmaktadır. Bu da Sason kazasının sosyal ilişkilerine, ekonomik hareketliliğine ve hukukî düzenine dair verilere ulaşmamızı sağlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Osmanlı Adlî Teşkilatı, Kadı, Sason, Şer'iyye Sicilleri, Mahkeme.

AN ANALYSIS THROUGH SHARIA COURT RECORDS: OTTOMAN PROVINCIAL LAW IN THE DISTRICT OF SASON

Abstract

In the Ottoman Empire, one of the most significant officials representing the sultan's authority in the provinces was the qadi. Qadis were not merely judicial authorities who adjudicated religious and legal disputes; they were also multifaceted officials who assumed a wide range of responsibilities within the provincial administration, including administrative, municipal, fiscal, and socio-political functions. In this respect, the institution of the qadi occupied a central position in both the legal and administrative functioning of the Ottoman provincial system. Beyond adjudicating cases brought before the courts, qadis operated within an extensive sphere of duties encompassing the administration of waqf (endowments), the distribution of inheritance, the regulation of prices (narh), the maintenance of public order, taxation and probate procedures, as well as various processes related to marriage and divorce. Consequently, the qadi was not merely a judge in the Ottoman provinces, but also a principal representative through whom state authority became visible at the local level.

The most important written reflections of the activities carried out by qadis are preserved in the şer'iyye sicilleri (Sharia court records). These registers contain records of court proceedings, judicial decisions, legal deeds (hüccet), imperial orders transmitted from the center, and correspondences sent from the provinces to the central administration. As such, şer'iyye sicilleri constitute multifaceted historical sources that reflect the daily life of Ottoman society, its social relations, economic activities, administrative mechanisms, and local power structures. They provide particularly rich and reliable data for the study of provincial history, social structures, family relations, the legal and economic roles of women, the social position of non-Muslims, and interactions among different social groups. Within this framework, the documents pertaining to the district of Sason clearly demonstrate that the Ottoman provinces were not static or isolated entities; rather, they functioned as integral components of a broader regional network shaped by administrative, economic, and legal ties. The records reveal both bureaucratic matters—such as the appointment of deputies (naibs) and the nomination of former clerks to office—and concrete issues of daily life, including the protection of orphans' property, debt and surety relations, and small-scale claims, all documented through court proceedings. These materials thus enable a comprehensive understanding of the social relations, economic dynamism, and legal order of the district of Sason.

Keywords: Ottoman Judicial Organization, Qadi, Sason, Sharia Court Records, Court.

*Arş. Gör., Batman Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Batman/Türkiye, ayse.isik@batman.edu.tr

HİCRÎ VIII. (XIV.) YÜZYIL İSLÂM TARİH YAZICILIĞINDA HISNIKEYFÂ

Rumeysa BALCI POLAT*

Özet

Batman'ın ve Mezopotamya havzasının merkezî konumunu temsil eden önemli simgelerden biri olan Hısnıkeyfâ (Hasankeyf), jeopolitik konumu ve ilmî potansiyeliyle her dönemde stratejik bir merkez olma vasfını korumuştur. Dicle nehrinin sunduğu coğrafî avantajlar ve müstahkem kalesiyle şehir, özellikle Memlükler, İlhanlılar ve Eyyûbî bakiyesi emirlikler arasındaki güç mücadelelerine sahne olmuştur. Şehir, özellikle Orta çağ İslâm dünyasının siyasî ve ilmî hareketliliğinin yoğun olduğu dönemlerde tarih ve terâcim/tabakât müelliflerinin dikkatini celbetmiştir.

Bu çalışma, İslâm tarih yazıcılığının en verimli dönemlerinden biri olan Hicrî VIII. (XIV.) yüzyılın üç büyük otoritesi olan Zehebî (ö. 748/1348), Safedî (ö. 764/1363) ve İbn Kesîr'in (ö. 774/1373) eserlerini merkeze alarak Hısnıkeyfâ'nın tarihsel panoramasını incelemeyi amaçlamaktadır. Her üç müellifin de aynı yüzyılda yaşamış olması ve birbirine yakın entelektüel çevrelerden beslenmesi, Hısnıkeyfâ'ya dair sundukları verilerin mukayese edilmesine ve şehrin o dönemdeki kimliğinin bütüncül bir şekilde analiz edilmesine olanak tanımaktadır. Bu üç ismin sunduğu verilerin sentezlenmesi neticesinde, Hısnıkeyfâ'nın Hicrî VIII. yüzyıldaki sosyo-politik yapısı ve Mezopotamya ilim havzasındaki yeri netleştirilmiş olacaktır. Tebliğ, Batman'ın yerel tarihî değerlerini klasik İslâm literatürünün perspektifiyle buluşturarak, Batman'ın tarihî değerine ve yerel tarih çalışmalarına akademik bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Batman, Hasankeyf (Hısnıkeyfâ), İslam Tarih Yazıcılığı, Terâcim, Tabakât.

INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF TRANSDISCIPLINARY AND CULTURAL STUDIES ON BATMAN

Abstract

Hısnıkeyfa (Hasankeyf), one of the most significant symbols representing the central position of modern-day Batman and the Mesopotamian basin, has consistently maintained its status as a strategic center throughout various periods owing to its geopolitical location and intellectual potential. With the geographical advantages afforded by the Tigris River and its fortified citadel, the city became a theater for power struggles, particularly among the Mamluks, the Ilkhanids, and the Ayyubid-successor emirates. The city attracted the attention of historiographical and tarajim/tabaqat (biographical-prosopographical) authors especially during the medieval Islamic era, when political and scholarly activity was most intense.

This study aims to examine the historical panorama of Hısnıkeyfa by focusing on the works of three major authorities of the 8th century AH (14th century CE), one of the most prolific periods of Islamic historiography: al-Dhahabī (d. 748/1348), al-□afadī (d. 764/1363), and Ibn Kathīr (d. 774/1373). The fact that all three authors lived within the same century and drew from closely overlapping intellectual circles allows for a comparative analysis of their data and a holistic reconstruction of the city's identity during that period. Through the synthesis of the data provided by these three figures, the socio-political structure of Hısnıkeyfa in the 14th century CE and its place within the Mesopotamian scholarly milieu will be clarified. By bridging Batman's local historical heritage with the perspective of classical Islamic literature, this paper seeks to offer an academic contribution to the historical significance of Batman and to the field of local historiography.

Keywords: Batman, Hasankeyf (Hisn Kayfa), Islamic Historiography, Tarajim, Tabaqat.

*Arş. Gör., Mersin Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Mersin/Türkiye, rumeysabalci@mersin.edu.tr

MOĞOL İSTILASI ÇAĞINDA HISNKEYFÂ EYYÛBÎLERI: SIYASÎ BAĞIMLILIK VE DENGE POLİTİKASI

Nergiz YILMAZ*

Özet

Bu bildiri, Moğol istilası çağında Hısnkeyfâ Eyyûbîlerinin siyasî durumunu, özellikle hanedanın ilk bağımsız hükümdarı kabul edilen el-Meliku'l-Muvahhid Takiyeddîn Abdullâh dönemi üzerinden incelemektedir. XIII. yüzyıl ortalarında Eyyûbî Devleti'nin Mısır'daki hâkimiyetini kaybetmesiyle birlikte, hanedana mensup meliklerin bölgesel ölçekte varlıklarını sürdürmeye çalıştıkları görülmektedir. Bu bağlamda Hısnkeyfâ, Nusaybin ve çevresinde hüküm süren el-Meliku'l-Muvahhid'in siyasî konumu, hem Eyyûbî iç dengeleri hem de Moğol baskısı çerçevesinde şekillenmiştir.

Henüz çocuk yaşta iktidara gelen el-Meliku'l-Muvahhid'in ilk dönemlerinde yönetimin fiilen devlet adamları tarafından yürütülmesi, bölgedeki kırılgan siyasî yapıyı yansıtmaktadır. Moğol istilasının etkisiyle Hısnkeyfâ ve çevresindeki yerel idareciler, varlıklarını sürdürebilmek adına Moğollara vergi ödemek ve onların hâkimiyetini tanımak zorunda kalmışlardır. Bu süreçte el-Meliku'l-Muvahhid'in önce Halep merkezli Eyyûbî otoritesine, ardından ise doğrudan Moğollara tâbi olması, dönemin değişken siyasî bağlılık ilişkilerini açıkça ortaya koymaktadır.

Öte yandan el-Meliku'l-Muvahhid'in Moğol hükümdarı Hülagü ile kurduğu diplomatik ilişkiler, onun siyasî varlığını koruma çabasının önemli bir göstergesidir. Hülagü'nün huzuruna çıkarak bağlılığını bildirmesi ve buna karşılık olarak ülkesinde hüküm sürmesine izin verilmesi, Moğol idaresinin yerel hanedanlar üzerindeki belirleyici rolünü gözler önüne sermektedir. Bununla birlikte Memlüklerle kurulan temaslar ve bu durumun Moğollar tarafından tehdit olarak algılanması, Hısnkeyfâ Eyyûbîlerinin iki büyük güç arasında denge politikası izlemek zorunda kaldığını göstermektedir.

Sonuç olarak bu çalışma, Hısnkeyfâ Eyyûbîlerinin Moğol istilası sürecinde tam bağımsız bir siyasal yapıdan ziyade, büyük güçler arasında varlığını sürdürmeye çalışan yarı bağımlı bir yönetim modeli sergilediğini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle Hısnkeyfâ örneği, Ortaçağ'da yerel hanedanların dış baskılar karşısındaki siyasî esnekliklerini anlamak açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Anahtar kelimeler: el-Meliku'l-Muvahhid, Hısnkeyfâ, Eyyûbîler, Moğollar, İlhanlılar.

THE AYYUBIDS OF HISNKEYFA IN THE AGE OF THE MONGOL INVASIONS: POLITICAL DEPENDENCY AND BALANCE OF POWER

Abstract

This paper examines the political situation of the Ayyubids of Hısnkeyfa during the age of the Mongol invasions, focusing particularly on the reign of al-Malik al-MuwahhidTaqī al-Dīn Abdullāh, regarded as the first independent ruler of the principality. Following the collapse of Ayyubid rule in Egypt in the mid-thirteenth century, members of the dynasty continued to maintain their authority on a regional scale. In this context, the political position of al-Malik al-Muwahhid in Hısnkeyfa, Nusaybin, and surrounding areas was shaped both by internal Ayyubid dynamics and the growing pressure of Mongol domination.

Ascending to power at a very young age, al-Malik al-Muwahhid's early rule was effectively administered by state officials, reflecting the fragile political structure of the region. Under the impact of the Mongol invasions, local rulers in Hısnkeyfa and its environs were compelled to acknowledge Mongol supremacy and pay regular tribute in order to preserve their political existence. In this framework, al-Malik al-Muwahhid's shifting allegiance—from the Ayyubid authority in Aleppo to direct submission to the Mongols—demonstrates the fluid and pragmatic nature of political loyalties during this period.

Moreover, al-Malik al-Muwahhid's diplomatic engagement with the Mongol ruler Hülegü illustrates his efforts to secure his position. His appearance at Hülegü's court, accompanied by valuable gifts and a declaration of loyalty, resulted in the confirmation of his rule, highlighting the decisive influence of Mongol authority over local dynasties. However, his subsequent contacts with the Mamluks and the Mongols' reaction to these overtures reveal that the Ayyubids of Hısnkeyfa were compelled to pursue a delicate balance between competing great powers.

In conclusion, this study argues that the Ayyubid polity in Hısnkeyfa functioned not as a fully independent political entity but rather as a semi-dependent principality navigating between dominant imperial forces. In this respect, the case of Hısnkeyfa provides valuable insight into the political adaptability of local dynasties in the medieval Near East.

Keywords: al-Malik al-Muwahhid, Hısnkeyfa, Ayyubids, Mongols, Ilkhanids.

*Doktora Öğrencisi, Bitlis Eren Üniversitesi, Bitlis/Türkiye, nnergizyilmaz@gmail.com

OSMANLI DÖNEMİ'NDE AŞİRET-DEVLET İLİŞKİSİ: REŞKOTAN AŞİRETİ (BEŞİRİ YÖRESİ)

Müjde EKİNCİ*

Özet

Osmanlı Devleti'nin idari ve toplumsal yapısında aşiretlerin önemli bir yeri bulunmaktadır. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu coğrafyasında yerleşmiş olan aşiretler, hem bölgenin nüfus yapısını şekillendiren hem de Osmanlı'nın taşra yönetimi ile kurduğu ilişkileri belirleyen temel unsurlar arasında yer almıştır. Bu aşiretlerden biri olan Reşkotan Aşireti, tarihsel süreç içerisinde geniş bir coğrafyada uzun süre varlığını sürdürmüş; sosyal ilişkileri ve devlet ile kurduğu bağlar aracılığıyla belirli bir bölgede etkili bir topluluk haline gelmiştir.
Bu çalışmada, Reşkotan Aşireti'nin Osmanlı dönemindeki sosyal yapısı ele alınmakta, aşiretin hangi dinamikler sayesinde varlığını devam ettirdiği ve Osmanlı Devleti ile arasındaki güç dengeleri analiz edilmektedir. Bununla beraber çalışmada, Osmanlı Dönemi'ne odaklanmakla birlikte, Erken Cumhuriyet Dönemi'ne ait bir belge (Mustafa Kemal Atatürk tarafından Reşkotan Aşireti'ne mensup olan bir kadın muhtara gönderilen madalya takdim ve teşekkür yazısı) üzerinden aşiretin geçmişle olan bir bağının kopmadığını göstermektedir. Araştırma sahası olarak Beşiri yöresi tercih edilmiştir. Beşiri'nin tarihsel gelişimi, bölgedeki aşiret hareketlilikleri ile doğrudan bağlantılı olup Reşkotan Aşireti'nin sosyal etkisinin hissedildiği önemli yerleşim alanlarından biridir. Bu bağlamda Beşiri, Reşkotan Aşireti'nin Osmanlı dönemindeki konumunu anlamak açısından uygun bir mikro tarih sahası sunmaktadır.

Çalışmada, Osmanlı arşiv belgeleri, Şer'iyye Sicilleri ve konuya ilişkin alan araştırmaları incelenerek Reşkotan Aşireti'nin coğrafi konumu, aşiret içi alt-üst ilişkileri, yerleşik-göçer durumları ve devletle yaşadığı sorunlar değerlendirilmiştir. Bu sayede hem Beşiri'nin tarihsel konumu hem de Reşkotan Aşireti'nin Osmanlı taşrasındaki rolü daha açık bir şekilde ortaya konulmaktadır.

Bu araştırma, Reşkotan Aşireti'nin tarihsel süreçte geçirdiği değişimleri küçük ölçekli bir coğrafya üzerinden ele alarak daha geniş bir perspektiften değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Böylece hem toplum içindeki etkileşimler ve dönüşümler hem de Osmanlı taşra idaresinin aşiretler üzerindeki belirleyici rolü daha anlaşılır hale gelmektedir. Bu yönüyle çalışma, hem aşiret tarihçiliğine hem de Osmanlı yerel yönetim araştırmalarına katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Osmanlı Dönemi, Beşiri, Aşiret, Eşkıya, Reşkotan Aşireti

TRIBE-STATE RELATIONS IN THE OTTOMAN PERIOD: THE REŞKOTAN TRIBE (BESIRI REGION)

Abstract

Tribes held an important place in the administrative and social structure of the Ottoman Empire. Particularly, tribes settled in the geography of Eastern and Southeastern Anatolia were among the fundamental elements that shaped the population structure of the region and determined the relations established by the Ottoman Empire with the provincial administration. The Reşkotan Tribe is one of these tribes that maintained its existence over a wide geography throughout the historical process and became an influential community in a certain region through the social relations and ties it established with the state.

In this study, the social structure of the Reşkotan Tribe in the Ottoman period is handled, and the dynamics through which the tribe contiuned its existence and the power balances between the tribe and the Ottoman Empire are analyzed. Along with this, although the study focuses on the Ottoman Period, a document belonging to the Early Republican Period (a medal presentation and a letter of thanks sent by Mustafa Kemal Atatürk to a female mukhtar who was a member of the Reşkotan Tribe) shows that the tribe's connection with its past was not broken. The Beşiri region was preferred as the research area. The historical development of Beşiri is directly related to the tribal mobility in the region and provides a suitable micro-history area in terms of understanding the position of the Reşkotan Tribe in the Ottoman period.

In the study, by examining Ottoman archive documents, Sharia Court Records, and field research on the subject, the geographical location of the Reşkotan Tribe, intra-tribal upper-lower relations, settled-nomadic status, and the problems experienced with the state were evaluated. In this way, both the historical position of Beşiri and the role of the Reskotan Tribe in the Ottoman Provinces are revealed more clearly.

This research aims to evaluate the changes of the Reskotan Tribe in the historical process from a wider perspective by considering them over a small-scale geography. Thus, both the interactions and transformations within the society and the decisive role of the Ottoman provincial administration over the tribes become more understandable. In this respect, the study aims to contribute to both tribal historiography and Ottoman local government research.

Keywords: Ottoman Period, Beşiri, Tribe, Bandit, Reşkotan Tribe

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, mujdeekinci7272@gmail.com

OSMANLI DÖNEMİ'NDE HASANKEYF VAKFINDA YAŞANAN SORUNLAR

Filiz DOĞU*

Özet

Osmanlı Devleti'nde vakıf kurumu, toplumsal hayatın düzenlenmesinde önemli bir işlev üstlenen ve devletin sosyal hizmet yükünü hafifleten temel kurumlardan biri olmuştur. Eğitimden sağlığa, bayındırlık faaliyetlerinden sosyal yardımlaşmaya kadar geniş bir alanda hizmet veren vakıflar, aynı zamanda şehirlerin ekonomik ve sosyal yapısının şekillenmesinde etkili olmuştur. Bu yönüyle vakıf sistemi, Osmanlı şehirleşme sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirilmektedir.

Tarihî geçmişi oldukça eskiye dayanan Hasankeyf, Osmanlı döneminde de önemini koruyan yerleşim merkezlerinden biri olmuştur. Bölgenin Osmanlı idaresine dahil edilmesiyle birlikte mevcut vakıf geleneği devam ettirilmiş ve şehirdeki dini ve sosyal kurumlar büyük ölçüde vakıflar aracılığıyla sürdürülmüştür. Cami, zaviye ve çeşitli hayır kurumlarına tahsis edilen vakıflar, hem dini hayatın devamlılığını sağlamış hem de toplumsal dayanışmayı desteklemiştir.

Bununla birlikte zaman içerisinde ekonomik daralmalar, idari aksaklıklar ve toplumsal değişimler, vakıf sisteminin işleyişinde çeşitli sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Özellikle taşra şehirlerinde görülen bu sorunlar, vakıf gelirlerinin azalması, görevli suistimalleri ve vakıf eserlerinin bakımsız kalması gibi farklı boyutlarda kendini göstermiştir. Hasankeyf örneği, bu sorunların somut bir şekilde gözlemlenebildiği önemli bir alan sunmaktadır.

Bu çalışmada, Osmanlı döneminde Hasankeyf'te faaliyet gösteren vakıf kurumlarında ortaya çıkan ekonomik ve idari sorunlar ele alınarak, bu sorunların nedenleri ve şehir hayatına etkileri incelenecektir. Böylece Osmanlı taşra vakıflarının karşılaştığı güçlükler, Hasankeyf örneği üzerinden değerlendirilmiş olacaktır.

Anahtar kelimeler: Hasankeyf, Osmanlı Devleti, Vakıf Sistemi, Vakıf Sorunları, Kurumsal İşleyiş.

PROBLEMS EXPERIENCED IN WAQF INSTITUTIONS IN HASANKEYF DURING THE OTTOMAN PERIOD

Abstract

The waqf institution in the Ottoman Empire functioned as one of the fundamental structures that regulated social life and alleviated the state's burden of providing public services. Operating in a wide range of areas such as education, healthcare, public works, and social aid, waqfs also played a significant role in shaping the economic and social structure of cities. In this respect, the waqf system is considered an integral part of the Ottoman urbanization process.

Hasankeyf, with its deep-rooted historical background, maintained its importance as a settlement during the Ottoman period. Following its incorporation into Ottoman administration, the existing waqf tradition was preserved, and religious as well as social institutions in the city continued to function largely through waqfs. Foundations allocated to mosques, zawiyas, and various charitable institutions ensured the continuity of religious life while also strengthening social solidarity.

However, over time, economic decline, administrative inefficiencies, and social transformations led to various problems in the functioning of the waqf system. These issues, particularly evident in provincial towns, manifested in forms such as decreasing revenues, abuses by officials, and the neglect of waqf properties. The case of Hasankeyf provides a concrete example through which these problems can be observed.

This study examines the economic and administrative problems that emerged in waqf institutions operating in Hasankeyf during the Ottoman period, analyzing their causes and their impact on urban life. Thus, the challenges faced by Ottoman provincial waqfs are evaluated through the example of Hasankeyf.

Keywords: Hasankeyf, Ottoman Empire, Wagf Sistem, Wagf Administration Promblems, Institutional Structure.

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, filiz_tanas_89@hotmail.com

HASANKEYF MEVLİDİ

Hüseyin AKPINAR*

Özet

Bu makale, Batman'ın Hasankeyf ilçesinde tespit edilen ve "Hasankeyf Mevlidi" olarak bilinen Kabesât min Hayâti'r-Rasûl adlı eser üzerinden mevlid türünün literatürdeki yerini ele almaktadır. Türün tarihsel gelişimi, mensur ve manzum örnekler üzerinden değerlendirilmektedir. Arapça mevlid geleneğinin erken dönem temsilcilerinden Vâkidî (ö. 207/823), Ebü'l-Ferec İbnü'l-Cevzî (ö. 597/1201) ve İbn Dıhye el-Kelbî (ö. 633/1235) gibi isimlere yer verilmiştir. Böylece mevlidin Arap edebiyatı ve mûsikî geleneğindeki yeri vurgulanmaktadır. Ayrıca İbn Hacer el-Heytemî'ye (ö. 974/1567) nispet edilen mevlidin yaygınlığına değinilmekte; Anadolu'da farklı Arapça metinlerin icra edildiği tespit edilmektedir.

Makalenin esas odak noktasını XVIII. yüzyılda Hasankeyf'te yaşamış olan Şeyh Abdülkâdir el-Hısnî'nin (ö. 1828) hayatı ve ilmî kişiliği oluşturmaktadır. Müellifin te'lif ettiği Kabesât min Hayâti'r-Rasûl Mevlid-i Rasûlillah (s.a.v.) adlı mevlid metni de çalışma kapsamında ayrıntılı biçimde incelenmektedir. Müellifin nesebi, ailesinin ilmî geleneği, tasavvufî silsilesi ve Hasankeyf'teki irşad faaliyetleri ele alınmıştır. Arapça'ya olan hâkimiyeti değerlendirilmiş; kaynak taraması ve saha araştırmasıyla mevlidin tarihî, sosyal, kültürel, dinî, edebî ve müzikal değerleri ortaya konulmuştur.

Kabesât min Hayâti'r-Rasûl, mensur anlatım ile her faslın ardından gelen manzum bölümleri bir araya getiren özgün bir tertibe sahiptir. Eserin birden fazla el yazması nüshasının bulunması, köklü bir geleneğe işaret etmektedir. Hasankeyf'te kandil geceleri, doğum, sünnet ve evlilik gibi vesilelerle makamlı okunması, eserin yerel mûsikîdeki önemini göstermektedir. Yaklaşık iki yüz yıldır icra edilen bu eser, bölgedeki Arapça mevlid geleneğinin önemli bir örneğidir. Dolayısıyla bu çalışma, Hasankeyf Mevlidi'ni Dinî Türk Mûsikîsi literatürüne kazandırarak yerel bir dinî kültür pratiğini akademik zeminde belgelemektedir.

Anahtar kelimeler: Dinî Türk Mûsikîsi, Mevlid, Hasankeyf Mevlidi, Şeyh Abdülkâdir el-Hısnî, Derleme.

THE MEVLID OF HASANKEYF

Abstract

This article examines the status of the mevlid genre within Islamic literature through the work titled Kabesât min Hayâti'r-Rasûl, identified in the Hasankeyf district of Batman and popularly known as the "Hasankeyf Mevlidi." The historical development of the genre is evaluated through both prose and poetic examples. Early representatives of the Arabic mevlid tradition, such as al-Wâkidî (d. 207/823), Abü'l-Faraj Ibn al-Jawzî (d. 597/1201), and Ibn Dihya al-Kalbî (d. 633/1235), are discussed to emphasize the significance of the genre within Arabic literature and musical traditions. Furthermore, the prevalence of the mevlid attributed to Ibn Hajar al-Haytamî (d. 974/1567) is addressed, noting the performance of various Arabic mevlid texts across Anatolia.

The primary focus of the article is the life and scholarly persona of Sheikh Abdülkâdir al-Hisnî (d. 1828), who lived in Hasankeyf during the 18th century. The mevlid text authored by him, titled Kabesât min Hayâti'r-Rasûl Mevlid-i Rasûlillâh (s.a.v.), is analyzed in detail within the scope of this study. The author's lineage (nasab), the scholarly tradition of his family, his Sufi silsila, and his irshâd activities in Hasankeyf are examined. His mastery of the Arabic language is evaluated, and the historical, social, cultural, religious, literary, and musical values of the mevlid are elucidated through literature review and field research.

Kabesât min Hayâti'r-Rasûl possesses a unique structure that integrates prose narration with poetic sections (fasıl) following each chapter. The existence of multiple manuscript copies indicates a deeply rooted tradition. Its performance with specific melodic modes (makam) in Hasankeyf during holy nights (kandil), births, circumcisions, and weddings demonstrates the work's importance within the local musical heritage. This work, performed for approximately two centuries, stands as a significant example of the Arabic mevlid tradition in the region. Consequently, this study documents a local religious cultural practice on an academic basis by introducing the Hasankeyf Mevlidi into the literature of Turkish Religious Music.

Keywords: Turkish Religious Music, Mevlid, Hasankeyf Mevlidi, Sheikh Abdülkâdir al-Hisnî, Compilation.

*Prof. Dr., Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Şanlıurfa/Türkiye, hakpinar@harran.edu.tr

YEZİDİLERİN EĞİTİM ANLAYIŞININ DİNÎ DÜŞÜNCE VE SOSYAL HAYATA ETKİSİ

Davut OKÇU*

Özet

Yezidilerin dinî merkezi, Kuzey Irak'ta Laleş Vadisi sınırları içerisinde yer almakta olup topluluğun önemli bir kısmı ayrıca Suriye ve Ermenistan'da yaşamaktadır. Türkiye'de bulunan Yezidilerin büyük bölümü ise Batman iline bağlı Beşiri ve Kurtalan ilçelerinin köylerinde ikamet etmektedir. Asırlardır aynı coğrafyayı paylaştıkları Müslüman toplumların dahi Yezidi inanç sistemi hakkında sınırlı bilgiye sahip olmaları, büyük ölçüde topluluğun geleneksel kapalılığı, kutsal bilgiyi gizli tutma anlayışı ve eğitim faaliyetlerinin ihmal edilmesiyle ilişkilidir. Bu çalışma, Yezidilerin eğitim anlayışının dinî düşünce yapısı ve toplumsal hayat üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Tarihsel süreç içerisinde kapalı toplumsal yapı, sözlü kültür geleneği ve kast benzeri tabakalaşma özellikleriyle öne çıkan Yezidilikte eğitim, modern kurumsal modellerden ziyade gelenek aktarımına dayalı, sözlü öğretim merkezli ve dinî otoritenin belirleyici olduğu bir karakter taşımaktadır. Araştırmada nitel yöntem benimsenmiş; literatür taraması, tarihsel veriler ve resmî kayıtlar temel veri kaynakları olarak kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, Yezidi toplumunda eğitimin büyük ölçüde şeyh, pir ve kavval gibi dinî sınıflar tarafından yürütüldüğünü; kutsal bilgi, ritüeller ve toplumsal normların sözlü yollarla kuşaktan kuşağa aktarıldığını göstermektedir. Bu yapı, dinî kimliğin korunmasına katkı sağlamakla birlikte yazılı kültürün sınırlı gelişimi, eleştirel düşüncenin zayıflaması ve modern eğitim kurumlarına karşı mesafeli yaklaşım gibi sonuçlar doğurmuştur. Ayrıca eğitim anlayışının sosyal sınıfların sürekliliği, grup içi dayanışma ve dışa kapalılık üzerinde belirgin etkiler meydana getirdiği tespit edilmiştir. Sonuç olarak Yezidi eğitim modeli, geleneksel yapıyı muhafaza eden; ancak modernleşme, göç ve küreselleşme süreçleri karşısında dönüşüm baskısı altında bulunan özgün bir sistem görünümündedir.

Anahtar kelimeler: Yezidilik, eğitim, dinî düşünce, sosyal yapı, sözlü kültür, kast sistemi

THE INFLUENCE OF THE YAZIDI EDUCATIONAL PHILOSOPHY ON RELIGIOUS THOUGHT AND SOCIAL LIFE

Abstract

The religious center of the Yazidis is Lalish Valley in northern Iraq, while significant Yazidi communities also live in Syria and Armenia. In Türkiye, the majority of Yazidis reside in villages around Beşiri and Kurtalan. Even neighboring Muslim communities who have shared the same geography for centuries have often possessed limited knowledge of Yazidi beliefs. This situation is largely associated with the community's traditional closed structure, the perception of secrecy as a religious obligation, and the neglect of formal educational development. This study aims to examine the effects of the Yazidi understanding of education on religious thought and social life. Historically characterized by a closed social structure, oral tradition, and caste-like stratification, Yazidi education has developed not through modern institutional models but through the transmission of tradition, oral instruction, and the authority of religious elites. The study adopts a qualitative method based on literature review, historical data, and official records. Findings indicate that education among the Yazidis has been conducted primarily by religious classes such as sheikhs, pirs, and qawwals, through whom sacred knowledge, rituals, and social norms are orally transmitted from generation to generation. While this structure has contributed to the preservation of religious identity, it has also led to the weak development of written culture, limitations on critical thinking, and a distant attitude toward modern educational institutions. Moreover, the educational system has played a significant role in maintaining social stratification, internal solidarity, and communal isolation. In conclusion, the Yazidi model of education appears as a unique system that preserves traditional structures while simultaneously facing pressures of transformation in the context of modernization, migration, and globalization.

Keywords: Yazidism, education, religious thought, social structure, oral tradition, caste system

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Batman/Türkiye, davutokcu72@gmail.com

BATMAN'DAKİ İMAM HATİP LİSELERİNDE ÖTEKİLEŞME DENEYİMLERİ ÜZERİNE BİR SAHA ÇALIŞMASI

Nazife GÜRHAN*
Merve USLU**

Özet

Bu çalışma, İmam Hatip Liselerinde (İHL) öğrenim gören kız öğrencilerin, kurumsal habitus ve toplumsal beklentiler ekseninde şekillenen ötekileşme deneyimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Sosyolojik bir olgu olarak ötekileştirme; bireyin kimlik pratikleri veya yaşam tarzı tercihleri nedeniyle "farklı" veya "bizden olmayan" şeklinde kategorize edilerek sosyal mesafeye maruz bırakılması sürecidir. Çalışma, dini eğitimin yoğun olduğu imam-hatip okullarında, biçimsel normların dışındaki kimlik sunumlarının sosyal kabul düzeyini Batman kenti özelinde ele almaktadır. Toplumsal algıda İHL'ler, belirli bir dindarlık temsilinin ve bu temsilin en güçlü sembolü olan başörtüsünün "ideal kimlik" olarak kodlandığı mekanlar olarak görülmektedir. Bu kurumsal yapı içerisinde, başörtüsü kullanmayan öğrencilerin birer "aykırı görünürlük" olarak dışlanabileceği veya sembolik şiddete maruz kalabileceği varsayılmaktadır. Bu araştırmada, söz konusu öğrencilerin okul ortamında nasıl karşılandıkları, ötekileştirme yaşayıp yaşamadıkları ve aidiyet duygularının nasıl şekillendiği ele alınmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı bu çalışmada imam hatip liselerinde öğrenim gören yaşları 14-17 arasında olan 8 kız öğrenci ile yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Fenomenolojik bir yaklaşımla elde edilen veriler analiz edildiğinde; katılımcıların kurumsal yapı içerisinde herhangi bir yargılayıcı, dışlayıcı veya ötekileştirici tutumla karşılaşmadıkları saptanmıştır. Aksine öğrenciler; akran grupları, öğretmenler ve okul yönetimi tarafından genel kabul gördüklerini ve sosyal onay aldıklarını ifade etmişlerdir. Bulgular, öğrencilerin "mahalle baskısı" veya "kurumsal dayatma" beklentisiyle okula başladıklarını ancak karşılaştıkları kapsayıcı okul ikliminin bu önyargıları yıktığını göstermektedir. Sonuç olarak, İHL'lere yönelik toplumsal stereotiplerin saha gerçekliği ile her zaman örtüşmediği; okulun dinsel kimliğinin, bireysel tercihleri ötekileştiren bir baskı aracına dönüşmek yerine, aidiyet hissini besleyen çoğulcu bir yapıya evrilebildiği gözlemlenmiştir.

Anahtar kelimeler: İmam Hatip Liseleri, Ötekileştirme, Kimlik, Aidiyet, Kapsayıcı Okul İklimi.

A FIELD STUDY ON EXPERIENCES OF OTHERING IN IMAM HATIP HIGH SCHOOLS IN BATMAN

Abstract

This study aims to examine the experiences of othering among female students attending Imam Hatip High Schools (IHL), as shaped by institutional habitus and social expectations. As a sociological phenomenon, othering is the process by which an individual is categorized as "different" or "not one of us" due to their identity practices or lifestyle choices, thereby being subjected to social distance. This study examines the level of social acceptance of identity presentations that deviate from formal norms in Imam Hatip schools, where religious education is predominant, specifically focusing on Batman. In the public perception, IHLs are viewed as spaces where a specific representation of religiosity—and the headscarf, the strongest symbol of this representation—is encoded as the "ideal identity." Within this institutional framework, it is assumed that students who do not wear the headscarf may be excluded as "deviant visibility" or subjected to symbolic violence. This study examines how these students are received in the school environment, whether they experience othering, and how their sense of belonging is shaped. Using qualitative research methods, semi-structured in-depth interviews were conducted with 8 female students aged 14–17 attending Imam Hatip High Schools. When the data obtained through a phenomenological approach were analyzed, it was found that the participants did not encounter any judgmental, exclusionary, or othering attitudes within the institutional structure. On the contrary, the students stated that they were generally accepted and received social approval from their peer groups, teachers, and school administration. The findings indicate that while students began school with expectations of "neighborhood pressure" or "institutional coercion," the inclusive school climate they encountered shattered these preconceptions. In conclusion, it was observed that societal stereotypes regarding Islamic High Schools do not always align with on-the-ground realities; rather than becoming a tool of oppression that marginalizes individual preferences, the school's religious identity can evolve into a pluralistic structure that fosters a sense of belonging.

Keywords: Imam Hatip High Schools, Marginalization, Identity, Belonging, Inclusive School Climate.

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Batman/Türkiye, nazife.gurhan@batman.edu.tr
**Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, merveuslu.7254@gmail.com

ORTAÇAĞ ARAPÇA VE FARSÇA COĞRAFYA KİTAPLARINDA HASANKEYF (HISNIKEYFÂ)'E DAİR BİLGİLER

Cihan GENÇTÜRK*

Özet

Günümüzde Batman iline bağlı bir ilçe olan Hasankeyf, Yukarı Mezopotamya ya da Arap coğrafyacılarının kullandığı adla el-Cezîre'den Anadolu'ya geçiş güzergâhı üzerinde, Dicle Nehri kıyısında stratejik bir konumda kurulmuş önemli bir tarihî yerleşimdir. Bu tarihi yer Batı ve Doğu kaynaklarında farklı adlarla anılmıştır. Roma ve Bizans kaynaklarında Cepha (Ciphas) ve Kifos isimleriyle zikredilmiştir ki Kifos ismi kaya anlamına gelen kifo kelimesinden türetilmiştir. Çalışmamızın konusunu teşkil eden Arapça ve Farsça kaleme alınmış Doğu kaynaklarında ise şehir genellikle "Hısn-ı Keyfâ" şeklinde anılmıştır.

Hasankeyf, sahip olduğu stratejik konum sayesinde Ortaçağ coğrafya literatüründe, her ne kadar tüm eserlerde yer bulmasa da, önemli kaynakların bir kısmında zikredilmiştir. X. yüzyıl Arap coğrafyacılarından İbn Havkal, Hasankeyf'e dair bilgileri el-Cezîre başlığı altında vermektedir. XI. yüzyılda yaşamış olan Makdisî (Mukaddesî) ise şehri Akur (Mezopotamya) bölgesi kapsamında ele almıştır. XIV. yüzyıl coğrafyacılarından Ebü'l-Fidâ, Hasankeyf'ten dokuzuncu iklim içerisinde yer verdiği el-Cezîre başlığı altında bahsetmektedir. Ayrıca XIII. yüzyılda yaşamış Yâkût el-Hamevî ile XIV. yüzyıl müelliflerinden Hamdullah el-Müstevfî de eserlerinde Hasankeyf hakkında bilgi sunan diğer önemli coğrafyacılar arasında yer almaktadır.

Bu çalışma, söz konusu Ortaçağ İslam coğrafyacıları çerçevesinde Hasankeyf'in coğrafi, stratejik ve kültürel konumunu değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: el-Cezîre, Dicle Nehri, Hasankeyf

INFORMATION ON HASANKEYF (HISNI KAYFA) IN MEDIEVAL ARABIC AND PERSIAN GEOGRAPHICAL WORKS

Abstract

Hasankeyf, today a district of the province of Batman, is an important historical settlement situated on the banks of the Tigris River, at a strategic point along the route connecting Upper Mesopotamia—referred to by Arab geographers as al-Jazira—to Anatolia. This historic site is mentioned under different names in both Western and Eastern sources. In Roman and Byzantine sources, it appears as Cepha (Ciphas) and Kifos; the latter is derived from the word kifo, meaning "rock." In Eastern sources written in Arabic and Persian, which constitute the main focus of this study, the city is generally referred to as "Hisn-i Kayfa."

Owing to its strategic location, Hasankeyf occupies a place in medieval geographical literature. Although it is not mentioned in all works, it is recorded in a number of significant sources. The 10th-century Arab geographer Ibn Hawqal provides information on Hasankeyf under the heading of al-Jazira. The 11th-century scholar al-Maqdisi (al-Muqaddasi), on the other hand, discusses the city within the region of Aqur (Mesopotamia). Among 14th-century geographers, Abu al-Fida refers to Hasankeyf under the section on al-Jazira within the ninth climatic zone. In addition, the 13th-century scholar Yaqut al-Hamawi and the 14th-century author Hamdullah al-Mustawfi are among other prominent geographers who provide information about Hasankeyf in their works.

This study aims to evaluate the geographical, strategic, and cultural position of Hasankeyf within the framework of these medieval Islamic geographers.

Keywords: al-Jazira, Hasankeyf, Tigris River

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Batman/Türkiye, cihan.gencturk@batman.edu.tr

El-HASKEFÎ'NİN İFÂDATÜ'L-ENVÂR ADLI ESERİ BAĞLAMAINDA SÜNNET/HABER ANLAYIŞI

Taner KARASU*

Özet

Kaynaklarda el-Haskefî nisbesiyle tanıtılan ve bu isim ile şöhret bulmuş olan müellifimizin tam adı Muhammed b. Alauddin b. Ali el-Haskefî olup aslen Hasankeyfli olan bir ailenin ferdidir. Hanefi fakihi olan ve gerisinde pek çok eser ve talebe bırakan el-Haskefî 1025/1616 yılında Şam'da doğmuş ve 1088 /1677 yılında vefat etmiştir. Bu çalışmada münhasıran onun hadis ve sünnet anlayışı işlenmiştir. Çalışmanın ana hedefi kendisinden sonraki hanefi fakihleri etkilemiş olan el-Haskefî'nin Sünnet ve Haber anlayışını açığa çıkarmaktır. Onun Haber ve Sünnet düşüncesini ortaya koyan eserlerinin başında İfâdatü'l-envâr adlı eseri gelmektedir. Bu nedenle mezkûr eser çalışmanın ana kaynağı konumundadır. O bu eserinde Bâb-u Beyân-i Aksâmü's-Sünneti adında müstakil bir başlık açmış, Sünnet ve Haber ile ilgili temel konuları bu Bâb altında irdelemiştir. Sünnetin tanımını yapmakla iftitah eylediği bu bâbı, müteakiben tabakalardaki râvi sayısını ifade eden Mütevâtir, Meşhur ve Ahad haberin tanımlarını vermekle sürdürmektedir. O mezkûr haber türlerinin hucciyetine ve bilgi değerine dair açıklamalarda bulunma yanında itikâdî açıdan kabul ve ret edenlerin halini de belirtmektedir. Makbul ve mardud râvinin sıfatlarına değinmekte, deliller arasında teâruzu ana hatlarıyla ele almakta ve hadislerin nesh olgusundaki durumunu da nispeten açıklamaktadır. O, Hanefi usûlcülerin, hadis usûlcülerinin hilafına bir hadisin kabulü için şart koştukları batın-i inkıtânın olmamasını aynen kabul etmekte ve bu hususu örnekler üzerinden detaylıca izah etmektedir. Onun haber konusunda irdelediği mevzulardan bazıları da Nefsu'l-haber, Mahallü'l-haber gibi hadis usûlünde yer verilmeyen konu başlıklarıdır. O, kimi zaman öne sürdüğü görüş hakkında kendisinden önceki alimlerin fikirlerine isim vermek suretiyle temas etmektedir. el-Haskefî'nin Sünnet ve Haber anlayışını şekillendiren ancak hadis usûlcülerinin yer vermedikleri birtakım ıstılahlarda söz konusudur. Örneğin onun kullandığı Kâmil kavramı bu ıstıahlardan biridir. el-Haskefî'nin Sünnet ve Haber düşüncesi genel hatlarıyla mensup olduğu Hanefi mezhebinin anlayışıyla paralellik arz ettiği sonucuna varılmıştır. Bu sonucun bir neticesi, hadis usûlcülerinin yer vermediği bazı ölçütleri hadisin kabülü için şart koşması ve onların hadisin sıhhati için şart koştukları bazı kriterleri de bir koşul olarak görmemesi olmuştur.

Anahtar kelimeler: el-Haskefî, Sünnet, İfâdatü'l-menâr, Usûl, İnkıtâ

IN THE CONTEXT OF EL-HASKEFÎ'S WORK TITLED IFÂDAT AL-ANWAR THE CONCEPT OF SUNNAH/HADITH

Abstract

In the sources, he is introduced by the epithet al-Haskefi and became famous under this name; al-Haskefi's full name is Muhammad b. Alauddin b. Ali al-Haskefi, and he was a memberof a family originally from Hasankeyf. A Hanafi jurist who left behind numerous works and students,al-Haskefi was born in Damascus in 1025/1616 and passed awayin 1088/1677. This study focuses exclusively on his understanding of hadith and the Sunnah. The primary objective of the study is to elucidate al-Haskefi's understanding of the Sunnah and hadith, which influenced Hanafi juristswho came after him. Among the works that articulate his thought on hadith and the Sunnah, the most prominent is his book titled *Ifadatu'l-Manar*. For this reason, the aforementioned work serves as the primary source of this study. Inthis work, he has dedicated an independent chapter titled *Bâb-u Beyân-i Aksâmü's-Sünneti*, and has examined the fundamental issues related to the Sunnah and Hadith under this chapter. Beginning this chapter with a definition of the Sunnah, he subsequently continues by providing definitions of the types of hadith—Muwatta', Mashhur, and Ahad which indicate the number of narrators in the chains of transmission. In addition to explaining the authenticity and informational value of these hadith types, he also outlines the positions of those who accept or reject them from a doctrinal perspective. He addresses the characteristics of acceptable and rejected narrators, outlines the issue of contradictions among evidence, and relatively explains the status of hadiths regarding the phenomenon of abrogation. He fully accepts the condition set by Hanafi usul scholars contrary to the views of hadith usul scholars that there be no internal break in the chain of transmission for the acceptance of a hadith.

Keywords: el-Haskafî, Sunnah, İfâdatü'l-menâr, Usûl, İnkıtâ

*Dr. Öğr. Üyesi, Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Diyarbakır/Türkiye, tanerhoca@hotmail.com

ÖRGÜN EĞİTİMLE BİRLİKTE HAFIZLIK PROJESİ: BATMAN İLİNDEKİ UYGULAMALARIN MEVCUT DURUMU VE GELİŞİM ALANLARI

Mehmet Nezir CEYLAN*

Özet

Bu çalışma, Millî Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü ve Diyanet İşleri Başkanlığı paydaşlığında yürütülen "Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesi"nin Batman ili ölçeğindeki yansımalarını akademik bir perspektifle incelemektedir. Temel gayesi, öğrencilerin ortaokul düzeyindeki akademik kazanımlarını koruyarak sahih bir din eğitimi ve hafızlık süreci tamamlamalarını sağlamak olan bu model; pedagojik bir yaklaşımla beşinci sınıftan itibaren aşamalı bir müfredat sunmaktadır. Özellikle altıncı sınıfta öğrencilerin yoğunlaştırılmış hafızlık eğitimine yönlendirilmesi, projenin özgün yapısını oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında Batman merkezde bulunan Gazi

AİHL ve Fatma Zehra AİHL ile Kozluk ilçesindeki Tepecik İmam Hatip Ortaokulu'ndaki mevcut uygulamalar saha verileri ışığında analiz edilmiştir. Araştırma, projenin ulusal düzeydeki LGS başarısı ve nitelikli okullara yerleşme oranlarındaki yüksek grafiğine karşın, Batman yerelinde karşılaşılan operasyonel aksaklıkları ve kurumsal eksiklikleri saptamayı amaçlamaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, il genelindeki eğitim kalitesini artıracak ve tespit edilen zayıf yönleri giderecek çözüm önerileri geliştirilerek ilgililerin dikkatine sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Batman, Din Eğitimi, Hafızlık Projesi, İmam Hatip, Akademik Başarı.

THE HAFIZ EDUCATION PROJECT IN INTEGRATION WITH FORMAL EDUCATION: CURRENT STATUS AND DEVELOPMENT AREAS IN BATMAN PROVINCE

Abstract

This study examines the reflections of the "Hafiz Education Project in Integration with Formal Education," conducted by the Ministry of National Education and the Presidency of Religious Affairs, specifically within Batman. The primary objective of this dual-track model is to enable students to complete rigorous religious education and hafiz training without compromising secondary school academic achievements. Employing a systematic pedagogical approach, the project implements a progressive curriculum starting from the fifth grade, with a distinctive emphasis on intensive memorization during the sixth grade. Current practices at Gazi AIHL, Fatma Zehra AIHL, and Kozluk Tepecik Imam Hatip Secondary School were analyzed through qualitative field data. Despite the project's nationwide success in entrance exams (LGS) and prestigious school placements, this research identifies specific operational disruptions and institutional shortcomings in Batman. Consequently, evidence-based proposals are presented to enhance local educational quality and rectify identified weaknesses for future implementation.

Keywords: Batman, Religious Education, Hafiz Project, Imam Hatip, Academic Success.

*Dr. Bağımsız Araştırmacı, Batman/Türkiye, ceylannezir@gmail.com

HADİSLERİN HALK KÜLTÜRÜNDEKİ DÖNÜŞÜMÜ (BATMAN ÖZELİNDE BİR İNCELEME)

Muhammet Nuru MERMER*

Özet

Bu çalışma, hadislerin normatif metinler olarak klasik ilmî çerçeveden çıkıp halk kültürü içerisinde nasıl yeniden üretildiğini ve dönüştürüldüğünü, Batman ili özelinde incelemeyi amaçlamaktadır. Hadisler, İslam düşünce geleneğinde Hz. Peygamber'e atfedilen söz, fiil ve takrirler olarak dinî bilginin temel kaynaklarından biri kabul edilmekle birlikte, tarihsel süreç içerisinde yalnızca ilmî çevrelerde değil, halkın gündelik yaşam pratiklerinde de etkin bir rol oynamıştır. Bu bağlamda hadislerin, sahihlik kriterlerinden bağımsız biçimde halk arasında dolaşıma girmesi, onların içerik, anlam ve işlev bakımından dönüşüme uğramasına zemin hazırlamıştır.
Araştırma, özellikle Batman gibi geleneksel ve modern unsurların iç içe geçtiği sosyo-kültürel bir yapıda, hadislerin halk dindarlığı içerisindeki tezahürlerini analiz etmeyi hedeflemektedir. Bu doğrultuda çalışma, yaşanan halk kültüründen gözlemlediğimiz sözlü unsurları, vaaz ve sohbet içerikleri ile gündelik dilde kullanılan hadis referanslarını incelemektedir. Elde edilen veriler, hadislerin çoğu zaman lafzî olarak değiştirildiği, bağlamından koparıldığını veya anlam genişlemesine maruz kaldığını göstermektedir. Bunun yanı sıra bazı rivayetlerin, klasik hadis literatüründe zayıf ya da mevzû kabul edilmesine rağmen halk arasında dinî referans olarak varlığını sürdürdüğü tespit edilmiştir.

Çalışmada ayrıca hadislerin halk kültüründeki işlevsel yönü de ele alınmaktadır. Buna göre hadisler, yalnızca dinî bilgi aktaran metinler olarak değil; aynı zamanda ahlaki normları pekiştiren, toplumsal düzeni destekleyen ve bireysel davranışları yönlendiren pratik araçlar olarak kullanılmaktadır. Özellikle taziye, mevlid, düğün gibi sosyal ritüellerde hadislerin seçici ve bağlama uygun bir şekilde kullanıldığı, bu kullanımın ise çoğu zaman ilmî kriterlerden ziyade toplumsal kabul ve geleneksel otoriteye dayandığı görülmektedir.

Sonuç olarak bu araştırma, hadislerin halk kültürü içerisinde statik bir metin olmaktan ziyade dinamik bir anlam üretim sürecine dahil olduğunu ortaya koymaktadır. Batman örneği üzerinden yapılan bu analiz, hadislerin yerel bağlamda yeniden yorumlanarak kültürel bir forma büründüğünü ve bu sürecin dinî bilginin toplumsal dolaşımını anlamada önemli bir veri sunduğunu göstermektedir. Bu yönüyle çalışma, hadis ilmi ile halk dindarlığı arasındaki ilişkiye katkı sağlamayı ve yerel dinî pratiklerin epistemolojik arka planını göstermeyi hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Hadis, Halk Dindarlığı, Kültürel Dönüşüm, Batman, Yerel Din Pratikleri

THE TRANSFORMATION OF HADITHS WITHIN FOLK CULTURE (A CASE STUDY OF BATMAN)

Abstract

This study aims to examine how hadiths, as normative texts, are reproduced and transformed within folk culture beyond their classical scholarly framework, with particular reference to the province of Batman. Although hadiths are recognized in the Islamic intellectual tradition as one of the principal sources of religious knowledge—comprising the sayings, actions, and tacit approvals attributed to the Prophet Muhammad—they have, over time, played a significant role not only in scholarly circles but also in the everyday practices of the عامة (general populace). In this respect, the circulation of hadiths among the public independent of formal authenticity criteria has paved the way for their transformation in terms of content, meaning, and function.

The research specifically seeks to analyze the manifestations of hadiths within popular religiosity in a socio-cultural setting such as Batman, where traditional and modern elements coexist. In this context, the study examines elements of oral culture observed in daily life, sermon and preaching content, as well as hadith references embedded in everyday language. The findings indicate that hadiths often undergo literal alteration, are detached from their original context, or are subject to semantic expansion. Moreover, it has been observed that certain narrations—despite being classified as weak (*ḍaʿīf*) or fabricated (*mawḍū*) in the classical hadith literature—continue to function as strong religious references within popular belief systems.

The study also addresses the functional dimension of hadiths within folk culture. Accordingly, hadiths serve not merely as transmitters of religious knowledge but also as practical instruments that reinforce moral norms, sustain social order, and guide individual behavior. Particularly in social rituals such as funerary gatherings (*taʿziya*), mawlid ceremonies, and weddings, hadiths are employed selectively and contextually. This usage, however, appears to rely more on social acceptance and traditional authority than on rigorous scholarly criteria.
In conclusion, this research demonstrates that hadiths, rather than remaining static textual entities, become part of a dynamic process of meaning production within folk culture. The analysis based on the case of Batman reveals that hadiths are reinterpreted within local contexts and assume culturally embedded forms. In this regard, the study contributes to the understanding of the relationship between hadith scholarship and popular religiosity, while also aiming to make visible the epistemological background of local religious practices.

Keywords: Hadith, Popular Religiosity, Cultural Transformation, Batman, Local Religious Practices.

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ/Türkiye, muhammetnurumermer@gmail.com

MODERNLEŞEN BİR ŞEHİRDE KADİM BİR GELENEK: BATMAN MEDRESELERİNİN SOSYOKÜLTÜREL GELİŞİME KATKISI

Selman YEŞİL*

Özet

Kökleri Cumhuriyet öncesine uzanmakla birlikte, gelişimini geç fakat oldukça dinamik bir ivmeyle tamamlayan Batman, Türkiye'nin en genç ve modern şehirlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Şehrin yalnızca fiziki büyümesi değil; dini, sosyal ve kültürel faaliyet sahasındaki stratejik konumu da akademik açıdan derinlemesine incelenmeyi hak etmektedir. Batman'daki dini eğitim hafızasının temel yapı taşlarından birini, bölgedeki köklü geleneksel medreseler oluşturur. Bu eğitim ağının, resmi devlet kurumlarıyla eş zamanlı varlık göstermesi, ildeki dini eğitim anlayışına zengin bir çeşitlilik kazandırmıştır. Bu çalışma, medreselerin Batman'daki dini eğitim sürecindeki belirleyici rolünü mercek altına almaktadır. Bu kapsamda, şehir genelindeki medrese yapısına dair genel bir çerçeve çizildikten sonra; Beşiri ilçesinde yer alan bir medrese örneği üzerinden müfredat, iaşe süreçleri ve insan kaynakları gibi kurumsal detaylar analiz edilecektir. Çalışmanın temel amacı, bu kadim eğitim kurumlarının Batman'ın sosyokültürel dokusuna ve yerel kalkınmasına sunduğu katkıları somut verilerle ortaya koymaktır.

Anahtar kelimeler: Batman, Dini Eğitim, Geleneksel Medreseler, Beşiri, Sosyokültürel Gelişim.

AN ANCIENT TRADITION IN A MODERNIZING CITY: THE CONTRIBUTION OF BATMAN MADRASAS TO SOCIOCULTURAL DEVELOPMENT

Abstract

Although its roots date back to the pre-Republic era, Batman stands out as one of Turkey's youngest and most modern cities, having completed its development with a late but remarkably dynamic momentum. Beyond its physical expansion, the city's strategic position within religious, social, and cultural activities merits in-depth academic investigation.

One of the fundamental pillars of religious education memory in Batman is the long-standing traditional madrasas. The coexistence of this educational network alongside official state institutions has provided a rich diversity to the understanding of religious education in the province.

This study scrutinizes the decisive role of madrasas in the religious education process in Batman. In this context, after outlining a general framework of the madrasa structure across the city, institutional details such as the curriculum, subsistence processes, and human resources will be analyzed through a specific sample from a madrasa in the Beşiri district. The primary objective of the study is to demonstrate the contributions of these ancient educational institutions to the sociocultural fabric and local development of Batman with concrete data.

Keywords: Batman, Religious Education, Traditional Madrasas, Beşiri, Sociocultural Development.

*Doç. Dr., Siirt Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Siirt/Türkiye, selman.yesil@siirt.edu.tr

MOLLA HÜSEYİN ÊSÎ (HAYATI VE ESERLERİ)

Şahin ŞİMŞEK*

Özet

Bu çalışma, 1955 yılında Batman'ın Gercüş ilçesine bağlı Gökçepınar (Êsê) köyünde doğan Molla Hüseyin Gündüz Êsî'nin hayatı, ilmî kişiliği ve eserlerini ele almaktadır. İlk eğitimini köyünde alan ve küçük yaşlardan itibaren medrese tahsiline yönelen Gündüz, bölgenin önde gelen âlimlerinden ders alarak klasik medrese eğitimini tamamlamıştır. Resmî görev hayatında imam-hatip olarak çeşitli yerlerde hizmet etmiş, emekliliğinin ardından ilmî çalışmalarına yoğunlaşmıştır. Medrese geleneği içinde yetişmesine rağmen herhangi bir tarikat veya cemaate intisap etmemesi, onun daha bağımsız ve kapsayıcı bir ilmî yaklaşım benimsemesine katkı sağlamıştır. İlmî kişiliği bakımından Gündüz, özellikle eğitim faaliyetlerine verdiği önemle dikkat çekmiş; çok sayıda talebe yetiştirmiş ve öğrencilerini yurt içi ve yurt dışındaki ilmî kurumlara yönlendirmiştir. Ezher ve Şam gibi merkezlere gönderdiği öğrenciler aracılığıyla ilmî etki alanını genişletmiştir. O, eğitim anlayışında taklitten uzak, araştırmacı ve çok yönlü bireyler yetiştirmeyi hedeflemiştir. Neredeyse tamamı T.C Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından basılan Gündüz'ün Eserleri incelendiğinde, onun özellikle Kürtçe dinî literatürün oluşumuna önemli katkılar sunduğu görülmektedir. Başta Kur'ân meali olmak üzere akâid, fıkıh ve dua alanlarında telif ve tercüme eserler kaleme almış; ayrıca temel İslam kaynaklarının Kürtçeye kazandırılmasına öncülük etmiştir. Devam etmekte olan tefsir çalışması ise bu alandaki birikiminin en kapsamlı ürünü olma potansiyeli taşımaktadır. Sonuç olarak Molla Hüseyin Gündüz hem medrese geleneğini sürdüren hem de Kürtçe ilmî üretime katkı sağlayan önemli bir âlim olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar kelimeler: Kürt medreseleri, Molla Hüseyin Êsî, Dinî ilimler, Kürtçe ilmî literatür.

MOLLA HUSEYIN GUNDUZ ÊSÎ (HIS LIFE AND WORKS)

Abstract

This study aims to explore the life, scholarly character, and works of Molla Hüseyin Gündüz Êsî, born in 1955 in Gökçepınar (Êsê) village in Gercüş district, Batman. After initial education in his village, Gündüz began madrasa studies early on and completed his classical training under notable regional scholars. He worked as an imam-preacher in various locations before retiring, after which he dedicated himself to research and writing. Although rooted in the madrasa tradition, his choice not to join any Sufi order or religious community encouraged a more independent and inclusive scholarly approach. His intellectual focus is evident in his emphasis on education; he trained many students and sent them to prominent domestic and international centers like al-Azhar and Damascus, broadening his influence. His educational philosophy centered on developing critical, curious, and versatile thinkers rather than those who imitate blindly. His works—mostly published by the Presidency of Religious Affairs of Türkiye—highlight his vital contributions to Kurdish religious literature. He authored and translated numerous texts in Qur'anic exegesis, theology, fiqh, and devotional literature, pioneering efforts to make fundamental Islamic sources available in Kurdish. His ongoing tafsir project aims to be his most comprehensive scholarly achievement. Ultimately, Molla Hüseyin Gündüz Êsî stands out as a scholar who sustains the madrasa tradition while making significant contributions to Kurdish intellectual heritage.

Keywords: Kurdish madrasas, Molla Hüseyin Êsî, Islamic sciences, Kurdish religious literature.

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Batman/Türkiye, sahin.simsek@batman.edu.tr

KUR'AN ÇEVİRİLERİNDE DEYİMSEL NİTELİĞE SAHİP İFADELERİN AKTARIMI "QUR'ANA PÎROZ Û MEALA WÊ YA KURDÎ" ÜZERİNE BİR İNCELEME

Şükrü AYDIN*

Özet

Bir sözcüğün veya bir cümlenin kaynak dilden hedef dile aktarımı sayılan çeviri sanıldığı gibi tek boyutlu bir işlem olmayıp çok boyutluluğa sahip bir işlemdir. Çeviri işleminde her dilde kaçınılmaz bir durum olan zengin ve derin anlamlar içeren deyimsel ve metaforik yapılarla karşı karşıya kalınması son derece doğal bir durumdur. İnsanlar arası iletişimde dil çok önemli bir fonksiyona sahiptir. Arapça inmiş olan, ancak bütün insanlığa evrensel bir mesaj niteliğine sahip Kur'an'ın farklı dilleri konuşan topluluklar tarafından anlaşılmasının elzem olduğu anlaşılmaktadır. Bu amaca ulaşmanın en kestirme yollarından biri, Kur'an'ın farklı dillere tercüme edilmesidir. Bu bağlamda günlük konuşma ve yazı dilinde yaygın olarak kullanılan deyimsel nitelikli ifadelerin, çeviri sürecinde anlam ve bağlam bütünlüğü korunarak hedef dile en uygun biçimde aktarılması büyük önem arz etmektedir.

Allah tarafından peygamberlere vahyedilen ilahî mesajın, nazil olduğu toplumun dil, kültür ve inanç gibi temel dinamiklerinden bağımsız olması düşünülemez. Kur'an'ın, fesahat ve belâgatın zirvesinde bulunan bir toplumun dili olan Arapça ile indirilmiş olması, onun bünyesinde çok sayıda deyimsel ifade kalıplarının yer aldığını göstermektedir. Anlatımı daha etkili kılmak için sözcükleri ve sözcük gruplarını farklı ya da yan anlamlarda kullanmaktan ibaret olan deyimler, kullanıldıkları dilde zengin ve derin anlamlar taşıdığından, bunların kaynak dilden hedef dile aktarılması oldukça güçtür. Ayrıca, bu deyimsel anlatımların zihinlere daha iyi yerleşmesi ve daha etkileyici bir hitap gücü kazanması için kullanılan teşbih, mecaz, kinaye ve istiare gibi edebî sanatların göz ardı edilerek metnin harfî (literal) biçimde çevrilmesi, maksadın doğru anlaşılmasını ciddi şekilde olumsuz etkilemektedir. Bazen bir dildeki deyim ifadesinin başka bir dile çeviri yoluyla aktarılması söz konusu olabilir. Ancak bu tür aktarım süreçlerinde, kaynak dilde deyim niteliği taşıyan ifade kalıplarının harfî (literal) bir okuma yerine, hedef dile hem anlam hem de kullanım açısından en uygun biçimde aktarılması daha büyük bir önem arz etmektedir.

Kur'an ayetlerinin doğru ve maksadına uygun olarak çevrilmesinde kaynak dil olan Arapçaya hâkimiyet tek başına yeterli değildir. Arap dilinde kullanılan ve Kur'an üslubunun da en karaktersistik bir özelliğini yansıtan mecaz, istiâre, kinaye ve ta'riz gibi söz sanatlarının ve deyimsel ifade kalıplarının hedef dilin yapısı içerisinde uygun şekilde aktarılması da son derece önemlidir.

Bu çalışmada, Kur'an'ın Kürtçe çevirilerinden biri olan Qur'ana Pîroz Û Meala Wê Ya Kurdî adlı mealde, ayetlerde yer alan deyimsel nitelikteki ifadelerin çevirisine yönelik yaklaşım incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Kur'an, çeviri, harfî (literal) çeviri, deyim, kaynak dil, hedef dil

TRANSFERRING IDIOMATIC EXPRESSIONS IN QUR'ANIC TRANSLATIONS: AN EXAMINATION ON "QUR'ANA PÎROZ MEALA WÊ YA KURDÎ"

Abstract

Translation, defined as the transfer of a word or sentence from a source language to a target language, is not a one-dimensional process as commonly believed, but rather a multi-dimensional one. In the translation process, encountering idiomatic and metaphorical structures with rich and profound meanings is perfectly natural, as is inevitable in every language.

Language plays a crucial role in interpersonal communication. It is understood that the Qur'an, revealed in Arabic but possessing a universal message for all humanity, must be understood by communities speaking different languages. One of the quickest ways to achieve this goal is to translate the Qur'an into different languages. In this context, it is of great importance that idiomatic expressions, commonly used in everyday spoken and written language, are translated in the most appropriate way to the target language, while preserving their meaning and contextual integrity.

It is inconceivable that the divine message revealed by Allah to the prophets could be independent of the fundamental dynamics of the society in which it was revealed, such as language, culture, and beliefs. The fact that the Qur'an was revealed in Arabic, the language of a society at the pinnacle of eloquence and rhetoric, indicates that it contains numerous idiomatic expressions. Idioms, which consist of using words and word groups in their different or secondary meanings to make expression more effective, carry rich and profound meanings in the language in which they are used, making their transfer from the source language to the target language quite difficult. Furthermore, ignoring literary devices such as simile, metaphor, irony, and allegory, which are used to help these idiomatic expressions resonate better and gain a more effective appeal, and translating the text literally seriously negatively affects the correct understanding of the intended meaning. Sometimes, an idiom from one language may be transferred to another through translation. However, in such transfer processes, it is of greater importance that idiomatic expressions in the source language are transferred to the target language in the most appropriate way in terms of both meaning and usage, rather than a literal reading.

In accurately and appropriately translating the verses of the Qur'an, mastery of the source language, Arabic, is not sufficient on its own. It is also extremely important that figures of speech and idiomatic expressions such as metaphor, simile, allegory, and irony, which are used in the Arabic language and reflect the most characteristic feature of the Qur'anic style, are appropriately conveyed within the structure of the target language.

This study examines the approach to translating idiomatic expressions found in verses of the "Qur'ana Pîroz û Meala Wê Ya Kurdî", one of the Kurdish translations of the Qur'an.

Keywords: Qur'an, Translation, Literal Translation, Idiom, Source Language, Target Language

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Batman/Türkiye, sukruaydiin@gamail.com

BATMAN MERKEZİNDE FAALİYET GÖSTEREN MEDRESELERİN PANORAMASI

Bedri ASLAN*

Özet

Medrese eğitimi Hz. Peygamber döneminden bu yana devam etmiştir. Suffa denilen yerden başlayıp yaşadığımız döneme kadar varlığını sürdüren medreseler hem mekânsal hem eğitimsel olarak gelişmiştir. İlk dönemlerde sadece dini ilimlerin eğitimi verilen medreseler daha sonra dini ve dünyevi ilimlerin birlikte verildiği mekanlar olmuştur. İlk olarak ortaya çıkan medreseler basit yapılardan oluşmuştur. Diğer kurumların gelişimi ile medrese eğitiminin verildiği mekanlar çok daha düzenli ve donanımlı olarak inşa edilmiştir. Osmanlı döneminde resmi bir eğitim kurumu olan medreseler cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte kapatılmıştır. Buna rağmen Türkiye'nin bazı bölgelerinde özellikle Doğu Anadolu ve Güneydoğuda yoğun bir şekilde bu eğitime devam edilmiştir. Fakat her şehrin özel şartlarından dolayı buralardaki medrese sayısı ve eğitim süreci farklılık göstermiştir. Batman şehir merkezinde varlığını sürdüren medreselerde de eğitimin niteliği ve niceliği zamanla değişmiştir. Bu çerçevede birçok medrese kurulmuş, medreselerde eğitim gören kişilerde da önemli bir artış meydana gelmiştir. Bu çalışmada Batman kültürü ve dini faaliyetlerin tanıtımı bağlamında şehir merkezindeki medreseler incelenmiş son yirmi yılda kurulup aktif olarak faaliyetlerine devam eden medreseler kısaca tanıtılmıştır.

Anahtar kelimeler: İslam, Din, Eğitim, Medreseler.

A PANORAMA OF MADRASAHS OPERATING IN BATMAN CITY CENTER

Abstract

Madrasah education has continued since the time of the Prophet Muhammad. Starting from the Suffa, it has maintained its existence up to the present day, evolving both spatially and educationally. In the early periods, madrasahs provided instruction only in religious sciences; later, they became institutions where both religious and worldly sciences were taught together. The first madrasahs consisted of simple structures. With the development of other institutions, the places where madrasah education was offered were built in a more organized and well-equipped manner.During the Ottoman period, madrasahs were official educational institutions, but they were closed with the establishment of the Republic. Despite this, in some regions of Turkey—especially in Eastern and Southeastern Anatolia—this form of education continued intensively. However, due to the specific conditions of each city, the number of madrasahs and the educational processes in these regions have varied. In the madrasahs that continue to exist in the city center of Batman, both the quality and quantity of education have changed over time. Within this framework, many madrasahs have been established, and there has been a significant increase in the number of students receiving education in them. This study examines the madrasahs in the city center in the context of introducing Batman's culture and religious activities, and briefly presents the madrasahs that have been established in the last twenty years and are still actively operating.

Keywords: Islam, Religion, Education, Madrasas

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Batman/Türkiye, bedri.aslan@batman.edu.tr

KUR'AN KISSALARINDA NAZIM GELENEĞİ: MOLLA MEHMET EMİN VE "KUR'AN KISSALARI" ADLI MANZUM ESERİ

Mehmet Nurullah AKTAŞ*

Özet

Kur'ân-Kerîm'in, ilahî mesajını insanlığa etkileyici bir şekilde sunmak için başvurduğu yöntemlerden biri de kıssalardır. Birçok peygamberin ve farklı toplulukların kıssalarını kendine has üslûbuyla genişçe ele alan Kur'ân-ı Kerîm, söz konusu kıssaları hak-batıl mücadelesi bağlamında zikretmektedir. Bu kıssaların doğru anlaşılabilmesi hususunda birçok ilmi ve akademik çalışma yapılmıştır. Bu tebliğde, Kur'ân kıssalarını manzum olarak ele alan bir risale ele alınacaktır. "Kur'ân Kıssaları" adlı risale, Batman'da mukim emekli imam hatip Mehmet Ekmen tarafından Kürtçe olarak kaleme alınmıştır. Molla Mehmet Emin olarak tanınan yazar, Kur'an'da zikri geçen kıssaları sade bir üslûpla manzum olarak aktarmaktadır. Molla Mehmet Emin, bu çalışma dışında Sîreta Resûlê Xuda, İnsanê Kâmil Hz. Muhammed, Diyarbakır, Mardin ve Hasankeyf'in fethi gibi birçok manzum eser de kaleme almıştır. Yazarın bu çalışması, Kur'ân kıssalarını manzum olarak kaleme alması bakımından özgün bir değer taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Tefsir, Kur'ân Kıssaları, Kıssalar, Manzum Eserler.

THE TRADITION OF NAZM (VERSE) IN QURANIC STORIES: MOLLA MEHMET EMIN AND HIS POETIC WORK TITLED "STORIES OF THE QURAN"

Abstract

One of the methods employed by the Holy Qur'an to present its divine message to humanity in an impressive manner is the stories. Extensively dealing with the histories of many prophets and diverse communities through its unique style, the Holy Qur'an mentions these histories within the context of the struggle between haqq and batil. Numerous scholarly and academic studies have been conducted to ensure a proper understanding of these stories. This paper will examine a treatise that analyzes the stories of the Qur'an in verse form. The treatise titled "Stories of the Qur'an" was written in Kurdish by Mehmet Ekmen, a retired imam-hatip residing in Batman. The author, known as Molla Mehmet Emin, renders the stories mentioned in the Qur'an into verse with a plain and simple style. In addition to this work, Molla Mehmet Emin also authored numerous poetic works, including Sîreta Resûlê Xuda, İnsanê Kâmil Hz. Muhammed and accounts of the conquest of Diyarbakır, Mardin and Hasankeyf. The author's work is of original significance for its versification of Qur'anic stories.

Keywords: Tafsir, Qur'anic Stories, Stories, Poetic Works.

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Batman/Türkiye, nurullah.aktas@batman.edu.tr

BATMAN VE ÇEVRESİNDE MEDRESE GELENEĞİ İLE HADİS EĞİTİMİNİN TARİHSEL ARKA PLANI

Mesude KARŞI BOZ*

Özet

Batman, petrolün keşfedilmesiyle modern bir şehir hüviyeti kazanmış olmakla birlikte, sınırları içerisinde yer alan Hasankeyf ve Sason gibi kadim yerleşim alanları sayesinde tarihsel sürekliliğe sahip bir geçmişi bünyesinde barındırmaktadır. Bu tarihsel derinliğin en önemli unsurlarından birini, Selçuklu Devleti ve Osmanlı Devleti mirasıyla şekillenen ve Cumhuriyet döneminde farklı formlar altında varlığını sürdüren medrese geleneği teşkil etmektedir. Söz konusu gelenek, özellikle Kur'an kursları ve vakıf yapıları çerçevesinde devam ederek, bölgenin dinî ve kültürel yapısının inşasında önemli bir rol üstlenmiştir.

Batman ve çevresinde teşekkül eden ilim havzası, özellikle Nakşî-Hâlidî geleneğin etkisiyle gelişim göstermiş; Molla Fahreddîn Batmânî, Molla Ali el-Kozî ve Seyda Molla Süleyman Piparî gibi âlimlerin ilmî faaliyetleriyle bölgenin entelektüel kimliği güçlenmiştir. Bu gelenek içerisinde yer alan "seyda"lar, yalnızca ilmî tedris faaliyeti yürüten müderrisler değil; aynı zamanda toplumsal rehberlik işlevi üstlenen ve yerel düzeyde sosyal dengeyi sağlayan aktörler olarak öne çıkmaktadır.

Hadis eğitimi, medrese müfredatında temel dinî ilimlerin önemli bir bileşeni olarak, genellikle sarf, nahiv ve belâgat gibi "âlet ilimleri"nin tamamlanmasının ardından veya bu derslerle eş zamanlı olarak yürütülmektedir. Eğitim sürecinde halka usulü esas alınmakta; semâ ve kıraat teknikleriyle rivayet aktarımı gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda Sahih-i Buhari, Riyazü's-Salihin, Erbaîn-i Nevevi ve et-Tâcü'l-Câmi' gibi eserler, sünnet bilgisinin aktarımında temel kaynaklar arasında yer almaktadır. Ayrıca bölge âlimlerinden Molla Musa Celâli'nin modern dönemde hadis karşıtı söylemlere yönelik geliştirdiği müdafaa literatürü, sünnetin epistemolojik ve dinî otoritesini muhafaza etme çabasını yansıtmaktadır.

Bu tebliğde, Batman ve çevresindeki medreselerin kurumsal yapısı, eğitim yöntemleri ve bölge âlimlerinin hadis ilmine katkıları, mevcut literatür ve güncel veriler ışığında ele alınacaktır. Sonuç olarak, söz konusu geleneksel eğitim kurumlarının modernleşme sürecinde hadis ve sünnet mirasını nasıl muhafaza ettiği ortaya konulacak ve bu ilmî birikimin korunarak gelecek nesillere aktarılmasının önemi vurgulanacaktır.

Anahtar kelimeler: Batman, Medrese Kültürü, Hadis Tedrisi, Geleneksel Eğitim.

THE HISTORICAL BACKGROUND OF HADITH EDUCATION WITHIN THE MADRASAH TRADITION IN BATMAN AND THE SURROUNDING AREA

Abstract

Although Batman has acquired the character of a modern city following the discovery of oil, it also embodies a past marked by historical continuity, thanks to ancient settlements such as Hasankeyf and Sason within its borders. One of the most significant elements of this historical depth is the madrasa tradition, shaped by the legacies of the Seljuk and Ottoman Empires and continuing in various forms during the Republican era. This tradition, particularly through the framework of Qur'an courses and waqf institutions, has played a significant role in shaping the region's religious and cultural fabric.

The intellectual hub that emerged in Batman and its surroundings developed particularly under the influence of the Naqshbandi-Halidi tradition; the region's intellectual identity was strengthened by the scholarly activities of figures such as Molla Fahreddin Batmani, Molla Ali al-Kozî and Seyda Molla Suleyman Pipari. The 'seyda's' within this tradition were not merely teachers engaged in scholarly instruction; they also stood out as figures who assumed a role of social guidance and maintained social equilibrium at the local level.

Hadith education, as a key component of the madrasa curriculum within the core religious sciences, is typically conducted either following the completion of the "auxiliary sciences" such as morphology, syntax and rhetoric, or concurrently with these subjects. The educational process is based on the 'halka' method; the transmission of narrations is carried out using the techniques of 'semâ' and 'kıraat'. In this context, works such as Sahih al-Bukhari, Riyad al-Salihin, Arba'in al-Nawawi and al-Taj al-Jami' feature among the primary sources for the transmission of knowledge of the Sunnah. Furthermore, the defensive literature developed by the regional scholar Molla Musa Celâli in the modern era in response to anti-hadith discourse reflects the effort to preserve the epistemological and religious authority of the Sunnah.

This paper will examine the institutional structure and educational methods of madrasas in Batman and the surrounding region, as well as the contributions of local scholars to the science of hadith, in the light of existing literature and current data. Consequently, it will demonstrate how these traditional educational institutions have preserved the heritage of hadith and the Sunnah during the process of modernisation, and will emphasise the importance of safeguarding this scholarly legacy and passing it on to future generations.

Keywords: Batman, Madrasa Culture, Hadith Studies, Sunnah., Traditional Education.

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ/Türkiye, mesudekarsi23@gmail.com

ÇOKLU-EVRENSEL PEYJAZLAR AFEKT PEDAGOJİLERİ: TİGRİS FENOMENOLOJİLERİ

Pelin TAN*

Özet

Sunumum, Batman Üniversitesi'nde mimarlar, antropologlar, yerel çobanlar, köylüler ve göçebelerle birlikte düzenlenen pedagojik deneyimlere dayanmaktadır ve iklim değişikliği, peyzaj tahribatı ve Dicle Nehri ile havzasının kirlenmesi konularına odaklanmaktadır. Kolektif pedagojik yöntemler, insan ötesi bir dünyanın kozmolojilerinde yerleşik perspektifçiliği ve bilgi edinme yollarını vurgulamıştır. Bu, teorik olarak E. Povinelli'nin kaynak çıkarımına yönelik eleştirisi, E.V. de Castro'nun çoklu evrensel tasarımı, M. de la Cadena'nın yeryüzü varlıkları ve E. Glissant'ın Şeffaflık Hakkı kavramına dayanmaktadır. Makale, Yukarı Dicle Nehri Havzası'ndan ve peyzajlarından örnekler üzerinden Antroposen Çağı bağlamında kozmolojik bir dünya görüşünün olasılığını tartışacaktır. Toplumsal olarak etkileşimli pedagojik yöntemler ve müfredatın yanı sıra, insan dışı varlıklar, kadınlar, balıkçılar, çobanlar, keçiler ve su tarafından aktarılan yerel bilgi ve anlatılar, Dicle Nehri'nin durumsal fenomenolojisi metodolojisine yaklaşımı tanımlayacaktır. Sunumda devam eden görsel arşivleme, pedagojik yöntemler ve anlatılardan örnekler yer alacaktır.

Anahtar kelimeler: Disiplinlerarası sanatsal araştırma, çokl-dünyalar, pedagoji, Dicle Nehri, Antroposen, opacity.

AFFECT PEDAGOGIES IN PLURIVERSAL LANDSCAPES: TIGRIS PHENOMENOLO

Abstract

My presentation is based on pedagogical experiences organized at Batman University with architects, anthropologists, local shepherds, villagers, and nomads, focusing on climate change, landscape destruction, and contamination of the Tigris River and its basin. The collective pedagogical methods highlighted situated perspectivism and ways of knowing in the cosmologies of a more-than-human world. This is theoretically grounded in E. Povinelli's critique of extractivism, E.V. de Castro's pluriversal design, M. de la Cadena's earth beings, and the concept of the right of Opacity by E. Glissant. The paper will discuss the possibility of a cosmological worldview in the context of the Anthropocene era through cases from the Upper Tigris River Basin and its landscapes. Socially engaged affect pedagogical methods and curriculum, as well as indigenous local knowledge and narratives by non-human entities, women, fishers, shepherds, goats, and water, will define the approach to the methodology of the Tigris River's situational phenomenology. The presentation will include examples of current ongoing visual archiving, pedagogical modalities, and narratives.

Keywords: Interdisciplinary artistic research, pluversalism, pedagogies, Tigris River, Anthropocene, the right to opacity.

*Prof. Dr., Batman Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Batman/Türkiye, pelin.tan@batman.edu.tr

BATMAN: YENİ NESİL KIRSAL KALKINMA VİZYONU

Sadettin ÇELİK*
Dilara Gökçen ÇELİK**
Mehmet ALİ***

Özet

Türkiye'nin doğusunda yer alan Batman, gerek jeopolitik yönüyle enerji merkezi olması ve medeniyetler arasında bölgesel bir köprü olması gerekse de, Raman Dağı'nda bulunan petrolün kattığı katma değeri açısından Batman'ı stratejik öneme sahip bir şehir yapmaktadır. Her ne kadar petrol rafinerinin ilk kez Batman'da kurulmuş olsa da, benzer durumda olan Körfez ülkelerinde tek gelirlerinin petrol kaynağı olması gibi bir dezavantaj ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla Batman ilinin enerji ile gündeme gelmesinden öte, kalkınması için sahip olduğu başta turizm potansiyelleri, sıcak su kaplıcaları, endemik bitkileri, eşsiz balları ve nadide çilekleri gibi pek çok istihdam olanakları sunan alternatiflerin devreye sokulması gerekmektedir. Batman için dört taşıyıcı kolon ve üretim ile kalkınma modeli kırsal kalkınma modeli; tarım-sanayi entegrasyonu, finansman desteği, temiz enerji (Yenilenebilir enerji) ve alternatif gelir getirici ekonomiler gibi başlıklardan oluşur. Batmanda 1.1 iyonu aşan hayvan potansiyeli bulunmakta ve Tarıma Dayalı İhtisas Besi Organize Sanayi Bölgeleri (TDİOSB) ile bu hayvanların modern besiciliği için modern markalaşma ve ürünlerinin işlenerek dış pazara açılması, Batman ilinin Gerçüş ilçesinin tescilli Mezrone üzünü, Sason ilçesinin dünya çapında marka haline gelen organik balı, ekoturizm rotaları (Kelebek gözlemciliği, kamyonlar), sıcak su kaplıcaları, Kozluk ve Sason'da tıbbi bitkileri, Mereto dağının turizm ve kayak merkezi potansiyeli taşıması aynı zamanda Mereto dağının kır turizmi olarak değerlendirilmesi, Hasankeyf, Tarihi Malabadi köprüsü ve daha saymakla bitmez güzide potanisyellerinin daha sistemli ve hibe desteği alarak daha geniş yelpazede istihdam olanakları yaratarak yöre halkının refah seviyesinin yükseltilmesi şiddetle önerilmektedir. Batman ilinin kendi yağında kavrulacak potansiyele sahip olması, kendi meyve ve sebzelerini üretecek olması, sanayi kollarının gelişmesi ve kendine yetecek bir şehir olması, bir yandan kırdan kente olan göçü azaltırken, diğer yandan da nakliye dolayısıyla batı illerinden Batmana ağır vasıtalarla çekilen meyve ve sebzelerden dolayı oluşan araç trafiği, yakıt tüketimi, oto yol ömürleri de azalmış ve üretici ile tüketici bir noktada buluşacak, hem üretici kazançlı bir üretim yapacak hem de tüketici nakliye ve çok fazla elde değiştirmekten dolayı çok pahalıya tarımsal ürün almamış olacaktır.

Anahtar kelimeler: Batman Petrolü, kırsal kalkınma, Sason organik balı, Mereto dağı

BATMAN: A NEW GENERATION RURAL DEVELOPMENT VISION

Abstract

Located in eastern Turkey, Batman holds strategic importance due to its geopolitical significance as an energy hub and regional bridge between civilizations, as well as the added value contributed by the oil reserves in the Raman Mountains. Although Batman was the first city to have an oil refinery, it faces a disadvantage in the Gulf countries, where oil is their sole source of income. Therefore, beyond focusing solely on energy, Batman's development requires leveraging its numerous potential resources, including tourism, hot springs, endemic plants, unique honey, and rare strawberries, all of which offer significant employment opportunities. The four main pillars of Batman's development model are production and rural development; this model encompasses agricultural-industrial integration, financial support, clean energy (renewable energy), and alternative income-generating economies. Batman has a livestock potential exceeding 1.1 million, and it is strongly recommended that the establishment of Agricultural-Based Specialized Livestock Organized Industrial Zones (TDİOSB), along with modern branding and processing of these animals for export, and the opening of their products to foreign markets, should be implemented. Furthermore, the registered Mezrone grape of Gerçüş district, the world-renowned organic honey of Sason district, ecotourism routes (butterfly watching, trucking), hot springs, medicinal plants in Kozluk and Sason, the tourism and ski resort potential of Mereto Mountain (and its potential for rural tourism), Hasankeyf, the historical Malabadi Bridge, and countless other valuable potentials should be systematically developed with grant support to create a wider range of employment opportunities and raise the welfare level of the local population. Batman province has the potential to be self-sufficient, producing its own fruits and vegetables, developing its industries, and becoming a self-sufficient city. This will reduce migration from rural areas to the city, while also decreasing vehicle traffic, fuel consumption, and highway lifespan caused by heavy vehicles transporting fruits and vegetables from western provinces to Batman. Producers and consumers will meet at a single point, allowing producers to profit from their production, and consumers to avoid paying exorbitant prices for agricultural products due to transportation and multiple handling processes.

Keywords: Batman oil, rural development, Sason Organic honey, Mereto mountain

*Doç. Dr., Bingöl Üniversitesi Genç Meslek Yüksek Okulu, Bingöl/Türkiye, sadettincelik@bingol.edu.tr
**Siirt Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Siirt/Türkiye
***Bingöl Üniversitesi Genç Meslek Yüksek Okulu, Bingöl/Türkiye

BITTIM SABUNU: MEZOPOTAMYA KIRSALINDAN KÜRESEL PAZARA YOLCULUK

Sadettin ÇELİK*
Dilara Gökçen ÇELİK**
Mehmet ALİ***

Özet

Bıttım sabunu, insan müdahalesi olmaksızın başta Batman ili olmak üzere doğunun hemen hemen tüm illerinde kendiliğinden yetişen yabani fıstık ağacı (Pistacia terebinthus)'dan elde edilen katma değeri yüksek bir üründür. Bıttım bitkisinin meyvesinin hasat edilmesi, engebeli coğrafik koşulları nedeniyle zahmetli olsa bile, bıttım sabunun üzerimi sonucunda ortaya çıkan o muhteşem ürün, tamamen doğal olarak yapılması, organik bir üretim süreci ile üretilmesi ve yüksek ekonomik getirisi gibi avantajları sayesinde çok sayıda insanın geçim kaynağını hatta profesyonel bir şekilde yapıldığında ciddi bir kazanç kapısı olmaktadır. Tıbbi ve Dermatolojik açısından zengin bir kimyasal içeriğe sahip olduğu görülmüştür. %50-53 oranında içerdiği Oleic asit özelliği ile cildi nemlendirirken, ihtiva ettiği Linoleic asit içeriği sayesinde de Anti-inflamatuar etki göstererek Egzema ve Sedef gibi cilt hastalıkların tedavisinde kullanılmaktadır. aynı zamanda yüksek antioksidan özelliği sayesinde cilt yaşlanmasını, saç dökülmesi ve saçların beyazlanmasını geçiktirmektedir.Türkiyenin Gayrisasfi Milli Hasılaya katkısı yıllık bazda 1.7 milyar dolardır. Kadın kooperatifleri (ÇATOM) gibi girişimler ile ciddi bir istihdam yelpazesi oluşturmaktadır. Stratejik bir öneme sahip olan Bıttım sabunu Avrupadaki en lüks güzellik merkezlerinin de cazibesi haline gelmiştir. Batman ilinde kırsal kentlere olan göçü tersine döndürmek, kırsal alandaki üretimi canlandırmak ve Batman halkının kırsal kesiminin refah seviyesi yükseltmek, Bıttım sabunu gibi katma değeri yüksek olan ürünlerin daha profesyonel ve kollektif bir şekilde üretilmesi ile mümkün olmaktadır.

Anahtar kelimeler: Bıttım Sabunu, Pistacia terebinthus

BITTIM SOAP: A JOURNEY FROM THE MESOPOTAMIAN COUNTRYSIDE TO THE GLOBAL MARKET

Abstract

Bıttım soap is a high value-added product obtained from the wild pistachio tree (Pistacia terebinthus), which grows naturally in almost all provinces of eastern Turkey, primarily in Batman province, without human intervention. Although harvesting the fruit of the bittim plant is laborious due to the rugged geographical conditions, the magnificent product resulting from making bittim soap provides a livelihood for many people and, when made professionally, can even be a significant source of income, thanks to its advantages such as being made entirely naturally, produced through an organic process, and having a high economic return. It has been shown to have a rich chemical content with medicinal and dermatological properties. With its 50-53% oleic acid content, it moisturizes the skin, while its linoleic acid content provides an anti-inflammatory effect, making it useful in the treatment of skin diseases such as eczema and psoriasis. It also delays skin aging, hair loss, and graying due to its high antioxidant properties. Its contribution to Turkey's Gross National Product is $1.7 billion annually. Initiatives such as women's cooperatives (ÇATOM) create a significant range of employment opportunities. Bıttım soap, which has strategic importance, has become an attractive product for the most luxurious beauty centers in Europe. Reversing the migration from rural areas to cities in Batman province, revitalizing rural production, and raising the living standards of the rural population of Batman can be achieved through the more professional and collective production of high value-added products like Bıttım soap..

Keywords: Pistacia terebinthus, Bıttım Soap

*Doç. Dr., Bingöl Üniversitesi Genç Meslek Yüksek Okulu, Bingöl/Türkiye, sadettincelik@bingol.edu.tr
**Siirt Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Siirt/Türkiye
***Bingöl Üniversitesi Genç Meslek Yüksek Okulu, Bingöl/Türkiye

BATMAN'DA İŞGÜCÜ PİYASASININ DEĞİŞEN GÖRÜNÜMÜ: 2022–2025 DÖNEMİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Süreyya YİĞİTALP RENÇBER*
Rukiye ARSLAN**

Özet

Bu çalışma, Batman ilinde işgücüne katılma oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranında meydana gelen değişimi 2022–2025 dönemi kapsamında incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) internet sitesinde yer alan Türkiye İstatistik Kurumu Veri Portalı'nda yer alan il düzeyinde işgücü verileri kullanılmıştır. Çalışma, doküman analizi tekniğine dayalı olarak hazırlanmıştır. Bu kapsamda Batman iline ait 2022, 2023, 2024 ve 2025 yıllarındaki işgücüne katılma oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, Batman'da 2022–2025 döneminde işsizlik oranında belirgin bir düşüş eğilimi olduğunu göstermektedir. Batman'da işsizlik oranı 2022 yılında %17,2 iken, 2024 yılında %12,7'ye gerilemiştir. 2025 yılında ise %9,6 seviyesine düşmüştür. Bu değişim, il düzeyinde işgücü piyasasında olumlu bir dönüşüme göstermektedir. Ayrıca 2024 yılında Batman'da işgücüne katılma oranının 2023 yılına göre artarak %46,7'ye, istihdam oranının ise %40,7'ye yükselmiştir. Sonuç olarak, Batman'da 2022–2025 döneminde işsizlik oranındaki gerileme ve istihdam göstergelerindeki iyileşme, ilin ekonomik ve sosyal yapısı açısından önemli bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte işgücüne katılma ve istihdam oranlarının artırılması, özellikle gençler, kadınlar ve düşük gelirli haneler açısından önemli olabilmektedir. Bundan dolayı Batman'da istihdamı destekleyen yerel politikaların güçlendirilmesi, mesleki eğitim olanaklarının yaygınlaştırılması, gençlerin işgücü piyasasına geçişini kolaylaştıran programların artırılması ve sosyal destek mekanizmalarının istihdam politikalarıyla birlikte ele alınması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Batman, işgücü, istihdam, işsizlik, TÜİK, sosyal politika, yerel kalkınma

THE CHANGING LANDSCAPE OF THE LABOR MARKET IN BATMAN: AN ASSESSMENT OF THE PERIOD 2022–2025

Abstract

This study aims to examine the changes in labor force participation rate, employment rate, and unemployment rate in Batman province during the 2022–2025 period. The research utilizes provincial-level labor force data from the Turkish Statistical Institute (TÜİK) Data Portal on its website. The study is based on document analysis techniques. In this context, the labor force participation rate, employment rate, and unemployment rate for Batman province in 2022, 2023, 2024, and 2025 are evaluated comparatively. The findings show a significant downward trend in the unemployment rate in Batman during the 2022–2025 period. While the unemployment rate in Batman was 17.2% in 2022, it decreased to 12.7% in 2024 and further to 9.6% in 2025. This change indicates a positive transformation in the labor market at the provincial level. Furthermore, in 2024, the labor force participation rate in Batman increased to 46.7% compared to 2023, and the employment rate rose to 40.7%.

In conclusion, the decline in the unemployment rate and the improvement in employment indicators in Batman during the 2022-2025 period can be considered a significant development for the economic and social structure of the province. However, increasing labor force participation and employment rates can be particularly important for young people, women, and low-income households. Therefore, it is recommended that local policies supporting employment in Batman be strengthened, vocational training opportunities be expanded, programs facilitating the transition of young people to the labor market be increased, and social support mechanisms be addressed together with employment policies.

Keywords: Batman, labor force, employment, unemployment, TURKSTAT, social policy, local development

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, , sureyya.rencber@batman.edu.tr
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, rukiye.arslan@batman.edu.tr

KENTSEL DÖNÜŞÜM SÜREÇLERİNDE KENT HAKKI MÜCADELESİ VE SİVİL TOPLUMUN ROLÜ: BATMAN İLİ ÖRNEĞİ

Leyla KOR*
Muzaffer BİMAY**

Özet

Bu çalışmanın amacı, sivil toplum kuruluşlarının kentsel planlama ve karar alma süreçlerine katılımını kent hakkı ve katılımcı demokrasi bağlamında incelemektedir. Sanayi ile birlikte kentler, yalnızca fiziksel yerleşim alanları olmaktan çıkarak toplumsal, ekonomik, sosyal ve siyasal değişkenlerin iç içe geçtiği karmaşık yapılar hâline gelmiştir. Neoliberal politikaların hız kazandırdığı kentsel dönüşüm süreçleri, mekânsal adaletsizlikleri derinleştirirken mevcut demokratik katılım mekanizmalarını işlevsiz kılmış ve bu durum kentsel yönetimde bir demokratik meşruiyet krizine yol açmıştır. Bu bağlamda çalışmada, katılımcı planlama, yönetişim ve kent vatandaşlığı kavramları arasındaki ilişki teorik bir çerçevede incelenmekte; katılım süreçlerinin çoğu durumda sembolik düzeyde kaldığı ve süregelen güç ilişkileri tarafından çerçevelendirildiği ortaya konulmaktadır. Böylece katılımın, yalnızca yönetsel bir vasıta olmadığı; bununla birlikte sosyal adaletin sağlanması ve demokratik meşruiyetin güçlendirilmesi açısından temel bir unsur olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca sivil toplum kuruluşlarının, yerel düzeyde taleplerin görünürlük kazanmasında ve katılımcı süreçlerin geliştirilmesinde önemli bir görev üstlendiği vurgulanmıştır. Araştırmanın uygulama sahasını oluşturan Batman ili örneğinde, sivil toplumun kentsel karar alma süreçlerine katılım mikrarı analiz edilmiştir. Elde edilen veriler, katılım mekanizmalarının ağırlıklı olarak bilgilendirme ve danışma düzeyinde işlediğini ve sivil toplumun kararlar üzerindeki etkisinin çok sınırlı düzeyde kaldığını göstermektedir. Buna karşılık, özellikle gençlik alanında faaliyet gösteren sivil toplum yapılarının katılım açısından önemli bir potansiyel taşıdığı dikkat çekilmektedir. Sonuç olarak, katılım mekanizmalarının yalnızca varlığı yeterli görülmemekte; bu mekanizmaların karar alma süreçlerine etkin ve bağlayıcı biçimde ve en önemlisi yönetişim çerçevesinde sivil toplum ve vatandaşın dahil edilmesiyle yerel kentesel politikaların hayata geçirilmesi gerektiği yönünde öneriler sunulmaktadır.

Anahtar kelimeler: Kent hakkı, katılımcı demokrasi, sivil toplum, kentsel planlama, yönetişim, Batman

THE STRUGGLE FOR URBAN RIGHTS AND THE ROLE OF CIVIL SOCIETY IN URBAN TRANSFORMATION PROCESSES: THE CASE OF BATMAN PROVINCE

Abstract

The aim of this study is to examine the participation of civil society organizations in urban planning and decision-making processes within the context of the right to the city and participatory democracy. With the rise of industry, cities have ceased to be merely physical settlements and have become complex structures where social, economic, and political variables are intertwined. Urban transformation processes, accelerated by neoliberal policies, have deepened spatial inequalities while rendering existing democratic participation mechanisms ineffective, leading to a crisis of democratic legitimacy in urban governance. In this context, the study examines the relationship between participatory planning, governance, and urban citizenship within a theoretical framework; it reveals that participation processes often remain at a symbolic level and are framed by ongoing power relations. Thus, it is argued that participation is not merely a means of governance; it should also be considered a fundamental element in ensuring social justice and strengthening democratic legitimacy. Furthermore, it is emphasized that civil society organizations play a significant role in making demands visible at the local level and in developing participatory processes. In the case of Batman province, which constitutes the application area of the research, the extent of civil society participation in urban decision-making processes is analyzed. The data obtained show that participation mechanisms mainly operate at the information and consultation level, and that the influence of civil society on decisions remains very limited. In contrast, it is noted that civil society structures, particularly those operating in the youth field, possess significant potential for participation. Consequently, the mere existence of participation mechanisms is not considered sufficient; it is suggested that local and urban policies should be implemented through the effective and binding involvement of civil society and citizens in decision-making processes, and most importantly, within a governance framework.

Keywords: Right to the city, participatory democracy, civil society, urban planning, governance, Batman

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, gamze-kor@hotmail.com
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Batman/Türkiye, muzafferbimay@gmail.com

AÇIK BİR LABORATUVAR OLARAK BATMAN: KAMUSALLIK, BEĞENİ VE GÜNDELİK HAYATIN DÖNÜŞÜMÜ

Gülsüm HEKİMOĞLU*

Özet

Bu bildiri, Batman kentinde gündelik hayat pratikleri üzerinden gözlemlenen toplumsal dönüşümü, kamusallık ve beğeni rejimleri ekseninde kavramsallaştırmayı amaçlamaktadır. Çalışma, Habermas'ın kamusallık tartışmaları, Bourdieu'nün beğeni ve kültürel sermaye yaklaşımı ile Veblen'in gösterişçi tüketim kavramsallaştırmasından hareketle, kentsel dönüşümün gündelik hayat içindeki tezahürlerini analiz etmektedir.
Araştırma, farklı zamanlarda yürütülen üç nitel saha çalışmasının karşılaştırmalı bir okumasına dayanmaktadır. Bu kapsamda kıraathaneler, yeni yeme-içme mekânları ve küresel bir tüketim alanı olarak Starbucks, Batman'da farklı kamusallık biçimlerini ve beğeni rejimlerini temsil eden analitik düzlemler olarak ele alınmıştır. Yorumlayıcı sosyolojik yaklaşım çerçevesinde, bu mekânlar yalnızca fiziksel alanlar olarak değil; toplumsal ilişkilerin kurulduğu, ayrışmaların üretildiği ve kültürel kodların dolaşıma girdiği pratik alanlar olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmanın temel iddiası, Batman'da kamusallığın kolektif etkileşim biçimlerinden daha bireyselleşmiş ve seçici etkileşim formlarına doğru yeniden kurulduğu; beğeni rejimlerinin ise sınıfsal, kültürel ve küresel dinamiklerin kesişiminde yeniden üretildiğidir. Bununla birlikte bu dönüşüm doğrusal bir modernleşme sürecine işaret etmemekte; farklı kamusallık biçimlerinin ve tüketim pratiklerinin eşzamanlı olarak varlığını sürdürdüğü melez bir toplumsal yapı ortaya koymaktadır. Bu yönüyle çalışma, gündelik hayat sosyolojisi ve yemek sosyolojisinin kesişiminde, kentsel dönüşümün mikro düzeydeki dinamiklerine ilişkin kavramsal bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Kamusallık, Beğeni Rejimleri, Yemek Sosyolojisi, Gündelik Hayat, Tüketim Kültürü, Batman.

BATMAN AS AN OPEN LABORATORY: THE TRANSFORMATION OF PUBLICNESS, TASTE, AND EVERYDAY LIFE

Abstract

This paper aims to conceptualize the social transformation observed in the city of Batman through everyday life practices, within the framework of publicness and regimes of taste. The study analyzes the manifestations of urban transformation in everyday life, drawing on Habermas's discussions of publicness, Bourdieu's approach to taste and cultural capital, and Veblen's conceptualization of conspicuous consumption.
The research is based on a comparative reading of three qualitative field studies conducted at different times. In this context, coffeehouses, new food and beverage venues, and Starbucks as a global consumption space are addressed as analytical domains representing different forms of publicness and regimes of taste in Batman. Within the framework of an interpretive sociological approach, these spaces are evaluated not merely as physical settings, but as practical arenas in which social relations are constructed, distinctions are produced, and cultural codes circulate.

The main argument of the study is that publicness in Batman is being reconstituted from collective forms of interaction toward more individualized and selective modes of engagement, while regimes of taste are reproduced at the intersection of class-based, cultural, and global dynamics. However, this transformation does not indicate a linear process of modernization; rather, it reveals a hybrid social structure in which different forms of publicness and consumption practices coexist simultaneously. In this respect, the study aims to offer a conceptual contribution to the micro-level dynamics of urban transformation at the intersection of the sociology of everyday life and the sociology of food.

Keywords: Public Sphere, Regimes of Taste, Sociology of Food, Everyday Life, Consumer Culture, Batman

*Öğr. Gör. Doç. Dr., Batman Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, gulsum.kaymak@batman.edu.tr

TARİHİ MİMARİ YAPILARDA SIRLI TUĞLA VE FRİT İÇERİKLİ ÇİNİLERİN YAPISAL ÖZELLİKLERİ: ZEYNEL BEY TÜRBESİ ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

Gürbüz TAŞKIRAN*
Murat BAYAZİT**

Özet

Pişmiş toprak malzeme grubu içerisinde yer alan tuğla ve çinilerin tarihi yapılarda sıklıkla rastlanılan ürünler olduğu aşikârdır. Sırlı tuğlalarda genel olarak kil içeriği yüksek plastik çamurdan üretilen gövde kurşun ve/veya alkali ihtivalı sır ile sırlanarak görece düşük sıcaklıkta pişirilmektedir. Buna karşın, frit içerikli çamurdan üretilen çinilerde özsüz hammadde içeriğinin yüksek olmasından dolayı plastikliğin daha düşük ancak dayanımın daha yüksek olması beklenir. Bu karakteristik çamurlar haliyle farklı üretim teknolojileri ve kimyasal/fiziksel özelliklere sahiptir. Dolayısıyla, çamurun özlü ve özsüz hammadde içeriğine ek olarak, bünyeye frit ilavesinin yapılması da malzeme karakterini etkilemektedir. Sır hammaddelerinin eritilerek hızlıca soğutulması ile üretilen fritler çamur içerisine bir bakıma amorf içerik olarak dahil edilmekte ve aslında çamuru özsüzleştirmektedir. Diğer taraftan, çamura dayanım noktasında bazı avantajlar da sağlayabilmektedir. Kullanım amacına ve ihtiyaca bağlı olarak gerek kil içeriği yüksek gerek frit ilaveli çamurlardan üretilen çiniler mimari yapı elemanı olarak fonksiyonel ve sanatsal biçimde tercih edilebilmektedir. Buradan yola çıkarak, mevcut çalışmada kil ve frit esaslı çamurlar bilhassa koruma ve onarım bağlamında karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda, Hasankeyf'te (Batman) bulunan ve yakın zamanda koruma amaçlı olarak taşınan Zeynel Bey Türbesi'ndeki yapı malzemeleri (sırlı tuğla, çini) için yürütülmüş olan önceki arkeometrik çalışmalarda elde edilen veriler üzerinden örneklendirme yapılmıştır. Bünye ile sır arasındaki uyum, sır hataları (çatlak, kopma, atma vb.), aşınma dayanımı ve tüm bunlara paralel olarak yapı malzemelerinin çevresel etkilere karşı verdikleri reaksiyonlar koruma-onarım çerçevesinde irdelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Çini, Koruma-Onarım, Frit, Sır, Zeynel Bey Türbesi.

STRUCTURAL CHARACTERISTICS OF GLAZED BRICK AND FRIT-CONTAINING TILES IN HISTORICAL ARCHITECTURAL STRUCTURES: AN EVALUATION THROUGH THE EXAMPLE OF ZEYNEL BEY TOMB

Abstract

It is evident that bricks and tiles, which belong to the group of fired clay materials, are frequently encountered on historical buildings. In glazed bricks, the body, generally produced from a plastic clay with a high clay content, is coated with a glaze containing lead and/or alkali and fired at a relatively low temperature. In contrast, tiles possessing a frit-containing body are expected to have lower plasticity but higher strength due to the high content of non-plastic raw materials. These characteristic bodies naturally have different production technologies and chemical/physical properties. Therefore, in addition to the plastic and non-plastic raw material content of the body, inclusion of frit also affects the material's character. Frits, produced by melting and rapidly cooling the glaze raw materials, are incorporated into the mud as a kind of amorphous material and actually reduces its plasticity. On the other hand, it can also provide some advantages in terms of resistance. Depending on the intended use and need, tiles produced from clays with high clay content or those with added frit can be preferred as architectural elements in both functional and artistic ways. Based on this, the present study comparatively examines clay and frit-based bodies, particularly in the context of conservation and restoration. In this context, the data obtained in previous archaeometric studies conducted on the building materials (glazed bricks, tiles) at the Zeynel Bey Tomb in Hasankeyf (Batman), which was recently relocated for preservation purposes, were evaluated. The compatibility between the structure and the glaze, glaze defects (cracks, chipping etc.), abrasion resistance, and, consequently, the reactions of building materials to the environmental effects have been examined within the framework of conservation and restoration.

Keywords: Ceramics, Conservation-Restoration, Frit, Glaze, Zeynel Bey Tomb

*Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Sason Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, gurbuztaskiran@gmail.com
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Batman/Türkiye, murattbayazitt@gmail.com

GRE MİGRO ASSUR–URARTU SINIRINDA STRATEJİK BİR GEÇİŞ VE DENETİM MERKEZİ: YUKARI DİCLE HAVZASINDA JEOPOLİTİK BİR HÖYÜK

Nuri ÇERİ*
Esra KAÇMAZ LEVENT**

Özet

Gre Migro Höyüğü, Batman il merkezine yaklaşık 10 km kuzeyde, Bıçakçı (Kerik) köyünün 1,2 km kuzeydoğusunda, Dicle Havzası'nın batı kenarında yer alan stratejik bir sınır yerleşimidir. Ovadan yaklaşık 30 m yükselen höyük, doğu-batı yönünde 150 m, kuzey-güney yönünde 120 m boyutlarındadır ve Batman-Kozluk karayoluna 3 km mesafededir. Höyüğün hemen yakınında bulunan ve Geç Roma Dönemi'ne tarihlenen, Artuklular döneminde onarılan Pepıra Köprüsü, bölgenin tarihsel önemini pekiştirmektedir.

Yerleşim, Yeni Assur İmparatorluğu'nun kuzey sınır stratejileri ile Urartu Krallığı'nın güney ekspansiyonu arasındaki hassas güç dengesinde kritik rol oynamıştır. Yukarı Dicle Havzası'ndaki nehir yolları, vadi geçişleri ve Trans-Toros rotaları üzerindeki konumu sayesinde, Demir Çağı'nın iki gücü arasında lojistik ve jeostratejik bir geçiş koridoru işlevi görmüştür. Algaze ve arkadaşları tarafından yürütülen yüzey araştırmaları, Gre Migro'nun nehir trafiği üzerindeki denetim potansiyelini ve bölgenin imparatorluklar arası etkileşimdeki merkezî konumunu belgelemektedir.

Assur ile Urartu arasındaki askeri hareketliliği izleyen, sığınmacı ve ticaret akışlarını düzenleyen, sınır istihbaratını sağlayan ileri karakollar olarak faaliyet göstermiştir. Yerleşim, bir yandan Assur'un kuzey "uç" kontrol mekanizmasının parçası olarak tarımsal artığı ve vergi sistemini denetlerken, diğer yandan Urartu'dan gelebilecek tehditlere karşı erken uyarı noktası vazifesi görmüştür.

Mevcut veriler büyük ölçüde yüzey araştırmalarına dayandığı için, Gre Migro'nun Yeni-Assur dönemindeki sosyo-politik ve askeri fonksiyonları tam olarak aydınlatılamamıştır. Bu nedenle sistematik kazıların yapılması bilimsel bir zorunluluktur. Kazılar, stratigrafik katmanlar, mimari kalıntılar ve seramik buluntuları aracılığıyla Assur'un kuzey sınır örgütlenmesini, Urartu ile hibrit etkileşimleri ve tampon bölgelerin sosyo-ekonomik yapısını ortaya koyacaktır. Ayrıca, Ilısu Barajı gibi modern tehditler altındaki Yukarı Dicle kültürel mirasının belgelenmesi açısından da büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Gre Migro Höyüğü'nün Yeni Assur Dönemi'nde Yukarı Dicle Havzası'nın kuzey sınır organizasyonu içerisindeki askeri, idari ve sosyo-ekonomik işlevlerini arkeolojik ve tarihsel veriler ışığında inceleyerek, Assur–Urartu güç mücadelesi bağlamındaki jeostratejik önemini ortaya koymaktır.

Anahtar kelimeler: Yeni Assur, Gre Migro, Yukarı Dicle, Urartu, Batman

GRE MIGRO A STRATEGIC PASSAGE AND CONTROL CENTER ON THE ASSUR–URARTU BORDER: A GEOPOLITICAL HOYUK IN THE UPPER TIGRIS BASIN

Abstract

IGre Migro Höyük is located approximately 10 km north of the center of Batman province, 1.2 km northeast of Bıçakçı (Kerik) village, on the western edge of the Dicle (Tigris) Basin. It is a strategically positioned border settlement. Rising about 30 m above the plain, the höyük measures approximately 150 m in the east–west direction and 120 m in the north–south direction, and lies 3 km from the Batman–Kozluk highway. The nearby Pepıra Bridge, dated to the Late Roman period and repaired during the Artuqid era, further underscores the historical significance of the region.

The settlement played a critical role in the delicate balance of power between the northern frontier strategies of the Neo Assyrian Empire and the southern expansion of the Urartian Kingdom. Thanks to its commanding position over the river routes, valley passages, and trans-Taurus communication lines in the Upper Tigris Basin, it functioned as a logistical and geostrategic corridor between the two major powers of the Iron Age. Surface surveys conducted by Algaze and colleagues have documented Gre Migro's potential for controlling river traffic and its central role in inter-imperial interactions.

It operated as an advanced outpost that monitored military movements between Assyria and Urartu, regulated flows of refugees and trade, and provided border intelligence. On one hand, as part of Assyria's northern "frontier" control mechanism, the site oversaw agricultural surplus and the taxation system; on the other, it served as an early warning point against potential threats from Urartu.

Because the available data derive largely from surface surveys, the socio-political and military functions of Gre Migro during the Neo-Assyrian period have not yet been fully elucidated. Systematic excavations are therefore a scientific necessity. Excavations will, through stratigraphic layers, architectural remains, and ceramic assemblages, shed light on Assyria's northern frontier organization, hybrid interactions with Urartu, and the socio-economic structure of buffer zones. They will also be of great importance for documenting the cultural heritage of the Upper Tigris region, which faces modern threats such as the Ilısu Dam.

The aim of this study is to examine the military, administrative, and socio-economic functions of Gre Migro Höyük within the northern frontier organization of the Upper Tigris Basin during the Neo-Assyrian period, in the light of archaeological and historical evidence, and thereby to reveal its geostrategic importance in the context of the Assyrian–Urartian power struggle.

Keywords: Neo-Assyrian, Gre Migro, Upper Tigris, Urartian Kingdom, Batman

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, nuriceri90@gmail.com
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Batman/Türkiye, kacmazlevent@batman.edu.tr

HASANKEYF'TE KAYA KONUTLARDAN MODERN KONUTLARA GEÇİŞİN YEREL HALK ÜZERİNDEKİ SOSYAL VE KÜLTÜREL ETKİSİ

Erol ÖZSARI*
Esra KAÇMAZ LEVENT**

Özet

Hasankeyf; Paleolitik dönemden günümüze değin kesintisiz yerleşimin sürdüğü, tarihsel derinliği olan stratejik bir merkezdir. Yaklaşık 12 bin yıllık bir geçmişe sahip olan bölgenin sosyo-kültürel ve mimari açıdan en yoğun dönemi Artuklu dönemidir. Hasankeyf'i diğer yerleşim alanlarından ayıran temel özellik, bölgenin jeolojik yapısıdır. Kolay işlenebilir (eriyebilen) kayaç yapısı, barınma alanlarının ve mimari unsurların ihtiyaca göre şekillendirilmesine olanak tanımıştır. Bunun yanı sıra Dicle Nehri'nin sağladığı su kaynaklarına erişim imkânı, bölgeyi tarih boyunca cazip bir yerleşim merkezi kılmıştır. Bölgenin fiziksel coğrafyası ve zorlu yaşam koşulları, sosyal ilişkiler ve toplumsal yapı üzerinde belirleyici bir rol oynamıştır. Yakın tarihe kadar tarımsal faaliyetlerin hayvan gücüne dayalı olması ve içme suyunun geleneksel yöntemlerle taşınması, yaşamın temel eksenini "hayatta kalma mücadelesi" üzerine kurmuştur. Ilısu Barajı'nın yapımıyla birlikte başlayan tahliye süreciyle Hasankeyf halkı, geleneksel kaya konutlardan TOKİ tarafından inşa edilen modern konutlara hızlı bir geçiş yapmıştır. Bu mekânsal değişim; mimari dönüşümün yanı sıra içme suyuna erişim, tuvalet kültürü ve özel alan algısının yeniden şekillenmesi gibi köklü kültürel farklılaşmaları da beraberinde getirmiştir. Bunun sonucu olarak, Hasankeyf'te yaşanan bu köklü dönüşüm, yalnızca fiziksel mekânın değil, aynı zamanda toplumsal yapının, gündelik yaşam pratiklerinin ve kültürel kimliğin de yeniden tanımlandığı çok katmanlı bir değişim sürecini ortaya koymaktadır. Bu çalışma, Hasankeyf'te kaya konutlarından modern konutlara geçiş sürecinin, yerel halkın sosyal ilişkileri, kültürel pratikleri ve gündelik yaşam dinamikleri üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Hasankeyf, Mekânsal dönüşüm, Kaya konutları, Kültürel değişim, Toplumsal yapı.

THE SOCIAL AND CULTURAL IMPACT OF THE TRANSITION FROM ROCK-BUILT HOMES TO MODERN HOMES ON THE LOCAL POPULATION IN HASANKEYF

Abstract

Hasankeyf is a strategic center with deep historical roots, where continuous settlement has existed from the Paleolithic period to the present. With a history of approximately 12,000 years, the most prominent period of the region in socio-cultural and architectural terms was during the Artuqid era. The primary feature that distinguishes Hasankeyf from other settlements is its geological structure. The easily workable (erodible) rock formations allowed living spaces and architectural elements to be shaped according to needs. In addition, access to water resources provided by the Tigris River made the region an attractive settlement throughout history. The physical geography of the region and its harsh living conditions played a decisive role in shaping social relations and the societal structure. Until recently, agricultural activities relied on animal power and drinking water was transported through traditional methods, placing the struggle for survival at the center of daily life. With the construction of the Ilısu Dam, the evacuation process led the inhabitants of Hasankeyf to transition rapidly from traditional rock dwellings to modern housing built by TOKİ. This spatial transformation brought about not only architectural change but also profound cultural differences, including access to drinking water, sanitation practices, and the perception of private space. As a result, this deep transformation experienced in Hasankeyf reveals a multilayered process in which not only the physical environment but also the social structure, everyday life practices, and cultural identity have been redefined. This study aims to examine the effects of the transition from rock dwellings to modern housing on the social relations, cultural practices, and daily life dynamics of the local population in Hasankeyf.

Keywords: Hasankeyf, Spatial transformation, Rock dwellings, Cultural change, Social structure

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, eroloz542@gmail.com
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Batman/Türkiye, kacmazlevent@batman.edu.tr

BİR KÜLTÜREL MİRAS OLARAK MİMARİ YAPILARIN BELGELENMESİ: ARKEOLOJİK VE ARKEOMETRİK YAKLAŞIMLAR (MOR KURYAKOS MANASTIRI ÖRNEĞİ)

Melike ASLAN GENLİ*
Murat BAYAZİT**

Özet

Taşınamaz mimari yapılardaki bozunma ve hasarların doğru biçimde tespit edilmesi, ayrıca arkeolojik olarak tanımlanması ve analitik yöntemlerle analiz edilmesi bu yapıların geleceğe aktarılmasında önemli rol oynamaktadır. Dolayısıyla, kültürel mirasın korunmasında görsel tespite ek olarak arkeolojik belgelemeler ve analitik analiz tekniklerini kapsayan arkeometrik yaklaşımlarla ulaşılan malzeme karakterizasyonu koruma-onarımda bir ihtiyaç ve zorunluluk haline gelmiştir. Mimari yapı elemanları arasında yer alan taş, sıva ve harç gibi malzemeler, ayrıca cephelerde kullanılan sırlı tuğla, çini ve tessera gibi ürünler arkeometride basit fiziksel testlerin yanı sıra ileri analiz teknikleri ile incelenebilmektedir. Bu analizlerde elde edilen sonuçlar incelenen numuneye bağlı olarak malzemeler hakkında belirleyici özellikleri ortaya çıkarmaktadır (kimyasal kompozisyon, mineralojik içerik, pigment türü, agrega/bağlayıcı oranı, hammadde çeşitliliği vb.). Bu çalışmada, Batman civarındaki ilk manastır olarak kabul gören ve kutsal bir bölge olarak kabul edilen Turabdin Bölgesi'nin uç noktasında yer alan Mor Kuryakos Manastırı (MS ~5-6. yüzyıl) ile ilgili mevcut literatürde yer alan arkeolojik ve arkeometrik çalışmalar üzerinden mimari yapı belgelemesi ele alınmıştır. Bu amaçla, öncelikle manastırın arkeolojik özelliklerini ele alan bir çalışma üzerinden değerlendirme yapılmış, ardından yapıda kullanılan malzemelerin arkeometrik karakterizasyonuna odaklanan başka bir çalışmanın verileri dikkate alınmıştır. Böylelikle, mimari yapılardaki arkeolojik ve arkeometrik belgeleme işlemlerinin yapıya neler kazandırdığı, kültürel mirasın korunması ve diğer nesillere aktarılması noktasında ne gibi katkılar sunduğu, manastır için gerçekleştirilen çalışmalar üzerinden irdelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Kültürel Miras, Arkeometri, Belgeleme, Mor Kuryakos Manastırı.

DOCUMENTING ARCHITECTURAL STRUCTURES AS CULTURAL HERITAGE: ARCHAEOLOGICAL AND ARCHAEOMETRIC APPROACHES (THE EXAMPLE OF MOR KURYAKOS MONASTERY)

Abstract

The accurate identification of deterioration and damage on the immovable architectural structures, as well as their archaeological description and using analytical methods, plays a crucial role in ensuring their transmission to the future generations. Therefore, in the preservation of cultural heritage, archaeological documentation, and the material characterization achieved through the archaeometric approaches comprising the analytical techniques, in addition to visual identification, has become a necessity and an obligation in conservation and restoration. Architectural building materials such as stone, plaster, and mortar, also the products used on facades like glazed bricks, art tiles, and tesserae, can be examined in archaeometry using simple physical tests as well as the advanced analytical techniques. The results obtained from these analyses reveal defining characteristics of the materials depending on the sample examined (chemical composition, mineralogical content, pigment type, aggregate/binder ratio, raw material variety, etc.). This study evaluates the architectural documentation of Mor Kuryakos Monastery (c. 5th-6th century AD), located at the far end of the Turabdin Region, considered a sacred area and regarded as the first monastery in the vicinity of Batman, based on existing archaeological and archaeometric studies in the literature. For this purpose, an evaluation was first made based on a study that dealt with the archaeological features of the monastery, and then the data from another study that focused on the archaeometric characterization of the materials used in the structure were taken into consideration. Thus, the contributions of archaeological and archaeometric documentation processes in architectural structures to the preservation and transmission of cultural heritage to future generations have been examined through the studies carried out for the monastery.

Keywords: Cultural Heritage, Archaeometry, Documentation, Mor Kuryakos Monastery.

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, aslanmelike951@gmail.com
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Batman/Türkiye, murattbayazitt@gmail.com

YUKARI DİCLE BÖLGESİ'NDE MÖ 3. BİNYILDA ÖLÜ GÖMME GELENEKLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: TAŞ SANDUKA MEZARLARI

Ümit GÜNDOĞAN*

Özet

Yukarı Dicle Bölgesi, MÖ 3. Binyılda Mezopotamya ve Suriye kültür çevreleriyle etkileşim içerisinde olup, ölü gömme uygulamaları açısından hem etkileşimde olduğu bölgelerle hem de kendi iç dinamiğiyle gelişmiş birtakım uygulamaları bir arada yansıtmaktadır. Bu çalışmada, Yukarı Dicle Bölgesi'nde Erken Tunç Çağı'na ait taş sanduka mezarlar incelenmektedir. Bu bağlamda, taş sanduka mezarlar, genel olarak dört yanı dikey levha taşlarla sınırlandırılmış ve üzeri bir ya da birkaç kapak taşıyla örtülmüş mezar yapıları olarak tanımlanabilir. Bu mezar tipi, özellikle Anadolu'da geniş bir bölgede izlenmektedir. Yukarı Dicle Bölgesi'nde, Başur Höyük, Kuriki, Aşağı Salat Mezarlığı, Müslümantepe, Tatıka ve Çayönü gibi merkezlerde saptanan örnekler, taş sanduka mezarların bu bölgede de yoğun bir şekilde kullanıldığını göstermektedir. Anadolu'nun doğu kısmında benzer mezarların yalnızca Yukarı Dicle ile sınırlı kalmadığı da bilinmektedir. Yukarı Dicle ile coğrafi ve kültürel olarak bağlantılı Orta ve Yukarı Fırat havzasında Karkamış, Gre Virike, Birecik, Şaraga, Hacınebi, Hassek Höyük, Arslantepe, Mamaraş ve Körkuyular gibi merkezlerde de taş sanduka mezarlar tespit edilmiştir. Bu veriler birlikte değerlendirildiğinde, taş sanduka mezarların geniş bir coğrafyaya yayılmış bir mezar tipi olduğu görülmektedir.

Bölgedeki veriler, Aşağı Salat, Başur Höyük, Tatıka Höyük, Müslümantepe ve Kuriki Höyük gibi merkezlerde basit toprak ve çömlek mezarların da varlığını ortaya koymaktadır. Bu durum taş sanduka mezarların bölgede tek başına baskın bir mezar tipi olmadığını ortaya koymaktadır. Mezar tipleri arasında gözlemlenen belirgin farklılıklar, bu çeşitliliğin toplumsal yapı bağlamında da değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Nitekim bazı mezarlarda prestij nesnelerinin, bazılarında ise daha çok gündelik kullanıma yönelik eşyaların bulunması, toplumsal ve ekonomik farklılıkların yanı sıra statü göstergelerinin de anlaşılmasına katkı sağlamaktadır.

Bu çalışmanın ana amacı, taş sanduka mezarlarının Yukarı Dicle Bölgesi Erken Tunç Çağı ölü gömme gelenekleri içindeki yerini ortaya koymak ve toplumsal tabakalaşma ve statü göstergeleri açısından ele alarak incelemektir.

Anahtar kelimeler: Yukarı Dicle, Erken Tunç Çağı, Ölü gömme gelenekleri, Taş sanduka mezarlar

AN EVALUATION OF BURIAL TRADITIONS IN THE UPPER TIGRIS REGION DURING THE 3RD MILLENNIUM BCE: STONE CIST GRAVES

Abstract

During the third millennium BCE, the Upper Tigris Region was in interaction with the cultural spheres of Mesopotamia and Syria, and its mortuary practices reflect a combination of traditions shaped both by these external contacts and by its own internal dynamics. This study examines stone cist graves from the Early Bronze Age in the Upper Tigris Region. Stone cist graves can generally be defined as burial structures that are enclosed on four sides by vertically set stone slabs and covered with one or more capstones. This type of grave is found across a wide area, particularly in Anatolia. In the Upper Tigris Region, examples identified at sites such as Başur Höyük, Kuriki, Aşağı Salat Cemetery, Müslümantepe, Tatıka, and Çayönü demonstrate that stone cist graves were also widely used in this region. It is also clear that comparable graves in eastern Anatolia were not confined to the Upper Tigris alone. Stone cist graves have likewise been recorded at sites such as Carchemish, Gre Virike, Birecik, Şaraga, Hacınebi, Hassek Höyük, Arslantepe, Mamaraş, and Körkuyular in the Middle and Upper Euphrates basin, which was geographically and culturally connected to the Upper Tigris. When considered together, these data indicate that stone cist graves were a burial type distributed across a wide geographic area.

The available evidence from the region also indicates the presence of simple pit burials and pot burials at sites such as Aşağı Salat, Başur Höyük, Tatıka Höyük, Müslümantepe, and Kuriki Höyük. This suggests that stone cist graves were not the sole dominant burial type in the region. The marked differences observed among burial types also make it possible to assess this diversity in relation to the social structure. Indeed, the presence of prestige goods in some graves, as opposed to objects intended primarily for everyday use in others, contributes to our understanding not only of social and economic distinctions but also of indicators of status.

The main aim of this study is to determine the place of stone cist graves within the Early Bronze Age mortuary traditions of the Upper Tigris Region and to examine them in relation to social stratification and indicators of status

Keywords: Upper Tigris, Early Bronze Age, Mortuary practices, Stone cist graves

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Fen Edebiyat, Batman/Türkiye, umit.gundogan@batman.edu.tr

BATMAN BÖLGESİ'NİN DEMİR ÇAĞI

Akarcan GÜNGÖR*

Özet

Yukarı Dicle Havzası'nın önemli bir kesimini teşkil eden Batman ve çevresi, MÖ I. binyılda hem dikey hem de yatay düzlemde bölgeler arası bağlantıları mümkün kılan stratejik mekânsal konumu nedeniyle farklı uygarlıkların hâkimiyet kurmak istediği başlıca alanlardan biri olmuştur. Özellikle Demir Çağı'nda söz konusu bölge, Mezopotamya ile Anadolu arasında bir geçiş sahası oluşturmasının yanı sıra, önemli ticari ve askerî güzergâhların kesişim noktasında yer alması bakımından dikkat çekmektedir. Bölgenin hafif dalgalı jeomorfolojik yapısı, tarım ve yerleşim faaliyetlerine elverişli koşullar sunarken, Dicle Nehri ve kollarının oluşturduğu hidrografik ağ, uzun mesafeli ulaşım ve taşımacılığı mümkün kılmıştır. Bu doğal avantajlar, havza çevresindeki geniş etki alanları arasında bağlantı sağlayan ticari yolların gelişimini desteklemiş ve uygun coğrafi konumuyla birlikte bölgenin özellikle Demir Çağı boyunca kesintisiz yerleşime sahne olmasına zemin hazırlamıştır. Demir Çağı bağlamında ekonomik unsurların siyasal ve toplumsal yapılar üzerindeki belirleyici etkisi dikkat çekerken, aynı zamanda siyasal dinamikler de bölgenin sosyo-kültürel yapısının şekillenmesinde etkili olmuştur. Bu çerçevede Assur İmparatorluğu'nun bölgeye yönelik siyasî ve ekonomik girişimleri, yerel kültürel dokunun oluşumunda önemli bir rol oynamıştır. Nitekim bölgede gerçekleştirilen arkeolojik kazılar, yüzey araştırmaları, kültür envanteri çalışmaları ve jeomorfolojik analizlerden elde edilen verilerin bütüncül değerlendirilmesi, Demir Çağı yerleşimlerinin mekânsal dağılımı ile arazi kullanım pratiklerinin, coğrafi olanaklar ile siyasal süreçler arasındaki etkileşim doğrultusunda biçimlendiğini ortaya koymaktadır. Bu çalışma kapsamında ele alınan Batman Bölgesi'nin Demir Çağı'ndaki kültürel kimliği; sosyal, ekonomik ve kültürel bileşenlerin karşılıklı etkileşimi sonucunda oluşmuş çok katmanlı bir yapı olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: Batman Bölgesi, Demir Çağı, Assur, Höyük, Yukarı Dicle Havzası

THE IRON AGE IN THE BATMAN REGION

Abstract

The region encompassing Batman and its environs, which constitutes a significant part of the Upper Tigris Basin, emerged as one of the principal areas sought after by various civilizations in the 1st millennium BCE due to its strategic spatial position enabling both vertical and horizontal interregional connectivity. Particularly during the Iron Age, the region is noteworthy not only for functioning as a transitional zone between Mesopotamia and Anatolia, but also for being situated at the intersection of major commercial and military routes. The gently undulating geomorphological structure of the region provided favorable conditions for agricultural activities and settlement, while the hydrological network formed by the Tigris River and its tributaries facilitated long-distance transportation and communication. These natural advantages supported the development of trade routes linking extensive spheres of interaction across the basin and, in combination with its advantageous geographical setting, laid the groundwork for continuous settlement in the region, particularly throughout the Iron Age. Within the Iron Age context, while economic factors exerted a decisive influence on political and social structures, political dynamics likewise played a significant role in shaping the socio-cultural fabric of the region. In this regard, the political and economic initiatives of the Assyrian Empire were instruments in the formation of the local cultural landscape. A comprehensive evaluation of data obtained from archaeological excavations, surveys, cultural inventory and geomorphological studies conducted in the region demonstrates that the spatial distribution of Iron Age settlements and patterns of land use were shaped through the interaction between geographical opportunities and political processes. Within the scope of this study, the cultural identity of the Batman region during the Iron Age is assessed as a multilayered construct formed through the dynamic interplay of social, economic, and cultural components.

Keywords: Batman Region, Iron Age, Assyrian, Höyük, Upper Tigris Basi

*Öğr. Gör. Dr., Batman Üniversitesi Sason Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, akarcan.gungor@batman.edu.tr

İLERİ YETİŞKİN BİREYLERE İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNDE SINIF İÇİ UYGULAMALAR, ÖĞRENCİ DENEYİMLERİ VE ÖĞRETİMSEL ÇIKARIMLAR: BATMAN 60+ TAZELENME ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Ebru NOYAN*

Özet

Bu çalışma Batman 60+ Tazelenme Üniversitesi'nde öğrenim gören 60 yaş ve üzeri ileri yetişkin bireylerin İngilizce öğrenme deneyimlerini incelemekte ve bir ders kitabına dayalı program ve içeriğin sınırlı pedagojik uyarlamalarla uygulanmasının öğretimsel sonuçlarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma başlangıç düzeyindeki bir ders kitabının ilk iki ünitesinin uygulandığı toplam 24 saatlik bir İngilizce öğretim sürecine dayanmaktadır. Nitel durum çalışması deseninde yürütülen araştırmada veriler yarı yapılandırılmış öğrenci görüşmeleri ve öğretmen yansıma notları aracılığıyla toplanmış, elde edilen veriler tematik analiz yöntemi ile çözümlenmiştir.
Bulgular ders kitabının yapılandırılmış içeriği ve iletişimsel etkinlik çeşitliliğine rağmen, öğrencilerin çeşitli zorluklar yaşadığını göstermektedir. Özellikle dinleme etkinlikleri, konuşma hızının yüksek olması ve bilgiyi işlemleme süresinin sınırlı olması nedeniyle zorlayıcı bulunmuştur. Katılımcılar yoğun tekrar ihtiyacı, dinleme öncesi destek gereksinimi ve daha yavaş ilerleme ihtiyacını vurgulamıştır. Ayrıca küçük yazı boyutu, yüksek bilişsel yük ve telaffuz ile yazım arasındaki ilişkiyi kurmada yaşanan güçlükler öne çıkan diğer sorunlar arasındadır. Buna karşılık, ana dilde yapılan açıklamalar, diyalog temelli etkinlikler ile görsel ve video destekli uygulamaların öğrenmeye katılımı artırdığı görülmüştür.

Genel olarak bulgular, ders kitabının yeterli düzeyde uyarlama yapılmadan takip edilmesinin ileri yaş yetişkinlerin fiziksel, bilişsel ve duyuşsal ihtiyaçlarıyla tam olarak örtüşmediğini göstermektedir. Bu doğrultuda, yaşa duyarlı öğretim tasarımlarının geliştirilmesi, tekrarın artırılması, içerik yoğunluğunun azaltılması ile oyun temelli ve hafızayı destekleyici ek materyallerin kullanılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: İleri yetişkin bireyler, İleri yetişkinlikte İngilizce öğrenen bireyler, İleri yetişkinlikte İngilizce eğitimi, Yabancı dil olarak İngilizce öğretimi, Ders kitabı kullanımı, Öğrenci deneyimleri, Öğretimsel çıkarımlar, Yabancı dil geragojisi.

CLASSROOM PRACTICES, LEARNER EXPERIENCES, AND INSTRUCTIONAL INSIGHTS IN TEACHING ENGLISH TO OLDER ADULTS: EVIDENCE FROM BATMAN 60+ REFRESHMENT UNIVERSITY

Abstract

This study explores the learning experiences of 60+ older adult learners and examines the instructional implications of implementing a coursebook-based syllabus with limited pedagogical adaptation in the context of Batman 60+ Refreshment University. The study is based on a 24-hour English instructional process during which the first two units of a beginner-level coursebook were taught. A qualitative case study design was adopted, and data were collected through semi-structured learner interviews and teacher reflection notes. The data were analyzed using thematic analysis to identify recurring patterns and key themes.
The findings indicate that, although the coursebook provided structured content and a range of communicative activities, learners experienced notable challenges. Listening tasks were perceived as particularly demanding due to natural speech rate and limited information processing time. Participants reported a strong need for repetition, pre-listening support, and slower pacing. Additional challenges included small font size, high cognitive load, and difficulties in relating pronunciation to spelling. At the same time, instructional support such as L1 explanations, dialogue-based activities, and the use of visual and video-based materials enhanced engagement and facilitated comprehension.

Overall, the findings suggest that following a coursebook without sufficient adaptation may not fully align with the physical, cognitive, and affective needs of older adult learners. The study highlights the importance of age-sensitive instructional design and the integration of supplementary materials, including game-based and memory-boosting activities. It is concluded that dedicated programs for older adults are needed and that widely used materials often require systematic adaptation to become accessible and effective for this learner group.

Keywords: Older adults, Older adult EFL learners, Older adult English education, Learning English as a Foreign Language, Coursebook use, Learner experiences, Instructional insights, Foreing language geragogy

*Öğr. Gör. Dr., Batman Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu , Batman/Türkiye, ebru.noyan@batman.edu.tr

ANADOLU VE YUKARI MEZOPOTAMYA ODAKLI OLARAK GIDA İLE İLİŞKİLİ DİLİN TARİHSEL DÖNÜŞÜMÜ VE KÜLTÜRLERARASI DOLAŞIMI

Mehmet Veysi BABAYİĞİT*
İhsan PİLATİN**

Özet

Bu çalışma, Anadolu ve Yukarı Mezopotamya'da gıda ile ilişkili dilin tarihsel dönüşümünü ve kültürlerarası dolaşımını incelemekte; söz konusu coğrafyayı farklı medeniyetlerin, dilsel sistemlerin ve toplumsal yapıların sürekli etkileşim içinde bulunduğu köklü bir temas alanı olarak ele almaktadır. Çalışma, mutfak pratiklerinin yalnızca gündelik yaşamın maddi unsurları olmadığını, aynı zamanda dilsel biçimlerin, anlamların ve kültürel sembollerin zaman içinde aktarılmasını, yeniden şekillenmesini ve yeni bağlamlara yerleştirilmesini sağlayan dinamik araçlar olduğunu varsaymaktadır. Mezopotamya, Mısır ve Antik Yunan gibi erken uygarlıklardan itibaren gıda odaklı söz varlığı, ticaret ve kültürel etkileşim ağları içerisinde gelişmiş ve toplumlar arası sürekli temas yoluyla genişlemiştir. Stratejik coğrafi konumu sayesinde Anadolu, Doğu ve Batı dil geleneklerinin kesişimini mümkün kılan bir ara alan işlevi görmüş ve melez mutfak ifadelerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Orta Çağ ve erken modern dönemlerde Arapça, Farsça ve Avrupa dilleri arasındaki yoğun etkileşim, gıda ile ilişkili söylemde sözlüksel çeşitlenme ve anlamsal katmanlaşma süreçlerini hızlandırmıştır. Modern dönemde ise sömürgecilik ve küreselleşme, mutfak dilini yeni kavramsal çerçevelerle dönüştürmüş ve kültürlerarası uyum süreçlerini hızlandırmıştır. Günümüzde medya, turizm ve dijital iletişim araçları, gıda ile ilişkili söylemin küresel dolaşımını önemli ölçüde artırarak dilsel yenilik ve melezleşme süreçlerini desteklemektedir. Yöntemsel olarak çalışma, farklı tarihsel dönemlere ait yemek kitapları, tarif derlemeleri ve mutfak sözlüklerinin doküman analizi temelinde nitel tarihsel bir yaklaşıma dayanmaktadır; ayrıca anlamsal değişim ve kültürlerarası aktarım örüntülerini izlemek amacıyla karşılaştırmalı artzamanlı dilbilimsel bir çerçeve kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra, çağdaş mutfak dilindeki dönüşümleri ortaya koymak amacıyla güncel dijital ve yazılı materyaller de incelenmiştir. Elde edilen bulgular, gıda ile ilişkili dilin tarihsel etkileşimleri, kimlik oluşumunu ve toplumsal dönüşümü yansıtan bir kültürel arşiv işlevi gördüğünü; Anadolu ve Yukarı Mezopotamya'nın ise sürekli kültürlerarası temas yoluyla şekillenen kalıcı dilsel yakınsama alanları olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Gıda ile ilişkili dil, kültürlerarası iletişim, artzamanlı dilbilim, Anadolu ve Yukarı Mezopotamya.

THE HISTORICAL TRANSFORMATION AND INTERCULTURAL CIRCULATION OF FOOD-RELATED LANGUAGE WITH A FOCUS ON ANATOLIA AND UPPER MESOPOTAMIA

Abstract

This study examines the historical transformation and intercultural circulation of food-related language in Anatolia and Upper Mesopotamia, conceptualized as a long-standing zone of cultural contact where diverse civilizations, linguistic systems, and social structures have continuously interacted. It is grounded in the assumption that culinary practices function not only as material expressions of daily life but also as dynamic channels through which linguistic forms, meanings, and cultural symbols are transmitted, reshaped, and recontextualized across time. From early civilizations such as Mesopotamia, Egypt, and Ancient Greece, food-centred vocabulary developed within interconnected trade and cultural networks, gradually expanding through sustained intercultural encounters. Anatolia, due to its strategic geographical position, served as a key intermediary space facilitating the convergence of Eastern and Western linguistic traditions and enabling the emergence of hybrid culinary expressions. During the medieval and early modern periods, intensified contact among Arabic, Persian, and European linguistic spheres contributed to processes of lexical diversification and semantic layering within food-related discourse. In the modern era, colonial expansion and globalization further transformed culinary language by introducing new conceptual frameworks and accelerating cross-cultural adaptation. In contemporary contexts, media, tourism, and digital communication have significantly increased the global circulation of food-related discourse, fostering ongoing linguistic innovation and hybridization. Methodologically, the study adopts a qualitative historical design based on document analysis of cookbooks, recipe compilations, and culinary lexical sources from different historical periods, complemented by a comparative diachronic linguistic approach to trace patterns of semantic change and intercultural transmission. Contemporary digital and textual materials are also examined to capture current transformations in culinary language. The findings suggest that food-related language operates as a cultural archive of historical interaction, identity formation, and social transformation, with Anatolia and Upper Mesopotamia representing enduring spaces of linguistic convergence shaped by continuous intercultural contact.

Keywords: Food-related language, intercultural communication, diachronic linguistics, Anatolia and Upper Mesopotamia

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Batman/Türkiye, m.veysi.babayigit@gmail.com
**Dr., Batman Üniversitesi, Batman/Türkiye, nasuhiplatin9@gmail.com

BATMAN İLİNDE İKİ DİLLİLİK VE ÇOK DİLLİLİĞİN DİL GELİŞİMİ, YABANCI DİL ÖĞRENME BECERİSİ VE ÇOK KÜLTÜRLÜ YAPI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Mehmet Veysi BABAYİĞİT*
Özgül GÜLTEKİN**

Özet

Öğrencilerin dilsel arka planlarındaki çeşitlilik, yabancı dil eğitimi sürecinde bilişsel, iletişimsel ve kültürlerarası yeterliliklerin şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır; zira öğrenciler yabancı dil becerilerini geliştirme ve kültürlerarası kapasitelerini artırma konusunda yüksek bir motivasyon sergilemektedir. Bu bağlamda, mevcut çalışma Batman ili örneğinde iki dillilik ve çok dilliliğin dil gelişimi, yabancı dil öğrenme becerisi ve çok kültürlü yapı üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, karma yöntem araştırma deseni benimsenerek gerçekleştirilmiş olup, olguyu çok yönlü biçimde ele alabilmek amacıyla bibliyometrik analiz ile nitel saha verileri bir arada kullanılmıştır. İlk aşamada, uluslararası literatürdeki eğilimleri, tematik odakları ve iki dilli/çok dilli öğrenme ortamlarının sunduğu avantajları belirlemek üzere bibliyometrik analizler gerçekleştirilmiştir. İkinci aşamada ise Batman Üniversitesi hazırlık sınıfında öğrenim gören, ana dili veya ikinci dili Kürtçe ve Türkçe olan öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler aracılığıyla öğrencilerin dil öğrenme süreçlerine ilişkin deneyimleri, çok dillilikten kaynaklanan avantaj algıları ve karşılaştıkları güçlükler ortaya konulmuştur. Bulgular, iki dilliliğin bilişsel esneklik, dil edinim hızı ve kültürlerarası farkındalık üzerinde olumlu etkiler yarattığını göstermektedir. Görüşme verileri de öğrencilerin çok dilli arka planlarını kelime edinimi, anlama becerisi ve iletişimsel özgüven açısından avantajlı gördüklerini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, dilsel girişim (interference), kod değiştirme güçlükleri ve bazı dilbilgisel karışıklıklar gibi sınırlılıklar da tespit edilmiştir. Sonuç olarak çalışma, iki dilliliğin yabancı dil öğreniminde önemli avantajlar sunduğunu, ancak bazı pedagojik düzenlemeleri gerektiren zorluklar da barındırdığını ortaya koymaktadır. Gelecek araştırmalarda daha geniş örneklemler, boylamsal tasarımlar ve farklı bölgesel karşılaştırmaların kullanılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: İki dillilik, çok dillilik, yabancı dil öğrenimi, Batman ili

THE IMPACT OF BILINGUALISM AND MULTILINGUALISM ON LANGUAGE DEVELOPMENT, FOREIGN LANGUAGE LEARNING ABILITY, AND MULTICULTURAL STRUCTURE IN BATMAN PROVINCE

Abstract

Linguistic diversity in learners' backgrounds triggers a significant role in shaping cognitive, communicative, and intercultural competencies in foreign language education since learners come up with a great deal of enthusiasm in developing their foreign language skills and boosting their intercultural capacity. Thus, the current study attempts to examine the impact of bilingualism and multilingualism on language development, foreign language learning ability, and multicultural structure within the Batman context. Adopting a mixed-method research design, the study integrates bibliometric analysis with qualitative field data to provide a comprehensive understanding of the phenomenon. In the first phase, bibliometric analyses of existing scholarly publications were conducted to identify global research trends, thematic focuses, and the documented advantages of bilingual and multilingual learning environments. In the second phase, qualitative data were collected through semi-structured interviews with Batman University preparatory class students who are native or bilingual speakers originating from Batman. The participants are the bilingual speakers of Kurdish and Turkish. These interviews aimed to explore students' experiences regarding language learning processes, perceived advantages of multilingual backgrounds, and challenges encountered in formal foreign language education settings. The findings indicate that bilingualism is strongly associated with enhanced cognitive flexibility, improved language acquisition speed, and higher intercultural awareness. The results of the interviews also reveal that students generally perceive their bilingual or multilingual backgrounds as advantageous in vocabulary acquisition, comprehension, and communicative confidence. However, some participants also reported challenges such as interference between languages, code-switching difficulties, and occasional confusion in grammar structures during the foreign language learning process. Overall, the study suggests that while bilingualism provides substantial advantages in foreign language education, it may also introduce certain linguistic interferences that require pedagogical attention. The study concludes by recommending further research using larger sample groups, longitudinal designs, and comparative regional studies to better understand the long-term effects of bilingualism and multilingualism on foreign language learning outcomes and multicultural competence development in similar sociolinguistic contexts.

Keywords: Bilingualism, multilingualism, foreign language learning, Batman province.

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Batman/Türkiye, m.veysi.babayigit@gmail.com
**Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Batman/Türkiye, gultekinozgul@gmail.com

BATMAN'IN KÜLTÜREL VE TARİHSEL MİRASININ İNGİLİZCE DİL ÖĞRETİM MATERYALLERİNE DÖNÜŞTÜRÜLMESİ: TURİZM REHBERLİĞİ ÖĞRENCİLERİ İLE NİTEL BİR ÇALIŞMA

Özgül GÜLTEKİN*
Mehmet Veysi BABAYİĞİT**

Özet

Bu çalışma, Batman'ın kültürel ve tarihsel mirasına dayalı olarak yerel biçimde geliştirilen B1 düzeyi İngilizce dil öğretim materyallerinin, Batman Üniversitesi bünyesinde yürütülen bir mesleki İngilizce dersinde kullanımını incelemektedir. Araştırma, Turizm Rehberliği Bölümü'nde öğrenim gören 26 üçüncü sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Batman'ın çok dilli ve çok kültürlü bir şehir olması nedeniyle çalışma, yerel kültürel içeriğin hem dil öğrenimini hem de mesleki gelişimi destekleyecek biçimde İngilizce öğretimine nasıl entegre edilebileceğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu Türkçe, Kürtçe ve Arapçayı içeren çok dilli dil repertuarlarına sahipken, bir öğrencinin anadilinin Kazakça olduğu ve Rusça da konuşabildiği belirlenmiştir. Tüm katılımcılar üniversite düzeyinde iki buçuk yıl İngilizce eğitimi almıştır. Çalışmada nitel durum çalışması deseni benimsenmiştir. Öğretim materyalleri araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olup Hasankeyf, yerel gastronomi, folklorik gelenekler, festivaller ve yerel kültürel mirasın diğer unsurlarını kapsayan seçili içeriklere dayandırılmıştır. Bu materyaller, haftada iki saatlik mesleki İngilizce dersi kapsamında altı hafta boyunca uygulanmıştır. Veriler, seçilmiş öğrencilerle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler ve uygulama süreci boyunca yürütülen sınıf içi gözlemler aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler; öğrenci katılımı, sınıf içi etkileşim, algılanan uygunluk ve mesleki farkındalık ile ilişkili tekrar eden temaları belirlemek amacıyla tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgular, yerel içerikli materyallerin kullanımının İngilizce derslerini daha anlamlı ve bağlamsal olarak daha ilgili hâle getirerek öğrencilerin derse katılımını ve etkileşimini artırdığını göstermektedir. Ayrıca söz konusu materyallerin, öğrencilerin aşina oldukları kültürel kavramları İngilizce olarak daha özgüvenli bir şekilde ifade etmelerine katkı sağladığı ve İngilizcenin turizm bağlamında mesleki bir araç olarak kullanımına yönelik farkındalıklarını geliştirdiği belirlenmiştir. Sonuç olarak çalışma, yerel kültürel mirasın mesleki İngilizce öğretimine entegre edilmesinin, çok dilli yükseköğretim ortamlarında bağlama duyarlı ve pedagojik açıdan etkili bir yaklaşım sunduğunu ortaya koymaktadır...

Anahtar kelimeler: İngilizce Dil Öğretimi, Turizm Rehberliği, Kültürel Miras, Batman İli, Çok Dilli Bağlam.

TRANSFORMING BATMAN'S CULTURAL AND HISTORICAL HERITAGE INTO ENGLISH LANGUAGE TEACHING MATERIALS: A QUALITATIVE STUDY WITH TOURISM GUIDANCE STUDENTS

Abstract

The current study examined the use of locally developed B1-level English language teaching materials based on the cultural and historical heritage of Batman in a vocational English course at Batman University. The study was conducted with 26 third-year students in the Department of Tourism Guidance. As Batman is a multilingual and multicultural city, the study aimed to explore how local cultural content could be integrated into English instruction in a way that would support both language learning and professional development. Most of the students had multilingual linguistic repertoires including Turkish, Kurdish, and Arabic, while one student was a native speaker of Kazakh and spoke Russian. All participants had received university-level English education for two and a half years. The study adopted a qualitative case study design. The instructional materials were developed by the researchers and were based on selected elements of Batman's cultural and historical heritage, including Hasankeyf, local gastronomy, folkloric traditions, festivals, and other elements of local cultural heritage. These materials were implemented over a six-week period in a two-hour weekly vocational English course. Data were collected through semi-structured interviews with selected students and classroom observations conducted throughout the implementation process. The data were analysed through thematic analysis in order to identify recurring themes related to student engagement, classroom participation, perceived relevance, and professional awareness. The findings revealed that the use of local-content materials increased students' engagement and participation by making English lessons more meaningful and contextually relevant. The materials also helped students express familiar cultural concepts in English more confidently and improved their awareness of English as a professional tool in tourism contexts. The study concluded that integrating local cultural heritage into vocational English instruction offers a context-sensitive and pedagogically effective approach in multilingual higher education settings.

Keywords: English Language Teaching, Tourism Guidance, Cultural Heritage, Batman Province, Multilingual Context.

* Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Batman/Türkiye, gultekinozgul@gmail.com
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Batman/Türkiye, m.veysi.babayigit@gmail.com

PORTFOLYO TEMELLİ ÖĞRETİMİN AKADEMİK YAZMA BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEDEKİ ETKİSİ: BATMAN ÜNİVERSİTESİ HAZIRLIK SINIFI ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Mehmet Veysi BABAYİĞİT*
Murat ÇELİK**

Özet

Dil eğitimi, öğrenenlerin aktif katılımını ve yazma becerilerinde sürekli gelişimi destekleyen süreç odaklı yaklaşımlara giderek daha fazla önem vermekte; bu bağlamda portfolyo temelli öğretim etkili bir pedagojik araç olarak ortaya çıkmaktadır. Bu araştırma, Batman Üniversitesi'nde hazırlık sınıfı öğrencileri arasında portfolyo temelli öğretimin akademik yazma becerilerinin gelişimi üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, öğrencilerin yinelemeli yazma gelişimini desteklemek üzere tasarlanmış yapılandırılmış portfolyo görevleriyle bir aylık bir öğretim süreci boyunca yürütülmüştür. Bu süreçte öğrenciler haftada iki yazma etkinliği gerçekleştirmiş ve toplamda sekiz yazma görevi tamamlamışlardır. Her görevde öğrencilerden bir ilk taslak, bir gözden geçirilmiş taslak ve bir son versiyon üretmeleri istenmiş, böylece yazma süreçlerini sistematik olarak izlemeleri ve yansıtmaları sağlanmıştır. Bu nedenle çalışmanın temel amacı, portfolyo kullanımının akademik yazmanın temel bileşenlerindeki gelişime nasıl katkı sağladığını incelemektir; özellikle tutarlılık, bağlaşıklık, yazım doğruluğu ve uygun sözcük seçimi üzerinde durulmuştur. Çalışma, öğrencilerin portfolyo sürecinin farklı aşamalarındaki yazılı ürünlerine odaklanan nitel sınıf temelli bir yaklaşım benimsemiştir. Çalışmanın bulguları, portfolyo temelli öğretimin öğrencilerin akademik yazma performansı üzerinde önemli düzeyde olumlu bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle fikirlerin düzenlenmesinde, cümleler ve paragraflar arasındaki mantıksal bağlantıda, yazım doğruluğunda ve bağlama uygun kelime kullanımında belirgin gelişmeler gözlemlenmiştir. Öğrenciler ayrıca yazma süreçlerine ilişkin farkındalıklarının arttığını göstermiş ve zaman içinde gözden geçirme ile öz-düzeltme uygulamalarına daha fazla katılım sergilemişlerdir. Sonuç olarak portfolyo temelli öğretim, taslak oluşturma, geri bildirim ve yeniden düzenleme döngüleri yoluyla sürekli gelişimi teşvik ettiği için hazırlık sınıfı dil eğitim bağlamlarında akademik yazma becerilerini geliştirmede etkili bir pedagojik yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Gelecek çalışmaların daha büyük örneklem gruplarıyla yürütülmesi, kontrol gruplarının dahil edilmesi ve portfolyo temelli öğretimin uzun vadeli etkililiğini daha iyi doğrulamak amacıyla boylamsal analizlerin gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Portfolyo temelli öğretim, akademik yazma becerileri, hazırlık sınıfı öğrencileri, İngilizce dil öğretimi, yazma gelişimi.

THE IMPACT OF PORTFOLIO-BASED INSTRUCTION ON ENHANCING ACADEMIC WRITING SKILLS: A STUDY OF PREPARATORY CLASS STUDENTS AT BATMAN UNIVERSITY

Abstract

Language education has increasingly emphasized process-oriented approaches which support learners' active engagement and continuous development in writing skills, with portfolio-based instruction emerging as an effective pedagogical tool in this regard. The current research attempts to investigate the impact of portfolio-based instruction on the development of academic writing skills among preparatory class students at Batman University. The study was conducted over a one-month instructional period in which students engaged in structured portfolio tasks designed to foster iterative writing development. Within this process, students completed two writing activities per week, resulting in a total of eight writing tasks. Each task required students to produce an initial draft, a revised draft, and a final version, enabling them to systematically monitor and reflect on their writing progress. Therefore, the primary aim of the study was to examine how portfolio use contributes to improvements in key components of academic writing, particularly coherence, cohesion, spelling accuracy, and appropriate lexical choice. The study adopted a qualitative classroom-based approach, focusing on students' written outputs across different stages of the portfolio process. Findings of the study reveal that portfolio-based instruction had a significant positive effect on students' academic writing performance. Particularly, notable improvements were observed in the organization of ideas (coherence), the logical connection between sentences and paragraphs (cohesion), spelling accuracy, and the use of contextually appropriate vocabulary. Students also demonstrated increased awareness of their writing process and showed greater engagement in revision and self-correction practices over time. In conclusion, portfolio-based instruction is an effective pedagogical approach for enhancing academic writing skills in preparatory language education contexts, as it promotes continuous improvement through drafting, feedback, and revision cycles. Future studies may benefit from employing larger sample groups, incorporating control groups, and conducting longitudinal analyses to further validate the long-term effectiveness of portfolio-based instruction.

Keywords: Portfolio-based instruction, academic writing skills, preparatory class students, English language teaching, writing development.

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Batman/Türkiye, m.veysi.babayigit@gmail.com
**Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Batman/Türkiye, murat.celik@batman.edu.tr

BATMAN İLİNİN DİLSEL MOZAİĞİNİN TARİHSEL OLUŞUM EVRELERİ VE GÜNCEL DURUMU: ARTZAMANLI BİR PERSPEKTİF

İhsan PİLATİN*
Mehmet Veysi BABAYİĞİT**

Özet

Yukarı Mezopotamya'da yer alan Batman, tarihsel olarak ticaret yolları ve göç güzergâhları üzerindeki stratejik konumu nedeniyle farklı dilsel toplulukların bir arada yaşadığı önemli bir temas alanı işlevi görmüştür. Tarihsel süreç içerisinde bölge; Süryanice, Ermenice, Arapça, Kürtçe ve Türkçe gibi birçok dilin varlığına ve etkileşimine sahne olmuş, bu durum ardışık siyasi yönetimler, demografik değişimler ve sosyo-kültürel dönüşümler tarafından şekillendirilmiştir. Bu bağlamda çalışma, uzun süreli çok dillilik ve yoğun kültürel etkileşim ile karakterize edilen Batman ilinin dilsel mozaiğinin tarihsel oluşum evrelerini ve günümüzdeki yapısını incelemeyi amaçlamaktadır. Osmanlı ve modern öncesi dönemlerde dilsel çeşitlilik; aşiret yapıları, dini topluluklar ve bölgelerarası hareketlilikten güçlü biçimde etkilenirken, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ve özellikle 20. yüzyılın ortalarından itibaren hız kazanan kentleşme süreçleriyle birlikte Batman'da önemli demografik dönüşümler yaşanmış; bu durum Türkçe-Kürtçe iki dilliliğin yaygınlaşmasına ve bazı azınlık dillerinin gündelik kullanımda gerilemesine yol açmıştır. Günümüzde Batman'ın dilsel mozaiği, ağırlıklı olarak Kürtçenin konuşulduğu bir yapı sergilemekle birlikte, Türkçenin idari, eğitsel ve resmi alanlarda yaygın kullanımı ile karakterize edilmektedir; Arapça ise belirli ailevi ve göçmen bağlamlarında varlığını sürdürmektedir. Bu çalışma, bölgedeki dil kullanımının artzamanlı gelişimini incelemek amacıyla tarihsel doküman analizi ve ikincil dilbilimsel kaynaklara dayalı nitel bir araştırma deseni benimsemektedir. Veriler, dil teması, dil değişimi ve dil sürdürümü süreçlerine odaklanan betimsel-tarihsel analiz yoluyla değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, Batman'ın dilsel yapısının doğrusal bir değişimden ziyade katmanlı tarihsel etkileşimlerin bir sonucu olduğunu ve çok dilliliğin bölgenin belirleyici bir özelliği olmaya devam ettiğini göstermektedir. Bu yönüyle Batman, Güneydoğu Anadolu'da dil teması, dilsel dayanıklılık ve sosyo-tarihsel katmanlaşma süreçlerini anlamak açısından önemli bir örnek sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Tarihsel dilbilim, dil teması, çok dillilik, Batman ili.

HISTORICAL FORMATION STAGES AND THE CURRENT BATMAN PROVINCE'S LINGUISTIC MOSAIC: A DIACHRONIC PERSPECTIVE

Abstract

Situated in Upper Mesopotamia, Batman has historically functioned as a contact zone where various linguistic communities have co-existed due to its strategic geographical position along trade routes and migration corridors. From a historical perspective, the region has witnessed the presence and interaction of multiple languages, including Syriac, Armenian, Arabic, Kurdish, and Turkish, shaped by successive political administrations, demographic shifts, and socio-cultural transformations; therefore, the current study attempts to investigate the historical formation stages and the known linguistic mosaic of Batman Province, a region characterized by long-standing multilingualism and intense cultural interaction. In the Ottoman and pre-modern periods, linguistic diversity was strongly influenced by local tribal structures, religious communities, and interregional mobility; however, with the establishment of the Turkish Republic and especially after the rapid urbanization processes following the mid-20th century, Batman experienced significant demographic restructuring, leading to increased Turkish-Kurdish bilingualism and the gradual reduction of some minority languages in everyday use. Today, the current linguistic mosaic of Batman reflects a predominantly Kurdish-speaking population alongside widespread use of Turkish in administrative, educational, and formal domains, while Arabic remains present in certain familial and migrant contexts. This study adopts a qualitative research design based on historical document analysis and secondary linguistic sources to trace the diachronic development of language use in the region. Data were evaluated through descriptive-historical analysis, focusing on language contact, shift, and maintenance processes. The findings indicate that Batman's linguistic structure is the result of layered historical interactions rather than a linear transformation, and that multilingualism continues to be a defining characteristic of the region. The study further suggests that Batman provides a significant case for understanding language contact phenomena, linguistic resilience, and socio-historical stratification in Southeastern Anatolia.

Keywords: Historical linguistics, language contact, multilingualism, Batman Province.

*Dr., Batman Üniversitesi, Batman/Türkiye, nasuhiplatin9@gmail.com
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Batman/Türkiye, m.veysi.babayigit@gmail.com

YABANCI DİL EĞİTİMİ VE MESLEKİ BECERİLER İLE KÜLTÜRLERARASI YETKİNLİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ: BATMAN ÜNİVERSİTESİ VE MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ TURİZM ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ÇALIŞMA

Meryem AKÇAYOĞLU*
Mehmet Veysi BABAYİĞİT**

Özet

Küreselleşen turizm ve gastronomi eğitimi bağlamında konumlanan bu çalışma, dil öğreniminin yalnızca dilsel yeterlilikle sınırlı kalmadığını; öğrencilerin mesleki becerilerinin, kültürel farkındalıklarının ve çok kültürlü ortamlardaki iletişim etkinliklerinin şekillenmesinde belirleyici bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Bu çerçevede yabancı dil eğitimi, öğrencilerin farklı kültürlerle etkileşim kurma, uluslararası mesleki ortamlara uyum sağlama ve turizm sektöründe hizmet kalitesini artırma becerilerini destekleyen temel bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Çalışma, Batman Üniversitesi ve Mardin Artuklu Üniversitesi Turizm Fakültelerinde öğrenim gören öğrenciler örnekleminde, yabancı dil eğitiminin mesleki yeterlilikler ve kültürlerarası beceriler üzerindeki katkısını karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Araştırma nitel bir desenle yürütülmüş, veriler her iki üniversiteden öğrencilerle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler, mesleki beceri gelişimi, kültürlerarası duyarlılık, iletişim yeterliliği ve algılanan öğrenme çıktıları gibi temalar çerçevesinde tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bulgular, öğrencilerin yabancı dil eğitimini hem mesleki hazırlıklarını güçlendiren hem de kültürel olarak farklı bağlamlarda daha etkili etkileşim kurmalarını sağlayan temel bir unsur olarak gördüklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca dil öğrenme sürecinin, öğrencilerin mesleki iletişimde özgüvenlerini artırdığı, kültürlerarası ortamlara uyumlarını kolaylaştırdığı ve küresel turizm uygulamalarına yönelik farkındalıklarını geliştirdiği belirlenmiştir. Bununla birlikte, yabancı dil eğitiminin teorik bilgi ile uygulamalı becerilerin bütünleştirilmesine katkı sağlayarak genel eğitim etkinliğini artırdığı da tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara dayanarak, uygulama odaklı dil öğretiminin güçlendirilmesi, müfredatlarda kültürlerarası eğitim bileşenlerinin artırılması ve deneyim temelli öğrenme fırsatlarının genişletilmesi önerilmektedir. Gelecek çalışmalarda daha geniş örneklemlerle, karma yöntem yaklaşımlarıyla ve farklı bölgesel karşılaştırmalarla konunun daha derinlemesine incelenmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Yabancı dil eğitimi, turizm öğrencileri, kültürlerarası yeterlilik, mesleki beceriler

INVESTIGATING FOREIGN LANGUAGE EDUCATION AND ITS IMPACT PROFESSIONAL SKILLS AND INTERCULTURAL COMPETENCE: A COMPARATIVE STUDY OF TOURISM STUDENTS AT BATMAN UNIVERSITY AND MARDIN ARTUKLU UNIVERSITY

Abstract

Positioned within the context of globalized tourism and gastronomy-related education, language learning extends beyond linguistic proficiency and holds a decisive role in shaping students' occupational skills, cultural awareness, and communicative effectiveness in multicultural environments. In this regard, foreign language education is considered a key component supporting students' ability to interact with diverse cultures, adapt to international professional settings, and improve service quality within the tourism industry. The current study examines the contribution of foreign language education to the development of professional competencies and intercultural abilities among tourism students, with a comparative focus on Batman University and Mardin Artuklu University Tourism Faculties. Methodologically, the research is designed as a qualitative study, and data were collected through semi-structured interviews conducted with students from both institutions. The interview data were analysed using thematic analysis, focusing on patterns related to professional skill development, intercultural sensitivity, communication competence, and perceived learning outcomes. The findings reveal that students generally view foreign language education as a fundamental factor enhancing both their professional preparedness and their ability to engage effectively in culturally diverse contexts. It was also found that language learning positively influences students' confidence in professional communication, their adaptability in intercultural encounters, and their awareness of global tourism practices. Besides, it was indicated that foreign language education is perceived as facilitating the integration of theoretical knowledge with practical competencies, thereby strengthening overall educational effectiveness. Based on these findings, the study suggests that more practice-oriented language instruction, stronger integration of intercultural training into curricula, and increased experiential learning opportunities would further enhance student outcomes. For future studies; larger sample groups, mixed-method designs, and cross-regional comparisons may be employed to better understand the long-term impact of foreign language education on professional and cultural competence development in tourism education.

Keywords: Foreign language education, tourism students, intercultural competence, professional skills.

*Doç. Dr., Mardin Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Mardin/Türkiye, meryemakcayoglu@artuklu.edu.tr
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Batman/Türkiye, m.veysi.babayigit@gmail.com

GÖSTERİŞÇİ TÜKETİM EĞİLİMİ: BATMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Hamza ŞİMŞEK*
İlknur İŞCAN**

Özet

Bu çalışmanın amacı, Batman Üniversitesi öğrencilerinin gösterişçi tüketim eğilimlerini belirlemek ve bu eğilimi etkileyen faktörleri analiz etmektir. Günümüzde gösterişçi tüketim, özellikle gençler arasında yaygınlaşan ve bireylerin sosyal kimliklerini ifade etme, statü kazanma ve farklılaşma çabalarını yansıtan önemli bir tüketim biçimi olarak öne çıkmaktadır. Sosyal medyanın etkisiyle bireylerin görünür olma isteğinin artması, tüketim davranışlarının ihtiyaç temelli olmaktan uzaklaşarak prestij ve dikkat çekme odaklı bir yapıya dönüşmesine neden olmaktadır. Araştırmada çalışma grubu olarak üniversite öğrencilerinin seçilmesinin temel nedeni, bu dönemin bireylerin kimlik arayışı, sosyal çevre edinme ve aidiyet geliştirme süreçlerini yoğun olarak yaşadıkları bir evre olmasıdır. Bu kapsamda, farklı sosyo-kültürel özelliklere sahip Batman Üniversitesi öğrencilerinden oluşan bir örneklem üzerinde araştırma gerçekleştirilmiştir. Veri toplama sürecinde 30 sorudan oluşan bir anket uygulanmış ve elde edilen veriler ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Araştırma, 191'i kadın ve 152'si erkek olmak üzere toplam 343 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, yaş değişkeninin ($p=0,095$) gösterişçi tüketim üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Buna karşılık, aile geliri ($p<0,05$) ve yaşanılan yer ($p<0,05$) değişkenlerinin gösterişçi tüketim eğilimi üzerinde anlamlı etkiler yarattığı tespit edilmiştir. Aylık bireysel gelir ($p=0,413$) ve kardeş sayısı ($p=0,437$) değişkenlerinin ise anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, gösterişçi tüketim eğiliminin bireylerin demografik özelliklerinden ziyade sosyal çevrede kabul görme ve yer edinme isteğiyle ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle üniversite öğrencileri arasında bu eğilimin sosyal görünürlük ve aidiyet arayışının bir yansıması olarak ortaya çıktığı söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Gösterişçi Tüketim, Tüketici Davranışı, Üniversite Öğrencileri, Sosyal Kimlik, ANOVA Analizi
JEL Kodları: D12, M31, Z13

CONSPICUOUS CONSUMPTION TENDENCY: EVIDENCE FROM BATMAN UNIVERSITY STUDENTS

Abstract

The aim of this study is to determine the conspicuous consumption tendencies of Batman University students and to analyze the factors affecting these tendencies. Conspicuous consumption has recently emerged as a widespread phenomenon among young individuals, reflecting their efforts to express social identity, gain status, and differentiate themselves in modern societies. With the increasing influence of social media, individuals' desire for visibility has intensified, leading consumption behaviors to shift from need-based patterns toward prestige- and attention-oriented practices. University students were selected as the study group due to their ongoing processes of identity formation, social integration, and sense of belonging. The research was conducted on a sample consisting of students from diverse socio-cultural backgrounds at Batman University. Data were collected through a questionnaire consisting of 30 items and analyzed using ANOVA. The sample included a total of 343 students, 191 female and 152 male.

The results indicate that age ($p=0.095$) does not have a statistically significant effect on conspicuous consumption. However, family income ($p<0.05$) and place of residence ($p<0.05$) were found to have significant effects on consumption tendencies. On the other hand, individual monthly income ($p=0.413$) and number of siblings ($p=0.437$) were not found to be significant. In conclusion, conspicuous consumption is more closely related to the desire for social acceptance and belonging rather than demographic characteristics. Among university students, this tendency can be interpreted as a reflection of the need for social visibility and integration.

Keywords: Conspicuous Consumption, Consumer Behavior, University Students, Social Identity, ANOVA Analysis
JEL Codes: D12, M31, Z13
Keywords: Author's guide, Publication ready format,

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Batman/Türkiye, hamza.simsek@batman.edu.tr

ÜNİVERSİTE-TOPLUM ETKİLEŞİMİNDE TOPLUMSAL DUYARLILIĞIN İNŞASINDA SOSYAL SORUMLULUK PRATİKLERİ

Gül AYDIN*

Özet

Üniversiteler, tarihsel olarak bilginin üretildiği ve aktarıldığı mekânlar olarak tanımlansa da, modern dönemde bu tanımın sınırları genişlemiştir. Bu çalışma, Batman Üniversitesi'nde gerçekleştirilen sosyal sorumluluk projelerini üniversite-toplum ilişkisi bağlamında ele almakta ve bu çalışmaların kurumsal süreklilik perspektifiyle değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Üniversiteler, bilgi üretiminin ötesinde, bulundukları coğrafyanın sosyal ihtiyaçlarına duyarlı kamusal yapılardır. Bu çerçevede üniversite bünyesinde yürütülen: deprem sürecinde Giyim Üretim Teknolojisi Bölümü koordinasyonunda gerçekleştirilen iç giyim üretimi ve depremzedelere ulaştırılması; dezavantajlı mahalle okullarındaki çocuklara bayramlık kıyafet ve oyuncak desteği; ceza infaz kurumlarında ebeveynleriyle kalan çocuklara yönelik oyuncak ve kıyafet hediyeleri gibi bazı sosyal sosyal sorumluluk pratikleri değerlendirilecektir.

Projeler kapsamındaki bu pratikler, Batman Üniversitesi Rektörünün de katılımı ile gerçekleştirilmiş; sosyal sorumluluk çalışmalarının bireysel çabaların ötesine geçerek kurumsal bir bilinç hâline geldiğini ortaya koymuştur. Bu çalışma, söz konusu uygulamaları yardım faaliyeti olma amacının dışında, etik bir üretim alanı ve pedagojik deneyim olarak değerlendirmektedir. Uygulamalı bölümlerde yürütülen üretim süreçlerinin öğrencilerde toplumsal duyarlılık, empati ve mesleki sorumluluk bilinci geliştirdiği ileri sürülmektedir.

Bu çalışma, sosyal sorumluluk projelerinin sürdürülebilir bir yapı içerisinde planlanmasının önemine dikkat çekmekte ve üniversitelerin yerel dayanışma kültürü üretimindeki rolünü tartışmaktadır. "Maziden Atiye" kavramsal çerçevesi içinde, bu çalışmaların dönemsel etkinlikler olarak sınırlanmadan, geleceğe taşınacak kurumsal bir etik miras olarak değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Üniversite-toplum ilişkisi, sosyal sorumluluk, kurumsal sürdürülebilirlik, yerel dayanışma

SOCIAL RESPONSIBILITY PRACTICES IN BUILDING SOCIAL AWARENESS IN UNIVERSITY–SOCIETY INTERACTION

Abstract

Although universities have historically been defined as spaces where knowledge is produced and transmitted, the boundaries of this definition have expanded in the modern era. This study examines the social responsibility projects carried out at Batman University within the context of university–society relations and aims to evaluate these activities from the perspective of institutional sustainability.

Beyond knowledge production, universities are public institutions that are responsive to the social needs of the regions in which they are located. Within this framework, several social responsibility practices conducted within the university are evaluated, including: the production and distribution of underwear for earthquake victims coordinated by the Department of Clothing Production Technology during the earthquake period; the provision of holiday clothing and toys to children in disadvantaged neighborhood schools; and the distribution of toys and clothing to children staying with their parents in correctional institutions.

These practices were carried out with the participation of the Rector of Batman University, demonstrating that social responsibility efforts have evolved beyond individual initiatives into an institutional consciousness. This study evaluates these initiatives not merely as acts of charity, but as an ethical field of production and a pedagogical experience. It is argued that the production processes carried out in applied departments foster social awareness, empathy, and a sense of professional responsibility among students.

The study highlights the importance of planning social responsibility projects within a sustainable framework and discusses the role of universities in fostering a culture of local solidarity. Within the conceptual framework of "from past to future," it emphasizes that such initiatives should not be confined to periodic activities but should instead be regarded as an institutional ethical legacy to be carried forward.

Keywords: University–society relations, social responsibility, institutional sustainability, local solidarity.

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, gul.aydin@batman.edu.tr

PETROL KEŞFİ EKSENİNDE BATMAN'IN NAHİYE'DEN İL'E UZANAN İDARİ DÖNÜŞÜMÜ (1936–1990)

Serhat AKCAN*

Özet

Batman, Cumhuriyet döneminde kısa bir zaman dilimi içerisinde önemli idari statü değişimleri yaşamış yerleşim birimlerinden biridir. 1936 yılında nahiye olarak teşkil edilen Batman, 1955'te belde, 1957'de ilçe ve nihayet 1990 yılında il statüsüne kavuşmuştur. Bu hızlı idari dönüşüm sürecinin arka planında, 1940'lı yıllarda Raman sahasında petrolün keşfi ve buna bağlı olarak gelişen enerji yatırımlarının belirleyici bir rol oynadığı görülmektedir. Bu çalışma, Batman'ın nahiye statüsünden il düzeyine yükselme sürecini tarihsel bir perspektifle ele alarak, petrol keşfinin söz konusu idari dönüşüm üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada Cumhuriyet Arşivi belgeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi tutanakları, dönemin yerel ve ulusal basını ile petrol politikalarına ilişkin ikincil literatür birlikte değerlendirilmiştir. Özellikle petrol arama ve işletme faaliyetlerinin Batman'ın nüfus yapısı, ekonomik kapasitesi ve mekânsal gelişimi üzerindeki etkileri, idari statü değişimleriyle ilişkilendirilerek analiz edilmiştir.

Çalışma, petrolün Batman örneğinde yalnızca ekonomik bir kaynak değil, aynı zamanda kentsel gelişimi hızlandıran ve idari yapılanmayı dönüştüren temel bir dinamik olduğunu ortaya koymaktadır. Bu yönüyle bildiri, doğal kaynakların şehirleşme ve idari yapı üzerindeki etkisini tarihsel bağlamda ele alarak, Türkiye'de enerji temelli kentleşme süreçlerine katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Batman; petrol keşfi; idari dönüşüm; kentleşme; enerji politikası; Cumhuriyet dönemi

ADMINISTRATIVE TRANSFORMATION OF BATMAN FROM TOWNSHIP TO PROVINCE IN THE CONTEXT OF PETROLEUM DISCOVERY (1936–1990)

Abstract

Batman is one of the settlements in the Republican period of Türkiye that experienced rapid administrative transformation within a relatively short time span. Established as a township (nahiye) in 1936, Batman gained municipal status in 1955, became a district in 1957, and was eventually granted provincial status in 1990. The discovery of petroleum in the Raman oil field during the 1940s and the subsequent expansion of energy-related investments played a decisive role in this accelerated transformation.

This study examines Batman's administrative transformation from township to province from a historical perspective, focusing on petroleum discovery as a central driving force. The research is based on the analysis of Republican archival documents, minutes of the Grand National Assembly of Türkiye, contemporary local and national newspapers, and secondary literature on petroleum and energy policies. By analyzing the relationship between petroleum exploration, population growth, economic development, and administrative restructuring, the study aims to reveal how natural resources influenced the administrative hierarchy of the city.

The findings indicate that petroleum functioned not merely as an economic asset but also as a key factor shaping Batman's urban development and administrative status. In this respect, the paper contributes to the historical understanding of energy-based urbanization and administrative transformation in Türkiye by presenting Batman as a case study.

Keywords: Batman; petroleum discovery; administrative transformation; urbanization; energy policy; Republican period

*Dr., Batman Üniversitesi İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı, Batman/Türkiye, serhat.akcan@batman.edu.tr

ORTAÇAĞ HISNKEYFA'SINDA VEBA VE ŞARK ÇIBANI HASTALIĞI

Büşra GÖRDEGİR*

Özet

XIV. yüzyılın ikinci yarısında Diyarbekir havzasında vuku bulan salgın hastalıklar, yalnızca demografik kırılmalara yol açmakla kalmamış, aynı zamanda bölgesel iktidar yapılarının kırılganlığını da açığa çıkarmıştır. Bu çalışma, 1374 yılında Hısnkeyfa'da ortaya çıkan veba (tâûn) ve şark çıbanı salgınını, dönemin tanığı İbnü'l-Münşî'nin ayrıntılı anlatımı üzerinden ele alarak, Hasankeyf Eyyûbîleri özelinde bir tarihsel çözümleme sunmayı amaçlamaktadır (İbnü'l-Münşî, 2024).

Mardin ve Amid'de başlayan salgının kısa sürede Hısnkeyfa'ya ulaşması, bölgenin yoğun insan hareketliliği içinde hastalığın ne denli hızlı yayıldığını göstermektedir. Ancak bu yayılımın ötesinde, kaynak metnin sunduğu en çarpıcı tablo, Hısnkeyfa Eyyûbî sarayında yaşanan ardışık kayıplardır. Önce hükümdarın kardeşlerinin ölümü, ardından bizzat hükümdar el-Melikü'l-Eşref'in hastalığa yakalanarak kısa süre içerisinde hayatını kaybetmesi, salgının siyasal merkezde yarattığı sarsıntıyı açık biçimde ortaya koymaktadır. Günlük ölümlerin onlarca kişiye ulaştığı bir ortamda, saray ile halk arasındaki mesafenin hızla ortadan kalktığı; ölümün, iktidarın en mahrem alanına kadar nüfuz ettiği anlaşılmaktadır.

İbnü'l-Münşî'nin anlatısı, bu süreci yalnızca bir olaylar dizisi olarak değil, aynı zamanda derin bir çaresizlik atmosferi içinde sunar. Hükümdarın, kardeşlerinin ölümünün ardından yaşadığı sarsıntı ve kısa süreli bir kaçış arayışı olarak tasvir edilen faaliyetleri, yaklaşan sonun habercisi gibidir. Hastalığın ani seyri, müdahale imkânlarının yokluğu ve birkaç gün içinde gerçekleşen ölüm, Ortaçağ tıbbının sınırlarını dramatik bir biçimde gözler önüne sermektedir.

Bu bildiri, Hısnkeyfa Eyyûbîleri örneğinde salgın hastalıkların siyasal otoriteyi nasıl zayıflattığını ve iktidarın sürekliliğini nasıl kesintiye uğrattığını tartışmayı amaçlamaktadır. Böylece 1374 salgını, yalnızca bir felaket değil, aynı zamanda bir hanedanın kaderine yön veren tarihsel bir kırılma anı olarak yeniden yorumlanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Eyyûbî, Hısnkeyfâ. Şark Çıbanı, Veba

THE PLAGUE AND ORIENTAL SORE DISEASE IN MEDIEVAL HISNKEYFA

Abstract

The epidemic outbreaks that struck the Diyarbekir region in the second half of the fourteenth century not only caused severe demographic losses but also exposed the fragility of regional political structures. This study examines the outbreak of plague and oriental sore in 1374 in Hisnkeyfa, drawing on the detailed eyewitness account of Ibn al-Munshi, with a particular focus on the Ayyubid ruling house of Hasankeyf (Ibn al-Munshi, 2024).

The epidemic, first reported in Mardin and Amid, rapidly spread to Hisnkeyfa, reflecting the intensity of regional mobility and interconnectedness. Yet beyond the speed of its spread, the most striking dimension of the narrative lies in the successive losses within the Ayyubid court. The deaths of the ruler's brothers, followed by the illness and swift demise of the ruler al-Malik al-Ashraf himself, reveal the profound impact of the epidemic at the very center of political power. In a context where daily deaths reached alarming levels, the boundary between palace and populace appears to have collapsed, as the epidemic penetrated even the most protected sphere of authority.

Ibn al-Munshi's account does not merely record events; it conveys a pervasive atmosphere of distress and helplessness. The ruler's actions following the deaths of his brothers—interpreted as a brief attempt to escape grief—emerge as a poignant prelude to his own death. The rapid progression of the disease, the absence of effective medical intervention, and the inevitability of death within days starkly illustrate the limits of medieval medicine.

This paper argues that, in the case of the Hasankeyf Ayyubids, the epidemic functioned as a decisive historical rupture, undermining political stability and disrupting dynastic continuity. The events of 1374 thus stand not merely as a public health crisis but as a turning point that reshaped the fate of a ruling house within the broader history of the medieval Near East.

Keywords: Ayyubids, Hısnkeyfâ. Plague, Cutaneous leishmaniasis

*Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Kariyer Geliştirme Uyguma ve Araştırma Merkez, Batman/Türkiye, busra.baran@batman.edu.tr

HASANKEYF YERLEŞMESİNİN KURULUŞ YERİ SEÇİMİNDE ETKİLİ OLAN UNSURLAR

Sercan Sıddık TUNCAY*

Özet

Yerleşim yerinin seçiminde insanların temel ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olabilecek alanlar ile geçimlerini sağlayabilmek için yürütecekleri ekonomik faaliyetleri gerçekleştirebileceği alanlar belirleyicidir. İnsanoğlu barınabildikleri, tarım yapabildikleri, suya kolayca erişebildikleri, uygun iklim koşullarına sahip, diğer yerlerle kolayca ulaşımlarını sağlayabildikleri veya kendilerini dış tehlikelerden koruyabildikleri alanları yerleşim yeri olarak tercih etmiştir. Hasankeyf, Batman'ın güneydoğusunda, Raman Dağı'nın güney eteklerinde Dicle nehri kıyısında yer alan sarp bir kayalık üzerine kurulmuş tarihi coğrafya açısından önemli bir ilçe merkezimizdir. Hasankeyf'in kurulduğu alanın seçiminde jeolojik ve jeomorfolojik faktörler ön plana çıkmıştır. İnceleme alanında yer şekillerinin oluşumunda yapısal özelliklerin etkisi büyüktür. Buna bağlı olarak tektonizmanın etkisi ve dış kuvvetlerinde şekillendirmesiyle topografya bugünkü şeklini almıştır. Hasankeyf'te korunaklı, ulaşılması kolay olmayan dik kayaların savunmaya elverişli bir topografya oluşturması dolayısıyla eski çağlarda aranan bir yerleşim yeri olmasını sağlamıştır. Bölgede yaygın bir şekilde bulunan kireçtaşı ve dolomitlerin dirençli, sağlam ancak kolay işlenebilmesi kaya oyuğu barınakları olarak kullanımlarını kolaylaştırmıştır. Bölgenin önemli bir su yolu özelliği taşıyan Dicle nehri kıyısında kurulması da önemini arttırmış ve yüzyıllarca bu ekonomik ve askeri fonksiyonlarından dolayı tercih edilen bir yaşam alanı olmuştur.

Anahtar kelimeler: Hasankeyf, Kaya Oyuğu, Yerleşme, Mağara.

FACTORS INFLUENCING THE SELECTION OF THE SITE FOR THE HASANKEYF SETTLEMENT

Abstract

In the selection of a settlement site, the key factors are areas that can help meet people's basic needs and areas where they can carry out the economic activities necessary to support themselves. Humans have historically preferred areas where they can find shelter, practice agriculture, easily access water, enjoy suitable climatic conditions, maintain easy transportation links with other locations, or protect themselves from external threats. Hasankeyf is a historically significant district center located on a rugged cliff along the banks of the Tigris River, at the southern foothills of Mount Raman in the southeastern part of Batman. Geologic and geomorphological factors played a major role in the selection of the site where Hasankeyf was established. Structural features have a significant influence on the formation of landforms in the study area. Consequently, the topography has taken its present form through the combined effects of tectonic activity and the shaping influence of external forces. In Hasankeyf, the steep cliffs—which are sheltered and difficult to access—created a topography well-suited for defense, making it a sought-after settlement site in ancient times. The limestone and dolomite found extensively in the region—which are durable and sturdy yet easy to work with—facilitated their use as rock-cut shelters. Its location along the banks of the Tigris River, a major waterway in the region, further enhanced its importance, making it a preferred living area for centuries due to its economic and military functions.

Keywords: Hasankeyf, Rock-Cut, Settlement, Cave.

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, sddk.tuncay@gmail.com

BATMAN'DAKİ KÖPRÜLER VETİCARET İLE ULAŞIM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Azize YEŞİL*

Özet

Bu araştırmanın amacı,Batman İlinin coğrafi özellikleri,konumu ile yerleşimde ticareti kolaylaştıran köprülerin önemini belirtilmektedir.Batman İlimiz,Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan bir yerleşim alanıdır.Özellikle Diyarbakır Havzasının güneydoğu taraflarında bulunur.Coğrafi olarak şehrin kurulduğu konum Batman Çayı üzerinde bulunan menderes yeniği sekileri üzerinde bulunmaktadır bu mendereseler tarihsel olarak eski bir yapı özelliğini taşımaktadır.Kuzeybatı Bölümünü Tilmis Ovaları kaplamaktadır.Batman İli,tarihsel süreç içersinde stratejik konumu ve coğrafi yapısı gereği önemli ticaret yollarının geçiş güzergahında bulunmasından dolayı ekonomi ve ticarette rol oynamıştır..Coğrafi özellikler açısından olumsuz durumlardan etkilenmek istemeyen halk daha çok gelişen teknoloji karşısında geri kalmamak için farklı çözüm yollarını aramışlardır.Batmanda coğrafi konumla bağlantılı olan ulaşım mimarisi içinde Köprüler önemliydi.Ulaşımın yapılması ve ticaretin sağlanması için köprüler önemliydi.Halk gündelik yaşamlarında etkili olan ticereti genellikle ulaşım üzerinde karşılamaktadır ve ulaşımda önemli bir faktöre sahip olan köprüler mimari olarak su,vadi,çukur,arazi ile yol gibi doğal engelleri olan,iki yakayı birbirine bağlanması ile genel bir ulaşım kordinatörlüğü sağlamak için yapılan bu köprüler mimari olarak ahşap,asma,kâgir ve ayaklı yapılardan oluşmaktadır.Tarih içinde Anadolu'da inşa edilmiş köprüler mimari özellikler bakımından ikiye ayrılır bunlar Dik Köprüler ve Düz Köprüleren oluşmaktadır.

Anahtar kelimeler: Batman, Yerleşim, Yapı, Mimari, Köprüler, Ticaret

BRIDGES IN BATMAN AND THEIR IMPACT ON TRADE AND TRASPORTATION

Abstract

The aim of this research is to reveal the geographical features,location,and the importance of bridges facilitating trade in Batman province.Batman province is located in the Southeastern Anatolia Region,particularly in the southeastern part of the Diyarbakır Basin.Geographically,the city is situated on the bends of the Batman River,which bear the characteristics of an ancient structure.The Tilmis Plain covers ist northwestern part.Due to its strategic location and geographical structure,Batman province has played an impormant role in the economy and trade throughout history,as it is located on the transit route of impormant trade routes.The people,wanting to avoid being negatively affected by geographical conditions and to keep up with developing technology,have sought different solutions.In Batman,bridges have held an impormant place in the trasportation architecture linked to the geographical location.Bridges are vital for ensuring transportation and facilitating trade.The people generally carry out trade,which is influential in their daily lives,through transportation;these bridges,which are an important element in transportation,were built tu connect two sides where there are natural obstacles such as water,valleys,depressions,or terrain,and to ensure general transportation coordination.These bridges consist of wooden,suspension,stone,and pier-supported structures in terms of architecture.Bridges built throughout history in Anatolia are divided into two categories according to their architectural features;these are steep Bridges and Flat Bridges.

Keywords: Batman, Settlement, Structure, Architecture, Bridges, Trade.

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, azizeerel.2134@gmail.com

BATMAN İLİ ODAKLI İŞLETME ARAŞTIRMALARININ EVRİMİ: LİSANSÜSTÜ TEZLER ÜZERİNDEN BİR İNCELEME

Hazal Koray ALAY*

Özet

Bu çalışmanın amacı, Batman ilinde işletme alanında hazırlanmış lisansüstü tezleri bütüncül ve sistematik bir bakış açısıyla incelemektir. Bu doğrultuda, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nde yer alan ve başlığında "Batman İli" ifadesi bulunan, konusu işletme olan toplam 38 lisansüstü tez doküman analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında tezler; yayın yılı, tez türü, araştırma yöntemi, veri toplama teknikleri, kullanılan bağımlı ve bağımsız değişkenler ile temel bulgular açısından analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, çalışmaların büyük ölçüde yüksek lisans düzeyinde yoğunlaştığını ve ağırlıklı olarak nicel araştırma yöntemleriyle yürütüldüğünü ortaya koymaktadır. Veri toplama sürecinde ise en yaygın kullanılan tekniğin anket olduğu belirlenmiştir. Değişkenlere ilişkin analizler, özellikle örgütsel davranış, girişimcilik ve finans alanlarına odaklanıldığını göstermektedir. Genel değerlendirme, insan faktörüne dayalı yönetim uygulamaları, girişimcilik faaliyetleri ve finansal yönetim yaklaşımlarının Batman ilindeki işletmelerin örgütsel performansı ve sürdürülebilir başarısı üzerinde belirleyici bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Batman, işletme araştırmaları, doküman analizi

THE EVOLUTION OF BUSINESS RESEARCH FOCUSED ON BATMAN PROVINCE: A REVIEW OF GRADUATE THESES

Abstract

The aim of this study is to examine postgraduate theses in the field of business conducted in Batman province from a holistic and systematic perspective. In this context, a total of 38 postgraduate theses, listed in the Council of Higher Education National Thesis Center and containing the phrase "Batman Province" in their titles and classified under the field of business, were analyzed using the document analysis method. Within the scope of the research, the theses were systematically evaluated in terms of publication year, thesis type, research method, data collection techniques, dependent and independent variables, and main findings. The findings reveal that the majority of the studies are concentrated at the master's level and are predominantly conducted using quantitative research methods. Survey technique was identified as the most commonly used data collection method. The analysis of variables indicates that the studies mainly focus on organizational behavior, entrepreneurship, and finance. Overall, the findings demonstrate that human-centered management practices, entrepreneurial activities, and financial management approaches play a critical role in the organizational performance and sustainable success of businesses in Batman province.

Keywords: Batman, business researches, document analysis

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, hazalkoray.alay@batman.edu.tr

BATMAN'DA SANAYİLEŞMENİN TÜKETİM KALIPLARINA ETKİSİ: PETROL TEMELLİ EKONOMİDEN POSTMODERN TÜKETİM DAVRANIŞINA

Arzu ŞEKER*

Özet

Bu çalışma, Batman'ın 1950'lerden günümüze uzanan petrol temelli sanayileşme sürecinin yerel tüketim kültürü üzerindeki dönüştürücü etkilerini kavramsal bir çerçevede incelemeyi amaçlamaktadır. Türkiye'de sanayileşme çoğunlukla büyük metropoller üzerinden ele alınırken, bu araştırma özgün bir örneklem olarak Batman'ı merkeze almaktadır. Kısa sürede kırsal bir yerleşim alanından hızla büyüyerek sanayileşen bir kent kimliğine bürünen bu dönüşüm, yalnızca ekonomik yapı ve üretim ilişkilerini değil, aynı zamanda bireylerin tüketim alışkanlıklarını, marka algılarını ve statü göstergelerini de yeniden biçimlendirmiştir.Çalışmada, sanayileşmenin erken dönemlerinde hâkim olan ihtiyaç temelli ve işlevsel tüketim anlayışının zamanla yerini daha sembolik, gösterişçi, kimlik inşa edici ve statü odaklı tüketim kalıplarına bıraktığı ileri sürülmektedir. Bu dönüşüm, küreselleşme, kentleşme ve perakende sektöründeki yapısal değişimlerle birlikte ele alınarak, tüketimin yalnızca ekonomik bir faaliyet olmanın ötesine geçip sosyal ve kültürel bir anlam üretim sürecine dönüştüğü vurgulanmaktadır.Çalışma, evrensel teorik çerçevelerin Batman'ın tarihsel deneyimine uyarlanmasıyla, geçmişteki tüketim pratiklerinden hareketle gelecekteki tüketim kalıplarına ilişkin öngörüler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, elde edilen kavramsal çıkarımların bölgesel pazarlama stratejileri açısından yol gösterici nitelikte olacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: Batman, Tüketim kültürü, Postmodern tüketim, Tüketici davranışı.

THE IMPACT OF INDUSTRIALISATION ON CONSUMPTION PATTERNS IN BATMAN: TRANSITIONING FROM A PETROLEUM-BASED ECONOMY TO POSTMODERN CONSUMPTION BEHAVIOUR

Abstract

This study aims to examine the transformative effects of Batman's oil-based industrialisation process from the 1950s to the present day on local consumption culture, within a conceptual framework. While industrialisation in Turkey is generally discussed in relation to major metropolitan centres, this research focuses on Batman as a unique case. Transforming rapidly from a rural settlement into a fast-growing industrial city, this process has not only reshaped the economic structure and production relations, but also individuals' consumption habits, brand perceptions and status symbols.It argues that the need-based, functional approach to consumption that was dominant in the early stages of industrialisation has gradually been replaced by more symbolic, conspicuous, identity-forming and status-oriented patterns of consumption. This transformation is analysed in relation to processes such as globalisation, urbanisation, and structural changes in the retail sector, emphasising that consumption has evolved from an economic activity into a socio-cultural practice of meaning-making. By adapting universal theoretical frameworks to Batman's historical experience, the study aims to develop insights into future consumption patterns and behaviours based on past consumption practices. In this context, the conceptual findings are expected to have implications for regional marketing strategies and contribute to marketing and economics literature with a localised perspective.

Keywords: Batman, Consumer culture, Postmodern consumption, Consumer behaviour.

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, arzu.seker@batman.edu.tr

BATMAN'DA KAMUSAL ALANIN ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ

Mehmet Veysel KARATAŞ*

Özet

Bu çalışma, Batman kentinde kamusal alanın ortaya çıkışı ve gelişim sürecini tarihsel ve sosyolojik bir perspektiften incelemeyi amaçlamaktadır. Kamusal alan, bireylerin bir araya gelerek etkileşim kurduğu, toplumsal ilişkilerin üretildiği ve farklı sosyal grupların karşılaşma imkânı bulduğu bir zemin olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda çalışma, kamusal alanı mekânsal boyutunun yanı sıra toplumsal dönüşüm süreçleri içinde biçimlenen bir yapı olarak değerlendirmektedir. Batman örneği, bu dönüşümü gözlemlemek açısından özgün bir tarihsel kesit sunmaktadır.

1950'li yıllara kadar küçük bir yerleşim birimi niteliği taşıyan ve çevresi büyük ölçüde aşiret köyleriyle çevrili olan Batman'da kamusal alan, kırsal yapıya özgü mekânlar üzerinden şekillenmiştir. Bu dönemde köy meydanları, camiler ve köy odaları, bireylerin bir araya geldiği temel kamusal alanlar olarak öne çıkmaktadır. Bu mekânlar, homojen topluluk yapısı içinde, akrabalık ve aşiret ilişkileri çerçevesinde işleyen sınırlı bir kamusallık üretmektedir. 1955 yılında belediye teşkilatının kurulmasıyla birlikte Batman'da toplumsal ve mekânsal dönüşüm süreci başlamıştır. Hızlı nüfus artışı ve göç hareketleri, farklı aşiret ve toplumsal grupların kent merkezinde karşılaşmasını mümkün kılmış; bu durum yeni kamusal mekânların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Özellikle kahvehaneler, bu yeni kentsel kamusal alanın en önemli unsurlarından biri hâline gelmiştir. Farklı köylerden ve aşiretlerden gelen bireylerin aynı mekânda bulunmaya başlaması, kapalı ve homojen yapıdan daha heterojen bir kamusal etkileşim alanına geçişi ifade etmektedir. 1990 yılında Batman'ın il statüsü kazanmasıyla birlikte kamusal alan daha kurumsal bir yapıya evrilmiştir. Ancak bu gelişim doğrusal bir ilerleme değil; kırsal kökenli ilişkiler ile kentsel etkileşim biçimlerinin iç içe geçtiği çok katmanlı bir dönüşüm olarak ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak çalışma, Batman'da kamusal alanın köy temelli sınırlı bir yapısından, farklı grupların karşılaşmasına imkân tanıyan kentsel bir yapıya evrildiğini; bu sürecin gündelik pratikler, mekânsal yetersizlikler ve toplumsal ilişkiler tarafından şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle çalışma, kamusal alanın yerel ve tarihsel bağlamlar içinde nasıl kurulduğunu anlamaya katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Kamusal alan, Batman, kentsel dönüşüm, toplumsal etkileşim.

THE EMERGENCE AND DEVELOPMENT OF THE PUBLIC SPHERE IN BATMAN

Abstract

This study aims to examine the emergence and development of the public sphere in the city of Batman from a historical and sociological perspective. The public sphere is conceptualized as a space where individuals come together, interact, produce social relations, and encounter different social groups. In this context, the study approaches the public sphere as a structure shaped not only by its spatial dimension but also by processes of social transformation. The case of Batman provides a distinctive historical setting for observing this transformation. Until the 1950s, Batman was a small settlement largely surrounded by tribal villages, and the public sphere was shaped through rural forms of social space. During this period, village squares, mosques, and village guest rooms functioned as primary public spaces where individuals gathered. These spaces generated a limited form of publicness operating within a relatively homogeneous social structure defined by kinship and tribal relations.

With the establishment of the municipality in 1955, a process of social and spatial transformation began in Batman. Rapid population growth and migration enabled encounters among different tribal and social groups in the urban center, paving the way for the emergence of new public spaces. Coffeehouses, in particular, became one of the most significant components of this new urban public sphere. The coexistence of individuals from different villages and tribal backgrounds in shared spaces marked a transition from a closed and homogeneous structure to a more heterogeneous form of public interaction. Following Batman's designation as a province in 1990, the public sphere evolved into a more institutionalized structure. However, this development did not follow a linear trajectory; rather, it reflects a multi-layered transformation in which rural-based relations and urban forms of interaction coexist and intersect. In conclusion, the study demonstrates that the public sphere in Batman evolved from a limited, village-based form into an urban structure that allows encounters among diverse social groups. At the same time, this process has been shaped by everyday practices, spatial limitations, and social relations. In this respect, the study seeks to contribute to the understanding of how the public sphere is constructed within local and historical contexts.

Keywords: Public sphere, Batman, urban transformation, social interaction

*Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Siirt/Türkiye, mveysel.karatas@siirt.edu.tr

EKONOMİK SERMAYE KAYBINDAN HABİTUS DÖNÜŞÜMÜNE: BATMAN'DA UZUN SÜRELİ İŞSİZLİĞİN SOSYOEKONOMİK ANALİZİ

Übeydullah PİLATİN*

Özet

Bu çalışma, Pierre Bourdieu'nun habitus, sermaye ve alan teorileri ışığında, Batman ilinde kronikleşen işsizlik olgusunun bireyler üzerindeki sosyoekonomik etkilerini derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Batman, Türkiye'nin en genç nüfus yapısına sahip illerinden biri olmasına rağmen, özellikle tekstil sektöründeki küresel daralmalar ve yerel ekonomik dinamiklerin kırılganlığı nedeniyle yüksek işsizlik oranlarıyla karşı karşıyadır. Bu çalışmada işsizlik, sadece bir ekonomik sermaye kaybı veya gelir yetersizliği olarak değil; bireyin toplumsal alandaki konumunu, gelecek tasavvurunu ve öz-saygısını belirleyen "zaman ve mekan habitusunun" köklü bir biçimde yeniden inşası süreci olarak ele alınmaktadır.

Araştırmada nitel araştırma deseni benimsenmiş ve veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılmıştır. Batman'da en az iki yıldır işsizlik deneyimi yaşayan 20 katılımcı ile gerçekleştirilen derinlemesine görüşmeler aracılığıyla, işsizliğin bireylerin gündelik yaşam pratiklerini nasıl dönüştürdüğü ve "işsizlik kültürü"nün toplumsal dokuda nasıl bir simgesel şiddet aracına dönüştüğü analiz edilmektedir. Mülakatlar, işsiz bireylerin sadece maddi yoksullukla değil, aynı zamanda sosyal sermayenin erimesi ve kamusal alanlardan dışlanma hissiyle nasıl başa çıktıklarını ortaya koymaktadır.

Çalışmanın bulguları, uzun süreli işsizliğin bireylerde ontolojik bir yarılmaya yol açtığını ve bu durumun "bekleme kültürü" adı verilen yeni bir habitus biçimini doğurduğunu göstermektedir. Ayrıca, Batman'ın özgün sosyo-kültürel yapısı içinde işsizliğin, toplumsal cinsiyet rollerini ve hane içi güç dengelerini nasıl sarsarak dönüştürdüğü tartışılmaktadır. Bu sosyoekonomik analiz, resmi istatistiklerin ötesine geçerek işsizliğin insani ve toplumsal maliyetini Bourdieu'cu bir perspektifle görünür kılmayı hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Batman, İşsizlik, Habitus, Sosyoekonomik Analiz, Sosyal Sermaye, Simgesel Şiddet.

FROM ECONOMIC CAPITAL LOSS TO HABITUS TRANSFORMATION: A SOCIOECONOMIC ANALYSIS OF LONG-TERM UNEMPLOYMENT IN BATMAN

Abstract

This study aims to examine in depth the socioeconomic effects of chronic unemployment on individuals in Batman, within the framework of Pierre Bourdieu's theories of habitus, capital, and field. Although Batman has one of the youngest populations in Turkey, it faces high unemployment rates due to global contractions, particularly in the textile sector, and the fragility of local economic dynamics. In this study, unemployment is addressed not merely as a loss of economic capital or income insufficiency, but as a fundamental process of reconstructing the "habitus of time and space" that determines an individual's position in the social field, their vision of the future, and their self-esteem.

A qualitative research design was adopted, and semi-structured interviews were utilized as the primary data collection method. Through in-depth interviews conducted with 20 participants who have experienced unemployment for at least two years in Batman, the study analyzes how unemployment transforms individuals' daily life practices and how the "culture of unemployment" turns into a tool of symbolic violence within the social fabric. The interviews reveal how unemployed individuals cope not only with material poverty but also with the erosion of social capital and the feeling of exclusion from public spaces.

The findings of the study indicate that long-term unemployment leads to an ontological rupture in individuals, giving rise to a new form of habitus referred to as the "culture of waiting." Furthermore, the study discusses how unemployment shakes and transforms gender roles and intra-household power dynamics within the unique socio-cultural structure of Batman. This socioeconomic analysis aims to go beyond official statistics to make the human and social costs of unemployment visible through a Bourdieusian perspective.

Keywords: Batman, Unemployment, Habitus, Socioeconomic Analysis, Social Capital, Symbolic Violence.

*Dr., Dicle Üniversitesi, Diyarbakır/Türkiye, ubeydpilatin@gmail.com

KENT, MEKAN VE KAMUSALLIK: BATMAN'IN FELSEFİ VE SOSYOLOJİK BİR OKUMASI

Şaban ARSLAN*

Özet

Kamusal alan, günümüzde insanların yaşamlarını doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen ortak meseleler üzerine görüşlerini ifade edebildikleri, eleştirel tartışmalar yürütebildikleri ve kamuoyunun oluşabildiği toplumsal bir iletişim ve etkileşim alanı olarak tanımlanmaktadır. Modern toplumlarda önemli bir yere sahip olan kamusal alanın oluşumu yalnızca siyasal kurumlar aracılığıyla değil, aynı zamanda bireylerin karşılaşmalarını ve toplumsal etkileşimlerini mümkün kılan kentsel mekânlar aracılığıyla da şekillenmektedir. Jürgen Habermas'ın geliştirdiği kamusal alan kuramı çerçevesinde kamusal alan kavramını ele alan bu çalışma, kamusal alanın oluşumunda kentsel mekânın rolünü Batman kenti örneği üzerinden felsefi ve sosyolojik bir perspektifle incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın temel problemi, Batman kentinde kamusal mekânların toplumsal yaşam, kamusal iletişim ve kamusal düşünce üzerindeki etkilerinin nasıl şekillendiğidir. Bu doğrultuda, Batman kentinde geçmişten günümüze kamusal mekânların toplumsal etkileşim ve kamusallığın oluşumu üzerindeki rolünün analiz edilmesi hedeflemektedir. Batman kentindeki meydanlar, parklar ve sinemalar gibi kültürel etkileşim alanları kamusal iletişim ve toplumsal etkileşim bağlamında ele alınmakta; bu mekânların fiziksel alanlar olmanın ötesinde, kamusal tartışma kültürünün ve kamusal düşüncenin oluşumunda belirleyici bir rol oynadığı ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda çalışma, kamusal alanın oluşumunun iletişimsel süreçlerle birlikte kamusal karşılaşmaları mümkün kılan kentsel mekânların toplumsal işlevleriyle birlikte düşünülmesi gerektiğini ortaya koymayı hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Kamusal Alan, Kent Mekanları, Kamusal İletişim, Toplumsal Etkileşim, Batman Kenti.

CITY, SPACE AND PUBLICNESS: A PHILOSOPHICAL AND SOCIOLOGY READING OF BATMAN

Abstract

The public sphere is defined today as a social space of communication and interaction in which individuals can express their views on common issues that directly or indirectly affect their lives, engage in critical discussions, and contribute to the formation of public opinion. In modern societies, the formation of the public sphere is shaped not only through political institutions but also through urban spaces that enable encounters and social interactions among individuals. Within the framework of the theory of the public sphere developed by Jürgen Habermas, this study examines the role of urban space in the formation of the public sphere through the example of the city of Batman from a philosophical and sociological perspective. The main problem of the research is how public spaces in the city of Batman shape social life, public communication, and public thought. Accordingly, the study aims to analyze the role of public spaces in Batman in the formation of social interaction and publicity from past to present. Squares, parks, and cultural interaction areas such as cinemas in Batman are examined within the context of public communication and social interaction. The study argues that these spaces are not merely physical settings but also play a decisive role in the formation of a culture of public debate and public thought. In this respect, the study seeks to demonstrate that the formation of the public sphere should be considered not only through communicative processes but also through the social functions of urban spaces that enable public encounters.

Keywords: Public Sphere, Urban Spaces, Public Communication, Social Interaction, City of Batman.

*Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Kozluk Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, saban.arslan@batman.edu.tr

DİJİTAL SOSYALLEŞME, KÜLTÜREL HAFIZA VE GENÇLİK KİMLİĞİ: BATMAN ÖRNEĞİNDE SOSYAL MEDYA PRATİKLERİNİN PSİKOLOJİK YANSIMALARI

Rıdvan ACAR*

Özet

Sosyal medya platformlarının yaygınlaşması, genç bireylerin kimlik oluşumu ve aidiyet geliştirme süreçlerini önemli ölçüde dönüştürmektedir. Batman özelinde bu dönüşüm, gençlerin geleneksel kültürel pratiklerle olan ilişkisinde zayıflama ve kentin tarihsel-kültürel mirasına yönelik farkındalıkta sınırlılık ile kendini göstermektedir. Aynı zamanda, kimlik gelişiminde belirleyici olan aile temelli değer aktarımı süreçlerinin dijitalleşme ile birlikte kesintiye uğrayabildiği ve manevi değerlerin içselleştirilmesinde zorluklar yaşanabildiği gözlemlenmektedir.
Literatür, sosyal medya kullanımının bireylerde görünürlük arayışı, sosyal karşılaştırma ve çevrimiçi onay ihtiyacını artırarak daha hareketli ve farklı kimlik kombinasyonlarını teşvik edebileceğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte dijital ortamlar, yerel mizah(Deno-Deniz, Erdal Kaya gibi), ortak söylemler ve sosyal medya içerikleri aracılığıyla yeni aidiyet biçimlerinin de oluşmasına zemin hazırlamaktadır.

Bu çalışma, Batman'da yaşayan gençlerin sosyal medya kullanım alışkanlıkları ile kimlik algıları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, literatür taramasına dayalı kuramsal çerçevenin yanı sıra anket verileri ve yerel sosyal medya içeriklerinin nitel analizi ile desteklenecektir. Bulguların, dijitalleşmenin gençlik kimliği, kültürel süreklilik ve psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerine katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar kelimeler: Sosyal medya – Gençlik kimliği – Kültürel hafıza – Dijital aidiyet – Batman

DIGITAL SOCIALIZATION, CULTURAL MEMORY, AND YOUTH IDENTITY: PSYCHOLOGICAL REFLECTIONS OF SOCIAL MEDIA PRACTICES IN THE CASE OF BATMAN

Abstract

The proliferation of social media platforms has significantly transformed the processes of identity formation and the development of a sense of belonging among young individuals. In the context of Batman, this transformation is manifested in a weakening of young people's engagement with traditional cultural practices and a limited awareness of the city's historical and cultural heritage. Furthermore, digitalization appears to disrupt family-based value transmission processes, which play a crucial role in identity development, leading to challenges in the internalization of moral and spiritual values.

The existing literature suggests that social media use increases the pursuit of visibility, social comparison, and the need for online validation, thereby fostering more fluid and multiple identity configurations. At the same time, digital environments facilitate the emergence of new forms of belonging through local humor (e.g., Deno Deniz and Erdal Kaya), shared discourses, and user-generated content.
This study aims to examine the relationship between social media usage patterns and identity perceptions among young people living in Batman. The research is grounded in a theoretical framework based on a comprehensive literature review and is supported by survey data as well as qualitative analysis of local social media content. The findings are expected to contribute to a deeper understanding of the impact of digitalization on youth identity, cultural continuity, and psychological well-being.

Keywords: Social media – Youth identity – Cultural memory – Digital belonging – Batman

*Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Kozluk Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, ridvan.acar@batman.edu.tr

BATMAN'DAKİ ENDÜSTRİYEL MİRAS UNSURLARININ TURİSTİK ÜRÜN KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Emrah KARA*
Bilgin GÜNER**
Hüseyin ÇEKEN***
Kübra Nur SEVİM****

Özet

Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ve Mezopotomya coğrafyasının önemli bir parçası olan Batman, yörenin koşulları içerisinde etkileyici doğası, kilise, cami, türbe gibi inanç temelli turistik çekicilikleri, yöreye özgü yiyecek-içecek maddelerinden tarihsel süreç içerisinde süzülerek gelmiş yerel gastronomisi ile son yıllarda öne çıkan turistik bir destinasyondur. Dicle Nehri sularının baraj gölü şeklinde toplanması, alternatif kullanım potansiyelleri oluşturmaktadır. Batman, mevcut durumda bu potansiyelden su sporları, tekne turlarını içeren doğa temelli turizmle faydalanılırken, "Hasankeyf Su, Doğa Sporları ve Turizm Festivali" ile bu olanakları ulusal ve uluslararası turistlerle buluşturmaktadır. Ayrıca Kozluk ve Sason yaylalarında doğa yürüyüşleri, kampçılık ile kış turizmi açısından gelişmekte olan Mereto Dağı da Batman'ın doğa turizm faaliyetleri içerisinde sayılabilir. Batman genelindeki yapı bütünlüğünü koruyabilmiş ve harabe şeklinde olan 80'e yakın Ermeni ve Süryani kilisesi, önemli bir kısmı "Hasankeyf Yeni Kültürel Park Alanı'na" taşınmış ve görkemli yapılarıyla ün yapmış camiler ile Hasankeyf ve Gercüş'teki türbeler inanç turizminin en önemli arz kaynaklarıdır. Batman son dönemde yörenin zengin mutfak kültürünü yansıtan gastronomi turizminde de gelişme göstermektedir. Batman'ın gastronomi turizminde en önemli çekiciliği ise 2025 yılında üçüncüsü yapılan gastronomi festivalidir. Batman'ın yukarıda sıralananların yanı sıra potansiyeli yüksek olduğu düşünülen ve Batman'ın turistik ürün çeşitlendirmesinde yararlanabileceği farklı turistik arz değerleri de bulunmaktadır. Bu kapsamda, yörede yer alan endüstriyel miras unsurları da turistik ürün çeşitliliği açısından değerlendirilmesi gereken potansiyel unsurlardan birisidir. Özellikle petrol üretimi ve sanayi geçmişine dayanan yapılar, tesisler ve üretim alanları, uygun planlama ve koruma yaklaşımlarıyla endüstriyel miras turizmi faaliyetlerine konu olabilirler. Bu bağlamda, çalışmada Batman iline özgü endüstriyel miras niteliği taşıyan unsurlar ele alınmış, söz konusu unsurların turizm amaçlı kullanılma potansiyellerini değerlendirmek amaçlanmıştır. Böylelikle yöreye yönelik ulusal ve uluslararası turizm talebinin çeşitlendirilmesine ve bu talebin yöreye dengeli dağıtılmasına katkı sağlanacaktır. Çalışma nitel araştırma yaklaşımı ile tasarlanmıştır. Veri toplama tekniği olarak doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Bu doğrultuda, akademik çalışmalar, resmi kurum raporları ve kamu kurumlarının web sayfaları detaylı olarak incelenmiştir. Çalışma bulguları, Batman'ın başta petrol rafineleri ve kuyuları olmak üzere, demiryolları, Toprak Mahsulleri Ofisi depoları ve eski kireç fabrikası gibi şehrin geçmişine ışık tutan somut endüstriyel miras unsurlarına sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu unsurlar; tanıtım stratejileri, markalaşma çalışmaları, altyapı ve üstyapı iyileştirmeleri gibi aksiyonlarla birer turistik ürün hâline getirilebilir. Sonuç olarak, Batman endüstriyel mirasını turizm sektöründe değerlendirebilir.

Anahtar kelimeler: Batman, Kültür Turizmi, Endüstriyel Miras.

EVALUATION OF INDUSTRIAL HERITAGE ELEMENTS IN BATMAN WITHIN THE SCOPE OF TOURISM PRODUCTS

Abstract

Batman, which has been home to many civilizations throughout history and is an important part of the Mesopotamian region, has become a prominent tourist destination in recent years thanks to its impressive natural beauty, religious attractions such as churches, mosques, and tombs, and local gastronomy that has been refined over time from regional food and beverages. The collection of Tigris River's waters in the form of a dam reservoir creates potential for alternative uses. Batman currently leverages this potential through nature-based tourism, including water sports and boat tours, and brings these opportunities to national and international tourists through the "Hasankeyf Water, Nature Sports and Tourism Festival". In addition, hiking, camping, and winter tourism opportunities in the Kozluk and Sason plateaus, as well as Mount Mereto, which is developing in these areas, can be included among Batman's nature tourism activities. The nearly 80 Armenian and Syriac churches in Batman, some of which have preserved their architectural integrity but are now in ruins, along with the mosques, many of which have been relocated to the "Hasankeyf New Cultural Park Area," and the tombs in Hasankeyf and Gercüş, are the most important sources of attraction for religious tourism. Batman has recently been showing development in gastronomy tourism, reflecting the region's rich culinary culture. Batman's most important attraction in gastronomic tourism is its gastronomy festival, which is being held for the third time in 2025. In addition to those listed above, Batman also possesses various other tourism offerings that are considered to have high potential and can be utilized in diversifying its tourism products. In this context, the industrial heritage elements located in the region are also one of the potential elements that should be evaluated in terms of tourism product diversity. Structures, facilities, and production areas, particularly those with a history rooted in oil production and industry, can be the subject of industrial heritage tourism activities with appropriate planning and preservation approaches. In this context, the study examines elements of industrial heritage unique to Batman province and aims to evaluate their potential for use in tourism. This will contribute to diversifying national and international tourism demand for the region and ensuring a more balanced distribution of this demand. The study was designed using a qualitative research approach. Document analysis was used as a data collection technique. In this context, academic studies, official institutional reports, and the websites of public institutions have been examined in detail. The study findings reveal that Batman possesses tangible industrial heritage elements that shed light on the city's past, including oil refineries and wells, railways, Agricultural Products Office warehouses, and the old lime factory. These elements can be transformed into tourism products through actions such as promotional strategies, branding efforts, and infrastructure improvements. In conclusion, Batman can leverage its industrial heritage in the tourism sector.

Keywords: Batman, Cultural Tourism, Industrial Heritage.

*Doktora Öğrencisi., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla/Türkiye, emrahkara4852@gmail.com
**Öğr. Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Milas Meslek Yüksekokulu, Muğla/Türkiye, bilginguner@gmail.com
***Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Turizm Fakültesi, Muğla/Türkiye, hceken@mu.edu.tr
****Bağımsız Araştırmacı, Malatya/Türkiye, kubransevim@gmail.com

YEREL RESTORAN MENÜLERİNDE ÖZEL BESLENME TÜRLERİNİN GÖRÜNÜRLÜĞÜ: BATMAN ÖRNEĞİ

Ülker CAN*

Özet

Yiyecek kalitesi, servis kalitesi ve fiziksel ortam kalitesi gibi unsurlar insanların restoran tercihlerinde etkili olmaktadır. Bununla birlikte, insanların sağlık durumları, inançları ve kültürleri gibi kişisel pek çok unsur günümüzde restoran seçiminde önem kazanmaktadır (Atik & Atik, 2023). Günümüz tüketicilerinin farklı beslenme alışkanlıkları ve ihtiyaçları vardır (Kalenjuk & Tosic, 2018). Ekonomik durum, yeme alışkanlıkları, duygusal durum, iklim, kültürel yapı, çeşitli hastalıklar ve iştah, besin ögeleri alımını etkilemektedir (Pekcan, 2008). Çeşitli nedenlerle farklılaşan besin tüketimi ile farklı beslenme modellerinin oluştuğu görülmektedir. Oluşan farklı beslenme çeşitleri özel beslenme türleri olarak adlandırılabilir. Özel beslenme; kişilerin farklı beslenme ihtiyaçları, hastalıklarına uygun beslenme şekilleri veya benimsemiş oldukları beslenme alışkanlıklarını ifade etmektedir (Albayrak, 2023). Özel beslenme türlerine uygun menü kalemlerinin işletmelerde bulunması, günümüz koşullarında önemli bir talep unsuru olarak değerlendirilebilir (Cankül & Aydın). Son yıllarda gıda alerjileri, intoleranslar ve çeşitli beslenme tercihleri giderek artmakta; bu durum restoran mutfaklarında sağlık odaklı alternatiflerin sunulmasını gerekli hale getirmektedir (Cömert & Özkaya, 2014). İletişim teknolojilerinin hızlı bir şekilde geliştiği günümüz dijital çağında, bu ürünlere gereksinimi olan tüketicilerin restoran tercihlerini oluştururken menü içeriklerini çevrim içi olarak inceledikleri yadsınamaz bir gerçektir. Bu doğrultuda restoran menülerinde vejetaryen, vegan, glütensiz, laktozsuz ve dini/kültürel beslenme türlerine uygun seçeneklerin yer alması, müşteri tercihlerini doğrudan etkileyen önemli bir unsur haline gelmiştir. Bu kapsamda bu çalışmanın amacı yerel restoranlar örnekleminde, özel beslenme türlerinin menülerdeki görünürlüğünü ortaya koymaktır.

Araştırmanın evreni Batman ilinde yer alan ve Yemeksepeti sistemine entegre çalışan restoranlardan oluşmaktadır. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda yalnızca yerel restoranlar dikkate alınmış; kullanıcı değerlendirmeleri (puan ve yorum sayısı), platform görünürlüğü kriterleri esas alınarak en yüksek etkileşime sahip 30 yerel restoran örneklem olarak belirlenmiştir. Yerel restoranların özel beslenme gereksinimlerine yönelik hizmetlerine ilişkin veriler Yemeksepeti internet sitesinden 1Mart 1 Nisan 2026 tarihleri arasında e-doküman incelemesi yoluyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz kapsamında değerlendirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre incelenen 30 yerel restoranın hiçbirinde glütensiz, diyet veya alerjen bilgisi içeren menü seçeneğine yer verilmediği, vegan seçeneklerin ise yalnızca %10 oranında olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular, restoranların özel beslenme gereksinimi olan bireylere yönelik önemli eksiklikler taşıdığını göstermektedir. Restoranların büyük ölçüde standartlaşmış menü yapıları ile müşterilerin giderek çeşitlenen beslenme tercihleri arasında belirgin bir uyumsuzluk bulunmaktadır.

Türkiye'de yürürlüğe giren yeni düzenlemeler doğrultusunda restoran ve kafe gibi toplu tüketim yerlerinde sunulan ürünlere ilişkin içerik, majör alerjen (gluten, süt, yumurta, kabuklu yemişler vb.) ve kalori bilgilerinin tüketicilere açık şekilde sunulması zorunlu hale getirilmiştir. Bu kapsamda zincir restoranlar için uyum süresi 1 Temmuz 2026 olarak belirlenirken, küçük işletmeler için içerik ve alerjen bilgisi Aralık 2026'ya, kalori bilgisi ise Aralık 2027'ye kadar kademeli olarak uygulanacaktır. Ayrıca statik PDF menülerin güncellik açısından yetersiz kalması nedeniyle QR kod gibi dinamik dijital menü çözümleri daha uygun ve sürdürülebilir bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Belirtilen düzenlemelere uyum sağlamayan işletmelerin ise Tarım ve Orman Bakanlığı denetimleri kapsamında idari yaptırımlarla karşılaşması söz konusu olabilecektir.

Bu bağlamda araştırma bulguları, Batman ilindeki yerel restoranların mevcut uygulamalarının hem tüketici beklentilerinin hem de yürürlüğe giren yasal düzenlemelerin gerisinde kaldığını açıkça ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, Yemeksepeti platformunda yer alan yerel restoranların özel beslenme gereksinimlerine yönelik daha kapsayıcı, şeffaf ve sağlık odaklı menü planlama ve sunum süreçlerini benimsemeleri gerekmektedir. Özellikle alerjen ve içerik bilgilerinin açık şekilde sunulması, dijital ve dinamik menü sistemlerinin kullanılması ve özel beslenme türlerine uygun ürün çeşitliliğinin artırılması, hem yasal uyumun sağlanması hem de müşteri memnuniyetinin artırılması açısından kritik önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Özel beslenme türleri, Yerel restoran, Batman

THE VISIBILITY OF SPECIAL DIETARY OPTIONS ON LOCAL RESTAURANT MENUS: THE CASE OF BATMAN

Ülker CAN*

Abstract

Factors such as food quality, service quality, and the quality of the physical environment influence people's restaurant choices. However, many personal factors such as people's health conditions, beliefs, and cultures are becoming increasingly important in restaurant selection today (Atik & Atik, 2023). Today's consumers have diverse dietary habits and needs (Kalenjuk & Tosic, 2018). Economic status, eating habits, emotional state, climate, cultural structure, various illnesses, and appetite all influence nutrient intake (Pekcan, 2008). It is observed that differing dietary consumption, driven by various reasons, leads to the emergence of distinct dietary patterns. These emerging dietary variations can be referred to as specialized dietary types. Specialized nutrition refers to individuals' distinct dietary needs, dietary approaches tailored to their health conditions, or the dietary habits they have adopted (Albayrak, 2023). The availability of menu items suitable for specialized dietary types in establishments can be considered a significant demand factor under current conditions (Cankül & Aydın). In recent years, food allergies, intolerances, and various dietary preferences have been on the rise; this situation has made it necessary for restaurant kitchens to offer health-focused alternatives (Cömert & Özkaya, 2014). In today's digital age, where communication technologies are advancing rapidly, it is an undeniable fact that consumers who require these products review menu items online when making their restaurant choices. Accordingly, the inclusion of options suitable for vegetarian, vegan, gluten-free, lactose-free, and religious/cultural dietary preferences on restaurant menus has become a key factor directly influencing customer choices. In this context, the aim of this study is to examine the visibility of these specific dietary options on menus within a sample of local restaurants. The study population consists of restaurants located in Batman Province that are integrated with the Yemeksepeti system. A purposive sampling method was used in the study. In this context, only local restaurants were considered; the 30 local restaurants with the highest engagement were selected as the sample based on user reviews (ratings and number of comments) and platform visibility criteria. Data regarding the services offered by local restaurants to meet special dietary needs were obtained through an e-document review of the Yemeksepeti website between March 1 and April 1, 2026. The data obtained were evaluated within the scope of descriptive analysis. According to the analysis results, none of the 30 local restaurants examined offered menu options containing gluten-free, dietary, or allergen information, while vegan options were available in only 10% of cases. These findings indicate that restaurants have significant shortcomings in serving individuals with special dietary needs. There is a clear mismatch between the largely standardized menu structures of restaurants and customers' increasingly diverse dietary preferences. In accordance with new regulations that have come into effect in Turkiye, it has become mandatory to clearly display information regarding ingredients, major allergens (gluten, milk, eggs, tree nuts, etc.), and calorie counts for products served at establishments such as restaurants and cafes. Under these regulations, the compliance deadline for chain restaurants has been set for July 1, 2026, while for small businesses, ingredient and allergen information will be phased in by December 2026, and calorie information by December 2027. Additionally, since static PDF menus are insufficient in terms of up-to-date information, dynamic digital menu solutions such as QR codes are emerging as a more suitable and sustainable method. Businesses that fail to comply with the specified regulations may face administrative penalties under the inspections conducted by the Ministry of Agriculture and Forestry.

In this context, the research findings clearly demonstrate that the current practices of local restaurants in Batman Province fall short of both consumer expectations and the legal regulations that have come into effect. Consequently, local restaurants listed on the Yemeksepeti platform must adopt more inclusive, transparent, and health-focused menu planning and presentation processes tailored to special dietary needs. In particular, clearly presenting allergen and ingredient information, utilizing digital and dynamic menu systems, and increasing product variety suitable for specific dietary needs are of critical importance for both ensuring legal compliance and enhancing customer satisfaction.

Keywords: Specific dietary needs, Local restaurant, Batman

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Hasankeyf Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, ulker.can@batman.edu.tr

GELENEKTEN FÜZYONA: HAVDELLİ TiRAMİSU ÖRNEĞİNDE BATMAN'IN GASTRONOMİ TURİZMİ POTANSİYELİ

Seray GÜLERTEKİN GENÇ*

Özet

Füzyon mutfak, farklı kültürlerin mutfak geleneklerini bir araya getirerek özgün lezzetler ve yemek deneyimleri yaratma sanatı olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışma, İtalyan kökenli tiramisunun Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne özgü havdelin (cevizli pekmez soslu) başka tatlarla harmanlanmasıyla ortaya çıkan "Havdelli Tiramisu" Batman ili özelinde incelenmektedir. Batman, köklü tarihî mirası, zengin tarımsal ürünleri (ceviz, üzüm, zeytin) ve çok katmanlı kültürel dokusuyla gastronomik bir füzyon için son derece elverişli bir coğrafya sunmaktadır. Araştırmada, gastronomi bölümü öğrencilerinin mutfak uygulamaları temel alınmıştır. Gastronomi ve mutfak sanatları Bölümü'nden toplam 10 öğrencinin katılımıyla yürütülen bu nitel çalışmada, öğrenciler mutfak uygulamaları aracılığıyla Havdelli Tiramisu tarifini geliştirmiş; ardından bu tarif, turizm rehberliği bölümü öğrencilerine aktarılmış ve onların da bizzat uygulamaları sağlanmıştır. Bu süreç, aynı zamanda gastronomi mirasının gelecek nesillere nasıl aktarılabileceğine ilişkin pratik bir model sunmaktadır. Bulgular, Havdelli Tiramisu'nun yalnızca bir lezzet deneyimi olmakla kalmayıp, Batman'ın gastronomi turizmi potansiyelini güçlendiren, yöresel ürünleri ön plana çıkaran ve kültürel kimliği pekiştiren sembolik bir füzyon ürünü olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışma, yerel hammaddelerin küresel mutfak anlayışlarıyla nasıl buluşabileceğini göstermesi ve gastronomik bilginin nesiller arası aktarımına ilişkin somut bir örnek sunması bakımından hem akademik hem de pratik düzeyde özgün bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Füzyon mutfak, Havdelli Tiramisu, Batman gastronomisi, yöresel ürünler, gastronomi turizmi

FROM TRADITION TO FUSION: THE GASTRONOMIC TOURISM POTENTIAL OF BATMAN THROUGH THE CASE OF HAVDELLI TIRAMISU

Abstract

Fusion cuisine is defined as the art of combining culinary traditions from different cultures to create unique flavors and dining experiences. This study examines "Havdelli Tiramisu", a fusion dessert created by blending the Italian-origin tiramisu with havdel, a traditional flavor of the Southeastern Anatolia Region made with walnut and molasses, within the context of Batman province. Batman offers a highly suitable setting for gastronomic fusion with its deep-rooted historical heritage, rich agricultural products (such as walnuts, grapes, and olives), and multilayered cultural structure. The study is based on the culinary practices of gastronomy students. This qualitative research was conducted with the participation of 10 students from the Department of Gastronomy and Culinary Arts. Within the scope of the study, students developed a recipe for Havdelli Tiramisu through practical kitchen applications. Subsequently, this recipe was transferred to tourism guidance students, who were enabled to implement it themselves. This process also presents a practical model for how gastronomic heritage can be transmitted to future generations. The findings reveal that Havdelli Tiramisu is not only a culinary experience but also a symbolic fusion product that enhances Batman's gastronomic tourism potential, highlights local ingredients, and reinforces cultural identity. The study provides an original contribution at both academic and practical levels by demonstrating how local ingredients can be integrated with global culinary approaches and by offering a concrete example of the intergenerational transfer of gastronomic knowledge.

Keywords: Fusion cuisine, Havdelli Tiramisu, Batman gastronomy, local products, gastronomy tourism

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Turizm Fakültesi, Batman/Türkiye, seray.gulertekingenc@batman.edu.tr

GÖÇERLERDE GELENEKSEL MUTFAK KÜLTÜRÜ: KOÇERLER ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

Ülker CAN*
Rojda DAŞ**

Özet

Geçmişten günümüze, insanın hayatta kalma mücadelesinde pekçok faaliyet alanı; bulunulan bölgelerin sahip olduğu kaynaklar, sosyo-ekonomik yapı, demografik ve kültürel değerler ekseninde şekillenmektedir. Kırsal alanlarda yaşamını sürdüren ve kırsal ekonomik düzenin yürütücüleri olarak konar-göçerler, her mevsim farklı dağlarda, çadırlarda tüm aile fertleriyle yaşayan, gelirlerini hayvancılıktan elde ettiği ürünlerle kazanan toplulukları ifade etmektedir (Belgemen & Çevrimli, 2025). Türkiye'de yaşamını göçebe olarak sürdüren toplulukların isimleri bölgeden bölgeye farklılaşmaktadır. Ülkede batı kesimlerde göçebe olarak hayatlarını devam ettirenler "Yörük" veya "Türkmen" olarak adlandırılırken, doğu ve güneydoğu bölgesinde yaşayan göçebe Kürt aşiretlere "Koçer" denilmektedir (Işık, 2016). Kürtçe'de "koç" göç etmek, "Koçer" ise göç eden, göçebe olan kimse anlamına geldiğinden, Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaşamlarını sürdüren göçerler kendilerini koçer olarak tanımlamaktadır (Tan, 2013). Sürekli çadır hayatı yaşayan ve topluluk ilişkileri kuvvetli olan, belli bir ikametgaha bağlı olmadan, hayvancılık faaliyeti çerçevesinde yaz ve kış aylarına özel göç alanlarına sahip Göçebe çobanların başlıca geçim kaynaklarını; canlı hayvan satışı, hayvanlardan elde edilen süt, peynir, yağ ve yün oluşturmaktadır (Kılıç, 2014). Tarihin bilinen dönemlerinden günümüze değin insan bulunduğu bölgeye uyum sağlama güdüsüyle yaşamını devam ettirmektedir. Beslenme biçimi de bu süreçte yaşam şekillerinin yemek yeme alışkanlıklarını etkilemesiyle değişim ve gelişim göstermketedir (Göde vd., 2021). Bu kapsamda bu çalışmanın amacı Koçerlerin geleneksel mutfak kültürünü geçmiş, bugün gelecek perspektifinden değerlendirmektir. Araştırma nitel araştırma yöntemine göre tasarlanmıştır. Derinlemesine mülakat tekniğinin kullanıldığı veri toplama sürecinde, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak katılımcılar ile yüz yüze görüşülmüştür. Verilerin analizi aşamasında betimsel analiz ve içerik analizi yöntemi birlikte
kullanılmıştır.

Araştırma verilerinin analizi sonucu elde edilen bulgular; beslenme yapısı ve gıda temini, geleneksel yemek kültürü ve gastronomik uygulamalar, sürdürülebilirlik ve kültürel aktarım, modernleşme ve kültürel erozyon olmak üzere 4 ana temada toplanmıştır. Beslenme yapısı ve gıda temini temasında, katılımcıların tamamının hayvansal ürünleri yoğun şekilde tükettiği ortaya konmuştur. Gıda teminleri çoğunlukla kendi üretimlerine dayanmaktadır.Geleneksel yemek kültürü kapsamında koçer mutfağı; serbıdev, yexni, hevrişk, kerisok, çortan gibi yerel yemekler ile birlikte doğadan toplanan bitkilerle hazırlanan özgün yemeklerden oluşmaktadır. Gastronomik uygulamalar incelendiğinde, tüm katılımcıların saç ve kazanları doğrudan ateş üzerine koyarak geleneksel pişirme yöntemlerini kullandıkları tespit edilmiştir. Yiyeceklerin muhafazasında ürünleri kurutma ve gölgelik alanlarda koruma yaygın olarak tercih edilmektedir. Araştırma bulguları, Koçer mutfağının sürdürülebilirliğinin büyük ölçüde kültürel aktarım süreçleriyle doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Katılımcıların önemli bir kısmı geleneksel yemek kültürünün gelecekte de devam edeceğini düşünmektedir. Bu devamlılığın temel koşulu olarak ise hayvancılıkla uğraşıdan kopmama öne sürülmektedir. Modernleşme ve kültürel erozyon etkisi değerlendirildiğinde, katılımcılar özellikle genç neslin değişen beslenme tercihleri ve şehir etkisi nedeniyle geleneksel yemekleri tercih etmediği ve bazı yemeklerin unutulmaya başladığı belirtilmiştir.

Anahtar kelimeler: Geleneksel mutfak kültürü, Göçer, Koçer

TRADITIONAL CULINARY CULTURE AMONG NOMADS: A FIELD STUDY ON THE KOÇERS

Ülker CAN*
Rojda DAŞ**

Abstract

From the past to the present, the various spheres of human activity in the struggle for survival have been shaped by the resources available in the regions where people live, as well as by socio-economic structures, demographic factors, and cultural values. Nomads, who sustain their lives in rural areas and act as the driving force of the rural economic order, refer to communities that live in tents on different mountains throughout the seasons with all family members and earn their income from livestock products (Belgemen & Çevrimli, 2025). The names of communities living as nomads in Turkey vary from region to region. While those continuing their lives as nomads in the western parts of the country are referred to as "Yörük" or "Turkmen," the nomadic Kurdish tribes living in the eastern and southeastern regions are called "Koçer" (Işık, 2016). Since "koç" means "to migrate" in Kurdish and "Koçer" refers to someone who migrates or is nomadic, the nomads living in the Southeastern and Eastern Anatolia regions identify themselves as Koçer (Tan, 2013). Nomad herders, who lead a constant life in tents, have strong community ties, are not tied to a specific residence, and possess specific summer and winter grazing areas within the framework of livestock farming, derive their primary livelihood from the sale of live animals, as well as milk, cheese, butter, and wool obtained from these animals (Kılıç, 2014). From the earliest known periods of history to the present day, humans have continued to live guided by the instinct to adapt to their environment. Dietary patterns have also undergone change and development as lifestyles have influenced eating habits throughout this process (Göde et al., 2021). In this context, the aim of this study is to evaluate the traditional culinary culture of the Koçer people from the perspectives of the past, present, and future. The research was designed using a qualitative research methodology. During the data collection process, which utilized in-depth interview techniques, participants were interviewed face-to-face using a semi-structured interview form. In the data analysis phase, descriptive analysis and content analysis methods were used together. The findings obtained from the analysis of the research data have been grouped into four main themes: dietary patterns and food procurement, traditional food culture and gastronomic practices, sustainability and cultural transmission, and modernization and cultural erosion. Under the theme of dietary structure and food procurement, it was revealed that all participants consume animal products in significant quantities. Their food procurement relies primarily on their own production. Within the scope of traditional food culture, the nomadic cuisine consists of local dishes such as serbıdev, yexni, hevrişk, kerisok, and çortan, along with unique dishes prepared using plants gathered from nature. An examination of gastronomic practices revealed that all participants used traditional cooking methods by placing pots and pans directly over the fire. For food preservation, drying products and storing them in shaded areas are widely preferred. The research findings indicate that the sustainability of the Koçer cuisine is largely directly linked to cultural transmission processes. A significant portion of the participants believe that the traditional food culture will continue into the future. Maintaining ties to livestock farming is cited as the fundamental condition for this continuity. When assessing the impact of modernization and cultural erosion, participants noted that the younger generation, in particular, is not opting for traditional dishes due to changing dietary preferences and the influence of urban life, and that some dishes are beginning to be forgotten.

Keywords: Traditional culinary culture, Nomad, Koçer

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Hasankeyf Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, ulker.can@batman.edu.tr
**Bağımsız Araştırmacı, Batman/Türkiye, rojda.dass@gmail.com

ANTİK DÖNEMDEKİ BALLI ARPA EKMEĞİNİN: MODERN TEKNİKLER İLE ÜRETİMİ

İlker AKSOY*
Erşad TAN**
Hüseyin GÜL***

Özet

Dünya genelinde yaygın olarak yetiştirilen arpa (Hordeum vulgare L. subs. vulgare), tahıllar içinde ekim alanı ve üretim miktarı bakımından buğday, çeltik ve mısırdan sonra dördüncü sırada yer almaktadır. Ülkelere göre değişmekle birlikte, dünya genelinde üretilen arpanın %65-70'i hayvan beslemede (Türkiye'de %88), %30'u malt sanayiinde, %1,5'i insan gıdası olarak ve %3,5 diğer şekillerde tüketilmektedir. İnsanlık tarihinde ilk kültüre alınan bitkilerden biri olan arpa, günümüzden yaklaşık 10 bin yıl önce ülkemizin de içinde bulunduğu Bereketli Hilal Bölgesinde yabani arpa (Hordeum vulgare L. subs. spontaneum)'dan türü içinden kültüre alınmıştır. İnsan beslenmesi amacıyla kültüre alındıktan kısa bir süre sonra Akdeniz havzasına yayılmıştır. Uygarlıkların Bereketli Hilal'den yayılması ve ticaret yollarının açılmasıyla birlikte ılıman iklime sahip kuzey ve güney bölgelere yayılmıştır. Günümüzde arpa tarımının en fazla yapıldığı Avrupa kıtasına, günümüzden 7 yıl önce (MÖ 5000'li yıllar) İspanya'dan girmiş ve sonrasında şimdiki Fransa ve Almanya'nın bulunduğu kuzeye doğru yayılmıştır. Daha sonra doğuya doğru hareket ederek Hindistan'a (MÖ 3000'li yıllarda) ve Çin'e (MÖ 2000'li yıllarda) ulaşmıştır. Buğday ekim alanlarının kardeş bitkisi olan arpa, ilk kültüre alındığı dönemlerde insan beslenmesinde buğdaydan daha fazla kullanılmıştır. Yakın Doğu'nun antik dönem boyunca başlıca tahılı olan arpanın önemi milattan hemen önceki dönemlerde giderek azalmış, buğdaya göre daha ucuz olması nedeniyle köleler ve fakirler tarafından tüketilen bir ürün durumuna gelmiştir. Ekmeğin tarihçesi, insanlığın tarıma geçişiyle birlikte yaklaşık 10.000 yıl önce Mezopotamya'da başladığı düşünülmektedir. İlk yerleşik topluluklar, yabani tahılları öğütüp suyla karıştırarak ilkel hamurlar hazırladı ve sıcak taşlar üzerinde pişirerek ekmeğin en erken örneklerini ortaya çıkmıştır. Mezopotamya'da özellikle arpa temel tahıllardan biri olarak bilinmektedir; hatta bal ile tatlandırılmış "ballı arpa ekmeği" dönemin hem besleyici hem de törensel nitelik taşıyan özel yiyeceklerinden sayılmaktadır. Bu ballı arpa ekmeği, hem ekmeğin kültürel önemini hem de Mezopotamya toplumlarının tahılı işleme konusundaki yaratıcılığını gösteren en eski örneklerden biri olarak kabul edilir. Bu çalışmada ballı arpa ekmeğinin günümüz şartlarında yeniden uygulanması ile ilk yapılan ballı arpa ekmeği karşılaştırması yapılacaktır.

Anahtar kelimeler: Ekmek, ballı arpa ekmeği, Mezopotamya,

HONEY BARLEY BREAD IN ANCIENT MESOPOTAMIA: ADAPTATION TO THE PRESENT DAY WITH MODERN TECHNIQUES

Abstract

Barley (Hordeum vulgare L. subs. vulgare), widely cultivated worldwide, ranks fourth among cereals after wheat, rice, and corn in terms of both acreage and production volume. While this varies by country, 65-70% of global barley production is used for animal feed (88% in Turkey), 30% for malting, 1.5% for human consumption, and 3.5% for other purposes. Barley, one of the first cultivated plants in human history, was cultivated approximately 10,000 years ago in the Fertile Crescent region, which includes Turkey, from wild barley (Hordeum vulgare L. subs. spontaneum). Shortly after its cultivation for human consumption, it spread throughout the Mediterranean basin. With the expansion of civilizations from the Fertile Crescent and the opening of trade routes, it spread to temperate northern and southern regions. Barley was introduced to the European continent, where barley cultivation is most widespread today, from Spain 7 years ago (around 5000 BC) and later spread northward to what is now France and Germany. It then moved eastward, reaching India (around 3000 BC) and China (around 2000 BC). Barley, a sister plant to wheat cultivation areas, was used more than wheat in human nutrition when it was first cultivated. The importance of barley, which was the main grain of the Near East throughout antiquity, gradually declined in the periods just before Christ. Because it was cheaper than wheat, it became a product consumed by slaves and the poor. The history of bread is thought to have begun in Mesopotamia approximately 10,000 years ago with humanity's transition to agriculture. The first settled communities prepared primitive doughs by grinding wild grains and mixing them with water, and the earliest examples of bread emerged by baking them on hot stones. Barley is especially known as one of the staple grains in Mesopotamia; In fact, "honey barley bread," sweetened with honey, was considered a specialty food of the period, both nutritious and ceremonial. This honey barley bread is considered one of the earliest examples demonstrating both the cultural significance of bread and the ingenuity of Mesopotamian societies in processing grain. This study will compare the earliest honey barley bread with the modern-day rendition of honey barley bread.

Keywords: Bread, honey barley bread, Mesopotamia

*Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Hasankeyf Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, İlker.aksoy@batman.edu.tr
**Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Hasankeyf Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, ersad.tan@batman.edu.tr
***Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Hasankeyf Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, huseyin.gul@batman.edu.tr

DİCLE HAVZASI'NDA SİMGESEL BİR LEZZET OLARAK ŞABUT BALIĞI (ARABIBARBUS GRYPUS): HAZIRLAMA, PİŞİRME VE TÜKETİM PRATİKLERİNİN FENOMENOLOJİK ANALİZİ

Seren KAVAS*
Gülcan DAĞAŞAN**

Özet

Bu araştırmanın amacı, Dicle Havzası'nda Hasankeyf ilçesi örneğinde Arabibarbus grypus (şabut balığı) ile kurulan kültürel ilişkiyi, balığın simgesel anlamını ve buna bağlı olarak şekillenen hazırlama, pişirme ve tüketim pratiklerini fenomenolojik bir yaklaşımla incelemektir. Çalışma, şabut balığının yerel gastronomik kültür içerisindeki konumunu ortaya koymayı hedeflemiştir. Bu doğrultuda araştırma, "Şabut balığı yerel halk tarafından nasıl anlamlandırılmaktadır?", "Geleneksel hazırlama ve pişirme pratikleri nelerdir?" ve "Tüketim alışkanlıkları hangi kültürel dinamikler çerçevesinde şekillenmektedir?" sorularına yanıt aramıştır.

Araştırma nitel araştırma deseninde kurgulanmış ve fenomenoloji yaklaşımı benimsenmiştir. Veriler, Hasankeyf'te yaşayan 12 katılımcı ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler tematik analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Araştırma bulguları, şabut balığının literatürde yer alan tarihsel ve kültürel anlatılarına ilişkin yerel halkın sınırlı bilgiye sahip olduğunu göstermiştir. Katılımcılar, balığın günümüzde en yaygın olarak una ve yağa bulanarak tavada kızartma yöntemiyle hazırlandığını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, Hasankeyf'in eski yerleşim alanlarında tandırların yaygın olarak bulunması nedeniyle şabut balığının geçmişte tandırda pişirildiği, ancak yeni yerleşim alanına geçişle birlikte bu geleneğin büyük ölçüde terk edilerek yerini kızartma ve fırın gibi daha modern pişirme tekniklerine bıraktığı ortaya konulmuştur. Ayrıca balığın yağlı yapısı nedeniyle daha çok kış aylarında tüketildiği ve yerel halk tarafından kıymetli bir tür olarak değerlendirildiği belirlenmiştir.

Sonuç olarak, şabut balığının simgesel değerinin yerel pratiklerde daha çok tüketim alışkanlıkları, mevsimsellik ve mekânsal dönüşüm üzerinden şekillendiği, ancak tarihsel anlatıların gündelik bilgi düzeyinde sınırlı kaldığı görülmüştür. Bu çalışma, yerel gastronomik mirasın dönüşümünü anlamaya ve kayıt altına almaya katkı sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Şabut balığı, simgesel anlam, gastronomik kültür, fenomenoloji, Hasankeyf

SHABBOUT FISH (ARABIBARBUS GRYPUS) AS A SYMBOLIC DELICACY IN THE TIGRIS BASIN: A PHENOMENOLOGICAL ANALYSIS OF PREPARATION, COOKING, AND CONSUMPTION PRACTICES

Abstract

This study aims to examine the cultural relationship established with Arabibarbus grypus (shabbout fish) in the case of Hasankeyf district within the Tigris Basin, focusing on its symbolic meaning as well as the preparation, cooking, and consumption practices shaped around it through a phenomenological approach. The study seeks to reveal the position of shabbout fish within the local gastronomic culture. In this context, the research addresses the following questions: "How is shabbout fish interpreted by the local community?", "What are the traditional preparation and cooking practices?", and "Within which cultural dynamics are consumption habits shaped?"

The research was designed as a qualitative study and employed a phenomenological approach. Data were collected through semi-structured interviews conducted with 12 participants living in Hasankeyf. The obtained data were analyzed using thematic analysis.

The findings indicate that the local community has limited knowledge regarding the historical and cultural narratives of shabbout fish found in the literature. Participants reported that the fish is most commonly prepared today by coating it in flour and frying it in oil. Furthermore, due to the widespread presence of tandoor ovens in the former settlements of Hasankeyf, shabbout fish was traditionally cooked in tandoors; however, following the transition to the new settlement, this practice has largely been abandoned and replaced by more modern cooking techniques such as frying and oven cooking. Additionally, it was determined that, due to its high fat content, the fish is mostly consumed during the winter season and is regarded as a valuable species by the local community.

In conclusion, the symbolic value of shabbout fish is shaped primarily by consumption habits, seasonality, and spatial transformation in local practices, while historical narratives remain limited at the level of everyday knowledge. This study contributes to understanding and documenting the transformation of local gastronomic heritage.

Keywords: Shabbout fish, symbolic meaning, gastronomic culture, phenomenology, Hasankeyf

*Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Hasankeyf Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, seren.kavas@batman.edu.tr
**Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Hasankeyf Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, gulcan.dagasan@batman.edu.tr

GENÇ SPOR TÜKETİCİLERİNİN MEDYA ARACILI SPOR TÜKETİM DAVRANIŞLARININ VE DAVRANIŞ TEMELİNDEKİ MOTİVASYONEL KAYNAKLARIN BELİRLENMESİ

Zülbiye KAÇAY*
Mustafa Ozan ALTIN**
Oğuzhan DEMİRHAN***

Özet

Günümüzde spor taraftarlığı deneyimi, geleneksel stadyum merkezli tüketimden dijital platformlar ve etkileşimli yayıncılık aracılığıyla "dolaylı tüketim" paradigmasına doğru evrilmektedir. Bu çalışma, spor merkezlerine fiziksel erişimi kısıtlı olan genç spor tüketicilerinin medya aracılı spor tüketim davranışlarını ve bu davranışların temelindeki motivasyonel kaynakları belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmaya Batman ilinde yaşayan, farklı takımları destekleyen 211 aktif spor tüketicisi (112 Kadın, 99 Erkek; M_yaş=19.25) katılmıştır. Veri toplama aracı olarak "Medya Aracılı Spor Tüketim Motivasyonları Ölçeği" (MASTMÖ) kullanılmış; elde edilen veriler üç farklı bağımlı değişken (dışarıdan izlenen maç sayısı, sosyal medya takip sıklığı ve spor programı takip sıklığı) üzerinden çoklu doğrusal regresyon analizi ile incelenmiştir.

Analiz sonuçlarına göre, dışarıdan maç izleme davranışını açıklayan modelin en güçlü yordayıcıları pozitif yönde "Güvenli-Rahat Sosyalleşme" (Beta=,211) ve negatif yönde "Duygusal Koruma" (Beta=-,185) boyutlarıdır. Sosyal medya takip sıklığını yordayan ikinci model; Duygusal Koruma (Beta=-,246), Takım Kimliği (Beta =,217) ve Yayın İçeriği (Beta =,192) değişkenleri tarafından anlamlı şekilde açıklanmaktadır. Haftalık spor programı takip sıklığını açıklayan üçüncü model ise en yüksek varyansı açıklayan model olup; Yayın İçeriği (Beta=,270), Duygusal Koruma (Beta=-,256) ve Sahiplenme-Kayıt (Beta=,176) değişkenlerinden oluşmaktadır.

Araştırmanın en dikkat çekici bulgusu, "duygusal koruma" motivasyonunun her üç tüketim mecrasında da anlamlı ve negatif bir yordayıcı olarak taraftar tüketimini baskılayan temel bir psikolojik bariyer (savunma mekanizması) işlevi görmesidir. Buna karşın sosyalleşme ihtiyacının fiziksel mekanlardaki tüketimi, içerik kalitesinin medya tüketimini, kimlik inşası sürecinin ise sosyal medya etkileşimini tetiklediği saptanmıştır. Sonuçlar, spor pazarlamacılarının ve içerik üreticilerinin, taraftarların yenilgi dönemlerinde geliştirdikleri duygusal riskten kaçınma dürtüsünü dengeleyecek ve dijital sadakati sürdürecek mecra odaklı stratejiler geliştirmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Motivasyon, Taraftar, Spor Tüketimi

DETERMINING THE MEDIA-MEDIATED SPORTS CONSUMPTION BEHAVIORS AND BEHAVIORAL MOTIVATIONAL SOURCES OF YOUNG SPORTS CONSUMERS

Abstract

Today, the experience of sports fandom is evolving from traditional stadium-centric consumption to a paradigm of "indirect consumption" through digital platforms and interactive broadcasting. This study aims to identify the media-mediated sports consumption behaviors of young sports consumers with limited physical access to sports facilities, and the motivational sources underlying these behaviors. The study included 211 active sports consumers (112 women, 99 men; M_age=19.25) living in Batman province and supporting different teams. The "Media-Mediated Sports Consumption Motivations Scale" (MASTMÖ) was used as a data collection tool; the obtained data were analyzed using multiple linear regression analysis across three different dependent variables (number of matches watched from outside, frequency of social media follow-up, and frequency of sports program follow-up).

According to the analysis results, the strongest predictors of the model explaining the behavior of watching matches from outside are the positive dimensions of "Safe-Comfortable Socialization" (Beta=,211) and the negative dimension of "Emotional Protection" (Beta=-,185). The second model predicting the frequency of social media follow-up is significantly explained by the variables of Emotional Protection (Beta=-,246), Team Identity (Beta =,217), and Broadcast Content (Beta =,192). The third model explaining the frequency of following weekly sports programs is the one explaining the highest variance and consists of the variables of Broadcast Content (Beta=,270), Emotional Protection (Beta=-,256), and Ownership-Registration (Beta=,176).

The most striking finding of the study is that the "emotional protection" motivation acts as a significant and negative predictor in all three consumption channels, functioning as a fundamental psychological barrier (defense mechanism) that suppresses fan consumption. In contrast, it was found that the need for socialization triggers consumption in physical spaces, content quality triggers media consumption, and the identity-building process triggers social media interaction. The results indicate that sports marketers and content creators need to develop platform-focused strategies that balance the emotional risk-aversion impulses fans develop during periods of defeat and maintain digital loyalty.

Keywords: Motivation, Fans, Sports Consumption

*Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Çanakkale/Türkiye, zulbiyekacay@comu.edu.tr
**Doktora Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Çanakkale/Türkiye, mozanaltin@gmail.com
***Arş. Gör. Dr., Batman Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, oguzhan.demirhan@batman.edu.tr

TÜİK VERİLERİ IŞIĞINDA BATMAN'DA KADIN İNTİHARLARI: YERLEŞİK ALGININ ELEŞTİREL ANALİZİ (2018-2024)

Hasret Narin BALSAK*
Habip BALSAK**

Özet

Geçmişte Batman, özellikle 1990'lı yıllarda kadın intiharlarının görsel ve yazılı medyada yoğun biçimde yer alması nedeniyle kamuoyunda bu olguyla özdeşleşmiş bir il olarak öne çıkmıştır. Bu çalışmanın amacı, söz konusu yerleşik algının güncel veriler ışığında geçerliliğini incelemektir. Çalışmada Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan 2018–2024 yıllarına ait illere göre intihar verileri kullanılmıştır. Veriler TÜİK'in resmi internet sitesinden Excel formatında indirilmiş ve SPSS 26.0 paket programına aktarılmıştır. Analiz sürecinde frekans, yüzde ve oran hesaplamaları gerçekleştirilmiştir. Kaba intihar hızı (KİH) ve kadın/erkek intihar oranları temelinde Batman ili, Türkiye ortalaması ve diğer illerle karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, Batman'ın incelenen dönemde kaba intihar hızı açısından Türkiye ortalamasından belirgin bir sapma göstermediğini ve iller arasında genellikle orta sıralarda yer aldığını ortaya koymaktadır. Kadın/erkek intihar oranları incelendiğinde ise bazı yıllarda Türkiye ortalamasının üzerinde değerler gözlenmekle birlikte bu durumun süreklilik göstermediği ve yıllar arasında dalgalı bir seyir izlediği belirlenmiştir. Ayrıca bazı illerde kadın/erkek intihar oranlarının 1'in üzerine çıktığı ve Batman'dan daha yüksek değerlere ulaştığı saptanmıştır. Bu bulgular, 1990'lı yıllarda medyada yoğun şekilde yer alan kadın intiharlarına ilişkin söylemlerin güncel verilerle örtüşmediğini göstermektedir. Nitekim güncel veriler, Batman'ın Türkiye geneli ile benzer bir dağılım sergilediğini, hatta kadın intihar oranlarının bazı yıllarda Türkiye ortalamasına kıyasla daha düşük değerlere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, Batman'ın kadın intiharları açısından istisnai bir il olduğu yönündeki yerleşik algının güncel TÜİK verileriyle desteklenmediği anlaşılmaktadır. Bu durum, toplumsal ve akademik değerlendirmelerde tarihsel algıların güncel ve nesnel veriler ışığında yeniden ele alınması gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar kelimeler: Batman, intihar, kadın intiharları, TÜİK, kaba intihar hızı, cinsiyet oranı, algı

A CRITICAL REASSESSMENT OF THE ESTABLISHED PERCEPTION OF FEMALE SUICIDES IN BATMAN IN LIGHT OF TURKSTAT DATA (2018–2024)

Abstract

In the past, Batman has been prominently associated with female suicides in public discourse, particularly due to their extensive coverage in visual and print media during the 1990s. The aim of this study is to examine the validity of this established perception in light of recent data.This study utilizes province-level suicide data for the years 2018–2024 published by the Turkish Statistical Institute (TurkStat). The data were downloaded in Excel format from the official TurkStat website and transferred into SPSS. Frequency, percentage, and ratio calculations were employed in the analysis. Based on crude suicide rates (CSR) and female-to-male suicide ratios, Batman province was comparatively evaluated against the national average and other provinces.The findings indicate that, during the study period, Batman does not exhibit a significant deviation from the national average in terms of crude suicide rates and generally ranks in the middle range among provinces. Although female-to-male suicide ratios exceed the national average in certain years, this pattern does not persist consistently and demonstrates a fluctuating trend over time. Moreover, it was found that in some provinces, female-to-male suicide ratios exceed 1 and reach levels higher than those observed in Batman.These findings suggest that the discourse surrounding female suicides, which was heavily shaped by media representations in the 1990s, does not align with current empirical data. In fact, recent data reveal that Batman demonstrates a distribution similar to the national pattern, and in some years, female suicide ratios are even lower than the national average.In conclusion, the established perception that Batman is an exceptional province in terms of female suicides is not supported by current TurkStat data. This highlights the necessity of reassessing historically rooted perceptions through up-to-date and objective data in both academic and societal evaluations.

Keywords: Batman, suicide, female suicides, TurkStat, crude suicide rate, gender ratio, perception

*Bağımsız Araştırmacı, Batman/Türkiye, h.narin88@gmail.com
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, h.balsak@gmail.com

BATMAN PETROLSPOR TARAFTARLARINDA PSİKOLOJİK BAĞLILIĞIN DEMOGRAFİK ANALİZİ

Nurullah RÜZGAR*
Serdar SOLMAZ**

Özet

Bu çalışma, Batman Petrolspor taraftarlarının psikolojik bağ düzeylerini demografik değişkenler açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, 295 taraftardan elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların %31,5'i kadın, %68,5'i erkektir. Ortalama yaş 29,23 (SS=8,80) olup, katılımcıların büyük çoğunluğu lisans mezunlarından oluşmaktadır (%71,2). Medeni durum açısından örneklemin %65,1'i bekâr, %34,9'u evlidir. Aylık gelir dağılımında ise katılımcıların yarısından fazlası en yüksek gelir kategorisinde yer almaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği (TPBÖ) kullanılmıştır. Ölçeğin güvenirlik düzeyi kabul edilebilir seviyededir. Verilerin analizinde bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım varsayımlarını sağladığı belirlenmiştir. Bulgular, psikolojik bağ ile yaş arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığını göstermektedir (r = ,017; p > ,05). Buna karşılık, cinsiyet değişkenine göre erkek taraftarların kadınlara kıyasla daha yüksek psikolojik bağ düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir (p < ,001). Benzer şekilde, evli katılımcıların psikolojik bağ düzeylerinin bekârlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (p < ,001). Ancak eğitim düzeyi ve aylık gelir değişkenlerine göre psikolojik bağda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir (p > ,05). Sonuç olarak, taraftarların psikolojik bağ düzeyinin demografik değişkenler içerisinde özellikle cinsiyet ve medeni durumla ilişkili olduğu, buna karşılık yaş, eğitim ve gelir düzeyinin psikolojik bağ üzerinde belirleyici bir rol oynamadığı görülmektedir. Bu bulgular, taraftar bağlılığının daha çok sosyal ve kimlik temelli faktörlerle açıklanabileceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Taraftar davranışı, psikolojik bağlılık, futbol taraftarlığı, demografik değişkenler.

DEMOGRAPHİC ANALYSİS OF PSYCHOLOGİCAL COMMİTMENT LEVELS AMONG BATMAN PETROLSPOR FANS

Abstract

This study aims to examine the psychological attachment levels of Batman Petrolspor supporters in terms of demographic variables. The research was conducted with data obtained from 295 supporters. Of the participants, 31.5% were female and 68.5% were male. The mean age of the participants was 29.23 (SD = 8.80), and the majority of the sample consisted of undergraduate degree holders (71.2%). In terms of marital status, 65.1% of the participants were single and 34.9% were married. Regarding monthly income distribution, more than half of the participants were in the highest income category.The Psychological Commitment to Team Scale (PCTS) was used as the data collection instrument. The reliability level of the scale was found to be acceptable. Independent samples t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), and Pearson correlation analysis were employed to analyze the data. The findings indicated that the data met the assumptions of normal distribution. Results revealed no significant relationship between psychological attachment and age (r = .017, p > .05). However, male supporters were found to have significantly higher levels of psychological attachment compared to female supporters (p < .001). Similarly, married participants demonstrated higher psychological attachment levels than single participants (p < .001). On the other hand, no statistically significant differences were observed in psychological attachment according to education level or monthly income (p > .05).In conclusion, the findings suggest that supporters' psychological attachment levels are particularly associated with gender and marital status among demographic variables, whereas age, education, and income levels do not play a determining role in psychological attachment. These results indicate that supporter attachment may be explained more by social and identity-based factors.

Keywords: Supporter behavior, psychological attachment, football fandom, demographic variables.

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, nrzgr7mail.com
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, serdar.solmaz@batman.edu.tr

ERİŞKİNLERDE GÖMÜLÜ DİŞLERİN PREVALANSI, DAĞILIMI VE GÖMÜLME PATERNLERİ: BATMAN ÜNİVERSİTE HASTANESİNDE RETROSPEKTİF PANORAMİK RADYOGRAFİK ÇALIŞMA

Bahar KAPLAN*
Nursezen KAVASOĞLU**

Özet

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Batman Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Hastanesi'ne başvuran bireylerde gömülü dişlerin prevalansını, diş numarasına göre dağılımını ve gömülme tiplerini panoramik radyografiler kullanarak değerlendirmektir.

Gereç ve Yöntemler: Bu retrospektif ve kesitsel çalışmada, bir yıllık süre içerisinde Batman Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Hastanesi'ne başvuran 18 yaş ve üzeri bireylere ait panoramik radyografiler incelendi. Çalışmaya toplam 409 birey dahil edildi. Panoramik radyografilerde gömülü diş varlığı, diş numarasına göre dağılımı ve gömülme tipi (vertikal, mezioangular, distoangular, horizontal ve bukkolingual) değerlendirildi. Yaş değişkeni 18–30, 31–40, 41–50 ve ≥51 yıl olarak kategorize edildi. İstatistiksel analizler SPSS 27.0.1 yazılımı kullanılarak gerçekleştirildi ve gruplar arasındaki ilişkiler Ki-kare testi ile analiz edildi (p<0,05).

Bulgular: Çalışmaya dahil edilen 409 hastanın 228'i (%55,7) kadın, 181'i (%44,3) erkekti. Hastaların 165'inde (%40,3) en az bir gömülü diş tespit edildi. Cinsiyet ile gömülü diş varlığı arasında anlamlı ilişki bulunmadı (p=0,842). Gömülü dişler en yüksek oranda 18–30 yaş grubunda görülmüş ve bu yaş grubunda gömülü diş bulunma olasılığının daha ileri yaş gruplarına göre yaklaşık 3,1 kat daha yüksek olduğu belirlenmiştir (OR=3,09; %95 GA: 2,04–4,65; p<0,001). Toplam 366 gömülü diş değerlendirilmiş ve en sık gömülü dişlerin mandibular üçüncü molar dişler olduğu saptanmıştır. Gömülme tipleri arasında en sık vertikal pozisyon görülmüş olup diş numarası ile gömülme tipi arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (p<0,001).

Sonuç: Batman bölgesindeki erişkin bireylerde gömülü dişlerin önemli bir prevalansa sahip olduğu ve en sık mandibular üçüncü molar dişlerin etkilendiği belirlenmiştir. Panoramik radyografik değerlendirme gömülü dişlerin erken tanısı ve klinik yönetimi açısından önemli bir araçtır.

Anahtar kelimeler: Gömülü diş; üçüncü molar; panoramik radyografi; prevalans; diş gömülme paterni

PREVALENCE, DISTRIBUTION, AND IMPACTION PATTERNS OF IMPACTED TEETH IN ADULTS: A RETROSPECTIVE PANORAMIC RADİOGRAPHIC STUDY IN A BATMAN UNIVERSITY HOSPITAL

Abstract

Aims: This study aimed to evaluate the prevalence of impacted teeth, their distribution according to tooth number, and their impaction patterns using panoramic radiographs in individuals who presented to Batman University Faculty of Dentistry Hospital.

Methods: In this retrospective cross-sectional study, panoramic radiographs of individuals aged 18 years and older who attended Batman University Faculty of Dentistry Hospital within a one-year period were evaluated. A total of 409 individuals were included. The presence of impacted teeth, their distribution according to tooth number, and impaction patterns (vertical, mesioangular, distoangular, horizontal, and buccolingual) were assessed on panoramic radiographs. Age was categorized as 18–30, 31–40, 41–50, and ≥51 years. Statistical analyses were performed using SPSS version 27.0.1, and relationships between variables were analyzed using the chi-square test (p<0.05).

Results: Of the 409 patients included, 228 (55.7%) were female and 181 (44.3%) were male. At least one impacted tooth was detected in 165 patients (40.3%). No significant association was found between sex and the presence of impacted teeth (p=0.842). Impacted teeth were observed most frequently in the 18–30-year age group, and the likelihood of having an impacted tooth in this group was approximately 3.1 times higher than in older age groups (OR=3.09; 95% CI: 2.04–4.65; p<0.001). A total of 366 impacted teeth were evaluated, and mandibular third molars were the most frequently impacted teeth. Vertical impaction was the most common pattern, and a significant association was found between tooth number and impaction pattern (p<0.001).

Conclusion: Impacted teeth were found to have a considerable prevalence among adults in the Batman region, with mandibular third molars being the most commonly affected teeth. Panoramic radiographic evaluation is an important tool for the early diagnosis and clinical management of impacted teeth.

Keywords: Impacted tooth; third molar; panoramic radiography; prevalence; impaction pattern

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Batman/Türkiye, dtbaharkaplan@gmail.com
**Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Batman/Türkiye, nursezen.kavasoglu@batman.edu.tr

SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTELERİNDE AKADEMİSYENLERİN ÖRGÜTSEL SESSİZLİK İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ: NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Nuri Muhammet ÇELİK*
Mihraç KÖROĞLU**
Burcu YENTÜRK ŞİŞMAN***
Hira Beyda FİDAN****

Özet

Bu çalışma, Spor Bilimleri Fakültesi'nde görev yapan akademisyenlerin örgütsel sessizlik olgusuna ilişkin algılarını ve deneyimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma desenine dayanan çalışmada veriler, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında İstanbul Gelişim Üniversitesi'nde görev yapan 12 akademisyenle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcılar ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiş, elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgular, akademisyenlerin örgütsel sessizliği çoğunlukla yönetsel baskı, kariyer kaygısı, kurumsal duyarsızlık ve iletişim eksikliği çerçevesinde değerlendirdiğini göstermektedir. Sessizlik davranışının özellikle yöneticilerle ilişkilerde, adalet algısının zayıf olduğu durumlarda ve çatışma riski taşıyan konularda yoğunlaştığı belirlenmiştir. Ayrıca hiyerarşik ve otoriter kurumsal yapıların sessizliği artırdığı; buna karşılık açık iletişim ve güven temelli ortamların sessizliği azalttığı görülmüştür. Örgütsel sessizliğin akademisyenlerin motivasyonu, akademik üretkenliği ve kurum içi iletişimi üzerinde olumsuz etkiler yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda katılımcı yönetim anlayışının geliştirilmesi, şeffaf geri bildirim mekanizmalarının oluşturulması ve güven odaklı bir örgüt kültürünün inşa edilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Örgütsel sessizlik, akademisyen, spor bilimleri, üniversite, kurum kültürü, nitel araştırma

ACADEMİCİANS' VİEWS ON ORGANİZATİONAL SİLENCE İN FACULTİES OF SPORTS SCİENCES: A QUALİTATİVE RESEARCH

Abstract

This study aims to examine the perceptions and experiences of academicians working at a Faculty of Sports Sciences regarding the phenomenon of organizational silence. Based on a qualitative research design, data were collected through semi-structured interviews conducted with 12 academicians employed at Batman University during the 2025-2026 academic year. Participants were selected using criterion sampling, and the data were analyzed through descriptive analysis. Findings indicate that academicians predominantly associate organizational silence with managerial pressure, career concerns, institutional indifference, and communication deficiencies. Silence behavior was found to be most prevalent in interactions with supervisors, in contexts characterized by low perceptions of justice, and in situations involving risk of conflict. It was further observed that hierarchical and authoritarian institutional structures intensified silence, whereas environments grounded in open communication and trust reduced it. The study concludes that organizational silence exerts adverse effects on academicians' motivation, academic productivity, and intra-institutional communication. Accordingly, it is recommended that participatory management approaches be developed, transparent feedback mechanisms be established, and a trust-oriented organizational culture be cultivated.

Keywords: Organizational silence, academician, sports sciences, university, institutional culture, qualitative research

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, nmcelik@gmail.com
**Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Batman/Türkiye
***Öğr. Gör. Dr., Batman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Batman/Türkiye
****Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye

TERMAL KONFORUN REKREASYON VE TURİZM İÇİN ÖNEMİ: BATMAN İÇİN BİR DEĞERLENDİRME

Mehtap BALIK KAYA*
M. Onur GÜLBAHAR**

Özet

İklim değişikliği ve hızlı kentleşmenin etkisiyle dünya genelinde birçok kent, özellikle yaz aylarında yoğunlaşan kentsel ısı sorunuyla karşı karşıya kalmaktadır. Termal konfor, bireyin çevresel koşullar altında ne sıcak ne de soğuk hissetmeden kendini rahat hissettiği durum olarak tanımlanmakta olup, fiziksel ve psikolojik sağlık açısından kritik bir faktördür. Termal konforun bozulması; çeşitli fizyolojik hastalıkların yanı sıra duygusal sinirlilik, öfke kontrolünde zorluk, düşük ruh hâli, hafıza zayıflaması ve uykusuzluk gibi sorunlara yol açabilmektedir. Bu durum, hem yerel halkın rekreasyon faaliyetlerini hem de turizm hareketliliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu çalışmanın amacı, yaz aylarında aşırı sıcaklıkların yaşandığı kentlerden biri olan Batman'da termal konforun rekreasyon ve turizm üzerindeki etkilerini değerlendirmektir. Çalışma, literatür taraması ve doküman analizi yöntemlerine dayalı olarak ikincil veriler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Türkiye için geliştirilen iklim değişikliği senaryoları incelendiğinde, 2100 yılına kadar biyoklimatik konfor alanlarının iyimser senaryoda %31,14'e, kötümser senaryoda ise %18,59'a gerileyeceği anlaşılmaktadır. Bu süreçte Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin çöl benzeri bir iklim rejimine yaklaşacağı öngörülmektedir. Mevcut durumda dahi yüksek ısı stresine sahip olan bu bölgede, 2050'li yıllardan itibaren konforlu alanların daha da daralması beklenmektedir. Bu bağlamda çalışma, Batman'da rekreasyon ve turizm planlamasında termal konforun iklim değişikliği ve iklim adaleti perspektifinden ele alınmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Buradan hareketle, rekreasyon alanlarının erişilebilirliği ve adil dağılımı, turizmde mevsimsellik, ekonomik etkiler ve sosyal turizm gibi konular değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, sıcaklık artışının kentin mevcut çevrecilik politikalarına dahil edilmesinin hem yerel halkın yaşam kalitesi hem de turizm sektörünün sürdürülebilirliği açısından kritik olduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Aşırı sıcaklar, termal konfor, iklim adaleti, iklim değişikliği, ısı stresi, turizm mevsimselliği

THE IMPORTANCE OF THERMAL COMFORT FOR RECREATION AND TOURISM: AN EVALUATION FOR BATMAN

Abstract

With the effects of climate change and rapid urbanization, many cities around the world are facing the problem of intense urban heat, especially during the summer months. Thermal comfort is defined as the condition in which an individual feels neither hot nor cold and experiences thermal satisfaction under environmental conditions, and it is considered a critical factor for both physical and psychological health. The deterioration of thermal comfort can lead not only to various physiological diseases but also to problems such as emotional irritability, difficulty in controlling anger, low mood, memory decline, and insomnia. This situation negatively affects both local residents' recreational activities and tourism mobility. The aim of this study is to evaluate the impact of thermal comfort on recreation and tourism in Batman, one of the cities experiencing extreme summer heat. The study is based on secondary data through literature review and document analysis methods. When climate change scenarios developed for Türkiye are examined, it is projected that by 2100, bioclimatic comfort zones will decrease to 31.14% under the optimistic scenario and to 18.59% under the pessimistic scenario. In this process, it is expected that the Southeastern Anatolia Region will approach a desert-like climate regime. In this region, which already experiences high heat stress, comfort zones are expected to shrink further starting from the 2050s. In this context, the study highlights the necessity of addressing thermal comfort in tourism and recreation planning in Batman from the perspectives of climate change and climate justice. Accordingly, issues such as the accessibility and equitable distribution of recreational areas, seasonality in tourism, economic impacts, and social tourism have been evaluated. The findings indicate that integrating rising temperatures into the city's environmental policies is critical for both improving the quality of life of local residents and ensuring the sustainability of the tourism sector.

Keywords: Extreme heat, thermal comfort, climate justice, climate change, heat stress, tourism seasonality

*Arş. Gör. Dr., Batman Üniversitesi Turizm Fakültesi, Batman/Türkiye, mehtap.kaya@batman.edu.tr
**Prof. Dr., Batman Üniversitesi Turizm Fakültesi, Batman/Türkiye

TURİZM MASTER PLANLARININ DESTİNASYON GELİŞİMİNDEKİ ROLÜ: 2024–2029 BATMAN TURİZM MASTER PLANI ÜZERİNE KURAMSAL BİR DEĞERLENDİRME

Feridun DUMAN*
Adnan YARDIMCI**

Özet

Turizm sektörü, küresel ölçekte ekonomik, sosyal ve kültürel etkileri giderek artan dinamik bir alan olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda destinasyonların sürdürülebilir ve rekabetçi bir yapıya kavuşabilmesi, Stratejik planlama ve bütüncül yönetim yaklaşımlarının benimsenmesini gerekli kılmaktadır. Bu çalışma, Batman destinasyonunun turistik gelişiminde turizm master planlarının rolünü, Batman Turizm Master Planı 2024–2029 çerçevesinde kuramsal bir perspektifle incelemeyi amaçlamaktadır. Turizm sektörünün giderek artan rekabet yapısı içerisinde destinasyonların sürdürülebilir gelişim sağlayabilmesi, bütüncül ve stratejik planlama yaklaşımlarına bağlıdır. Bu bağlamda master planlar, kaynakların etkin kullanımı, paydaşlar arası koordinasyonun sağlanması ve uzun vadeli vizyon oluşturulması açısından temel bir yönetişim aracı olarak değerlendirilmektedir. Batman Turizm Master Planı, ilin sahip olduğu tarihî, kültürel ve doğal kaynakların bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesini, turistik ürün çeşitliliğinin artırılmasını ve sürdürülebilir turizm anlayışının benimsenmesini öngörmektedir. Planın hazırlanma sürecinde kamu, özel sektör ve yerel paydaşların katılımına dayalı bir model benimsenmiş; bu durum katılımcı planlama yaklaşımının önemini ortaya koymuştur. Ayrıca plan; pazarlama, altyapı geliştirme, alternatif turizm türlerinin desteklenmesi ve kültürel mirasın korunması gibi stratejik alanları kapsayarak destinasyon yönetiminde çok boyutlu bir çerçeve sunmaktadır. Sonuç olarak, turizm master planları, destinasyonların rekabet gücünü artıran, sürdürülebilirliği sağlayan ve yerel kalkınmayı destekleyen temel araçlar olarak öne çıkmaktadır. Batman örneği, planlı turizm gelişiminin, potansiyel kaynakların etkin kullanımı ve destinasyon markalaşması açısından kritik bir rol oynadığını göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Turizm planlaması, destinasyon yönetimi, sürdürülebilir turizm, Batman, turizm master planı

THE ROLE OF TOURISM MASTER PLANS IN DESTINATION DEVELOPMENT: A THEORETICAL EVALUATION OF THE 2024–2029 BATMAN TOURISM MASTER PLAN

Abstract

The tourism sector stands out as a dynamic field with increasingly significant economic, social, and cultural impacts on a global scale. In this context, enabling destinations to achieve a sustainable and competitive structure necessitates the adoption of strategic planning and holistic management approaches. This study aims to examine the role of tourism master plans in the touristic development of the Batman destination within a theoretical framework, based on the Batman Tourism Master Plan 2024–2029. In an increasingly competitive tourism environment, achieving sustainable destination development depends on comprehensive and strategic planning approaches. In this context, master plans are considered essential governance tools for efficient resource utilization, stakeholder coordination, and the creation of long-term vision. The Batman Tourism Master Plan proposes a holistic evaluation of the province's historical, cultural, and natural resources, the diversification of tourism products, and the adoption of sustainable tourism principles . The preparation process of the plan involves a participatory model including public institutions, private sector actors, and local stakeholders, highlighting the importance of collaborative planning. Furthermore, the plan provides a multidimensional framework for destination management by addressing strategic areas such as marketing, infrastructure development, support for alternative tourism types, and preservation of cultural heritage. In conclusion, tourism master plans emerge as key instruments that enhance destination competitiveness, ensure sustainability, and support local development. The case of Batman demonstrates that planned tourism development plays a critical role in the effective utilization of resources and destination branding.

Keywords: Tourism planning, destination management, sustainable tourism, Batman, tourism master plan

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Turizm Fakültesi, Batman/Türkiye, feridun.duman@batman.edu.tr
**Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Batman/Türkiye, adnan.yardimci@batman.edu.tr

DİJİTAL MÜZECİLİK VE ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK: HASANKEYF MÜZESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Muharrem Berat BEZEK*
Nur KULAKOĞLU DİLEK**

Özet

Bu çalışma, dijital müzecilik kapsamında artırılmış gerçeklik (AR) uygulamalarının ziyaretçi deneyimi üzerindeki etkilerini incelemeyi ve bu doğrultuda Hasankeyf Müzesi için uygulanabilir öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Günümüzde müzecilik anlayışı, statik sergileme pratiklerinden etkileşim ve deneyim odaklı yaklaşımlara doğru evrilmektedir. Bu dönüşüm sürecinde artırılmış gerçeklik, dijital rehberlik sistemleri ve etkileşimli sergileme teknikleri, ziyaretçi katılımını artıran temel araçlar olarak öne çıkmaktadır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Bu kapsamda, dijital müzecilik ve artırılmış gerçeklik uygulamalarına ilişkin ulusal ve uluslararası literatür ile iyi uygulama örnekleri sistematik olarak incelenmiştir. Türkiye'de çağdaş müzecilik uygulamalarıyla öne çıkan Şanlıurfa Müzesi karşılaştırmalı bir örnek olay olarak ele alınmış; söz konusu müzede kullanılan dijital teknolojilerin işlevselliği, ziyaretçi etkileşimi ve öğrenme süreçlerine katkısı değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda Hasankeyf Müzesi'nin mevcut sergileme yapısı dijital entegrasyon açısından analiz edilmiştir.

Araştırma bulguları, artırılmış gerçeklik ve benzeri dijital teknolojilerin ziyaretçi etkileşimini artırdığını, öğrenme deneyimini derinleştirdiğini ve kültürel mirasın daha etkili ve erişilebilir biçimde aktarılmasına katkı sağladığını göstermektedir. Bununla birlikte, dijital uygulamaların içerik tasarımı, kullanıcı deneyimi ve teknik altyapı ile bütünleşik bir şekilde ele alınmasının gerekliliği ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda, Hasankeyf Müzesi'nde artırılmış gerçeklik uygulamalarının geliştirilmesi, çok dilli dijital rehberlik sistemlerinin kurulması ve etkileşimli sergi alanlarının tasarlanması önerilmektedir.

Sonuç olarak, dijital teknolojilerin müzelere entegrasyonu yalnızca ziyaretçi sayısını artırmaya yönelik bir araç değil, aynı zamanda kültürel mirasın sürdürülebilirliği ve etkili aktarımı açısından stratejik bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışma, yerel ölçekli müzelerde dijital dönüşüm süreçlerine yönelik uygulamaya dönük bir çerçeve sunarak literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Dijital müzecilik, Artırılmış gerçeklik, Ziyaretçi deneyimi, Hasankeyf Müzesi

DIGITAL MUSEOLOGY AND AUGMENTED REALITY: THE CASE OF HASANKEYF MUSEUM

Abstract

This study aims to examine the effects of augmented reality (AR) applications within the scope of digital museology on visitor experience and to develop applicable recommendations for Hasankeyf Museum. Contemporary museology has evolved from static exhibition practices toward interactive and experience-oriented approaches. In this transformation, augmented reality, digital guidance systems, and interactive exhibition techniques have emerged as key tools that enhance visitor engagement.

The study employs document analysis as a qualitative research method. In this context, national and international literature on digital museology and augmented reality applications, as well as best practice examples, were systematically reviewed. Şanlıurfa Museum, which stands out for its contemporary museological practices in Türkiye, was selected as a comparative case. The functionality of digital technologies used in this museum, along with their contributions to visitor interaction and learning processes, was evaluated. Based on these findings, the current exhibition structure of Hasankeyf Museum was analyzed in terms of digital integration.

The findings indicate that augmented reality and similar digital technologies increase visitor interaction, deepen the learning experience, and contribute to a more effective and accessible transmission of cultural heritage. However, the study also highlights the necessity of addressing digital applications in an integrated manner, encompassing content design, user experience, and technical infrastructure. Accordingly, the development of augmented reality applications, the implementation of multilingual digital guidance systems, and the design of interactive exhibition spaces are recommended for Hasankeyf Museum.

In conclusion, the integration of digital technologies into museums should be considered not merely as a tool to increase visitor numbers, but as a strategic necessity for the sustainability and effective transmission of cultural heritage. This study aims to contribute to the literature by providing a practice-oriented framework for digital transformation processes in local-scale museums.

Keywords: Digital museology, Augmented reality, Visitor experience, Hasankeyf Museum

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, m.berat.bezek@gmail.com
**Doç Dr, Batman Üniversitesi Turizm Fakültesi, Batman/Türkiye, nurkulakoglu@hotmail.com

GÜNEYDOĞU ANADOLU KAHVE KÜLTÜRÜNDE YEREL BİR VARYANT: HASANKEYF HİLVE KAHVESİ'NİN HAZIRLANIŞ VE TÜKETİM PRATİKLERİ

Gülcan DAGAŞAN*
Seren KAVAS**

Özet

Yerel gastronomik ürünler, ait oldukları coğrafyanın kültürel birikimini, üretim alışkanlıklarını ve toplumsal yaşam biçimini yansıtan önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Bu ürünler, yalnızca beslenme ihtiyacını karşılamakla kalmayıp aynı zamanda yerel kimliğin oluşumuna katkı sağlayan ve kültürel sürekliliği destekleyen değerler olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda, belirli bir bölgeye özgü içeceklerin incelenmesi, o bölgenin gastronomik yapısının anlaşılması açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışma, Hasankeyf'e özgü bir içecek olan Hilve kahvesinin hazırlanış süreci ve tüketim biçimini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada nitel yaklaşım benimsenmiş olup veriler literatür incelemesi ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Çalışma kapsamında, Hilve kahvesinin geliştirilmesi ve tescil sürecinde yer alan kişi ile gerçekleştirilen görüşmeden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Araştırma bulguları, Hilve kahvesinin içerik, hazırlanış ve sunum bakımından kendine özgü özellikler taşıdığını göstermektedir. Ayrıca bu kahvenin, yerel tüketim alışkanlıkları içerisinde belirli bir yere sahip olduğu ve bölgesel gastronomi kültürü ile ilişkili olarak değerlendirilebileceği anlaşılmaktadır. Bu yönüyle Hilve kahvesi, yerel gastronomik ürünlerin çeşitliliğini yansıtan özgün bir örnek olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar kelimeler: Hilve Kahvesi, Yerel İçecekler, Gastronomi, Hasankeyf, Kültürel Miras

A LOCAL VARIANT IN SOUTHEASTERN ANATOLIAN COFFEE CULTURE: PREPARATION AND CONSUMPTION PRACTICES OF HASANKEYF HILVE COFFEE

Abstract

Local gastronomic products are among the important elements reflecting the cultural products, production diversity, and social lifestyle of the geography to which they belong. These products are considered not only as fulfilling nutritional needs but also as values that contribute to the formation of local identity and ensure cultural continuity. In this context, examining beverages specific to a particular region will broadly highlight the gastronomic scope of that region.

This study aims to reveal the preparation process and consumption methods of Hilve coffee, a beverage specific to Hasankeyf. A qualitative approach was adopted in the research, and data were obtained through a review of the literature and a part-time interview technique. Within the scope of the study, the data obtained from interviews with individuals regarding the production and recording process of Hilve coffee were evaluated using descriptive analysis.

The research shows that Hilve coffee has unique characteristics in terms of its content, preparation, and presentation. Furthermore, it is understood that this coffee holds a specific place within local consumption and can be considered as a means of transmitting regional gastronomic culture. Hilve coffee from these regions stands out as a unique example reflecting the diversity of local gastronomic products.

Keywords: Hilve Coffee, Local Beverages, Gastronomy, Hasankeyf, Cultural Heritage

*Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Hasankeyf Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, gulcan.dagasan@batman.edu.tr
**Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Hasankeyf Meslek Yüksekokulu , Batman/Türkiye, seren.kavas@batman.edu.tr

BATMAN İLİNİN ALTERNATİF TURİZM POTANSİYELİ

Ferhat KURT*
Zekeriya AKSOY**

Özet

Kitle turizminin sebep olduğu aşırı tüketim ve doğal kaynakların sömürülmesi endişeleriyle şekillenen alternatif turizm kavramı, turizmin sürdürülebilirliğini sağlamayı hedeflemektedir. Türkiye'de en çok tercih edilen turizm çeşitlerinden deniz-kum-güneş turizminden coğrafik sebeplerle faydalanamayan Batman ili, alternatif turizm çeşitleri bağlamında potansiyeli olan bir şehirdir. Doğal, kültürel ve tarihi zenginlikleri, Batman ili ve ilçelerinde alternatif turizm olanakları sağlamaktadır. Mevcut çalışma, Batman ilinin alternatif turizm çeşitleri kapsamında sahip olduğu değerleri ortaya çıkarmak, potansiyelini değerlendirmek ve destinasyonun alternatif turizm kapsamında gelişimine destek sağlayacak önerilerde bulunmayı hedeflemekktedir. Araştırma yöntemi olarak nitel araştırma yöntemi, veri toplama aracı olarak ise doküman ve saha incelemenin yanı sıra yerel turizm yöneticileri, turizm akademisyenleri ve turizm çalışanları ile gerçekleştirilen görüşmeler yer almaktadır. Ayrıca SWOT analizi gerçekleştirilerek destinasyonun alternatif turizm potansiyeli açısından zayıf ve güçlü yönleri belirlenmiştir. Yapılan incelemeler ve görüşmeler sonunda Batman ili ve ilçelerinde önemli bir alternatif turizm potansiyelinin olduğu ortaya konmuştur. Hasankeyf ilçesinin başlı başına antik bir şehir olması, Diyarbakır-Mardin gibi önemli turistik destinasyonlara yakın olması, doküman incelemelerinde elde edilen bulgulara göre kültür ve kelebek gözlemciliği rotalarının olması, sağlık turizmi kapsamında sık tercih edilen bir şehir olması, Batman ilinin alternatif turizm potansiyelinin yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma, sektör yöneticilerine ve yerel turizm yöneticilerine Batman ilinin alternatif turizm potansiyeli ve bu potansiyelin iyileştirilmesi için öneriler sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Alternatif turizm, Batman, SWOT analizi

THE ALTERNATIVE TOURISM POTENTIAL OF BATMAN PROVINCE

Abstract

The concept of alternative tourism, shaped by concerns about overconsumption and exploitation of natural resources caused by mass tourism, aims to ensure the sustainability of tourism. Batman province, which cannot benefit from the most preferred type of tourism in Turkey – sea-sand-sun tourism – due to geographical reasons, is a city with potential in the context of alternative tourism. Its natural, cultural, and historical background provides opportunities for alternative tourism in Batman province and its districts. This study aims to reveal the values that Batman province possesses within the scope of alternative tourism, to evaluate its potential, and to make suggestions to support the development of the destination in this context. The research method is qualitative; data collection tools include document and field examination, as well as interviews with local tourism managers, tourism academics, and tourism employees. Furthermore, a SWOT analysis was conducted to identify the strengths and weaknesses of the destination in terms of alternative tourism potential. The examinations and interviews revealed that Batman province and its districts have significant potential for alternative tourism. The fact that Hasankeyf district is an ancient city in its own right, its proximity to important tourist destinations such as Diyarbakır and Mardin, the existence of cultural and butterfly-watching routes according to the findings obtained from document analysis, and its frequent selection as a city within the scope of health tourism, all reveal that Batman province has high alternative tourism potential. The research presents the alternative tourism potential of Batman province and offers suggestions for improving this potential to sector managers and local tourism administrators.

Keywords: Alternative tourism, Batman, SWOT analysis

*Arş. Gör., Batman Üniversitesi Turizm Fakültesi, Batman/Türkiye, ferhatkurt90@gmail.com
**Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu , Batman/Türkiye, zekeriya.aksoy@batman.edu.tr

SAKİN KENTLER VE HASANKEYF'İN SAKİN KENT OLABİLME POTANSİYELİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Mehmet Şefik YILDIZ*

Özet

Küreselleşmeyle beraber kentler, hızlı hareket edilen yerler haline gelip, insanlara bütün gündelik işlerini hızlı yaptırarak onları temposu bol bir yaşama itmiştir. Sağlıksız ve hızlı tüketilen yiyecekler, kentleşme sonucu ortaya çıkan hava kirliliği, trafik vs. gibi durumlar, insanların ruh ve beden sağlıkları üzerinde olumsuz yönde etki yapmış, depresyon, kalp rahatsızlıkları ve kansere götürecek kadar çeşitli hastalıklara neden olmuştur. İşte bu hızlı fakat kalitesiz yaşam tarzına tepki olarak, Türkçede "sakin kent" olarak da adlandırılan bir "yavaş kentleşme" hareketi ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada, sakin kentler hareketinin ortaya çıkış nedenleri, kentlerin bu harekete katılabilme koşulları, bu ağa katılan kentlerimiz ve ülkemizde daha önce sakin kentler üzerinde yapılmış bazı araştırmaların derlenmesi yöntemiyle bu harekete katılım sağlayan kentlerimiz üzerindeki etkileri incelenmiştir. Ayrıca yakın zamanda bu ağa katılmak isteyen Batman'ın tarihi ve turistik ilçesi Hasankeyf'in mevcut durumuna bakılmıştır. Ortaya çıkan bulgulara göre, bu harekete katılan kentlerimizin, ekonomik olarak önemli kazanımlar elde etmelerine rağmen, çok sayıda yeni sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Hasankeyf'in bu ağa katılma noktasında önemli bir aşama kaydettiği görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Küreselleşme, Sürdürülebilirlik, Sakin kent, Hasankeyf

AN ASSESSMENT OF QUIET TOWNS AND HASANKEYF'S POTENTIAL TO BECOME A QUIET TOWN

Abstract

With globalization, cities have become fast-paced places, forcing people to complete all their daily tasks quickly and pushing them towards a hectic lifestyle. Unhealthy and rapidly consumed foods, air pollution resulting from urbanization, traffic, etc., have negatively impacted people's mental and physical health, leading to various diseases ranging from depression and heart disease to cancer. In response to this fast-paced but low-quality lifestyle, a "slow city" movement, also known as "calm city" in Turkish, has emerged. This study examines the reasons for the emergence of the slow city movement, the conditions under which cities can participate in this movement, the cities that have joined this network, and the effects on these cities by compiling some previous research on slow cities in our country. Furthermore, the current situation of Hasankeyf, a historical and tourist district of Batman that recently expressed interest in joining this network, is examined. According to the findings, although cities participating in this movement have achieved significant economic gains, they have also faced numerous new problems. It appears that Hasankeyf has made significant progress towards joining this network.

Keywords: Globalization, Sustainability, Slow City, Hasankeyf

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, mehmetsefik.yildiz@batman.edu.tr

BATMAN İLİ İLE İLGİLİ YAPILAN EĞİTİM ÖĞRETİM ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ: DOKÜMAN İNCELEMESİ

Faysal ÖZDAŞ*

Özet

Bu araştırmanın temel amacı, Batman ilinin örneklem / çalışma grubu kapsamına alındığı lisansüstü tez çalışmalarının temel amaçlarını / problemlerini belirlemektir. Bu çalışma ile 2010 – 2025 yılları arasında araştırma kapsamına alınan lisansüstü tez çalışmalarından hareketle Batman ilindeki eğitim-öğretim ile ilgili sorunların tespit edilmesi ve bu sorunlardan hareketle geliştirilen önerilerin tartışılması amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında; 1. Batman ilinin evren örneklem/çalışma grubuna dâhil edildiği lisansüstü tez çalışmaların temel amaçları / temel problemleri nelerdir? 2. Lisansüstü tez çalışmaların temel amaçları / temel problemleri doğrultusunda geliştiren öneriler nelerdir? Sorularına cevap aranmıştır. Çalışmada doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Verilerin toplanması için 2010-2025 yılları arasında Batman ilinin evren örneklem/çalışma grubuna dâhil edildiği lisansüstü tez çalışmaları Ulusal Tez Merkezinden elde edilmiştir. Çalışma kapsamı için oluşturulan dâhil edilme ölçütlerini karşılayan 27 lisansüstü tez (22 yüksek lisans ve 5 doktora tezi) çalışma grubunu oluşturmaktadır. Çalışma grubu için doküman belirlenirken anahtar kelimeler "zaman aralığı", "Batman ili", "eğitim" ve "öğretim" kavramları kullanılmıştır. Bu şekilde yapılan taramada yaklaşık 150 adet lisansüstü teze ulaşılmıştır. Belirlenen dâhil edilme kriterlerine uygun 27 adet tez çalışası araştırma kapsamına alınmıştır. Tezlerde ele alınan amaç / problem ve öneriler kategori haline getirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, belirlenen yıllar arasında 33 temel amaç / problem ele alınmış ve bu amaçlara dayalı 213 adet öneri geliştirmiştir.

Anahtar kelimeler: Batman ili, Batman'da Eğitim, Batman'da Öğretim, Doküman İncelemesi

EXAMINATION OF EDUCATIONAL STUDIES IN BATMAN PROVINCE: DOCUMENT REVIEW

Abstract

The main objective of this research is to identify the fundamental aims/problems of postgraduate thesis studies that include Batman province as a sample/study group. This study aims to identify problems related to education and training in Batman province based on postgraduate thesis studies included in the research between 2010 and 2025, and to discuss the suggestions developed based on these problems. The research sought answers to the following questions: 1. What are the fundamental aims/problems of postgraduate thesis studies that include Batman province as a sample/study group? 2. What are the suggestions developed in line with the fundamental aims/problems of postgraduate thesis studies? The study utilized document analysis techniques. Data collection involved obtaining postgraduate thesis studies from the National Thesis Center that included Batman province as a sample/study group between 2010 and 2025. The study group consists of 27 postgraduate theses (22 master's and 5 doctoral theses) that meet the inclusion criteria established for the study. The keywords used in selecting the documents for the study group were "time interval", "Batman province", "education", and "teaching". This search yielded approximately 150 postgraduate theses. 27 theses meeting the defined inclusion criteria were included in the research. The aims/problems and recommendations addressed in the theses were categorized. According to the research results, 33 main aims/problems were addressed during the specified years, and 213 recommendations were developed based on these aims.

Keywords: Batman province, Education in Batman, Teaching in Batman, Document Analysis

*Prof. Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Mardin/Türkiye, faysalozdas@artuklu.edu.tr

ÖĞRETMENLERİN BATMAN İLİNDEKİ EĞİTİME İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

Faysal ÖZDAŞ*
Şehmus ORAL**

Özet

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin Batman ilindeki eğitime yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Bu amaca ulaşabilmek için 1. Öğretmenler, Batman ilindeki eğitime ilişkin algılarını hangi metaforlar ile açıklamaktadırlar? 2. Öğretmenlerin Batman iline ilişkin metaforik algıları hangi kategoriler altında toplanmaktadır? Sorularına cevap aranmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2025-2026 eğitim öğretim yılında Batman ilinde görev yapana öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmaya 114 öğretmen katılmıştır. Katılımcıların 55'i kadın, 69'erketir. Katılımcıların 11'i okulöncesi, 29'u ilkokul, 51'i ortaokul ve 23'u de ortaöğretim kademesinde görev yapmaktadır. Araştırma verilerini toplamak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda öğretmenlere Batman ilindeki eğitime ilişkin sahip oldukları metaforları belirlemek amacıyla katılımcıların her birinden "Eğitim .....gibidir, çünkü....." cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Veriler, içerik analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Öğretmenlerin ürettikleri metaforların kodları incelendikten sonra ortak metaforlar belirlenmiş ve bunlar gruplandırılmıştır. Öğretmen görüşlerinden 114 metafor elde edilmiştir. Öğretmenlerin eğitime ilişkin ürettikleri metaforlar gruplandırılmış ve kategoriler oluşturulmuştur. Bu kategoriler, Büyüme ve Gelişme, Yol Gösterme ve Aydınlanma, Zorluklar ve Mücadele, Dönüşüm ve Süreç, Kimlik ve Aidiyet olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Batman ili, Batman ilinde eğitim, öğretmen, öğretmen metaforları

METAPHORICAL PERCEPTIONS OF TEACHERS REGARDING EDUCATION IN BATMAN PROVINCE

Abstract

The aim of this study is to reveal teachers' perceptions of education in Batman province through metaphors. To achieve this aim, the following questions were addressed: 1. Which metaphors do teachers use to explain their perceptions of education in Batman province? 2. Under which categories are teachers' metaphorical perceptions of Batman province grouped? The study group consisted of teachers working in Batman province during the 2025-2026 academic year. 114 teachers participated in the research. 55 of the participants were women and 69 were men. 11 of the participants worked in preschool, 29 in primary school, 51 in middle school, and 23 in secondary school. A semi-structured interview form was used to collect the research data. In the interview form, teachers were asked to complete the sentence, "Education is like... because..." in order to identify the metaphors they held regarding education in Batman province. The study utilized a phenomenological design, a qualitative research method. Data were analyzed using content analysis techniques. After examining the codes of the metaphors produced by the teachers, common metaphors were identified and grouped. 114 metaphors were obtained from the teachers' opinions. The metaphors produced by the teachers regarding education were grouped and categorized. These categories were evaluated as Growth and Development, Guidance and Enlightenment, Challenges and Struggle, Transformation and Process, Identity and Belonging.

Keywords: Batman province, education in Batman province, teacher, teacher metaphors

* Prof. Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Mardin/Türkiye, faysalozdas@artuklu.edu.tr
**Dr. Bağımsız Araştırmacı, Batman/Türkiye, sehmusoral@hotmail.com

SOSYAL MEDYADA PAYLAŞILAN DİNİ İÇERİKLİ VİDEOLARIN GENÇLERİN DEĞERLER EĞİTİMİNE ETKİSİ (BATMAN İLİ ÖRNEĞİ)

Ömer Murat ÖTER*
Ayten GİTMEZ HALAT **

Özet

Bilgi aktarımının geleneksel yöntemlerden dijital mecralara evrildiği bu dönemde sosyal medya; lise çağındaki gençlerin dini tutumlarını, değer yargılarını ve hayatı anlamlandırma süreçlerini belirleyen dinamik araçlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Özellikle görsel estetiği ve hızlı tüketim yapılarıyla kısa süreli (Reels, shorts vb.) dini videolar, gençlerin inanç sistemlerini ve toplumsal değerlere yaklaşımlarını şekillendiren informal bir eğitim aracı işlevini üstlenmektedir. 2025-2026 eğitim öğretim yılında Batman ili özelinde yürütülen bu araştırmanın temel amacı, sosyal medya platformlarında yer alan dini içerikli videoların, gençlerin değerler eğitimi üzerindeki etkilerini tespit etmek ve bu içerikleri Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde vurgulanan değerler kümesi ile "erdem-değer-eylem" döngüsü bağlamında ele almaktır. Araştırma kapsamında "Dini içeriklerde baskın olan değerler nelerdir?", "Söz konusu içerikler Türkiye Yüzyılı Maarif Model'indeki kâmil insan profili ile ne oranda bağdaşmaktadır?" ve "İçeriklerin görsel estetik ve sunum tarzı, gençlerin bu değerleri içselleştirme sürecine nasıl etki etmektedir?" sorularına cevap aranmıştır. Araştırma, Batman il merkezindeki İmam-Hatip ve Anadolu Liselerinden amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen 30 öğrenciden oluşan çalışama grubuyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma nitel araştırma modelinin durum çalışması yöntemi (case study) ile yürütülmüştür. Araştırmanın verilerileri, katılımcılarla yüz yüze görüşme yoluyla ve araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edimiştir. Araştırmanın verileri, içerik analizi yöntemi ile analiz edilirken önce katılımcıların görüşlerinden kodlar oluşturulmuş, sonra birbiriyle anlam açısından ilişkili olan kodlardan temalara ve ihtiyaç duyulan durumlarda alt temalara ulaşılmıştır. Araştırmada şu bulgulara ulaşılmıştır: Sosyal medyadaki dini içeriklerin gençler için sadece bir bilgi kaynağı olmadığı, günlük hayatta uygulamaya sevk eden birer motivasyon kaynağı olduğu; yardımseverlik, adalet ve sorumluluk gibi değerlerin özellikle Filistin ve Gazze gibi küresel meselelerin işlendiği videolar aracılığıyla somutlaştığı; gençlerin sosyal medyadaki video paylaşımlarında samimiyeti önceledikleri ve bu mecralara karşı "seçici tavır" geliştirdikleri; mahremiyet ve saygı değerlerinin dijital dünyada zedelendiğini ve bu konuya duyarlı oldukları; klasik ve tekdüze anlatımlar yerine yapay zeka gibi modern imkanların kullanıldığı, görsel kalitesi yüksek ve samimi bir dilin değer aktarımında çok daha etkileyici olacağının ifade edildiği görülmüştür. Okul türleri açısından bakıldığında, İmam-Hatip Lisesi öğrencilerinin videoları daha çok kendi iç dünyalarını zenginleştirmek ve manevi bir tefekkür için izledikleri, buna karşılık Anadolu Lisesi öğrencilerinin ise toplumsal olaylara karşı eylemsel bir duruş sergilemeye daha yatkın oldukları anlaşılmıştır. Araştırma bulguları birlikte değerlendirildiğinde; din eğitimi ve özelde ğerler eğitiminde "Z Kuşağı" olarak tabir edilen günümüz gençlerine ulaşabilmesi için dijitalleşmenin artık kaçınılmaz bir ihtiyaç olduğu; manevi ve toplumsal değerlere aykırı yayınların engellenmesinin tek başına yeterli olmadığı, üretken yapay zeka da kullanılarak gençlerin ilgisini çekebilecek alternatif içerikler ve sosyal medya platformları üretmek gerektiği söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Din bilimleri, Değerler eğitimi, Sosyal medya, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Batman.

THE IMPACT OF RELIGIOUS VIDEOS SHARED ON SOCIAL MEDIA ON YOUNG PEOPLE'S VALUES EDUCATION (EXAMPLE FROM BATMAN PROVINCE)

Ömer Murat ÖTER*
Ayten GİTMEZ HALAT **

Abstract

In this era, as the transmission of information has shifted from traditional methods to digital platforms, social media has emerged as one of the key dynamic tools shaping the religious attitudes, value judgments, and processes of making sense of life among high school-aged youth. In particular, short-form religious videos (such as Reels and Shorts), with their visual aesthetics and fast-paced consumption structures, serve as an informal educational tool that shapes young people's belief systems and their approach to social values. The primary objective of this study, conducted specifically in Batman Province during the 2025–2026 academic year, is to identify the effects of religious videos on social media platforms on young people's values education and to examine these contents within the context of the "virtue-value-action" cycle, in relation to the set of values emphasized in the Turkey Century Education Model. Within the scope of the research, answers were sought to the following questions: "What are the dominant values in religious content?", "To what extent do these contents align with the profile of the 'complete human' in the Turkey Century Education Model?", and "How does the visual aesthetics and presentation style of the content influence young people's process of internalizing these values?" The study was conducted with a sample group of 30 students selected through purposive sampling from Imam-Hatip and Anatolian High Schools in the central district of Batman. The research was carried out using the case study method within the qualitative research model. The data were collected through face-to-face interviews with the participants and using a semi-structured interview form developed by the researchers. The data were analyzed using content analysis; first, codes were generated from the participants' views, and then themes—and subthemes where necessary—were identified from codes that were semantically related to one another. The study yielded the following findings: Religious content on social media serves not merely as a source of information for young people, but as a source of motivation that drives them to take action in daily life; values such as compassion, justice, and responsibility are concretized through videos addressing global issues like those concerning Palestine and Gaza; young people prioritize authenticity in their video sharing on social media and have developed a ; that values of privacy and respect are compromised in the digital world and that they are sensitive to this issue; and that it was noted that using modern tools like artificial intelligence—rather than traditional, monotonous narratives—along with high visual quality and an authentic tone, is far more effective in conveying values. When viewed by school type, it was understood that Imam-Hatip High School students watch videos primarily to enrich their inner worlds and for spiritual reflection, whereas Anatolian High School students are more inclined to adopt an active stance toward social issues. When the research findings are evaluated collectively, it can be concluded that digitalization is now an inevitable necessity for reaching today's youth—referred to as "Generation Z"—in religious education and, specifically, values education; that blocking content contrary to spiritual and social values alone is insufficient; and that alternative content and social media platforms capable of capturing young people's interest must be created, potentially utilizing generative artificial intelligence.

Keywords: Religious studies, Values education, Social media, The Turkish Century Education Model, Batman.

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Batman/Türkiye, omermuratoter@hotmail.com
**Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, gitmezayten63@gmail.com

ÖĞRETMENLERİN YAPAY ZEKÂ TUTUMLARININ MESLEKİ ÖZYETERLİK VE MESLEKİ STRES ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Masum USLU*

Özet

Son yıllarda yapay zekâ teknolojilerinin eğitim alanında hızla yaygınlaşması, öğretmenlerin bu teknolojilere yönelik tutumlarının eğitim süreçleri üzerindeki etkisini kritik bir araştırma konusu haline getirmiştir. Yapay zekâ destekli uygulamalar öğretim süreçlerini dönüştürürken; öğretmenlerin bu teknolojilere uyum sağlama düzeylerinin, mesleki özyeterlik algıları ve mesleki stres düzeyleri ile yakından ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin yapay zekâya yönelik tutumlarının, mesleki özyeterlik ve mesleki stres düzeyleri üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini; Batman ilinde farklı branş ve kademelerde görev yapan 200 öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde "Yapay Zekâ Tutum Ölçeği", "Öğretmen Mesleki Özyeterlik Ölçeği" "Algılanan Mesleki Stres Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Veriler, SPSS 21 kullanılarak analiz edildi. Betimsel istatistikler, korelasyon analizi ve liner regresyon analizleri yöntemleri kullanıldı. Elde edilen bulgular, öğretmenlerin yapay zekâ kullanım tutumları yüksekliği, mesleki stres düzeylerinin daha düşük, mesleki özyeterlik düzeylerinin ise daha yüksek olmasını beraberinde getirmiştir. Cinsiyet değişkenine göre yapılan analizlerde, erkek öğretmenlerin yapay zekâ tutumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca yapay zekâ tutumlarının mesleki özyeterliği pozitif, mesleki stresi ise negatif ve anlamlı bir şekilde yordadığı belirlenmiştir (p.<05). Diğer tarafta öğretmenlerin kıdem yılları, çalıştıkları okul türü ve yapay zekayı kullanma sürelerinde anlamlı bir fark çıkmamıştır (p.>05). Yapay zekâ kullanım tutumu, mesleki özyeterliğin varyansın %5'ini, mesleki stresin varyansının %3'nü açıklamaktadır. Bu sonuç, öğretmenlerin yapay zekaya karşı olumlu tutumlarının bir tarafta mesleki öz-yeterliliklerini güçlendirdiği, diğer tarafta ise mesleki stres düzeylerini düşürdüğü ve mesleki olarak kendilerini daha yetkin görmelerini sağladığı değerlendirilebilir. Mevcut araştırma sonuçları, öğretmenlerin teknolojik değişime uyumlarını destekleyecek eğitim politikalarının ve mesleki gelişim programlarının yapılandırılmasının kritik önemde olduğunu vurgulamaktadır.

Anahtar kelimeler: Yapay Zeka Tutumu, Mesleki Özyeterlik, Mesleki Stres, Öğretmen

THE EFFECT OF TEACHERS' ATTITUDES TOWARDS ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON PROFESSIONAL SELF-EFFICACY AND OCCUPATIONAL STRESS

Abstract

The rapid proliferation of artificial intelligence technologies in the field of education in recent years has rendered the impact of teachers' attitudes toward these technologies on educational processes a critical subject of research. As AI-supported applications transform instructional processes, it is postulated that teachers' levels of adaptation to these technologies are closely associated with their perceptions of professional self-efficacy and their levels of occupational stress. The primary objective of this study is to examine the impact of attitudes toward AI on the professional self-efficacy and occupational stress levels of teachers working in schools affiliated with the Ministry of National Education (MoNE).

The study employed a correlational survey model, a quantitative research design. The research sample consists of 200 teachers working across various disciplines and educational levels in the province of Batman. Data were collected utilizing the "Artificial Intelligence Attitude Scale," the "Teacher Professional Self-Efficacy Scale," the "Perceived Occupational Stress Scale," and a "Personal Information Form." The data were analyzed using SPSS 21 software. Analytical techniques included descriptive statistics, correlation analysis, and linear regression analysis.

The findings indicate that highly positive attitudes toward AI usage among teachers are accompanied by lower levels of occupational stress and higher levels of professional self-efficacy. Analyses based on the gender variable revealed that male teachers exhibited more positive attitudes toward AI. Furthermore, it was determined that attitudes toward AI significantly and positively predict professional self-efficacy, while significantly and negatively predicting occupational stress ($p < .05$). Conversely, no significant differences were observed concerning the teachers' years of seniority, the type of school in which they are employed, or their duration of AI usage ($p > .05$). Attitudes toward AI usage account for 5% of the variance in professional self-efficacy and 3% of the variance in occupational stress.

These results suggest that teachers' positive attitudes toward AI not only bolster their professional self-efficacy but also mitigate their occupational stress, thereby enabling them to perceive themselves as more professionally competent. Ultimately, the current findings underscore the critical importance of formulating educational policies and structuring professional development programs that actively support teachers' adaptation to technological transformations.

Keywords: Artificial Intelligence Attitude, Occupational Self-Efficacy, Occupational Stress, teacher

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, masumuslu@gmail.com

EĞİTİMİN DEĞER BİLGİSİ ÜZERİNDEKİ ÖNEMİ

Mümine PİLATİN*

Özet

Değerler toplumların inşasında önemli bir etkiye sahiptir. Aynı zamanda bireylerin yaşamlarına anlam katmalarında belirleyici rol oynamaktadır. Bu nedenle değer bireysel bağlamda daha çok anlam odaklı toplumsal bağlamda ise birleştirici ve bütünleştirici öğe olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim bireylerin davranışlarında istendik eylemlerin oluşumunu sağlamaktır. Bu oluşumda salt okul başarısının yanında önemli bir yer teşkil eden etik ve değer bilgisi yer almaktadır. Bireylerin değer bilgisine sahip olmaları için bireyleri eğiten öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Bunun yanında çocuğun ilk gözlerini açtığı şefkatin ve merhametin yeri olan ailede, ebeveynler de önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda bu çalışmada eğitimin değer bilgisi inşasında önemi incelenerek kapsamlı bilimsel çalışmalar yanında Batman ili özelinde yapılan çalışmalar da incelenmiştir. Google Scholar ve Yök tez tabanında araştırılarak elde edilen makaleler ve tezler nitel araştırma yöntemi olan döküman analizi kullanılarak incelenmiştir. Literatür araştırma sonucunda elde edilen kaynaklardan yola çıkılarak incelenen çalışmalar içerik analizi yöntemiyle ele alınmıştır. Yapılan araştırma sonucunda eğitimde değerin önemli faktöre sahip olduğu görülmüştür. Bununla birlikte toplumsal bütünlüğün oluşturulmasında temel yer teşkil ettiği ve bunun için bireysel ve toplumsal sorumluluk temelinde eylemde bulunmasının önemli olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Eğitim, Değer, Toplum

THE IMPORTANCE OF EDUCATION ON VALUE KNOWLEDGE

Abstract

Values have a significant impact on the construction of societies. Simultaneously, they play a decisive role in individuals' lives by adding meaning to them. Therefore, values emerge as meaning-oriented in the individual context and as unifying and integrating elements in the social context. Education aims to ensure the formation of intended actions in individuals' behaviors. In this formation, ethics and value knowledge, which hold an important place alongside academic success alone, are involved. Teachers who educate individuals have a great responsibility for individuals to possess value knowledge. In addition, parents also have a significant role in the family, which is the place of compassion and mercy where a child first opens their eyes. In this context, this study examines the importance of education in the construction of value knowledge, analyzing comprehensive scientific studies as well as studies conducted specifically in Batman province. Articles and theses obtained through searches in Google Scholar and the Yök National Thesis Center database were examined using document analysis, a qualitative research method. The studies selected through the literature review were addressed using the content analysis method. As a result of the research, it has been observed that values constitute a critical factor in education. Furthermore, it has been concluded that values hold a fundamental place in the formation of social integrity, and for this purpose, it is essential to act on the basis of individual and social responsibility.

Keywords: Education, Value, Society

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, pilatinmumine@gmail.com

ÖĞRETMENLERİN EĞİTİM PROJELERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Şehmus ORAL*
Yavuz ÇİTIRKI**

Özet

Günümüz eğitim sistemlerinde öğretim programları yalnızca okul içi öğrenmelerle ve sınırlandırılmış öğretim planlarıyla yetinmemektedir. Bunun yerine öğrencilerin aktif olarak yer aldığı gerçek yaşam ile ilişkilendirilen ve proje temelli öğrenme süreçleriyle zenginleştirilen yaklaşımlar benimsenmektedir. Bu bağlamda eğitim projeleri, öğrenci ve öğretmenlerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimlerini destekleyen önemli öğrenme ortamları sunmaktadır. Öğretmenler yerel ve ulusal pek çok proje çalışmalarına katılarak öğrencilerin ve kendilerinin aktif olarak rol aldığı etkileşimli öğrenme ortamlarının oluşmasını sağlamaktadır. Eğitim projeleri öğretmenlere öğrenciler üzerinde gerçek hayata bağlı öğretme fırsatları sunan, araştırma ile sorgulama becerileri geliştiren ve işbirliğini destekleme gibi özellikleri öne çıkaran önemli uygulamalardır. Bu bağlamda eğitim projelerine yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Anahtar kelimeler: Öğretmen, Proje, Eğitim

TEACHERS' PERSPECTİVES ON EDUCATİONAL PROJECTS

Abstract

In contemporary education systems, curricula are no longer limited to in-school learning and restricted instructional plans. Instead, approaches that actively engage students, relate learning to real-life contexts, and are enriched through project-based learning processes are being adopted. In this context, educational projects provide important learning environments that support the cognitive, affective, and psychomotor development of both students and teachers. By participating in various local and national projects, teachers contribute to the creation of interactive learning environments in which both they and their students take active roles. Educational projects are significant practices that offer teachers opportunities to connect learning with real-life situations, foster research and inquiry skills, and promote collaboration among students. In this regard, examining teachers' views on educational projects constitutes the main purpose of this study.

Keywords: Teacher, Project, Education

* Dr. Bağımsız Araştırmacı, Batman/Türkiye, sehmusoral@hotmail.com
**Bağımsız Araştırmacı, Batman/Türkiye, yavuzlado@gmail.com

EDEBÎ ANLATILARIN TURİZM REHBERLİĞİ AÇISINDAN ÖNEMİ: DİYARBAKIR, MARDİN VE HASANKEYF ÖRNEKLERİ ÜZERİNDEN ANLATI TEMELLİ YORUMLAMA

Umut BALCI*
Ferhat KURT**

Özet

Bu çalışmanın amacı, edebî anlatıların turizm rehberliği uygulamalarındaki işlevini inceleyerek anlatı temelli yorumlamanın ziyaretçi deneyimine, destinasyon algısına ve kültürel mirasın aktarımına katkılarını ortaya koymaktır. Araştırmada, tarihsel ve kültürel zenginlikleriyle öne çıkan Diyarbakır, Mardin ve Hasankeyf örneklem alanları olarak ele alınmıştır. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş; doküman analizi yöntemi kapsamında ilgili şehir ve destinasyonlara ilişkin edebî eserler, seyahatnameler, anılar, yerel anlatılar ve tanıtım metinleri incelenmiştir. Elde edilen veriler, anlatı temelli yorumlama yaklaşımı çerçevesinde tematik olarak çözümlenmiştir. Araştırmanın muhtemel bulguları, edebî anlatıların tur rehberlerinin yorumlama becerilerini güçlendirdiğini, ziyaretçilerin mekânla duygusal ve bilişsel bağ kurmasını kolaylaştırdığını ve destinasyonların özgün kimliğini daha etkili biçimde görünür kıldığını göstermektedir. Ayrıca anlatı kullanımının, kültürel mirasın korunmasına yönelik farkındalığı artırdığı ve sürdürülebilir turizm anlayışına katkı sunduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: Edebî anlatılar, turizm rehberliği, anlatı temelli yorumlama, kültürel miras, Diyarbakır, Mardin, Hasankeyf

THE IMPORTANCE OF LİTERARY NARRATIVES FOR TOURIST GUIDING: A NARRATIVE-BASED INTERPRETATION OF DİYARBAKIR, MARDİN, AND HASANKEYF

Abstract

The aim of this study is to examine the function of literary narratives in tourist guiding practices and to reveal the contributions of narrative-based interpretation to visitor experience, destination image, and the transmission of cultural heritage. The study focuses on Diyarbakır, Mardin, and Hasankeyf as sample destinations due to their rich historical and cultural backgrounds. A qualitative research design was adopted, and document analysis was employed to examine literary works, travel writings, memoirs, local narratives, and promotional texts related to these destinations. The collected data were analyzed thematically within the framework of narrative-based interpretation. The probable findings indicate that literary narratives enhance the interpretive skills of tourist guides, facilitate visitors' emotional and cognitive engagement with places, and make the unique identity of destinations more visible and meaningful. Furthermore, the use of narratives is considered to increase awareness of cultural heritage conservation and contribute to the principles of sustainable tourism.

Keywords: Literary narratives, tourist guiding, narrative-based interpretation, cultural heritage, Diyarbakır, Mardin, Hasankeyf

*Prof. Dr., Batman Üniversitesi Turizm Fakültesi, Batman/Türkiye, umut.balci@batman.edu.tr
**Arş. Gör., Batman Üniversitesi Turizm Fakültesi, Batman/Türkiye, ferhatkurt90@gmail.com

TURİZM REHBERLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN YABANCI DİL SINAV TEKNİKLERİ DERSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ: BATMAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Umut BALCI*
Mehmet Veysi BABAYİĞİT**

Özet

Bu çalışma, Batman Üniversitesi Yabancı Diller Eğitimi programı kapsamında yer alan "Sınav Teknikleri 1" ve "Sınav Teknikleri 2" derslerine ilişkin Turizm Rehberliği öğrencilerinin görüşlerini incelemekte ve bu derslerin öğrencilerin dil öğrenme süreçlerine, özellikle ölçme-değerlendirme okuryazarlığı ve yabancı dil gelişimi açısından katkısına yönelik algılarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmanın katılımcılarını, birinci dönemde Sınav Teknikleri 1 dersini tamamlamış ve ikinci dönemde Sınav Teknikleri 2 dersine devam eden 10 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Veriler, birinci dönem sonunda öğrencilerin dersle ilgili deneyimlerini, algılarını ve tutumlarını derinlemesine incelemek amacıyla hazırlanan dört açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler, tekrarlayan tema ve örüntüleri belirlemek amacıyla nitel içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin genel olarak derse yönelik olumlu tutumlara sahip olduklarını, dersin dil ölçme-değerlendirme ilkelerine yönelik farkındalıklarını artırdığını ve özellikle okuma ile sınav stratejileri açısından dil becerilerinin gelişimine katkı sağladığını ortaya koymuştur. Ayrıca öğrenciler, dersin sınavlara yönelik daha sistematik bir yaklaşım geliştirmelerine yardımcı olduğunu ve dil sınavlarına ilişkin kaygılarını azalttığını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte bazı güçlükler de tespit edilmiştir; öğrenciler yoğun akademik ders yükünün derse yeterince odaklanmalarını sınırladığını ve haftada yalnızca iki saatlik ders süresinin derinlemesine öğrenme ve etkili uygulama için yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Sonuç olarak, çalışma Sınav Teknikleri derslerinin öğrencilerin ölçme-değerlendirme farkındalığını artırmada ve yabancı dil öğrenme süreçlerini desteklemede önemli bir role sahip olduğunu, ancak ders süresi ve program dengesi açısından yapılacak düzenlemelerin etkililiği artırabileceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Sınav Teknikleri, Yabancı Dil Eğitimi, Turizm Rehberliği Öğrencileri, Ölçme-Değerlendirme Okuryazarlığı, Nitel Araştırma

INVESTIGATING TOURISM GUIDANCE STUDENTS' PERSPECTIVES ON THE TESTING TECHNIQUES COURSE IN FOREIGN LANGUAGE EDUCATION: A CASE OF BATMAN UNIVERSITY

Abstract

The present seeks the perspectives of Tourism Guidance students regarding the "Testing Techniques 1 and Testing Techniques 2" courses within the Foreign Language Education curriculum at Batman University, and it also aims to explore their perceptions of the contribution of these courses to their language learning process, particularly in terms of assessment literacy and foreign language development. The participants consisted of 10 undergraduate students having completed Testing Techniques 1 in the first semester and are continuing with Testing Techniques 2 in the second semester. Data were collected at the end of the first semester through semi-structured interviews consisting of four open-ended questions designed to obtain in-depth qualitative data about students' experiences, perceptions, and attitudes toward the course. The data were analysed using qualitative content analysis to define recurring themes and patterns. The findings of the study revealed that students generally held positive attitudes toward the course, reporting that it increased their awareness of language assessment principles and contributed to the development of their language skills, particularly in reading and test-taking strategies, while also enhancing their understanding of how language proficiency is evaluated in academic and professional contexts. In addition, students emphasized that the course helped them develop a more systematic approach to exams and reduced anxiety related to language testing. However, some challenges were also identified, as participants reported that their busy academic workload within the department limited their ability to fully engage with the course content, and they further stated that the allocation of only two hours per week was insufficient for effective practice, deeper understanding, and meaningful skill development. In sum, the study suggests that the Testing Techniques courses hold a significant role in improving students' assessment awareness and supporting their foreign language learning process, although adjustments in course duration and better curriculum balance may enhance their overall effectiveness.

Keywords: Testing Techniques, Foreign Language Education, Tourism Guidance Students, Assessment Literacy, Qualitative Study.

*Prof. Dr., Batman Üniversitesi Turizm Fakültesi, Batman/Türkiye, umut.balci@batman.edu.tr
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Batman/Türkiye, m.veysi.babayigit@gmail.com

BATMAN'IN GEÇMİŞ VE GELECEK TURİZM TALEBİ

Bülent AYDIN*

Özet

Seyahat ilk insanla başlayıp günümüze kadar devam eden ve bu süreçte çeşitli adlarla tanımlanan bir olgudur. Temelde bir yer değiştirme hareketi olan bu olgu, amacına bağlı olarak ticaret, göç veya turizm olarak adlandırılmıştır. Bu araştırmada ise seyahat hareketleri içerisinde turizm boyutu incelenmiştir. Dünyada da turizm kapsamında seyahat hareketleri artarak büyümektedir. Pandemi dönemi dışında turizm hareketleri sürekli artış göstermiştir. Son olarak 2025 yılında da 1.5 milyar kişinin uluslarası seyahat ettiği tahmin edilmektedir. Aynı yıl Türkiye'ye de yaklaşık 64 milyon kişi seyahat ettiği bilinmektedir. Türkiye'ye yapılan ziyaretlerin büyük çoğunluğu İstanbul ve Antalya'ya yönelik olmaktadır. Ancak diğer şehirler de bu talepten pay almak için turistik kaynakları etkin kullanmaya çalışmaktadır. Batman'da sahip olduğu zengin tarihi ve kültürel miras kaynakları ile ülke turizm açısından önemli bir destinasyon özelliği taşımaktadır. Bu destinasyonun geçmiş ve gelecek ziyaretçi talebini belirlemek arz kaynaklarının doğru kullanımı ve yatırımların doğru yönlendirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Seyahat, Turizm, Talep, Batman.

AN ANALYSIS OF PAST AND PROSPECTIVE TOURISM DEMAND IN BATMAN

Abstract

Travel is a phenomenon that began with the earliest humans and has continued to the present, being conceptualized under various terms throughout this process. Fundamentally a form of spatial mobility, this phenomenon has been described as trade, migration, or tourism depending on its underlying purpose. In the present study, the tourism dimension of travel movements is examined. Globally, travel activities within the scope of tourism have been expanding steadily. With the exception of the pandemic period, tourism flows have shown continuous growth. Most recently, it is estimated that approximately 1.5 billion people engaged in international travel in 2025. In the same year, Türkiye is known to have received around 64 million visitors. The majority of visits to Türkiye are concentrated in Istanbul and Antalya. However, other cities are also striving to utilize their tourism resources more effectively in order to capture a share of this demand. Batman, with its rich historical and cultural heritage, constitutes an important destination in terms of national tourism. Determining the past and future visitor demand for this destination is of critical importance for the efficient utilization of tourism resources and the effective direction of investments.

Keywords: Travel, Tourism, Demand, Batman

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Turizm Fakültesi, Batman/Türkiye, bulent.aydin@batman.edu.tr

POTANSİYEL VE GERÇEKLİK EKSENİNDE BATMAN'DA SAĞLIK TURİZMİ

Mustafa DOĞAN*

Özet

Sağlık ile seyahati, turizmin diğer unsurlarıyla bir araya getiren sağlık ya da medikal turizm, Türkiye'de uluslararası turizm açısından oldukça gelişen bir alandır. Farklı ihtiyaç ve boyutlarıyla çeşitlenen sağlık turizmi ya da medikal turizm, Türkiye'nin büyüyen ve rekabetçi turizm çeşidi olmaya; turizm içindeki payını artırmaya devam etmektedir. Bu çalışmada, sahip olduğu kamu, bölge hastaneleri ve bunun yanında göz tıp merkezi dahil altı özel hastanesi olan Batman'ın sağlık turizmi potansiyeli araştırılmıştır. Batman özellikle Türkiye'nin güney sınırındaki Irak ve Suriye gibi komşu ülkelere yakınlığı; dil ve kültürel avantajları ve hastane altyapısı gibi faktörler üzerinden önemli bir potansiyele sahiptir. Çalışma bu potansiyeli, sağlık amaçlı (tedavi, estetik, cerrahi vb.) yabancı ziyaretçi girişleri ve sağlık turizminin verili durumu üzerinden analiz ederek; Batman'da sağlık turizminin güçlendirilmesi, çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi bağlamında öneriler sunmuştur.

Anahtar kelimeler: Turizm, Sağlık turizmi, Batman, Türkiye.

HEALTH TOURISM IN BATMAN: BETWEEN POTENTIAL AND REALITY

Abstract

Health or medical tourism, a combination of healthcare with travel and other aspects of tourism, is a rapidly growing sector in Turkey in terms of international tourism. With its diverse range of needs and scales, medical tourism continues to emerge as a growing and competitive sector within Turkey's tourism industry and to increase its share of the overall tourism market. The present study investigates the potential for medical tourism in Batman, which is home to six private hospitals, including an eye care center, in addition to its public and regional hospitals. The city's strategic location in proximity to neighboring countries such as Iraq and Syria along Turkey's southern border, its linguistic and cultural advantages, and its well-developed hospital infrastructure, are significant factors that contribute to Batman's considerable potential. The study utilized an analytical framework encompassing foreign visitor arrivals for medical purposes (including treatment, aesthetic procedures, and surgery) and the prevailing state of medical tourism. The study's findings are accompanied by recommendations aimed at enhancing, diversifying, and developing medical tourism in Batman.

Keywords: Tourism, Medical tourism, Batman, Turkey.

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Turizm Fakültesi, Batman/Türkiye, musatafa.dogan@batman.edu.tr

KAYIP MİRAS VE TURİZM: HASANKEYF'İN HAFIZA TEMELLİ BİR DESTİNASYON OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Serhat UÇAR*
Sebahattin Emre DİLEK**

Özet

Kültürel mirasın turizmde değerlendirilmesi çoğunlukla fiziksel bütünlüğünü koruyan alanlar üzerinden ele alınmaktadır. Ancak bazı destinasyonlar, çeşitli müdahaleler sonucunda özgün mekânsal yapısını büyük ölçüde kaybetmekte ve bu durum, söz konusu alanların turizm açısından nasıl anlamlandırılacağı sorusunu gündeme getirmektedir. Bu çalışma, fiziksel varlığı önemli ölçüde ortadan kalkmış bir kültürel miras alanı olarak Hasankeyf örneğinden hareketle, "kayıp miras" olgusunun turizm bağlamında nasıl değerlendirilebileceğini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, Hasankeyf'i yalnızca mevcut kalıntılar üzerinden değerlendirmenin sınırlı kalabileceğini savunmakta; bunun yerine, bu alanın sular altında kalan tarihsel dokusu, kaybolan mekânsal bütünlüğü ve kesintiye uğrayan kültürel sürekliliği üzerinden ele alınması gerektiğini ileri sürmektedir. Bu bağlamda Hasankeyf, fiziksel olarak deneyimlenebilen bir antik kentten ziyade, kaybı bilinen ve bu kayıp üzerinden anlam üreten bir "hafıza mekânı" olarak ele alınmaktadır. Çalışma, nitel bir kavramsal analiz çerçevesinde, kaybolan mirasın turizm bağlamında nasıl yeniden anlamlandırılabileceğini tartışmaktadır. Bu doğrultuda, ziyaretçi motivasyonunun yalnızca estetik ya da rekreatif beklentilerle değil, aynı zamanda kaybın farkındalığı, kültürel hafıza ve anlam arayışı gibi unsurlarla da şekillenebileceği değerlendirilmektedir. Sonuç olarak bu çalışma, Hasankeyf'in turizmde yalnızca mevcut kalıntılar üzerinden değil, aynı zamanda taşıdığı kayıp üzerinden ele alınmasının daha bütüncül bir yaklaşım sunabileceğine işaret etmektedir. Bu çerçevede, turistik deneyimin yalnızca görmeye dayalı bir pratik olarak değil, aynı zamanda anlama ve hatırlama süreçleriyle birlikte ele alınabileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda, Hasankeyf için geliştirilecek turizm yaklaşımlarının; kaybolan mekânsal bütünlüğü görünür kılan anlatı temelli ziyaret rotaları, geçmiş ile bugünü karşılaştırmalı olarak deneyimlemeye imkân tanıyan uygulamalar ve dijital teknolojilerle desteklenen hafıza canlandırmaları üzerine kurgulanabileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: Kayıp miras, hafıza, mekan, Hasankeyf, turizm

LOST HERITAGE AND TOURISM: EVALUATING HASANKEYF AS A MEMORY-BASED DESTINATION

Abstract

The evaluation of cultural heritage in tourism is mostly approached through areas that have preserved their physical integrity. However, some destinations have largely lost their original spatial structure as a result of various interventions, raising the question of how these areas should be interpreted in terms of tourism. This study aims to examine how the phenomenon of "lost heritage" can be evaluated in the context of tourism, using Hasankeyf as an example of a cultural heritage site whose physical existence has been significantly diminished. The study argues that evaluating Hasankeyf solely through its existing ruins may be limiting; instead, it suggests that the area should be considered through its submerged historical fabric, lost spatial integrity, and interrupted cultural continuity. In this context, Hasankeyf is considered not as a physically experiential ancient city, but as a "memory space" whose loss is known and which generates meaning through this loss. Within a qualitative conceptual analysis framework, the study discusses how lost heritage can be reinterpreted in the context of tourism. Accordingly, it is considered that visitor motivation can be shaped not only by aesthetic or recreational expectations, but also by elements such as awareness of loss, cultural memory, and the search for meaning. Consequently, this study points out that addressing Hasankeyf in tourism not only through its existing ruins but also through the loss it carries can offer a more holistic approach. In this context, it is thought that the tourist experience can be considered not only as a practice based on seeing, but also together with processes of understanding and remembering. Accordingly, it is considered that tourism approaches to be developed for Hasankeyf can be based on narrative-based visitor routes that make the lost spatial integrity visible, applications that allow for a comparative experience of the past and present, and memory reconstructions supported by digital technologies.

Keywords: Lost heritage, memory, place, Hasankeyf, tourism

*Doktora Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, serhaducar7@gmail.com
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Turizm Fakültesi, Batman/Türkiye, s.emre.d@hotmail.com

BATMAN İLİNDEKİ FARKLI LİSE TÜRLERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN OBEZİTE FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Volkan KARADAL*
Fatma Beyza BİLGİÇ**
Murat BİLGİÇ***

Özet

Bu araştırmanın amacı farklı lise türlerinde eğitim gören öğrencilerin obezite farkındalık düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmanın örneklem grubunu Batman ilinde farklı lise türlerinde öğrenim gören 601'i kadın ve 599'u erkek toplam 1200 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmamızda Allen tarafından geliştirilmiş Kafkas ve Özen tarafından Türkçe'ye ve Türk kültürüne uyarlanması ile geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış olan Obezite Farkındalık Ölçeği (OFÖ) uygulanmıştır. Araştırma sonunda elde edilen verilerin istatistiksel olarak analiz edilmesinde SPSS programı kullanıldı. Veriler; aritmetik ortalama ve standart sapma olarak sunuldu. Normallik sınaması için Kolmogorov-Smirnov testi; homojenlik sınaması için Levene testi uygulandı. Normal dağılım göstermeyen veri setleri için çarpıklık ve basıklık değerleri kontrol edildi ve ±2 değeri içinde olan veri setlerinin normal dağılım gösterdiği kabul edildi. Gruplar arası ikili karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi uygulandı. Farklılığın hangi değişkende olduğunun belirlenmesi için Tukey düzeltme testi kullanıldı. Ölçeğin alt boyutları arasındaki korelasyonun belirlenmesi için Pearson korelasyonu uygulandı. İstatistiksel sonuçlar $p<0.05$ anlamlılık düzeylerinde değerlendirildi. Yaş, eğitim görülen okul türü, haftada spor yapılan gün sayısı, annenin ve babanın eğitim düzeyi değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, farklı lise türlerinde obezite farkındalık düzeyleri, yaş, lisanslı sporcular, anne-baba eğitim durumu ve lise türlerine göre farklılık göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Obezite, farkındalık, eğitim

COMPARISON OF OBESITY AWARENESS LEVELS OF STUDENTS STUDYING IN DIFFEREN HIGH SCHOOL TYPES IN BATMAN PROVINCE

Abstract

The aim of this study is to examine the obesity awareness levels of students studying in different types of high schools in terms of different variables. The sample group of the study consisted of 1200 students, 601 female and 599 male, studying in different types of high schools in Batman province. In our study, the Obesity Awareness Scale (OFÖ), which was developed by Allen and adapted to Turkish and Turkish culture by Kafkas and Özen and whose validity and reliability studies were conducted, was applied. SPSS program was used to statistically analyze the data obtained at the end of the study. Data were presented as arithmetic mean and standard deviation. Kolmogorov-Smirnov test was used for normality test; Levene test was used for homogeneity test. Skewness and kurtosis values were checked for data sets that did not show normal distribution and data sets with a value of ±2 were accepted to show normal distribution. Independent sample t-test was used for pairwise comparisons between groups and one-way analysis of variance was used for more than two comparisons. Tukey correction test was used to determine which variable caused the difference. Pearson correlation was applied to determine the correlation between the sub-dimensions of the scale. Statistical results were evaluated at $p<0.05$ significance levels. Statistically significant differences were found in age, type of school, number of days of sports per week, and education level of mother and father.

As a result, obesity awareness levels in different high school types differ according to age, licensed athletes, education status of parents, and high school types.

Keywords: Obesity, education, awareness

*Bağımsız Araştırmacı, Batman/Türkiye, volkankaradal@gmail.com
**Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, fatmabeyza.bilgic@batman.edu.tr
***Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, murat.bilgic@batman.edu.tr

TÜRKİYE'DE SAĞLIK TURİZMİNİN GELİŞİMİ VE BATMAN İLİNİN KONUMU

Mehmet Veysi KAYA*
Eda EMÜL**
Devran AYYILDIZ***

Özet

Bu çalışma, Türkiye'de sağlık turizminin 2012-2025 dönemindeki gelişimini incelemeyi ve Batman İli'nin bu süreç içindeki konumunu değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Sağlık turizmi, son yıllarda hem küresel düzeyde hem Türkiye'de büyüyen ve ekonomik açıdan önem kazanan bir alan haline gelmiştir. Bu nedenle, Türkiye'nin sağlık turizmi performansındaki değişimin incelenmesi ve bu değişimin yerel düzeydeki yansımalarının değerlendirilmesi önemlidir. Araştırma, betimsel tasarıma dayalı bir ikincil veri analizidir. Türkiye geneline ilişkin sağlık turizmi göstergeleri Türkiye İstatistik Kurumu verilerinden, Batman iline ilişkin veriler ise Dicle Kalkınma Ajansı, Sağlık Bakanlığı ve HealthTürkiye kaynaklarından derlenmiştir. Bulgular, Türkiye'de sağlık turizminin incelenen dönemde ziyaretçi sayısı ve gelir bakımından genel olarak artış gösterdiğini göstermektedir. Bu tablo, Türkiye'nin uluslararası sağlık turizmi içindeki konumunun güçlendiğini düşündürmektedir. Batman iline ilişkin veriler ise ilin sağlık altyapısı, yetki belgeli tesis varlığı ve sınır aşan hasta hareketliliği bakımından bölgesel ölçekte dikkat çekici bir kapasiteye sahip olduğuna işaret etmektedir. Ancak Batman'a ilişkin ikincil veri kaynaklarında tanım, kapsam ve ölçüm düzeyi bakımından görülen farklılıklar, ilin sağlık turizmi performansının tutarlı ve karşılaştırılabilir bir zaman serisi içinde izlenmesini zorlaştırmaktadır. Bu durum, veri bütünlüğü ve izleme kapasitesine ilişkin önemli bir sınırlılık oluşturmaktadır. Sonuç olarak çalışma, Batman ilinin sağlık turizmi açısından mevcut durumunu tanımlamakla birlikte, veri üretimi ve izleme kapasitesinin güçlendirilmesini sağlık turizmi yönetişiminin temel koşullarından biri olarak değerlendirmektedir.

Anahtar kelimeler: Sağlık Turizmi, Batman, Yabancı Hasta, Bölgesel Kalkınma, Sağlık Ekonomisi

THE DEVELOPMENT OF HEALTH TOURISM IN TÜRKİYE AND THE POSITION OF BATMAN PROVINCE

Abstract

This study aims to examine the development of health tourism in Türkiye during the 2012–2025 period and to evaluate the position of Batman Province within this process. In recent years, health tourism has become a growing field of increasing economic importance both globally and in Türkiye. Therefore, it is important to analyze the changes in Türkiye's health tourism performance and to assess the local-level reflections of these changes. The research is a secondary data analysis based on a descriptive design. Health tourism indicators for Türkiye as a whole were obtained from data provided by the Turkish Statistical Institute, while data related to Batman Province were compiled from the Development Agency of Dicle, the Ministry of Health, and HealthTürkiye sources. The findings show that health tourism in Türkiye generally increased during the period under review in terms of both the number of visitors and revenue. This suggests that Türkiye's position within international health tourism has strengthened. The data concerning Batman Province indicate that the province has a noteworthy regional capacity in terms of health infrastructure, the presence of authorized facilities, and cross-border patient mobility. However, the differences observed in secondary data sources related to Batman in terms of definition, scope, and level of measurement make it difficult to monitor the province's health tourism performance within a consistent and comparable time series. This constitutes an important limitation regarding data integrity and monitoring capacity. In conclusion, while the study describes the current state of Batman Province in terms of health tourism, it also considers strengthening data production and monitoring capacity as one of the fundamental conditions of health tourism governance.

Keywords: Health Tourism, Batman, Foreign Patients, Regional Development, Health Economics

*Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, mehmetveysi.kaya@batman.edu.tr
**Öğr. Gör. Dr., Batman Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu , Batman/Türkiye, eda.emul@batman.edu.tr
***Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, devran.ayyildiz@batman.edu.tr

BATMAN'DA AİLE YAPISI VE ÇOCUKLUĞUN DÖNÜŞÜMÜNDE TÜKETİM TOPLUMUNUN ETKİSİ

Erdal ÇETİN*

Özet

Tüketim toplumu ve beraberinde getirdiği kültür, son yıllarda toplumsal dönüşümü ve bireysel alışkanlıkları etkileyen önemli bir faktör olmuştur. Baudrillard'ın ifadeleri ile tüketimin ekonomik bir kavram ve ihtiyacı karşılama özelliğinden ayrışarak, anlam inşa etme, kimlik, statü ve prestij oluşturmanın özel bir biçimine doğru evrilmesi, günlük hayatın pratiklerinin şekillenmesine yol açmıştır. Her bir sosyolojik kurumu ayrı ayrı etkileyen bu yeni kültürel kodlar, eski alışkanlıklarda köklü bir değişimi meydana getirmektedir. Değişimin meydana geldiği sosyolojik kurumlardan biri de aile ve aile ile ilişkili çocukluk olgusudur. Ailenin yapısı ve işlevlerinde tüketim toplumunun özellikleri görülmeye başlanırken şüphesiz en çok çocukluk ile ilişkilere yansımaktadır. Tüm dünyada ve Türkiye'de olduğu gibi çocuk sayısında görülmeye başlanan azalma Batman ilinde de gözlemlenmektedir Bu azalma, yalnızca demografik bir değişim olarak değil, aynı zamanda ailelerin çocuklara yüklediği anlamın dönüşümü açısından da değerlendirilmelidir. Ailenin kendi içindeki dönüşümü ve yeni biçimleri, çocuklarla kurulan otorite ilişkileri, tüketim pratikleri, çocuk yetiştirme biçimi ve eğitim anlayışı gibi farklı alanlara yansımaktadır. Özellikle çocuk büyütme alışkanlıkları, büyük oranda tüketim toplumunun özelliklerine göre yeniden inşa edilmektedir. Bu durum, geleneksel aile ilişkilerinin hâlen güçlü olduğu ancak belirli bir dönüşüm geçirdiği kabul edilen Batman ve çevresinde daha büyük bir etki yaratmakta ve bu etkinin görünürlüğünü artırmaktadır.

Anahtar kelimeler: Aile, Çocuk, Tüketim kültürü, Tüketim toplumu.

THE IMPACT OF CONSUMER SOCIETY ON THE TRANSFORMATION OF FAMILY STRUCTURE AND CHILDHOOD IN BATMAN

Abstract

Consumer society and the culture it engenders have emerged in recent years as significant factors shaping social transformation and individual habits. As Baudrillard suggests, consumption has evolved from being merely an economic concept aimed at satisfying needs into a distinctive mode of constructing meaning, identity, status, and prestige, thereby influencing the practices of everyday life. These new cultural codes, which affect each sociological institution in different ways, have led to profound changes in established patterns of behavior. One of the key institutions undergoing such a transformation is the family, along with the concept of childhood associated with it. While the structural and functional characteristics of the family increasingly reflect the dynamics of consumer society, these changes are most visibly manifested in relations concerning childhood. A decline in the number of children, observed both globally and in Turkey, is also evident in the province of Batman. This decline should be interpreted not only as a demographic shift but also as an indication of the transformation in the meanings attributed to children by families. The internal transformation of the family and its emerging forms are reflected in various domains, including authority relations with children, consumption practices, child-rearing patterns, and educational approaches. In particular, child-rearing practices are being largely reconstructed in accordance with the characteristics of consumer society. This phenomenon generates a more pronounced impact in Batman and its surrounding regions, where traditional family relations are still considered to be strong yet undergoing a certain degree of transformation, thereby increasing the visibility of these effects.

Keywords: Children, Consumer culture, Consumer society, Family.

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, erdal.cetin@batman.edu.tr

DİJİTAL BAĞIMLILIĞIN YORDAYICISI OLARAK PROBLEMLİ SOSYAL MEDYA KULLANIMI; BATMAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Mehmet Emin ŞANLI*
İlhan ÇİÇEK**

Özet

Mevcut çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinde dijital bağımlılığın yordayıcısı olarak problemli sosyal medya kullanımını araştırmaktır.Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Batman Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmaya yaşları 17-35 arasında değişen (Ort.=20.25, SS=2.52), 310 kadın ve 161 erkek olmak üzere toplam 471 üniversite öğrencisi katılmıştır. Örneklem seçiminde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri çevrimiçi olarak (WhatsApp, Facebook ve Instagram) toplanmıştır. Katılımcılar çalışmaya katılmadan önce "Bu çalışmaya gönüllü olarak katılıyorum. Bilimsel bir çalışma için çalışma verilerinin kullanılmasına izin veriyorum kutucuklarını onaylamıştır. Çalışmaya katılım için katılımcılara herhangi bir ücret ödenmemiştir. Çalışmanın verileri SPSS22 ile analiz edilmiştir. Çalışmada basit regresyon analizi ve bağımsız t-testi kullanılmıştır. Analiz sonuçları erkeklerin dijital bağılılık ve problemli sosyal medya kullanımları düzeylerinin kadınlarınkinden anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermektedir (Ort. 17.20-15.23). Ayrıca günlük sosyal medyada zaman geçirme durumu değişkenine göre dijital bağımlılık ve problemli sosyal medya kullanımı puanlarının anlamlı düzeydi farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Doğrusal regresyon analizine göre, öğrencilerin problemli sosyal medya kullanımı düzeylerinin dijital bağımlılık pozitif ve anlamlı bir şekilde yordadığı saptanmıştır. Ayrıca problemli sosyal medya kullanımının dijital bağımlılığın %17'ini açıklamaktadır. Sonuçlar, problemli sosyal medya kullanımın üniversite öğrencilerinin dijital bağımlılıklarını daha da artırdığı ve olumsuzları beraberinde getirdiğini belirlemiştir.

Anahtar kelimeler: Batman, Dijital bağımlılık, Problemli sosyal medya kullanımı, Üniversite öğrencileri

PROBLEMATIC SOCIAL MEDIA USE AS A PREDICTOR OF DIGITAL ADDICTION; THE CASE OF BATMAN UNIVERSITY

Abstract

The aim of this study is to investigate problematic social media use as a predictor of digital addiction among university students. A correlational survey model, a quantitative research method, was used in the study. The sample consisted of students studying at Batman University. A total of 471 university students participated in the study, comprising 310 women and 161 men, aged between 17 and 35 (Mean = 20.25, SD = 2.52). Convenience sampling was used for sample selection.

The study data was collected online (WhatsApp, Facebook, and Instagram). Participants checked the boxes "I voluntarily participate in this study. I allow the use of study data for a scientific study" before participating. No fees were paid to participants. The study data was analyzed using SPSS 22. Simple regression analysis and independent t-tests were used in the study. The analysis results show that the levels of digital addiction and problematic social media use differed significantly between men and women (Mean 17.20-15.23). Furthermore, it was found that digital addiction and problematic social media use scores differed significantly according to the variable of daily time spent on social media. According to linear regression analysis, it was determined that students' levels of problematic social media use positively and significantly predicted digital addiction. In addition, problematic social media use explained 17% of digital addiction. The results indicate that problematic social media use further increases digital addiction among university students and brings about negative consequences.

Keywords: Batman, Digital addiction, Problematic social media use University students

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, mehmetemin.sanli@batman.edu.tr
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, ilhan.cicek@batman.edu.tr

BATMAN'DA GENÇLİK KÜLTÜRÜ VE YENİ DİL BİÇİMLERİ: SOSYAL MEDYA DİLİ, SOKAK DİLİ, MELEZ DİL KULLANIMI VE KİMLİK PERFORMANSI

Güneş EKMEKÇİ*
Zeynep ŞEKER**

Özet

Dilin, toplumsal değişim ve kültürel dönüşüm süreçlerini yansıtan en önemli göstergelerden biri olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda gençler, hem yeni dilsel eğilimlerin üreticisi hem de taşıyıcısı olarak dikkat çekmektedir. Teknolojik gelişmeler, dijital iletişim ortamları ve küreselleşme süreçleri, gençlerin dil kullanım biçimlerini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu durumda yeni sözcükler, melez yapılar ve farklı söylem biçimlerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Bu genel çerçevede Batman, çok dilli ve çok kültürlü yapısıyla gençlik dilindeki değişimleri incelemek açısından özgün bir örnek sunmaktadır. Kentte yaşayan gençlerin Türkçe, Kürtçe ve Arapça gibi yerel dilleri İngilizce kökenli sözcüklerle birlikte kullanmaları kod değiştirme, ödünçleme, kısaltma ve argo üretimi gibi dilsel süreçlerin gündelik iletişimde yaygın biçimde yer aldığının göstergeleridir. Sosyal medyada kullanılan emojiler, etiketler ve kısaltmalar ile sokak diline özgü hitap biçimleri ve grup içi jargonun bir araya gelmesi Batmanlı gençlerin kendilerine özgü bir iletişim şekli oluşturduklarını ortaya koymaktadır. Nitel araştırma yaklaşımına dayanan bu çalışmada, gündelik konuşmalar, yaygın ifadeler ve açık erişimli dijital içerikler betimsel olarak incelenmiştir. Elde edilen bulgular, gençlerin yerel aidiyet unsurları ile küresel dijital kültürün etkilerini birleştirerek çok unsurlu bir dilsel pratik geliştirdiklerini göstermektedir. Sonuç olarak gençlik dili, bir yandan iletişim aracı iken öte yandan kimlik, aidiyet, yakınlık ve toplumsal konumun yeniden üretildiği dinamik bir toplumsal alan olarak değerlendirilebilir.

Anahtar kelimeler: Gençlik dili, çok dillilik, kod değiştirme, dijital iletişim, kimlik performansı

YOUTH CULTURE AND NEW LANGUAGE FORMS IN BATMAN: SOCIAL MEDIA LANGUAGE, STREET LANGUAGE, HYBRID LANGUAGE USE AND IDENTITY PERFORMANCE

Abstract

Language is known to be one of the most important indicators reflecting processes of social change and cultural transformation. In this context, young people stand out as both producers and carriers of new linguistic trends. Technological developments, digital communication environments, and globalization processes significantly affect how young people use language. This, in turn, creates a foundation for the emergence of new words, hybrid structures, and different forms of discourse. Within this general framework, Batman, with its multilingual and multicultural structure, offers a unique example for examining changes in youth language. The use of local languages such as Turkish, Kurdish, and Arabic by young people living in the city, along with English-derived words, indicates that linguistic processes such as code-switching, borrowing, abbreviation, and slang production are widespread in daily communication. The combination of emojis, tags, and abbreviations used on social media with street language-specific forms of address and group jargon reveals that young people in Batman have created their own unique form of communication. This study, based on a qualitative research approach, descriptively examines everyday conversations, common expressions, and open-access digital content. The findings show that young people develop a multifaceted linguistic practice by combining elements of local belonging with the influences of global digital culture. Consequently, youth language can be considered both a means of communication and a dynamic social space where identity, belonging, proximity, and social position are reproduced.

Keywords: Youth language, multilingualism, code-switching, digital communication, identity performance

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Batman/Türkiye, gunes.ekmekci@batman.edu.tr
**Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, zeynebb.2772@gmail.com

İSTATİSTİKİ VERİLER IŞIĞINDA BATMAN İLİNDE ERKEN ÇOCUKLUK

Mehmet Akif KAY*

Özet

Erken çocukluk, bireyin bilişsel, sosyal, duygusal, dil ve psikomotor gelişiminin en hızlı olduğu stratejik bir dönemdir. Nitelik açısından zengin öğrenme ortamlarının sağlanması çocukların ilkokula hazırlık sürecini güçlendirmekte; akademik başarı, sosyal uyum ve yaşam boyu öğrenme süreçlerini zenginleştirmektedir. Bu çalışma, Batman ilinde erken çocukluk eğitiminin 2006-2007 ile 2024-2025 eğitim öğretim yılları arasındaki gelişim sürecini yıllara göre dağılımını istatistiksel veriler ışığında incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan "Millî Eğitim İstatistikleri: Örgün Eğitim" raporlarında yer alan Batman iline ait okul öncesi eğitim verileri döküman incelemesi yöntemiyle incelenmiştir. Bu bağlamda okul sayıları, şube sayıları, öğrenci sayıları, öğretmen sayıları, derslik sayıları ile 3-5, 4-5 ve 5 yaş okullaşma oranları betimsel olarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, Batman'da okul öncesi eğitim son yirmi yıllık dönemde önemli ölçüde gelişim göstermiştir. 2006-2007 yılında 162 olan okul sayısının 2023-2024 yılında 405'e ulaşması, fiziksel yapının güçlendiğinin önemli bir göstergesidir. Buna paralel olarak toplam öğrenci sayısı 5.804'ten 2022-2023 yılında 18.981'e yükselmiş; öğretmen sayısı ise 134'ten 2024-2025 yılında 928'e ulaşmıştır. Bu sonuçlar, Batman'da okul öncesi eğitimin sadece fiziksel büyümeyle sınırlı olmadığı aynı zamanda insan kaynağı açısından da artış gösterdiği saptanmıştır. Araştırma sonucunda özellikle 5 yaş grubunda okullaşmanın 3-5, 4-5 yaş aralığına oranla daha güçlü bir gelişim gösterdiği belirlenmiştir. 5 yaş okullaşma oranı 2011-2012 eğitim öğretim yılında %48,10 iken 2024-2025 yılında %88,09'a ulaşmıştır. Bu durum okul öncesi eğitimin ilkokula hazırlık sürecinde merkezi bir konuma geldiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. 3-4 yaş aralığındaki öğrenci sayılarında ise grafiğin inişli çıkışlı bir seyir aldığı bunun ise erken çocukluk eğitimine erişimin tüm yaş gruplarında eşit düzeyde yaygınlaşmadığını göstermektedir. COVID-19 pandemisi döneminde özellikle küçük yaş gruplarında öğrenci sayıları ve okullaşma oranlarında düşüşler meydana gelsede genel olarak sonraki süreçte tekrardan toparlanma eğilimi gösterdiği saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Erken çocukluk, Eğitim, Veri, İstatistik, Batman

EARLY CHILDHOOD IN BATMAN PROVINCE IN LIGHT OF STATISTICAL DATA

Abstract

Early childhood is a critical period during which an individual's cognitive, social, emotional, language, and psychomotor development occurs at the fastest rate. Providing high-quality learning environments strengthens children's preparation for elementary school and enhances academic achievement, social adaptation, and lifelong learning processes. This study aims to examine the development of early childhood education in Batman Province between the 2006–2007 and 2024–2025 academic years, analyzing the distribution by year based on statistical data. The research analyzed early childhood education data for Batman Province, as presented in the "National Education Statistics: Formal Education" reports published by the Ministry of National Education, using a document review method. In this context, the number of schools, the number of classes, the number of students, the number of teachers, the number of classrooms, and the enrollment rates for 3-5, 4-5, and 5-year-olds were analyzed descriptively. According to the findings, early childhood education in Batman has shown significant development over the past twenty years. The increase in the number of schools from 162 in the 2006–2007 academic year to 405 in the 2023–2024 academic year is a key indicator of the strengthening of the physical infrastructure. In parallel, the total number of students rose from 5,804 to 18,981 in the 2022–2023 academic year, while the number of teachers increased from 134 to 928 in the 2024–2025 academic year. These results indicate that early childhood education in Batman is not limited to physical growth but has also shown an increase in terms of human resources. The study found that school enrollment showed stronger growth among 5-year-olds compared to the 3–5 and 4–5 age groups. The enrollment rate for 5-year-olds rose from 48.10% in the 2011–2012 academic year to 88.09% in the 2024–2025 academic year. This indicates that early childhood education has taken on a central role in the process of preparing children for elementary school. However, the number of students in the 3-4 age group shows a fluctuating trend, suggesting that access to early childhood education has not yet become equally widespread across all age groups. Although there were declines in student numbers and enrollment rates, particularly among younger age groups, during the COVID-19 pandemic, it was observed that these figures generally showed a trend toward recovery in the subsequent period.

Keywords: Early childhood, Education, Data, Statistics, Batman

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, mehmetakif.kay@batman.edu.tr

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE FİZİKSEL AKTİVİTENİN GELİŞİMSEL BOYUTLARI: BİR DERLEME ÇALIŞMASI

Hazal KARAKUŞ*
Meryem ULUDAĞ**
Halit HALİTOĞLU***

Özet

Erken çocukluk dönemi, bireyin fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişiminin en hızlı gerçekleştiği kritik bir gelişim evresidir. Bu dönemde kazanılan deneyimler, çocukların sonraki yaşam dönemlerindeki gelişimlerini doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda erken çocuklukta sunulan öğrenme ortamlarının niteliği, gelişimin çok yönlü desteklenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Fiziksel aktivite ise bu dönemde çocuğun gelişimini destekleyen temel deneyim alanlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Bu derleme çalışmanın amacı, erken çocukluk döneminde fiziksel aktivitenin gelişimsel boyutlarını Lev Vygotsky'nin sosyokültürel kuramı çerçevesinde incelemektir. Bu doğrultuda fiziksel aktivite; sosyal etkileşim, yakınsak gelişim alanı ve rehberlik kavramları temelinde ele alınmıştır. Çalışmada, fiziksel aktivitenin çocukların motor becerilerinin gelişiminin ötesinde; bilişsel süreçlerin desteklenmesi, sosyal normların öğrenilmesi ve duygusal düzenleme becerilerinin gelişimi açısından önemli bir öğrenme ortamı sunduğu tartışılmaktadır. Bu yönüyle fiziksel aktivitenin, çocuğun çevresiyle kurduğu etkileşimler aracılığıyla anlam kazanan bir süreç olduğu vurgulanmaktadır. Bu çerçevede, erken çocukluk döneminde fiziksel aktivitenin yalnızca bireysel ve biyolojik bir süreç olarak değil, aynı zamanda sosyal etkileşim içinde şekillenen çok boyutlu bir gelişim alanı olarak ele alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu yaklaşım, fiziksel aktivitenin çocukların gelişiminde üstlendiği rolün daha kapsamlı bir biçimde anlaşılmasına katkı sağlayabilir. Bu doğrultuda, erken çocukluk eğitiminde fiziksel aktivite uygulamalarının sosyal etkileşimi destekleyecek biçimde yapılandırılmasına yönelik bir bakış açısı sunulması amaçlanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Erken çocukluk dönemi, Fiziksel aktivite, Lev Vygotsky

DEVELOPMENTAL DIMENSIONS OF PHYSICAL ACTIVITY IN EARLY CHILDHOOD: A REVIEW STUDY

Abstract

Early childhood is a critical developmental period during which physical, cognitive, social, and emotional development occur at a rapid pace. Experiences gained during this period directly influence children's development in later stages of life. In this context, the quality of learning environments provided in early childhood is of great importance in supporting holistic development. Physical activity stands out as one of the fundamental experiential domains that support children's development during this period.

The aim of this review study is to examine the developmental dimensions of physical activity in early childhood within the framework of Lev Vygotsky's sociocultural theory. In this regard, physical activity is addressed based on the concepts of social interaction, the zone of proximal development, and scaffolding. The study discusses that physical activity, beyond the development of motor skills, provides an important learning environment for supporting cognitive processes, learning social norms, and developing emotional regulation skills. From this perspective, it is emphasized that physical activity is a process that gains meaning through children's interactions with their environment.

Within this framework, it is considered important to approach physical activity in early childhood not only as an individual and biological process, but also as a multidimensional developmental domain shaped through social interaction. This perspective may contribute to a more comprehensive understanding of the role of physical activity in children's development. Accordingly, the study aims to present a perspective that supports structuring physical activity practices in early childhood education in a way that fosters social interaction.

Keywords: Early childhood, Physical activity, Lev Vygotsky

*Öğr. Gör. Dr., Batman Üniversitesi Sason Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, hazal.karakus@batman.edu.tr
**Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü , Batman/Türkiye, uludagmeryem88@gmail.com
***Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü , Batman/Türkiye, halithalitoğlu@hotmail.com

YAŞAMAK MI, PAYLAŞMAK MI? PAYLAŞILABILIRLIK MANTIĞI VE KENDİLİK SUNUMUNUN PLATFORMLAŞMASI: BATMAN İLİNDE GENÇ BİREYLER ÜZERINE NİTEL BİR İNCELEME

Remziye ERDEM*

Özet

Bu çalışma, dijital platformlarda algoritmik olarak üretilen estetik normların genç bireylerin gündelik kendilik sunumu pratiklerini nasıl yeniden yapılandırdığını incelemeyi amaçlamaktadır. Temel araştırma sorusu şu biçimde kurgulanmıştır: Genç bireyler, Instagram'daki kendiliklerini platforma özgü estetik normlarla nasıl ve hangi mekanizmalar aracılığıyla uyumlandırmaktadır? Çalışma, Goffman'ın (1959) kendilik sunumu kuramı, Bourdieu'nun (1984) kültürel sermaye ve habitus kavramları ile Van Dijck ve Poell'in (2013) platform mantığı tartışmalarını bir arada ele alan çok katmanlı bir kuramsal çerçeve üzerine inşa edilmiştir.

Bu çerçeve temelinde çalışma, gündelik deneyimlerin giderek artan biçimde paylaşılabilir içerikler olarak önceden kurgulanmasını ifade eden "paylaşılabilirlik mantığı" kavramını kuramsal bir çerçeve olarak ele almaktadır. Estetik uyum, yalnızca platforma adaptasyon süreci olarak değil; Bourdieu'nun alan kuramı bağlamında dijital alanda kültürel sermaye birikimine olanak tanıyan yapısal bir mekanizma olarak kavramsallaştırılmaktadır.

Çalışma, Mart–Nisan 2026 tarihleri arasında Batman ilinde yaşayan 18–30 yaş aralığındaki 15 katılımcı ile yürütülen yarı-yapılandırılmış görüşmelere ve kamusal Instagram hesaplarından derlenen 97 gönderiye dayanan nitel içerik analizine dayanmaktadır. Bulgular, içeriklerin spontane biçimde çerçevelenmesine karşın yüksek düzeyde estetik uyum, görsel tekrar ve stilistik süreklilik içerdiğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak çalışma, özgünlüğü bireysel farklılığın değil estetik uyumun bir ürünü olarak yeniden kavramsallaştırarak dijital kimlik ve platform çalışmaları literatürüne kuramsal bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Paylaşılabilirlik mantığı, algoritmik estetik normlar, kendilik sunumu, estetik uyum, platformlaşma

LIVING OR SHARING? THE LOGIC OF SHAREABILITY AND THE PLATFORMIZATION OF SELF-PRESENTATION: A QUALITATIVE STUDY ON YOUNG INDIVIDUALS IN BATMAN

Abstract

This study aims to examine how algorithmically produced aesthetic norms on digital platforms restructure the everyday self-presentation practices of young individuals. The main research question is formulated as follows: How and through which mechanisms do young individuals align their selves on Instagram with platform-specific aesthetic norms? The study is built upon a multilayered theoretical framework that brings together Erving Goffman's (1959) theory of self-presentation, Pierre Bourdieu's (1984) concepts of cultural capital and habitus, and José van Dijck and Thomas Poell's (2013) discussions on platform logic.

Based on this framework, the study conceptualizes the "logic of shareability" as a theoretical framework referring to the increasing pre-configuration of everyday experiences as potentially shareable content. Aesthetic conformity is conceptualized not merely as a process of adaptation to platform norms, but also as a structural mechanism that enables the accumulation of cultural capital within the digital field in the context of Bourdieu's field theory.

The study is based on semi-structured interviews conducted with 15 participants aged between 18 and 30 living in Batman between March and April 2026, as well as a qualitative content analysis of 97 posts collected from publicly accessible Instagram accounts. The findings reveal that although the content is framed as spontaneous, it contains high levels of aesthetic conformity, visual repetition, and stylistic continuity. As a result, the study seeks to reconceptualize authenticity not as a product of individual difference, but as an outcome of aesthetic conformity, thereby contributing theoretically to the literature on digital identity and platform studies.

Keywords: Logic of shareability, algorithmic aesthetic norms, self-presentation, aesthetic conformity, platformization

*Öğr. Gör. Dr., Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, remziye.erdem@batman.edu.tr

BATMAN VE ÇEVRESİNİN İKLİMİ, COĞRAFİ ETKİLEŞİMLERİ VE SONUÇLARI

Ahmet YILDIRIM*

Özet

Bu çalışma, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Dicle Bölümü'nde yer alan Batman ve çevresinin iklimsel karakteristiğini, hidrometeorolojik dinamiklerini ve bu unsurların topografya, bitki örtüsü ve insan yaşamı ile olan coğrafi etkileşimlerini ele almaktadır. Sarp dağlar ve geniş düzlükler arasında kapalı bir havza konumunda olan çalışma alanında, karasallığın şiddetli yaşandığı Karasal Akdeniz Termik Rejimi (Köppen sınıflandırmasına göre Csa ve BSk geçişi) özellikleri görülmektedir. Uzun yıllar verilerine göre yörede yazlar Basra Alçak Basıncı'nın etkisiyle aşırı sıcak ve tam kurak geçerken; kışlar ise serin ve yağışlıdır. Havza tabanındaki topografik bariyerlerin neden olduğu sıcaklık inversiyonu ve Dicle Nehri ile Batman Çayı'nın sağladığı nemin birleşmesiyle, kış aylarında bölgede yoğun sis olayları (yıllık ortalama 56,8 gün) yaşanmaktadır. Havza tabanından güneye, Gercüş antiklinali gibi yüksek alanlara çıkıldıkça sıcaklıklar düşmekte, rüzgâr şiddetlenmekte ve yağış miktarı 600 mm'nin üzerine çıkmaktadır. Bölgenin sahip olduğu bu zorlu iklim yapısı; yüksek evapotranspirasyona (buharlaşma) uyum sağlamış kurakçıl bozkır (step) ile yükseklerdeki meşe bitki örtüsünün dağılışını dikte etmekte, tarımsal takvimi şekillendirerek arazide kuru ve sulu tarım dengesini belirlemektedir. Bulgular, yaz aylarında su noksanlığının çok şiddetli boyutlara ulaştığı bu yörede, küresel iklim değişikliği risklerine karşı sürdürülebilir su yönetimi, şehirleşme ve ekolojik planlamanın hayati bir zorunluluk olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Batman, Karasal Akdeniz İklimi, İklim Sınıflandırmaları, Sis Hadisesi, Coğrafi Etkileşim.

THE CLIMATE OF BATMAN AND ITS SURROUNDINGS: GEOGRAPHICAL INTERACTIONS AND CONSEQUENCES

Abstract

This study examines the climatic characteristics, hydrometeorological dynamics, and their geographical interactions with topography, vegetation, and human life in Batman and its surroundings, located in the Tigris Section of the Southeastern Anatolia Region. Situated in a closed basin surrounded by steep mountains and wide plains, the study area exhibits a Continental Mediterranean Thermal Regime (a transition between Csa and BSk according to the Köppen classification), characterized by severe continentality. According to long-term data, summers are excessively hot and completely arid due to the influence of the Basra Low Pressure, while winters are cool and rainy. Intense fog events (an average of 56.8 days annually) occur in the region during winter, caused by temperature inversions triggered by topographic barriers and the moisture provided by the Tigris and Batman Rivers. Moving south from the basin floor to higher elevations like the Gercüş anticline, temperatures decrease, winds intensify, and precipitation exceeds 600 mm. This harsh climatic structure dictates the distribution of xerophytic steppe vegetation adapted to high evapotranspiration, along with oak forests at higher altitudes, and shapes the agricultural calendar by determining the balance of dry and irrigated farming. The article reveals that in this region, where water deficits reach severe levels during the summer months, sustainable water management, urbanization, and ecological planning are a vital necessity against the risks of global climate change.

Keywords: Batman, Continental Mediterranean Climate, Climate Classifications, Fog Event, Geographical Interaction.

*Doç. Dr., Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Diyarbakır/Türkiye, ahmetyildirim21@hotmail.com

BATMAN YEREL BASININDA TOPLUMSAL SORUNLARIN TEMSİLİ: ÇAĞDAŞ GAZETESİ KÖŞE YAZILARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Canan SARIYAR SEZAN*

Özet

Bu çalışma, Batman yerel basınında toplumsal sorunların nasıl temsil edildiğini Çağdaş Gazetesi köşe yazıları üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Yerel medya, ulusal basından farklı olarak, bulunduğu kentteki ekonomik, sosyal ve kültürel sorunları doğrudan yansıtan ve kamuoyunun oluşumuna katkı sağlayan önemli bir iletişim aracıdır. Bu bağlamda, Batman'da uzun yıllardır yayın yapan Çağdaş Gazetesi, yerel gündemin şekillenmesinde etkili bir aktör olarak değerlendirilmektedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmış; farklı dönemlerde yayımlanan köşe yazıları tematik olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, köşe yazılarında özellikle işsizlik, altyapı sorunları, eğitim, yerel yönetim uygulamaları ve gündelik yaşamda karşılaşılan toplumsal problemler gibi konuların ön plana çıktığını göstermektedir. Ayrıca köşe yazarlarının eleştirel ve yorumlayıcı bir dil kullanarak okuyucu bilgilendirmenin yanı sıra kamuoyu oluşturma işlevi üstlendikleri tespit edilmiştir. Bu bulgular ışığında, Çağdaş Gazetesi köşe yazılarının yerel sorunların görünür kılınmasında ve tartışmaya açılmasında önemli bir rol oynadığı; bu yönüyle yerel basının demokratik katılım ve toplumsal farkındalığın gelişimine katkı sunduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: Batman, Yerel Basın, Toplumsal Sorun, Köşe Yazıları

REPRESENTATION OF SOCIAL ISSUES IN BATMAN LOCAL PRESS: AN EXAMINATION OF OPINION COLUMNS IN CAGDAS NEWSPAPER

Abstract

This study aims to examine how social issues are represented in the local press of Batman through the opinion columns of Çağdaş Newspaper. Unlike national media, local media is an important communication tool that directly reflects the economic, social, and cultural problems of the city and contributes to the formation of public opinion. In this context, Çağdaş Newspaper, which has been published in Batman for many years, is considered an influential actor in shaping the local agenda. The research utilized content analysis, a qualitative research method; opinion columns published in different periods were evaluated thematically. The findings show that issues such as unemployment, infrastructure problems, education, local government practices, and social problems encountered in daily life are particularly prominent in the opinion columns. Furthermore, it was determined that the columnists, using a critical and interpretive language, not only inform the reader but also undertake the function of shaping public opinion. In light of these findings, it is assessed that Çağdaş Newspaper's column articles played an important role in making local issues visible and opening them up for discussion; in this respect, the local press contributed to the development of democratic participation and social awareness.

Keywords: Batman, Local Press, Social Issues, Column Articles

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, canan.sezan@batman.edu.tr

HAFIZA MEKÂNLARINDAN ANLATISAL KİMLİĞE: ARİF ARSLAN'IN ÖYKÜLERLE BATMAN'IN KISA TARİHİ ADLI ESERİNDE BATMAN'IN GÖÇ VE KÜLTÜRLERARASILIK BAĞLAMINDA YENİDEN İNŞASI

Emrah IŞIK*

Özet

Bu çalışma, Arif Arslan'ın Sana Raman Güllük Gülistanlıktır Diyemem (Öykülerle Batman'ın Kısa Tarihi) adlı eserini, Pierre Nora'nın "hafıza mekânları" ve Paul Ricoeur'un "anlatı-bellek-kimlik" kuramları çerçevesinde ele alarak, Batman'ın geçmişten bugüne uzanan dönüşümünü analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın temel iddiası, söz konusu eserin Batman'ı yalnızca tarihsel bir coğrafya olarak sunmadığı; aksine, anlatılar aracılığıyla sürekli yeniden kurulan, belirli mekânlarda yoğunlaşan ve göç süreçleriyle şekillenen dinamik bir kolektif kimlik alanı olarak inşa ettiğidir.

Bu bağlamda, eserde öne çıkan TPAO, Raman Dağı, sinema ve okul gibi mekânlar, Nora'nın kavramsallaştırdığı biçimde yalnızca geçmişin izlerini taşıyan fiziksel alanlar değil; aynı zamanda kolektif belleğin üretildiği, aktarıldığı ve yeniden yorumlandığı hafıza düğümleri olarak değerlendirilmiştir. Bu mekânlar, bireysel deneyimlerin ortak anlatılara dönüşmesini sağlayarak Batman'ın toplumsal hafızasının maddi ve simgesel temellerini oluşturur. Öte yandan, Ricoeur'un anlatı kimliği yaklaşımı doğrultusunda, Arslan'ın metni, bireysel hikâyeleri bir araya getirerek süreklilik arz eden bir kent anlatısı kurmakta; bu anlatı aracılığıyla Batman'ın kimliğini zamansal ve kültürel bir bütünlük içinde yeniden üretmektedir.

Çalışma ayrıca, Batman'ın göçlerle şekillenen sosyokültürel yapısını "transkültürel" bir perspektifle ele almakta ve farklı kimlik, dil ve deneyimlerin karşılaşmasının kolektif belleği çoğullaştıran bir etki yarattığını ileri sürmektedir. Bu yönüyle eser, yalnızca bir hatıra anlatısı değil; aynı zamanda alternatif bir tarih yazımı pratiği olarak okunmaktadır. Sonuç olarak, Arif Arslan'ın anlatıları, Batman'ın belleğini mekân, anlatı ve kültürel etkileşim ekseninde yeniden kurarak, kentin kimliğini sabit bir yapı olmaktan çıkarıp sürekli dönüşen bir anlatısal oluşum haline getirmektedir.

Anahtar kelimeler: Batman, Kolektif Bellek, Hafıza Mekânları, Anlatı Kimliği, Kültürlerarasılık.

FROM SITES OF MEMORY TO NARRATIVE IDENTITY: THE RECONSTRUCTION OF BATMAN IN ARIF ARSLAN'S A BRIEF HİSTORY OF BATMAN THROUGH STORIES WİTHİN THE CONTEXT OF MIGRATION AND TRANSCULTURALISM

Abstract

This study examines Arif Arslan's Sana Raman Güllük Gülistanlıktır Diyemem (A Brief History of Batman through Stories) through the theoretical frameworks of Pierre Nora's concept of "sites of memory" and Paul Ricoeur's theory of "narrative, memory, and identity," with the aim of analyzing the transformation of Batman from past to present. The central argument of the study is that Arslan's work does not merely depict Batman as a historical and geographical entity; rather, it reconstructs the city as a dynamic site of collective identity continuously reconfigured through narratives, spatially anchored memory sites, and processes of migration and cultural interaction.

Within this framework, key locations in the text such as TPAO facilities, Mount Raman, cinemas, and schools are interpreted not only as physical settings but as memory nodes where collective experiences are produced, transmitted, and symbolically condensed. Focusing on Nora's perspective, these sites function as intersection where memory crystallizes, enabling individual recollections to transform into shared cultural narratives. Simultaneously, referring to Ricoeur's notion of narrative identity, the study argues that Arslan's text constructs a coherent yet evolving urban identity by weaving together fragmented life stories into a temporally continuous narrative structure.

Furthermore, the paper aims to regard Batman within a transcultural context shaped by migration, labor mobility, and encounters among diverse cultural groups. These interactions produce a hybrid and plural memory structure, challenging monolithic understandings of identity and emphasizing the fluid and constructed nature of urban belonging. In this sense, Arslan's work can be discussed as an alternative form of historiography that foregrounds everyday experiences, micro-histories, and narrative practices as central to the production of collective memory. As a result, the study pinpoints that Batman appears in the text not as a fixed spatial entity but as a continuously narrated and reimagined urban identity shaped by the interplay of memory, space, and cultural exchange.

Keywords: Batman, Collective Memory, Sites of Memory, Narrative Identity, Transculturalism.

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Batman/Türkiye, isik.emrah@batman.edu.tr

İLUH'TAN BATMAN'A: DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİNDE DEVLET YATIRIMLARI İLE BİR ENERJİ KENTİNİN İNŞASI

Serhat SİPAHİ*

Özet

20. yüzyılın ortalarından itibaren stratejik bir enerji kaynağı olan petrolün küresel ölçekte önem kazanması, Türkiye'de de bu alanda yoğun arayışlar içerisine girmesine zemin hazırlamıştır. Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde devlet eliyle yürütülen petrol politikaları, 1950'lerde Demokrat Parti döneminde yeni bir ivme kazanmıştır. 1954 yılında gerçekleştirilen kanunî düzenlemelerle yerli ve yabancı sermayenin petrol arama faaliyetlerine katılımı teşvik edilmiş, böylece sektörde daha dinamik ve çok aktörlü bir yapı oluşmuştur. Bu gelişmeler yalnızca enerji üretimini artırmakla kalmamış, aynı zamanda ülkenin farklı bölgelerinde mekânsal dönüşüm süreçlerini de hızlandırmıştır. Bu dönüşümün en dikkat çekici örneklerinden biri, Siirt'e bağlı bir nahiye olan İluh'un kısa sürede Batman kentine dönüşmesidir. 1940 yılında Raman Dağı çevresinde petrolün keşfiyle başlayan süreç; rafineri tesislerinin kurulması, ulaşım altyapısının geliştirilmesi ve Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın faaliyetleriyle hız kazanmış, bölge giderek önemli bir enerji üretim merkezi hâline gelmiştir. Petrol sanayisinin doğrudan etkisiyle şekillenen bu yeni yerleşim, ekonomik büyümenin yanı sıra sosyal ve kültürel dönüşümleri de beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda Batman, Türkiye'nin sanayileşme sürecinde üretim odaklı mekânsal gelişimin özgün ve çarpıcı örneklerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışma, İluh'tan Batman'a uzanan bu dönüşümü, Demokrat Parti döneminin devlet yatırımları ve enerji politikaları çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Batman, Petrol Sanayi, Demokrat Parti Dönemi, Enerji Kenti.

FROM ILUH TO BATMAN: THE CONSTRUCTION OF AN ENERGY CITY THROUGH GOVERNMENT INVESTMENTS DURING THE DEMOCRATIC PARTY ERA

Abstract

The growing global importance of oil as a strategic energy source from the mid-20th century onward paved the way for intensive efforts in this field in Turkey as well. Oil policies implemented by the state during the early years of the Republic gained new momentum during the Democratic Party era in the 1950s. Legislative reforms enacted in 1954 encouraged the participation of both domestic and foreign capital in oil exploration activities, thereby fostering a more dynamic and multi-stakeholder structure within the sector. These developments not only increased energy production but also accelerated spatial transformation processes in various regions of the country.
One of the most striking examples of this transformation is the rapid transformation of İluh, a district under the jurisdiction of Siirt, into the city of Batman. The process, which began with the discovery of oil around Mount Raman in 1940, gained momentum with the establishment of refinery facilities, the development of transportation infrastructure, and the activities of the Turkish Petroleum Corporation, gradually transforming the region into a major energy production hub. Shaped directly by the oil industry, this new settlement brought about not only economic growth but also social and cultural transformations. In this context, Batman stands out as a unique and striking example of production-oriented spatial development within Turkey's industrialization process. This study examines the transformation from İluh to Batman through the lens of state investments and energy policies during the Democratic Party era.

Keywords: Batman, Oil Industry, Democratic Party Era, Energy City.

*Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Karabük/Türkiye, serhatsipahi@karabuk.edu.tr

ARİF ARSLAN'IN SANA RAMAN GÜLLÜK GÜLİSTANLIKTIR DİYEMEM: ÖYKÜLERLE BATMAN'IN KISA TARİHİ ADLI ESERİNDE BATMAN'IN KENTLEŞME SERÜVENİ

Mehmed Ali YILDIZ*

Özet

Bu çalışma, Arif Arslan'ın Sana Raman Güllük Gülistanlıktır Diyemem: Öykülerle Batman'ın Kısa Tarihi adlı eserinde Batman'ın kentleşme serüvenini incelemeyi amaçlamaktadır. 1970'li yıllardan itibaren gazetecilik ve yazarlık yapan Arslan, Batman'ın geçmişini ve bugünkü gelişimini yakından takip eden bir isimdir. Bu nedenle eser, hem edebî hem de yerel tarih açısından önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. On dört öyküden oluşan eserde, Batman'ın küçük bir köy olan İluh'tan petrolün bulunmasıyla birlikte hızla büyüyen bir yerleşim yerine dönüşmesi anlatılmaktadır. 1940 yılında Raman Dağı'nda petrolün bulunması, Batman için bir dönüm noktasıdır. Bu gelişmeyle birlikte bölgeye işçiler, mühendisler ve farklı meslek gruplarından insanlar gelmiş; nüfus artmış ve yerleşim genişlemiştir. Böylece Batman, köyden ilçeye, ardından il statüsüne ulaşan bir gelişim süreci yaşamıştır. Eserdeki öyküler, bu değişimi insanların günlük yaşamları üzerinden göstermektedir. Petrol işçilerinin çalışma hayatı, kamp yaşamı, yeni kurulan mahalleler ve sosyal alanlar, Batman'daki dönüşümün somut örneklerini sunmaktadır. Özellikle rafinerinin kurulması, göç hareketleri ve altyapı çalışmaları, kentin büyümesini hızlandıran temel unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Bunun yanında sinema, kamp alanları ve mahalle yaşamı gibi unsurlar, yeni bir şehir kültürünün oluştuğunu göstermektedir. Sonuç olarak bu çalışma, Batman'ın büyüme sürecinin yalnızca fiziksel bir genişleme olmadığını; aynı zamanda insanların yaşam biçimlerinin, ilişkilerinin ve gündelik hayatlarının değişmesi anlamına geldiğini ortaya koymaktadır. Edebî metinler aracılığıyla aktarılan bu süreç, Batman'ın kentleşme serüvenini daha anlaşılır ve somut bir şekilde değerlendirme imkânı sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Batman, Kentleşme, Petrol, Toplumsal Dönüşüm

THE URBANIZATION PROCESS OF BATMAN IN ARIF ARSLAN'S SANA RAMAN GÜLLÜK GÜLİSTANLIKTIR DİYEMEM: ÖYKÜLERLE BATMAN'IN KISA TARİHİ

Abstract

This study aims to examine the urbanization process of Batman in Arif Arslan's Sana Raman Güllük Gülistanlıktır Diyemem: Öykülerle Batman'ın Kısa Tarihi. Arslan, who has been working as a journalist and writer since the 1970s, is a figure who has closely followed both the historical background and the contemporary development of Batman. Therefore, the work serves as an important source in terms of both literature and local history. The book, consisting of fourteen short stories, narrates the transformation of Batman from a small village known as İluh into a rapidly growing settlement following the discovery of oil. The discovery of oil in Raman Mountain in 1940 represents a turning point for Batman. With this development, workers, engineers, and people from various professions migrated to the region; the population increased and the settlement expanded. Consequently, Batman experienced a process of development from a village to a district and eventually to a provincial center. The stories in the work present this transformation through the daily lives of individuals. The working conditions of oil laborers, camp life, newly established neighborhoods, and social spaces offer concrete examples of the transformation in Batman. In particular, the establishment of the refinery, migration movements, and infrastructural developments stand out as the main factors accelerating the city's growth. In addition, elements such as cinema, camp areas, and neighborhood life indicate the emergence of a new urban culture. In conclusion, this study demonstrates that Batman's development process is not merely a physical expansion, but also involves changes in people's ways of life, social relations, and everyday practices. This process, conveyed through literary narratives, provides an opportunity to evaluate Batman's urbanization in a more concrete and comprehensible manner.

Keywords: Batman, Urbanization, Oil, Social Transformation

*Arş. Gör. Dr., Bingöl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Bingöl/Türkiye, mehmedaliyildiz65@gmail.com

DİJİTAL ÇAĞIN EŞİĞİNDE BİR KENT: BATMAN'DA TOPLUMSAL HAFIZA VE TEKNOLOJİ ODAKLI GELECEK TASAVVURLARI

Büşra EKMEN*

Özet

Bu çalışma, Batman'ın il oluşunun 36. yıl dönümü vesilesiyle düzenlenen "Maziden Atiye" temalı sempozyum kapsamında, kentin toplumsal dönüşümünü dijital sosyoloji perspektifiyle ele almaktadır. Batman, petrol sanayisiyle şekillenen "mazi"ye dayalı kimliğini, günümüzde küresel dijitalleşme dalgasıyla harmanlayarak yeni bir toplumsal evreye geçmektedir. Araştırmanın temel amacı; kentin yerel toplumsal hafızasının, yapay zekâ, transhümanizm ve dijital ağlar gibi teknolojik parametrelerle nasıl bir "ati" (gelecek) kurguladığını sosyolojik bir düzlemde analiz etmektir. Bildiri kapsamında, özellikle üniversite gençliğinin teknolojik gelişmelere yönelik algıları üzerinden, kentsel kimliğin dijital çağdaki evrimi tartışmaya açılacaktır. Nitel bir değerlendirme içeren bu çalışma, yerel kültürel değerlerin küresel teknoloji odaklı gelecek tasavvurlarıyla nasıl eklemlendiğini ortaya koymayı hedeflemektedir. Sonuç olarak çalışma, Batman'ın sadece fiziksel bir mekân değil, dijitalleşen dünyada sürekli yeniden inşa edilen bir toplumsal kimlik olduğunu akademik literatüre katkı sağlayacak verilerle sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Batman, Dijital Sosyoloji, Toplumsal Hafıza, Gelecek Tasavvurları, Sosyokültürel Dönüşüm.

A CITY ON THE VERGE OF THE DIGITAL AGE: SOCIAL MEMORY AND TECHNOLOGY-DRIVEN FUTURE VISIONS IN BATMAN

Abstract

This study examines the social transformation of Batman from the perspective of digital sociology within the framework of the "From Past to Future" theme, marking the 36th anniversary of the city's provincial status. Batman, blending its identity rooted in the "past" shaped by the oil industry with the global wave of digitalization, is transitioning into a new social phase. The primary aim of the research is to sociologically analyze how the local social memory of the city constructs a "future" (ati) through technological parameters such as artificial intelligence, transhumanism, and digital networks. Within the scope of the paper, the evolution of urban identity in the digital age will be discussed through the perceptions of technological developments among university youth, particularly at Batman University. This qualitative evaluation aims to reveal how local cultural values are articulated with global technology-oriented future visions. Consequently, the study seeks to present Batman not just as a physical space but as a social identity continuously reconstructed in a digitalizing world, contributing to the academic literature with scientific data.

Keywords: Batman, Digital Sociology, Social Memory, Future Visions, Sociocultural Transformation.

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, busraekmen0@gmail.com

SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA MOBBİNGİN İŞTEN AYRILMA NİYETİNE ETKİSİNDE TÜKENMİŞLİĞİN ARACI ROLÜ: BATMAN İLİ ÖRNEĞİ

İbrahim GÜN*
Bahar ERSARİ**

Özet

Bu çalışma, sağlık çalışanlarında iş yerinde mobbingin işten ayrılma niyeti üzerindeki etkisini ve tükenmişliğin bu ilişkideki aracılık rolünü incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma Batman'da yer alan bir devlet hastanesinde görev yapan 250 sağlık çalışanı ile yürütülmüş ve kesitsel bir çalışmadır. Araştırma için etik kurul onayı Batman Üniversitesi Etik Kurulu'ndan alınmış olup, araştırmanın yürütüldüğü hastaneden araştırma için gerekli izin alınmıştır. Araştırmada kolayda örneklem yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu, Tükenmişlik Ölçeği, İşten Ayrılma Niyeti Ölçeği ve Lüksemburg Mobbing Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 25 ve Hayes Process Macro 4.2 ile analiz edilmiş; tanımlayıcı istatistikler, korelasyon ve regresyon analizlerinin yanı sıra aracılık analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırma verilerinin normal dağılıma uygunluğu basıklık ve çarpıklı değerleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Bulgular, mobbingin hem tükenmişliği hem de işten ayrılma niyetini anlamlı düzeyde pozitif yönde etkilediğini ve tükenmişliğin mobbing ile işten ayrılma niyeti arasındaki ilişkide kısmi aracılık rolü üstlendiğini göstermiştir. Mobbing ile iş tükenmişliği ($r=0,461$; $p< 0,05$) ve işten ayrılma niyeti ($r=0,378$; $p< 0,05$) arasındaki ilişkilerin pozitif ve orta düzeyde olduğu görüldü. İş tükenmişliği ve işten ayrılma niyeti arasındaki ilişki de benzer şekilde orta düzeyde ve pozitif yöndedir ($r=0,354$; $p< 0,05$). Mobbingin iş tükenmişliği ($\beta = 0.46$, $p< 0,05$) ve işten ayrılma niyeti ($\beta = 0.27$, $p< 0,05$) üzerine pozitif bir etkisi tespit edildi. Ayrıca iş tükenmişliğinin de işten ayrılma niyeti üzerine pozitif ve anlamlı bir etkisi olduğu tespit edildi ($\beta = 0.22$, $p< 0,05$). Mobbing, iş tükenmişliği varyansındaki değişikliğin %21'ini açıklarken; mobbing ve iş tükenmişliği, işten ayrılma niyeti varyansındaki değişimin %18'ini açıklamaktadır. Mobbingin işten ayrılma niyeti üzerine etkisinde mesleki tükenmişliğinin aracılık etkisinin incelendiği bu çalışmanın sonuçlarına göre; mobbingin işten ayrılma niyeti üzerine pozitif ve anlamlı bir doğrudan etkisi olduğu tespit edilmiştir ($\beta = 0.27$, 95% CI [0.25, 0.69]). Mobbingin işten ayrılma niyeti üzerine iş tükenmişliği aracılığı ile etkisinin de pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($\beta = 0.10$, 95% CI [0.06, 0.33]). Araştırma sonuçları, sağlık çalışanlarının maruz kaldıkları mobbing davranışlarının tükenmişlik düzeylerini artırdığını ve bu artışın işten ayrılma niyetini güçlendiren önemli bir mekanizma olduğu tespit edildi. Bir başka ifade ile mobbingin işten ayrılma niyeti üzerine hem doğrudan hem de tükenmişlik aracılığı ile dolaylı etkisi tespit edimiştir. Bu doğrultuda, sağlık kurumlarında mobbingin önlenmesine yönelik kurumsal politikaların geliştirilmesi, çalışanların psikososyal destek mekanizmalarına erişiminin artırılması ve tükenmişliği azaltmaya yönelik müdahalelerin uygulanması önerilmektedir. Ayrıca yöneticilerin farkındalık düzeylerinin artırılması ve sağlıklı bir çalışma ortamının oluşturulması, çalışan bağlılığı ve hizmet kalitesi açısından kritik önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Mobbing, Tükenmişlik, İşten Ayrılma Niyeti, Sağlık Çalışanları

THE MEDIATING ROLE OF JOB BURNOUT IN THE EFFECT OF WORKPLACE MOBBING ON TURNOVER INTENTION AMONG HEALTHCARE WORKERS: THE CASE OF BATMAN PROVINCE

İbrahim GÜN*
Bahar ERSARİ**

Abstract

This study aimed to examine the effect of workplace mobbing on turnover intention among healthcare workers and to investigate the potential mediating role of burnout in this relationship. The research was conducted with 250 healthcare professionals working in a public hospital in Batman and is designed as a cross-sectional study. Ethical approval was obtained from the Batman University Ethics Committee, and the necessary institutional permission was secured from the hospital where the study was carried out. A convenience sampling method was employed. Data were collected using a demographic information form, the Burnout Scale, the Turnover Intention Scale, and the Luxembourg Mobbing Scale. The data were analyzed using SPSS 25 and Hayes Process Macro 4.2; descriptive statistics, correlation and regression analyses, as well as mediation analysis were performed. The normality of the data was assessed based on skewness and kurtosis values. The findings indicate that mobbing has a significant positive effect on both burnout and turnover intention, and that burnout plays a partial mediating role in the relationship between mobbing and turnover intention. The relationships between mobbing and burnout ($r = 0.461$, $p < 0.05$) and turnover intention ($r = 0.378$, $p < 0.05$) were found to be positive and moderate. Similarly, the relationship between burnout and turnover intention was also positive and moderate ($r = 0.354$, $p < 0.05$). Mobbing was positively associated with burnout ($\beta = 0.46$, $p < 0.05$) and turnover intention ($\beta = 0.27$, $p < 0.05$). In addition, burnout was found to have a positive and significant association with turnover intention ($\beta = 0.22$, $p < 0.05$). While mobbing explained 21% of the variance in burnout, mobbing and burnout together explained 18% of the variance in turnover intention. According to the mediation analysis results, mobbing has a positive and significant direct effect on turnover intention ($\beta = 0.27$, 95% CI [0.25, 0.69]). Furthermore, the indirect effect of mobbing on turnover intention through burnout was also found to be positive and statistically significant ($\beta = 0.10$, 95% CI [0.06, 0.33]). The results demonstrate that exposure to mobbing behaviors increases burnout levels among healthcare workers, and that this increase serves as a significant mechanism strengthening turnover intention. In other words, mobbing has both a direct effect and an indirect effect through burnout on turnover intention. In this context, it is recommended that healthcare institutions develop organizational policies to prevent mobbing, enhance employees' access to psychosocial support mechanisms, and implement interventions aimed at reducing burnout. Additionally, increasing managers' awareness and fostering a healthy work environment are of critical importance for employee commitment and service quality.

Keywords: Mobbing, Burnout, Turnover Intention, Healthcare Workers

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, ibrahim.gun@batman.edu.tr
**Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, baharersari72@gmail.com

SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA GÜVENLİK İKLİMİNİN HASTA GÜVENLİĞİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: İŞ TATMİNİNİN ARACILIK ROLÜ (BATMAN İLİ ÖRNEĞİ)

Erhan EKİNGEN*
Kübra ÖZTÜRK**

Özet

Sağlık kurumları, hem çalışanlar hem de hastalar için yüksek risk barındıran kompleks yapılardır. Bu kurumlarda iş kazalarının önlenmesi ve hasta güvenliğinin tesisi, büyük oranda kurumda hâkim olan "Güvenlik İklimi" ile ilişkilidir. Güvenlik iklimi; çalışanların iş çevresindeki prosedür, uygulama ve politikalara dair paylaştıkları bütüncül algıları ifade eder. Literatür, güvenlik ikliminin sadece fiziksel riskleri azaltmakla kalmayıp, çalışanların iş tatmini ve genel refah seviyelerini de etkilediğini göstermektedir. Bu çalışmanın temel amacı, sağlık çalışanlarının güvenlik iklimi algılarının hasta güvenliği üzerindeki etkisini belirlemek ve bu ilişkide iş tatmininin aracılık (mediator) rolünü ortaya koymaktır. Araştırma, bir kamu hastanesinde görev yapan sağlık çalışanları ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama sürecinde; Güvenlik İklimi Ölçeği, Hasta Güvenliği Ölçeği ve İş Tatmini Ölçeği kullanılmıştır. Demografik formla birlikte toplam 40 sorudan oluşan anket verileri, 5'li Likert tipi ölçekle toplanmış ve regresyon temelli aracılık modelleri (Process Macro) ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, Güvenlik İkliminin İş Tatmini üzerindeki etkisi pozitif ve anlamlıdır ($\beta = 1.0008$, $p < .001$). Güvenlik İkliminin Hasta Güvenliği üzerindeki toplam etkisi $\beta = .6116$, ($p < .001$) olarak saptanmıştır. İş Tatmini modele eklendiğinde, Güvenlik İkliminin Hasta Güvenliği üzerindeki doğrudan etkisi $\beta = .4321$'e gerilemiş ancak anlamlılığını korumuştur. Modelin toplam açıklayıcılık oranı $R2 = .2391$'dir. Yapılan Bootstrap analizi sonucunda (BootLLCI: .0926; BootULCI: .2797), sıfır değerinin bu aralıkta yer almaması nedeniyle İş Tatmininin, Güvenlik İklimi ile Hasta Güvenliği arasındaki ilişkide "Kısmi Aracılık" rolü üstlendiği istatistiksel olarak kanıtlanmıştır. Araştırma bulguları, hastanelerde güvenlik ikliminin iyileştirilmesinin hasta güvenliğini iki koldan artırdığını göstermektedir: Birincisi doğrudan etkisiyle, ikincisi ise çalışanların iş tatminini yükselterek sağladığı dolaylı etkisiyledir. Sağlık çalışanlarının kendilerini güvende hissetmeleri ve işlerinden memnuniyet duymaları, tıbbi hataların (ilaç hataları, enfeksiyonlar, iletişim kazaları vb.) minimize edilmesinde kritik bir kaldıraç görevi görmektedir. Hastane yönetimlerine, hasta güvenliği hedeflerine ulaşmak için çalışan odaklı güvenlik politikalarını ve iş tatminini artırıcı stratejileri (ödüllendirme, eğitim, geri bildirim) eş zamanlı olarak yürütmeleri önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Güvenlik İklimi, Hasta Güvenliği, İş Tatmini, Aracılık Rolü, Sağlık Yönetimi.

THE MEDIATING ROLE OF JOB SATISFACTION IN THE RELATIONSHIP BETWEEN SAFETY CLIMATE AND PATIENT SAFETY AMONG HEALTHCARE WORKERS: A STUDY IN BATMAN

Abstract

Healthcare institutions are complex structures that harbor high risks for both employees and patients. In these institutions, the prevention of occupational accidents and the establishment of patient safety are heavily correlated with the prevailing "Safety Climate." Safety climate refers to the shared perceptions of employees regarding the procedures, practices, and policies within their work environment. The literature indicates that a safety climate not only mitigates physical risks but also influences the job satisfaction and overall well-being of healthcare professionals. The primary objective of this study is to determine the impact of healthcare workers' perceptions of the safety climate on patient safety and to reveal the mediating role of job satisfaction in this relationship. The research was conducted with healthcare professionals working in a public hospital. Data were collected using the Safety Climate Scale, the Patient Safety Scale, and the Job Satisfaction Scale. The survey data, consisting of 40 items including a demographic form, were gathered via a 5-point Likert scale and analyzed using regression-based mediation models (Process Macro). According to the analysis results, the effect of Safety Climate on Job Satisfaction is positive and significant ($\$\beta = 1.0008, p < .001\$$). The total effect of Safety Climate on Patient Safety was determined as $\beta = .6116$, ($p < .001$). When Job Satisfaction was included in the model, the direct effect of Safety Climate on Patient Safety decreased to $\beta = .4321$ but remained significant. The overall explanatory power of the model is $R2 = .2391$. As a result of the Bootstrap analysis (BootLLCI: .0926; BootULCI: .2797), the fact that the zero value does not fall within this interval statistically proves that Job Satisfaction plays a "Partial Mediation" role in the relationship between Safety Climate and Patient Safety. The research findings demonstrate that improving the safety climate in hospitals enhances patient safety through two channels: first, through its direct effect, and second, through its indirect effect by increasing employee job satisfaction. Ensuring that healthcare workers feel safe and satisfied with their jobs serves as a critical lever in minimizing medical errors (medication errors, infections, communication failures, etc.). It is recommended that hospital administrations simultaneously implement employee-oriented safety policies and strategies to increase job satisfaction (rewarding, training, feedback) to achieve patient safety objectives.

Keywords: Safety Climate, Patient Safety, Job Satisfaction, Mediation Analysis, Healthcare Management.

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, erhan.ekingen@gmail.com
*Bağımsız Araştırmacı, Batman Üniversitesi, Batman/Türkiye, kubraozturkyy21@gmail.com

BATMAN İLİNDE KANSERE BAĞLI ÖLÜMLERİN İNCELENMESİ: BÖLGESEL VE ULUSAL DÜZEYDE KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ

Reşit ÇAKMAK*
Meryem APAYDIN**
Gülfer IRMAK***
Murat SUNKUR****

Özet

Kanser, hem dünya genelinde hem de Türkiye'de önde gelen ölüm nedenlerinden biridir. Kanser kaynaklı Kanser, hem dünya genelinde hem de Türkiye'de önde gelen ölüm nedenlerinden biridir. Kanserle ilişkili ölüm oranlarının değerlendirilmesi, hastalık yükünü anlamak ve halk sağlığı politikalarına yön vermek açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, Batman ilinde kansere bağlı ölümlerin bölgesel ve ulusal düzeyde karşılaştırmalı analizini yapmaktır. Çalışmada TÜİK'in 2024 yılı "Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri" verileri kullanılmıştır. Kanserin toplam ölümler içindeki oranı değerlendirilmiş; iller arası karşılaştırmalar yapılmıştır. Batman ilindeki ölüm oranları, hem Güneydoğu Anadolu Bölgesi hem de Türkiye genelindeki büyük nüfuslu illerin oranları ile kıyaslanmıştır. 2024 verilerine göre Türkiye genelinde kanser, dolaşım sistemi hastalıklarından sonra ikinci en yaygın ölüm nedeni olarak yer almaktadır. İller bazında: kanserden ölüm oranlarının en yüksek olduğu iller Doğu Anadolu Bölgesi'nde (özellikle Ağrı, Erzurum, Iğdır) yoğunlaşmaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi, genel olarak Doğu Anadolu'ya kıyasla daha düşük kanser ölüm oranlarına sahiptir. Batman'da kanser; Türkiye geneline benzer şekilde en sık ikinci ölüm nedeni grubundadır.Bölgesel karşılaştırmalarda Batman'ın, Güneydoğu ortalamasına yakın veya yer yer altında seyrettiği; Doğu Anadolu'daki yüksek oranlı illere kıyasla daha düşük risk profiline sahip olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, Batman ili, kanserden ölüm oranları açısından Türkiye ortalamasına yakın, ancak Doğu Anadolu'daki yüksek riskli illere göre daha düşük bir düzeydedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi genelinde kanser yükünün görece daha düşük olması dikkat çekicidir. Bununla birlikte, Batman'da kanserin önemli bir ölüm nedeni olmaya devam ettiği görülmektedir. Bölgesel farklılıkların sosyoekonomik düzey, çevresel faktörler ve sağlık hizmetlerine erişim gibi değişkenlerle ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Kanserden ölümler, Batman İli, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Türkiye, TÜİK 2024.

AN EXAMINATION OF CANCER-RELATED DEATHS IN BATMAN PROVINCE: A COMPARATIVE ANALYSIS OF REGIONAL AND NATIONAL LEVELS

Abstract

Cancer is one of the leading causes of mortality worldwide and in Türkiye. Evaluating cancer-related mortality rates is essential for understanding disease burden and guiding public health policies. This study aims to conduct a comparative analysis of cancer-related mortality in Batman Province at the regional and national levels. The study utilized the 2024 "Death and Causes of Death Statistics" published by the Turkish Statistical Institute (TÜİK). The proportion of cancer-related deaths among total deaths was evaluated, and interprovincial comparisons were performed. Mortality rates in Batman Province were compared with those of the Southeastern Anatolia Region and major populous provinces across Türkiye. According to 2024 data, cancer is the second most common cause of death in Türkiye, following circulatory system diseases. At the provincial level, the highest cancer-related mortality rates are concentrated in the Eastern Anatolia Region, particularly in Ağrı, Erzurum, and Iğdır. In contrast, the Southeastern Anatolia Region generally exhibits lower cancer mortality rates compared to Eastern Anatolia. In Batman Province, cancer is also the second leading cause of death, consistent with the national pattern. Regional comparisons indicate that cancer mortality rates in Batman are close to or slightly below the Southeastern Anatolia average and lower than those observed in high-risk provinces of Eastern Anatolia. Batman Province has cancer mortality rates close to the national average but lower than those of high-risk provinces in Eastern Anatolia. The relatively lower cancer burden in the Southeastern Anatolia Region is noteworthy. However, cancer remains a significant cause of death in Batman. Regional disparities may be associated with socioeconomic conditions, environmental factors, and access to healthcare services.

Keywords: Cancer mortality, Batman Province, Southeastern Anatolia Region, Türkiye, TÜİK 2024.

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, resit.cakmak@batman.edu.tr
**Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye
***Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye
****Doç. Dr., Batman Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Batman/Türkiye

DEMOGRAFİK DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE BATMAN İLİNDE AKTİF YAŞLANMA VE GERİATRİK FİZYOTERAPİ: TÜİK 2025 VERİLERİ TEMELLİ İNTERDİSİPLİNER BİR ANALİZ

Mehmet Emin ŞANLI*
İdris DOĞAN**

Özet

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 12 Mart 2026 tarihinde yayımlanan 58231 sayılı "İstatistiklerle Yaşlılar, 2025" raporu ile Türkiye'nin demografik yapısındaki majör dönüşüm epidemiyolojik verilerle ortaya konulmuştur. İstatistiksel projeksiyonlarda, 65 yaş ve üzeri nüfusun son beş yıllık periyotta %20,5 oranında bir artışla 9,5 milyonu aştığı ve yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki payının %11,1'e ulaştığı görülmektedir. Bu demografik ivmenin; biyo-psiko-sosyal kapasitelerin optimizasyonu yoluyla yaşam kalitesinin sürdürülmesini hedefleyen "aktif yaşlanma" paradigması ile yaşlanma sürecine eşlik eden fizyolojik kayıpları (sarkopeni, nöromüsküler dejenerasyon vb.) minimize ederek fonksiyonel otonomiyi korumayı amaçlayan "geriatrik fizyoterapi" disiplinini sağlık politikalarının merkezine taşıdığı değerlendirilmektedir. Batman ilinin, ulusal ortalamaya kıyasla daha genç bir demografik profile sahip olmasına rağmen, makro düzeydeki bu yaşlanma eğiliminin bölgesel sağlık ve eğitim altyapısının proaktif bir yaklaşımla yapılandırılmasını zorunlu kıldığı öngörülmektedir.

Anahtar kelimeler: Aktif Yaşlanma, Batman, Geriatrik Fizyoterapi, Yaşlı Bakımı, İnterdisipliner Sinerji

ACTIVE AGING AND GERIATRIC PHYSIOTHERAPY IN THE CONTEXT OF DEMOGRAPHIC TRANSITION IN BATMAN: AN INTERDISCIPLINARY ANALYSIS BASED ON TURKSTAT 2025 DATA

Abstract

The major transformation in Turkey's demographic structure has been revealed through epidemiological data in the "Statistics on Elderly, 2025" report (Issue: 58231), published by the Turkish Statistical Institute (TURKSTAT) on March 12, 2026. Statistical projections indicate that the population aged 65 and over has increased by 20.5% over the last five-year period, exceeding 9.5 million, and the share of the elderly population within the total population has reached 11.1%. It is evaluated that this demographic acceleration places the paradigm of "active aging," which aims to sustain quality of life through the optimization of bio-psycho-social capacities, and the discipline of "geriatric physiotherapy," which aims to preserve functional autonomy by minimizing physiological losses (e.g., sarcopenia, neuromuscular degeneration) accompanying the aging process, at the center of healthcare policies. Although the province of Batman possesses a younger demographic profile compared to the national average, it is anticipated that this macro-level aging trend necessitates the structuring of regional health and educational infrastructures through a proactive approach.

Keywords: Active Aging, Batman, Elderly Care, Geriatric Physiotherapy, Interdisciplinary Synergy.

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, mehmetemin.sanli@batman.edu.tr
*Öğr. Gör. Dr., Batman Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, idris.dogan@batman.edu.tr

SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA İŞ YÜKÜ ALGISI VE İŞ STRESİ: DEMOGRAFİK VE KURUMSAL BELİRLEYİCİLER

Şahide AKBULUT*
Elif DOĞMUŞ**

Özet

Amaç: Bu araştırma, Batman ve Muş ili genelinde çalışan sağlık çalışanlarının demografik özelliklerinin bireysel iş yükü algısı, destek mekanizmaları ve genel iş stresi düzeyleri üzerindeki etkisini ve bu değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı kesitsel araştırma desenindeki çalışmada veriler; Bireysel İş Yükü Algı Ölçeği (BİYAÖ), Genel İş Stresi Ölçeği (GİSÖ) ve demografik bilgi formu aracılığıyla çevirim içi toplanmıştır. Verilerin analizinde bağımsız gruplarda t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve post-hoc analizleri kullanılmıştır.

Bulgular: Örneklemin büyük çoğunluğunu (%74,9) 25-34 yaş aralığındaki bireyler oluşturmaktadır. Yapılan analizler sonucunda yaş değişkeninin; BİYAÖ (F=4,589; p=,004), Yönetici Desteği (F=4,932; p=,002), Birim Desteği (F=4,672; p=,003) ve Genel İş Stresi (F=2,883; p=,036) puanları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yarattığı saptanmıştır. Post-hoc analizlerine göre; en genç grubun (≤25 yaş) iş yükü algısı ortalamasının (M=108,22; SD=24,87), diğer gruplardan anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Kurum türü değişkeni açısından; özel sektör çalışanlarının iş yükü ve destek algısı yüksekken, kamu çalışanlarının anlamlı düzeyde daha fazla genel iş stresi yaşadığı tespit edilmiştir (t=2,594; p=,013). Nöbet sisteminde görev yapanların, mesaili çalışanlara kıyasla daha düşük destek algıladığı ve daha yüksek stres yaşadığı görülmüştür t=-2,991; p=,003). Medeni durum açısından evli çalışanların, bekârlara oranla anlamlı derecede daha yüksek genel iş stresi puanına sahip olduğu saptanmıştır (t=2,068; p=,039). Ayrıca gelir seviyesinin hem BİYAÖ (F=8,510; p<,001) hem de Genel İş Stresi (F=7,302; p<,001) üzerinde belirleyici olduğu; yüksek gelir düzeyinin iş yükü algısını artırmasına rağmen stres üzerinde "koruyucu tampon" işlevi gördüğü belirlenmiştir.

Sonuç: Sağlık çalışanlarında iş stresi ve iş yükü algısı; yaş, kurum türü, çalışma şekli ve gelir düzeyi gibi demografik faktörlerden dinamik şekilde etkilenmektedir. Özellikle yönetici ve meslektaş desteğinin stres üzerindeki azaltıcı etkisi, kurumsal refah politikalarında bu destek mekanizmalarının yapılandırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Sağlık çalışanları, iş yükü algısı, iş stresi, yönetici desteği.

WORKLOAD PERCEPTION AND JOB STRESS İN HEALTHCARE WORKERS: DEMOGRAPHIC AND INSTITUTIONAL DETERMINANTS

Abstract

Objective: This study aimed to examine the effects of demographic characteristics of healthcare workers in Batman and Muş provinces on their perception of individual workload, support mechanisms, and general work stress levels, and to investigate the relationships between these variables.

Method: In this descriptive cross-sectional study, data were collected online using the Individual Workload Perception Scale (IWPS), the General Work Stress Scale (GWSS), and a demographic information form. Independent samples t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), and post-hoc analyses were used to analyze the data.

Findings: The majority of the sample (74.9%) consisted of individuals aged 25-34. As a result of the analyses, the age variable; It was determined that there was a statistically significant difference in the scores for BIYAÖ (F=4.589; p=0.004), Managerial Support (F=4.932; p=0.002), Unit Support (F=4.672; p=0.003), and General Job Stress (F=2.883; p=0.036). According to post-hoc analyses, the average workload perception of the youngest group (≤25 years) was found to be significantly higher (M=108.22; SD=24.87) than other groups. In terms of the type of institution variable; while private sector employees had higher workload and support perceptions, public sector employees experienced significantly more general job stress (t=2.594; p=0.013). It was observed that those working in a shift system perceived less support and experienced higher stress compared to those working in fixed hours (t=-2.991; p=0.003). In terms of marital status, it was found that married employees had significantly higher overall work stress scores than single employees (t=2.068; p=0.039). Furthermore, income level was found to be a determining factor for both the Workload Perception Scale (F=8.510; p<0.001) and General Work Stress (F=7.302; p<0.001); although high income levels increased the perceived workload, they also acted as a "protective buffer" against stress.

Conclusion: Work stress and perceived workload among healthcare workers are dynamically influenced by demographic factors such as age, type of organization, working style, and income level. The mitigating effect of managerial and peer support on stress, in particular, suggests that these support mechanisms should be structured within organizational well-being policies.

Keywords: Healthcare workers, perceived workload, work stress, managerial support.

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, sahide.akbulut@batman.edu.tr
*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye

BATMAN İLİNDE SAĞLIK GÖSTERGELERİNİN EĞİLİMİ VE BÖLGESEL KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ (2009-2024)

Osman ŞAHMAN*
Ahmet YILDIZ**

Özet

Bu araştırmanın amacı, Batman iline ait sağlık göstergelerinin 2009-2024 dönemindeki eğilimini incelemek ve bulguları Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Türkiye ile karşılaştırmaktır. Araştırma betimleyici nitelikte olup, veriler trend analiziyle değerlendirilmiştir. Veriler TÜİK MEDAS veritabanı ve T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı'ndan (2024) elde edilmiştir. Bu kapsamda bebek ölüm hızı (BÖH), beş yaş altı ölüm hızı ve toplam doğurganlık hızı (TDH), 1000 kişiye düşen toplam hekim sayısı, 100 000 kişiye düşen uzman hekim, pratisyen hekim, diş hekimi, eczacı, hemşire ve ebe ile hastane yatak sayısı incelenmiştir. Elde edilen veriler Excel 2016 programında düzenlenerek tablolaştırılmış ve R Studio programı ile görselleştirilmiştir. Bulgulara göre, 2009-2024 döneminde Batman ilinde BÖH (13,5-10,6), beş yaş altı ölüm hızı (19,9-13) ve TDH (3,7-2,12) azalma eğilimi göstermiştir. Bu göstergelerin genellikle Güneydoğu ortalamasının altında, Türkiye ortalamasının ise üzerinde seyrettiği belirlenmiştir. Ayrıca kaba doğum (27,8-17,6) ve kaba ölüm hızının (3,3-3,0) azaldığı saptanmıştır. Batman ilinde 2009-2024 döneminde hizmet sunum göstergelerinde genel olarak artış eğilimi saptanmıştır. Buna göre hekim sayısı (1-1,4), hastane yatak sayısı (212-277), uzman hekim sayısı (52,6-76,1), pratisyen hekim sayısı (44,6-68,1), diş hekimi sayısı (7,2-30,2) ve eczacı sayısı (21,9-39,2) 2009-2024 yılları arasında belirgin artışlar gözlenmiştir. Ayrıca hemşire ve ebe sayısının da önemli ölçüde arttığı (148,1-348,7) belirlenmiştir. Ancak, 2024 yılında Batman'da hekim sayısı (1,4) hem Güneydoğu Anadolu (1,7) hem de Türkiye (2,6) ortalamasının altındadır. Hastane yatak sayısı (277) bölgenin (258) üzerinde, ancak Türkiye'nin (313) altındadır. Uzman hekim sayısı (76,1) bölge ile benzer, fakat Türkiye'nin (125) oldukça gerisindedir. Diş hekimi (30,2) ve eczacı (39,2) sayıları ile hemşire ve ebe sayıları (348,7) Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, Batman ilinde sağlık göstergelerinin Türkiye ortalamasına yaklaştırılması için hekim başta olmak üzere sağlık insan gücünün artırılması, kaynak dağılımının iyileştirilmesi ve bölgeye özgü planlama yaklaşımlarının güçlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Batman, Sağlık göstergeleri, Trend analizi.

TRENDS IN HEALTH INDICATORS AND REGIONAL COMPARATIVE ANALYSIS IN BATMAN PROVINCE (2009-2024)

Abstract

This research aims to examine the trend of health indicators in Batman province during the period 2009-2024 and to compare the findings with those of the Southeastern Anatolia Region and Turkey. The research is descriptive, and the data were analyzed using trend analysis. Data were obtained from the TÜİK MEDAS database and the Turkish Ministry of Health Health Statistics Yearbook (2024). In this context, infant mortality rate (IMR), under-five mortality rate, total fertility rate (TFR), total number of physicians per 1000 people, specialist physicians, general practitioners, dentists, pharmacists, nurses and midwives per 100,000 people, and the number of hospital beds were examined. The obtained data were organized in Excel 2016 program, tabulated, and visualized with R Studio program. According to the findings, in Batman province, the birth rate (13.5-10.6), under-five mortality rate (19.9-13), and total mortality rate (3.7-2.12) showed a decreasing trend during the 2009-2024 period. It was determined that these indicators were generally below the Southeastern average but above the Turkish average. Furthermore, a decrease in crude birth rate (27.8-17.6) and crude death rate (3.3-3.0) was observed. In Batman province, a general increasing trend was observed in service delivery indicators during the 2009-2024 period. Accordingly, significant increases were observed in the number of physicians (1-1.4), hospital beds (212-277), specialist physicians (52.6-76.1), general practitioners (44.6-68.1), dentists (7.2-30.2), and pharmacists (21.9-39.2) between 2009 and 2024. It has also been determined that the number of nurses and midwives has increased significantly (148.1-348.7). However, in 2024, the number of physicians in Batman (1.4) is below both the Southeastern Anatolia (1.7) and Turkey (2.6) averages. The number of hospital beds (277) is above the region's (258) average, but below Turkey's (313) average. The number of specialist physicians (76.1) is similar to the region's average but significantly below Turkey's average (125). The numbers of dentists (30.2), pharmacists (39.2), and nurses and midwives (348.7) are below the Turkish average. In line with the findings, it is recommended that, in order to bring the health indicators in Batman province closer to the Turkish average, the healthcare workforce, especially physicians, should be increased, resource allocation should be improved, and region-specific planning approaches should be strengthened.

Keywords: Batman, Health indicators, Trend analysis.

*Arş. Gör., Batman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, osman.sahman@batman.edu.tr
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, ahmet.yildiz@batman.edu.tr

TÜRKİYE VE BATMAN'DA YAŞLI NÜFUS ORANI İLE YAŞLILARDA DİJİTAL UÇURUMUN ETKİLERİ: SORUNLAR, YEREL ÖNERİLER VE POLİTİKA HEDEFLERİ

Mesut İNCİ*

Özet

Giriş ve Amaç: Teknolojik gelişmelerin hız kazanmasıyla birlikte dijital araçlar günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası hâline gelmiştir. Ancak yaşlı bireylerin bu sürece uyum sağlamada çeşitli güçlükler yaşadığı görülmektedir. Bu araştırmanın temel amacı, yaşlılarda teknoloji kullanım yetersizliklerinin dijital uçurumla ilişkisini, nedenlerini ve olası sosyal sonuçlarını incelemektir.

Materyal ve Metod: Bu çalışma yeni saha verilerine dayanmamakta olup, yaşlılık, teknoloji kullanımı ve dijital uçurum konularında bugüne kadar yayımlanmış ulusal ve uluslararası literatürün taranmasıyla hazırlanmıştır. Elde edilen bilgiler doğrultusunda yaşlı bireylerde teknolojinin olumsuz etkileri ve dijital eşitsizlik boyutları değerlendirilmiştir.

Bulgular: Sağlık hizmetlerindeki gelişmeler ve yaşam süresinin uzamasıyla birlikte hem Türkiye'de hem Batman ilinde yaşlı nüfus oranı giderek artmaktadır. Yaşlanmaya bağlı fiziksel, bilişsel ve ekonomik sınırlılıklar; yaşlı bireylerin dijital teknolojilere erişimini ve etkin kullanımını zorlaştırmaktadır. Bu durum bilgiye ulaşma, sosyal iletişim kurma, eğitim olanaklarından yararlanma ve kamu hizmetlerine erişimde eşitsizliklere yol açmaktadır. Dijital uçurumun yalnızca cihaz ve internet erişimiyle sınırlı olmadığı; aynı zamanda dijital okuryazarlık, kullanım becerisi ve toplumsal katılım düzeyiyle ilişkili olduğu görülmektedir. Birleşmiş Milletler raporları ve literatürdeki çalışmalar da bu eşitsizliğin kültürel, ekonomik ve demografik farklılıkları derinleştirdiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç: Literatür bulguları, dijital teknolojilerin yaşlı bireyler açısından hem fırsatlar hem de riskler taşıdığını göstermektedir. Yaşlılarda dijital uçurumun azaltılması için erişilebilir eğitim programları, ekonomik destekler, yaşlı dostu teknolojik tasarımlar ve sosyal destek mekanizmalarının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu sayede yaşlı bireylerin toplumsal yaşama daha aktif, bağımsız ve eşit katılımı sağlanabilir.

Anahtar kelimeler: Yaşlılık, yaşlı nüfus, dijital uçurum, dijital eşitsizlik, teknoloji kullanımı, dijital okuryazarlık, toplumsal dışlanma, Batman ili.

THE RATE OF THE ELDERLY POPULATION IN TURKEY AND BATMAN AND THE IMPACTS OF THE DIGITAL DIVIDE ON THE ELDERLY: ISSUES, LOCAL RECOMMENDATIONS, AND POLICY OBJECTIVES

Abstract

Introduction and Objective: With the accelerating pace of technological advancements, digital tools have become an integral part of daily life. However, it has been observed that older adults face various difficulties in adapting to this process. The primary objective of this study is to examine the relationship between technological inadequacies among older adults and the digital divide, as well as their causes and potential social consequences.

Materials and Methods: This study does not rely on new field data but was prepared by reviewing national and international literature published to date on the topics of aging, technology use, and the digital divide. Based on the information obtained, the negative effects of technology on older adults and the dimensions of digital inequality were evaluated.

Findings: With advancements in healthcare and increased life expectancy, the proportion of the elderly population is steadily rising both in Turkey and in Batman Province. Age-related physical, cognitive, and economic limitations hinder older adults' access to and effective use of digital technologies. This situation leads to inequalities in accessing information, establishing social communication, benefiting from educational opportunities, and accessing public services. It is evident that the digital divide is not limited to device and internet access alone; it is also related to digital literacy, usage skills, and levels of social participation. United Nations reports and studies in the literature also highlight that this inequality is linked to cultural, economic, and demographic differences.

Conclusion: Findings in the literature indicate that digital technologies present both opportunities and risks for older adults. To bridge the digital divide among older adults, it is necessary to develop accessible educational programs, provide economic support, create age-friendly technological designs, and establish social support mechanisms. This will enable older adults to participate in social life more actively, independently, and on an equal footing.

Keywords: Aging, elderly population, digital divide, digital inequality, technology use, digital literacy, social exclusion, Batman Province.

*Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, mesut.inci@batman.edu.tr

BATMAN İLİNDEKİ KADIN TEKSTİL İŞÇİLERİNİ KONU ALAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN DEĞERLENDİRMESİ

Zeynep Beyza KULAZ*
Fatma AYHAN**
Derya YANIK***

Özet

Son yıllarda Batman ilinde hızla gelişen tekstil sektörü, kentin en önemli istihdam alanlarından biri haline gelmiştir. Bölgede faaliyet gösteren yüzlerce tekstil işletmesinde yaklaşık 20 bin bireyin çalıştığı ve bu istihdamın önemli bir bölümünü kadın çalışanların oluşturduğu belirtilmektedir. Tekstil ve hazır giyim sektörü; üretim süreçlerinin karmaşık yapısı, emek yoğun karakteri ve işletmelerin çoğunlukla küçük ya da orta ölçekli olması nedeniyle çeşitli iş sağlığı ve güvenliği riskleri barındırmaktadır. Ayrıca bu işletmelerde iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının yeterince uygulanmaması, çalışma ortamlarının sık değişmesi, işlerin çoğunlukla kısa süreli olması, işletmelerin finansal olanaklarının sınırlı olması ve sektördeki yoğun rekabet gibi faktörler iş kazaları ve meslek hastalıklarının ortaya çıkma olasılığını artırmaktadır. Bu araştırmada Batman ilindeki kadın tekstil işçilerini konu alan lisansüstü tezlerin değerlendirmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda YÖK tez merkezi üzerinden yapılan taramalarda konuya ilişkin iki yüksek lisans, bir doktora tezine ulaşılmıştır. Tekstil sektöründe çalışan kadınların sosyo-ekonomik durumunu Batman ili örneğiyle açıklayan yüksek lisans tezinin bulgulara göre tekstil sektöründe çalışan kadınların sosyoekonomik durumları genel olarak düşük gelir ve sınırlı eğitim düzeyi ile karakterizedir. Kadınların önemli bir kısmı asgari ücretin altında ya da asgari ücrete yakın gelir elde etmekte, kazançlarını çoğunlukla aile bütçesine aktarmaktadır. Eğitim düzeylerinin büyük ölçüde ilkokul ve ortaöğretim seviyesinde yoğunlaştığı, yükseköğrenim oranının ise oldukça düşük olduğu görülmektedir. Ayrıca bu kadınların önemli bir bölümü göçle kente gelmiş, ekonomik zorunluluklar nedeniyle çalışmaya başlamış ve çoğu güvencesiz ya da düşük statülü işlerde istihdam edilmektedir. Bununla birlikte, elde ettikleri gelir ve çalışma hayatına katılım, kadınlara kısmi bir ekonomik bağımsızlık ve toplumsal statüde sınırlı bir iyileşme sağlamaktadır. Batman'da hazır giyim eşyalarının imalatında çalışanların maruz kaldıkları fiziksel risk etmenlerini inceleyen bir yüksek lisans tezinde, tekstil sektöründe çalışma koşulları; ağır yük taşıma, kaldırma, aydınlatmanın yetersiz olması, yangın kazaları, tekrarlayan hareketler, pamuk tozu ve diğer tozlara bağlı olarak bisinozis–mesleki astım, gürültü kaynaklı psikolojik sıkıntı, işitme kaybı, kulak çınlaması, kimyasalların yol açtığı çeşitli kanserler, kan tablosu değişiklikleri, termal konfor şartlarının getirdiği sıcaklık, nem, hava akımı, buharlı, elektrikli ütüler, preslerin yaydığı ısıya bağlı meydana gelebilen olumsuz faktörler nedeniyle çalışanların fiziksel ve ruhsal sağlığının etkilenebilmekte olduğunu belirtmiştir. Bir tekstil fabrikasında çalışan işçilerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilgi düzeyleri ve sağlık risklerinin değerlendirildiği doktora tezinde çalışanların büyük çoğunluğunun kadın olduğu ve kadın çalışanların %21,3'ünün bu sektörde çalışırken iş kazası geçirme öyküsü olduğu belirtilmiştir. Maruz kalınan kazalar "el-parmak sıkışması, ezilme", "el-ayak kesici-delici yaralanma" ve "ağır yük kaldırma nedeniyle bel ağrısı" dır. Öte yandan kadınların çalışma yaşamına katılımı yalnızca iş ortamına ilişkin sorunlarla sınırlı kalmamakta, aynı zamanda toplumsal ve ailevi rollerle bağlantılı çeşitli güçlükleri de beraberinde getirmektedir. Kadınlar çoğu zaman ücretli çalışma ile ev içi sorumluluklarını birlikte yürütmek durumunda kalmakta; bu durum rol çatışması, iş-aile dengesi kurmada güçlük ve psikososyal yük gibi sorunlara yol açabilmektedir. Ayrıca geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri, kariyer olanaklarına erişim ve iş yaşamında yükselme gibi konularda da çeşitli sınırlılıklar yaratabilmektedir. Kadınların çalışma yaşamına katılımı belirli ölçüde özgürleşme sağlasa da, bölgede etkisini sürdüren geleneksel ataerkil yapı; kadınların kamusal alanda görünürlüğünü, karar alma süreçlerine katılımını ve eşit konumda yer almasını sınırlamaktadır. Bu durum aynı zamanda kadınların maruz kaldığı toplumsal ve aile içi sorunların devamlılığına da zemin hazırlamaktadır.

Sonuç olarak; Batman'daki tekstil sektöründe çalışan kadınların karşılaştığı fiziksel ve psikososyal risklerin belirlenmesi, iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının güçlendirilmesi ve kadın çalışanlara yönelik koruyucu politikaların geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Batman, Tekstil sektörü, Kadın çalışanlar

EVALUATION OF POSTGRADUATE THESES ON FEMALE TEXTILE WORKERS IN BATMAN PROVINCE

Zeynep Beyza KULAZ*
Fatma AYHAN**
Derya YANIK***

Abstract

In recent years, the textile sector, which has rapidly developed in the province of Batman, has become one of the most important areas of employment in the city. It is reported that approximately 20,000 individuals are employed in hundreds of textile enterprises operating in the region, and a significant portion of this workforce consists of women. The textile and ready-to-wear sector involves various occupational health and safety risks due to the complexity of production processes, its labor-intensive nature, and the predominance of small- and medium-sized enterprises. Additionally, factors such as the insufficient implementation of occupational health and safety practices, frequent changes in working environments, the mostly short-term nature of jobs, limited financial resources of enterprises, and intense competition in the sector increase the likelihood of occupational accidents and diseases. This study aims to evaluate postgraduate theses focusing on female textile workers in Batman. In this context, a search conducted through the Council of Higher Education (YÖK) Thesis Center identified two master's theses and one doctoral dissertation related to the topic. According to the findings of a master's thesis examining the socio-economic status of women working in the textile sector in Batman, these women are generally characterized by low income and limited levels of education. A significant proportion of women earn wages at or below the minimum wage and mostly contribute their income to the household budget. Their educational attainment is largely concentrated at the primary and secondary school levels, while the rate of higher education is quite low. Moreover, many of these women have migrated to the city, started working due to economic necessity, and are often employed in insecure or low-status jobs. Nevertheless, their participation in the workforce and the income they earn provide them with partial economic independence and a limited improvement in social status. Another master's thesis examining the physical risk factors faced by workers in the manufacture of ready-made garments in Batman reported that working conditions in the textile sector include heavy lifting and carrying, inadequate lighting, fire hazards, repetitive movements, exposure to cotton dust and other particulates leading to byssinosis and occupational asthma, noise-induced psychological distress, hearing loss and tinnitus, as well as various cancers and hematological changes caused by chemical exposure. Furthermore, adverse conditions such as temperature, humidity, air flow, and heat emitted from steam and electric irons and presses negatively affect the physical and mental health of workers. In a doctoral dissertation evaluating the occupational health and safety knowledge levels and health risks of workers in a textile factory, it was reported that the majority of employees were women and that 21.3% of female workers had experienced occupational accidents while working in the sector. The reported accidents included "hand and finger compression or crushing," "cutting and piercing injuries to hands and feet," and "lower back pain due to heavy lifting." On the other hand, women's participation in working life is not limited to workplace-related problems but also involves various challenges associated with social and familial roles. Women are often required to balance paid employment with domestic responsibilities, which may lead to role conflict, difficulties in maintaining work–family balance, and increased psychosocial burden. Additionally, traditional gender roles may create limitations in access to career opportunities and advancement in professional life. Although participation in the workforce provides women with a certain degree of empowerment, the ongoing influence of a traditional patriarchal structure in the region restricts women's visibility in public spaces, their participation in decision-making processes, and their ability to attain equal status. This situation also contributes to the of social and familial problems faced by women.

In conclusion, identifying the physical and psychosocial risks faced by women working in the textile sector in Batman is crucial for strengthening occupational health and safety practices and developing protective policies for female workers.

Keywords: Batman, Textile sector, Female workers

*Arş. Gör., Batman Üniversitesi Sağlık Bİlimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, zeynepbeyza.kulaz@batman.edu.tr
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Sağlık Bİlimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, f.kucuksumbul@gmail.com
***Doç. Dr., Batman Üniversitesi Sağlık Bİlimleri Fakültesi, Batman/Türkiye, derya.yanik2@batman.edu.tr

BATMAN'IN MİMARİ PRATİKLER ÜZERİNDEN SOSYO-MEKÂNSAL DÖNÜŞÜMÜ

Gülreyhan ŞUTANRIKULU*
Sinan MACİT**

Özet

Mekân, insan yaşamında pasif bir arka plan olmaktan öte, duyguları etkileyen, davranışları yönlendiren ve toplumsal ilişkileri şekillendiren önemli bir unsurdur. Farklı mekânlar, insanın ruh hâli üzerinde belirgin etkiler yaratabilir; bu bağlamda mimarlık, geçmişin izlerini taşırken bugünü şekillendiren, toplumun hikâyesini gelecek nesillere aktaran bir sanat olarak öne çıkar. Batman'ın mimari gelişimi incelendiğinde, geleneksel kerpiç evlerden modern beton bloklara uzanan dönüşüm yalnızca yapısal değil, aynı zamanda toplumsal ve duygusal bir değişime işaret etmektedir. Eskiden komşuluk ilişkilerine dayanan bir yapının yerini apartman daireleri ve sitelerin bireyselleşmeyi artıran mimarisi almıştır. Şehir büyüdükçe, aidiyet duygusunda azalma ve toplumsal bağlarda incelme gözlemlenmiştir. Hasankeyf gibi kadim yerleşimler Batman'ın geleneksel kimliğini temsil ederken, şehir merkezinde hızlı kentleşme ve nüfus artışı ile melez bir mimari kimlik ortaya çıkmıştır. 1990 sonrası yaşanan göçler ve ekonomik hareketlilik, plansız büyümeye yol açmış, ancak son yıllarda kent modernleşme yolunda önemli adımlar atmıştır. Altyapı projeleri ve yeşil alan çalışmaları, kentsel dönüşümü desteklemiş ve aidiyet duygusunu yeniden inşa etmeyi hedeflemiştir. Ayrıca, Batman'da doğalgaz altyapısının tamamlanmasıyla enerji verimliliği odaklı yeni bina tasarımları gelişmiştir. Kadınların iş gücüne daha fazla katılımı ve teknolojik ilerlemeler ise mutfakların ve diğer iç mekânların sosyalleşme ve bireysel mahremiyet anlayışına göre yeniden tasarlanmasını sağlamıştır. Bu süreç, toplumsal cinsiyet rollerindeki ve bireysel özerklik anlayışındaki değişimle paralel bir gelişimi yansıtmaktadır. Sonuç olarak Batman'daki mimari dönüşüm, hem sosyal hem de kültürel açıdan önemli değişimlerin aynası olarak dikkat çekmektedir; mekanın yapısal ve toplumsal etkisi ise bu dönüşümlerin temel taşıdır.

Anahtar kelimeler: Batman, Mekân, Mimari, Dönüşüm, Toplum, Hasankeyf, Kentleşme, Aidiyet, Bireyselleşme, Kimlik, Göç, Modernleşme, Mahremiyet, Sosyalleşme, Enerji Verimliliği..

SOCIO-SPATIAL TRANSFORMATION OF BATMAN THROUGH ARCHITECTURAL PRACTICES

Abstract

Space is more than a passive backdrop in human life; it is a significant element that influences emotions, guides behaviors, and shapes social relationships. Different spaces can create distinct effects on a person's mood; in this context, architecture stands out as an art that carries traces of the past while shaping the present and transmitting the story of society to future generations. When examining Batman's architectural development, the transformation from traditional adobe houses to modern concrete blocks signifies not only a structural change but also a social and emotional one. The community-based structure of old neighborhoods has been replaced by apartment buildings and residential complexes whose architecture fosters individualism. As the city has grown, a decline in the sense of belonging and a weakening of social ties have been observed. Ancient settlements like Hasankeyf represent Batman's traditional identity, while rapid urbanization and population growth in the city center have produced a hybrid architectural character. Migration and economic mobility after 1990 led to unplanned expansion; however, in recent years, the city has taken significant steps toward modernization. Infrastructure projects and green space initiatives have supported urban transformation and aimed to rebuild the sense of belonging. Moreover, with the completion of the natural gas infrastructure in Batman, new building designs focused on energy efficiency have emerged. Increased participation of women in the workforce and technological advancements have reshaped kitchens and other interior spaces according to new understandings of socialization and individual privacy. This process reflects parallel developments in gender roles and the concept of individual autonomy. In conclusion, the architectural transformation in Batman stands out as a mirror of significant social and cultural changes; the structural and social impact of space remains the cornerstone of these transformations. The migratory waves and economic dynamics following the 1990s have resulted in unplanned growth, yet recent years have witnessed significant strides toward modernization. Investments in infrastructure and green spaces have supported urban transformation and aimed at rebuilding a sense of community. The completion of the natural gas infrastructure in Batman has also spurred the design of more energy-efficient buildings. Furthermore, the increasing participation of women in the workforce and advances in technology have brought about a reimagining of kitchens and other interior spaces to better accommodate evolving concepts of socialization and personal privacy. This reflects a parallel shift in gender roles and perceptions of individual autonomy.

In conclusion, the architectural transformation in Batman mirrors significant social and cultural changes. The structural and societal impacts of space serve as the foundation for these ongoing transformations, highlighting its critical role in shaping the life of the city and its residents.

Keywords: Batman, Space, Architecture, Transformation, Society, Hasankeyf, Urbanization, Belonging, Individualization, Identity, Migration, Modernization, Privacy, Socialization, Energy Efficiency.

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Batman/Türkiye, gulreyhan.sutanrikulu@batman.edu.tr
**Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, sinan7021@gmail.com

BATMAN PETROL GELİRİNİN YEREL KALKINMA VE İSTİHDAMA YÖNELİK KULLANIMI

Özgür BAŞYİĞİT*

Özet

Türk ekonoımisi açısından yurt içindeki petrol üretimin faydası oldukça önemlidir. Ülkemizde çıkarılan petrolden elde edilen gelirlerin büyük bölümü merkezi bütçeye dahil edilerek kamu hizmetlerinin sağlanmasına çalışılmaktadır. Batman'daki yerel ekonominin petrolden elde edilen kaynakları yönetme kapasitesi ise sınırlıdır. Buna karşın Batman doğal kaynak kullanımından kaynaklanan arazi tahsisi, kirlilik, hizmet talepleri gibi zorluklarla karşı karşıyadır. Batman'daki on sekiz aktif petrol sahasından günde on altı bin varıilden fazla petrol üretilmektedir. Elde edilen petrol Türkiye'ninin üretiminin yüzde altmış ikisine, toplam ihtiyacın ise yaklaşık yüzde onuna tekabül etmektedir. Batman petrolü ulusal ekonomik kalkınma için vazgeçilmez bir öneme ship olmanın yanı sıra ithalattan kaynaklı cari açığın azaltılmasında da kritik bir rol oynamaktadır. Bununla birlikte üretilen petrolden elde edilen gelirin kamuoyu katılımı ve hesap verebilirliği doğrultusunda yerel mali yönetim ve ilin sürdürülebilir ekonomik kalkınmasını teşvik etmek için kullanılması ihtiyacı artmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH) verilerine göre seksen bir il arasında yirmi altıncı sıraya yükselen Batman'da kişi başına düşen milli gelir yedi bin doları aşmış durumdadır. Buna rağmen Batman'ın hakettiği ekonomik seviyede olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu çerçevede ilin ekonomik çeşitliliğinin ve çevresel değerlerinin korunması şartıyla Batman'ın petrol üretiminden elde edilen gelirden daha fazla faydalandırılması için çalışmalar yürütülmesi son derece önemlidir. Zira petrol en az birkaç on yıl daha önemini koruyacak gibi görünse de petrolün yerini daha temiz ve yenilenebilir enerji kaynakları aldıkça, zamanla önemini kaybedecektir. Bu da petrol üretiminde önde gelen, ancak gelirlerinden yeterince faydalanamayan yerlerin bu bağımlılığın mirası olan zayıflıklarla boğuşmasına ve ekıonomik faaliyetleri çeşitlendirilmiş komşularına kıyasla kalkınma açısından geride kalmasına neden olacaktır. Çalışmamızda, Batman petrol üretiminin katıkıları incelenerek, ilimizin hakettiği istihdam seviyesine ulaşması için bu gelirden daha fazla faydalandırılması gerekliliğinin açıklanmasına gayret edilecektir. Bununla birlikte petrole bağımlı tek yönlü yerel ekonomi yerine artan petrol gelirlerinin tek yönlü bir kalkınma yerine ekonomik faaliyetlerin çeşitlkendirilmesi için kullanılmasının Batman'a sağlaacağı katkılar irdelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Batman, Petrol Geliri, Yerel Kalkınma, İstihdam Artışı, Sürdürülebilirlik.

I UTILIZATION OF BATMAN OIL REVENUE FOR LOCAL DEVELOPMENT AND EMPLOYMENT

Abstract

The benefits of domestic oil production are quite significant for the Turkish economy. A large portion of the revenue from oil extraction in our country is included in the central budget and used to provide public services. However, the local economy in Batman has limited capacity to manage the resources derived from oil. In contrast, Batman faces challenges such as land allocation, pollution, and service demands arising from the use of natural resources. More than sixteen thousand barrels of oil are produced daily from eighteen active oil fields in Batman. This oil accounts for sixty-two percent of Turkey's total production and approximately ten percent of its total needs. Batman oil is indispensable for national economic development and plays a critical role in reducing the current account deficit caused by imports. However, there is an increasing need for the revenue from oil production to be used to promote local financial management and the sustainable economic development of the province, in line with public participation and accountability. According to the Turkish Statistical Institute's Gross Domestic Product (GDP) data, Batman, which has risen to twenty-sixth place among eighty-one provinces, has a per capita national income exceeding seven thousand dollars. Despite this, it is not possible to say that Batman has reached the economic level it deserves. In this context, it is extremely important to conduct studies to ensure that Batman benefits more from the revenue generated from oil production, provided that the province's economic diversity and environmental values are preserved. Although oil seems likely to retain its importance for at least a few more decades, it will gradually lose its importance as cleaner and renewable energy sources replace it. This will cause places that are leading oil producers but do not benefit sufficiently from their revenues to struggle with the weaknesses inherited from this dependence and lag behind their economically diversified neighbors in terms of development. This study will examine the contributions of Batman's oil production and strive to explain why the city needs to benefit more from this revenue to reach its deserved employment levels. Furthermore, instead of a one-sided, oil-dependent local economy, we will explore how using increased oil revenues to diversify economic activities, rather than solely for development, would benefit Batman.

Keywords: Batman, Oil Revenue, Locak Development, Job Growth, Sustainability.

*Dr. Öğr. Üyesi., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Bolu/Türkiye, ozgur.basyigit@ibu.edu.tr

BATMAN İÇİN KAYNAK TEMELLİ BÜYÜME VE KAYNAK LANETİ İKİLEMİ: SEGE TEMELLİ ANALİZ İNCELEMESİ

Murat KÖPRÜ*

Özet

Batman, 16 Mayıs 1990 tarihinde il oldu. Bu statü, 3647 sayılı Kanun ile verilmiştir. Batman, il olmadan önce Siirt'e bağlı bir ilçeydi. Petrol üretimi, nüfus artışı ve buna bağlı ekonomik gelişim nedeniyle il yapılmıştır. SEGE verileri, Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması kapsamında hazırlanan göstergelerdir. Türkiye'de illerin ve ilçelerin gelişmişlik düzeylerini ölçmek ve karşılaştırmak için kullanılır. Geçmişte Devlet Planlama Teşkilatı, Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanmıştır. Günümüzde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hazırlanır.SEGE verileri, ilin gelişmişliğini sadece gelir düzeyiyle değil çok boyutlu ölçer.Verilerin boyutları demografi (nüfus artışı, kentleşme, bağımlılık oranı), istihdam verileri, eğitim düzeyi, sağlık hizmetlerine erişebilirlik, mali yapı ve çeşitliliği, rekabet, sanayi kapasitesi, altyapı ve diğer yaşam kalitesi göstergeleridir.Çalışmada Türkiye'de ilk kez petrol bulunan ve çıkarılan Batman şehrinin, şehir olması sonrası tüm yönleriyle ne ölçüde gelişebildiği irdelenmiştir. Bir bölgede yüksek doğal kaynak rezervi bölgenin gelişmesi beklentisini doğurmaktadır. Peki Batman için, doğal kaynakla bölgesel olarak kalkınabilen bir şehir olabilmiş mi? Yüksek doğal kaynaklara sahip olması gerekirken potansiyel ekonomik ve sosyal gelişmişliğe erişemeyen düşük kalkınma görülen kaynak laneti yaşayan bir şehir mi olmuştur? Bu süreçteki Batmanın nasıl sürdürdüğü 2003, 2011, 2017, 2025 SEGE verileri analizleriyle incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Batman, Petrol, Gelişmişlik, Kaynak temelli, Kaynak laneti, SEGE

RESOURCE BASED GROWTH AND THE RESOURCE CURSE DILEMMA FOR BATMAN: AN ANALYSIS REVİEW BASED ON SEGE

Abstract

Batman became a province on May 16, 1990. This status was granted by Law No. 3647. Before becoming a province, Batman was a district of Siirt. It was granted provincial status due to oil production, population growth, and the resulting economic development. SEGE data refers to indicators prepared within the scope of the Socio-Economic Development Ranking Survey. They are used to compare the development levels of provinces and districts in Turkey. In the past, they were prepared by the State Planning Organization and the Ministry of Development. Today, they are prepared by the Ministry of Industry and Technology. SEGE data measures a province's development through a multidimensional approach, not just by income level. The dimensions of the data include demography (population growth, urbanization, dependency ratio), employment data, education level, access to health services, financial structure and diversity, competitiveness, industrial capacity, infrastructure, and other quality-of-life indicators. In this study, the extent to which the city of Batman—where oil was first discovered and extracted in Turkey—has been able to develop in all aspects after becoming a city is examined. High natural resource reserves in a region create an expectation for regional development. So, has Batman been able to become a city that achieves regional development through natural resources? Or has it become a city experiencing the "resource curse," characterized by low development and an inability to reach potential economic and social development despite having high natural resources? How Batman sustained this process has been examined through the analysis of SEGE data from 2003, 2011, 2017 and 2025.

Keywords: Batman, Oil, Development, Resource-based, Resource curse, SEGE

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, koprumurat72@gmail.com

MAZİDEN ATİYE MEKÂNSAL KOPUŞ VE BELLEK: HASANKEYF'İN DÖNÜŞÜMÜNÜN SOSYO-POLİTİK VE PSİKOLOJİK ANALİZİ

Aysel YILDIRIM*

Özet

Bu çalışma, Hasankeyf'in Ilısu Barajı Projesi kapsamında yaşadığı mekânsal dönüşümün toplumsal bellek, kimlik ve aidiyet üzerindeki etkilerini "maziden atiye" kavramsallaştırması çerçevesinde incelemektedir. Araştırmanın temel amacı, kalkınma politikaları ile kültürel mirasın korunması arasındaki gerilimin mekânsal dönüşüm üzerinden nasıl üretildiğini analiz etmektir. Çalışma nitel araştırma desenine dayanmaktadır ve veri toplama yöntemi olarak doküman analizi kullanılmıştır. AFAD raporları, DSİ teknik belgeleri, akademik literatür ve ilgili ikincil kaynaklar analiz edilmiştir.

Bulgular, yaklaşık 50.000 kişinin yerinden edilmesiyle birlikte mekânsal sürekliliğin kesintiye uğradığını ve bu durumun toplumsal bellekte derin bir kırılma yarattığını göstermektedir. Ancak bulgular aynı zamanda belleğin tamamen yok olmadığını, yeni mekânsal ve söylemsel bağlamlarda yeniden üretildiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda çalışma, mekânsal dönüşüm süreçlerinin yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda psikososyal ve politik sonuçlar doğurduğunu ileri sürmektedir. Sonuç olarak kalkınma politikalarının ekonomik rasyonaliteye indirgenmemesi gerektiği, toplumsal bellek ve kültürel süreklilik boyutlarının da dikkate alınması gerektiği savunulmaktadır.

Anahtar kelimeler: Toplumsal bellek, mekânsal dönüşüm, Hasankeyf, yerinden edilme ,maziden atiye

COLLECTIVE MEMORY IN THE CONTEXT OF THE PAST TO THE FUTURE: A SOCIOPOLITANICAL AND PSYCHOLOGICAL ANALYSIS OF HASANKEYF'S TRANSFORMATION

Abstract

This study examines the spatial transformation of Hasankeyf within the scope of the Ilisu Dam Project and its effects on collective memory, identity, and belonging within the conceptual framework of "from past to future." The aim of the research is to analyze how the tension between development policies and cultural heritage preservation is produced through spatial transformation. The study adopts a qualitative research design and employs document analysis. AFAD reports, State Hydraulic Works (DSİ) documents, academic literature, and secondary sources were analyzed.

Findings indicate that the displacement of approximately 50,000 people has caused a rupture in spatial continuity, resulting in a significant disruption of collective memory. However, memory has not disappeared; rather, it has been reconstructed within new spatial and discursive contexts. The study argues that spatial transformation processes produce not only physical but also psychosocial and political consequences. It concludes that development policies should not be reduced to economic rationality but should also incorporate cultural continuity and collective memory dimensions.

Keywords: Collective memory, spatial transformation, Hasankeyf, development policy, displacement

*Bağımsız Araştırmacı, Batman Üniversitesi, Batman/Türkiye, rehberaysel021@gmail.com

ENDÜSTRİ, COĞRAFYA VE GELENEK: BATMAN'IN TÜRK SİNEMASINDAKİ TEMSİLLERİ (1966-2010)

Ünal ÜSTÜNDAĞ*

Özet

Kadim bir geçmişe sahip olan Batman kentinin, son altmış yıl içerisinde geçirdiği dönüşümü sinema aracılığıyla kurulan mekânsal ve toplumsal temsiller yoluyla incelemek mümkündür. Özellikle 1950'lerden itibaren hızla gelişen Batman, petrol sanayinin gelişmesi yoluyla endüstri temelli bir kentleşme süreci yaşamıştır. Bu süreç, sinemada hem modernleşme anlatıları hem de geleneksel yaşam pratikleri üzerinden görünür kılınmış, kolektif belleğe kaydedilmesi sağlanmıştır. Çalışmanın amacı, Batman ve çevresinde çekilmiş filmler aracılığıyla kentin tarihsel dönüşümünü, mekân kullanımı ve kültürel temsiller üzerinden ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında 1966–2010 yılları arasında çekim mekânı olarak Batman, Hasankeyf ve Gercüş'ü kullanan toplam yedi film analiz edilecektir. Filmler; doğrudan Batman ve çevresinde çekilmiş olmaları, mekânın anlatıda işlevsel bir rol üstlenmesi ve kentin tarihsel dönüşümünü yansıtma potansiyeline sahip olmaları ölçütlerine göre seçilmiştir. Çalışmada yöntem olarak nitel film çözümlemesi benimsenecek, filmler mekânsal temsil, mimari öğeler, gündelik yaşam pratikleri ve modernleşme anlatıları açısından tematik olarak incelenecektir. Filmler hakkında yayınlanmış birincil kaynak niteliğindeki yayınlar da çalışma evreni kapsamındadır. Analiz sürecinde filmler, üretildikleri dönemin tarihsel ve toplumsal bağlamı içinde değerlendirilecektir.

Çalışmanın bulguları, Batman'ın sinemadaki temsillerinin üç ana eksende şekillendiğini ortaya koyacaktır. Toprağın Kanı filminde petrol ve rafineri üzerinden kentin endüstriyel bir üretim alanı olarak inşa edildiği görülmektedir. İkinci olarak Kuma ve Hazal gibi filmlerde, kırsal çevre ve geleneksel yaşam biçimleri örf ve adetler ele alınmaktadır. Son olarak Mem û Zin ve Ay Lav Yu gibi yapımlarda Hasankeyf ve Dicle Nehri, kültürel bellek ve tarihsel miras vurgusuyla ön plana çıkmaktadır. Bu filmler Batman kent tarihinin arşivi, tanığı doğrudan ya da dolaylı anlatıcısıdır. Bu çalışma, sinemanın Batman kentinin tarihsel dönüşümünü belgeleyen ve anlamlandıran önemli bir görsel kaynak olduğunu ortaya koyarak, kent tarihi, sinema çalışmaları ve mekân temelli kültürel analiz literatürüne özgün bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Batman Tarihi, Sinema ve Mekân, Endüstriyel Modernleşme, Kültürel Bellek

INDUSTRY, GEOGRAPHY AND TRADITION: REPRESENTATIONS OF BATMAN IN TURKISH CINEMA (1966-2010)

Abstract

The transformation that Batman, a city with an ancient history, has undergone in the last sixty years can be examined through spatial and social representations established via cinema. Particularly since the 1950s, Batman has rapidly developed, experiencing an industrial-based urbanization process driven by the growth of the oil industry. This process has been made visible in cinema through both narratives of modernization and traditional life practices, ensuring its recording in the collective memory. The aim of this study is to reveal the historical transformation of the city through films shot in and around Batman, focusing on the use of space and cultural representations. The research will analyze a total of seven films shot between 1966 and 2010 that used Batman, Hasankeyf, and Gercüş as filming locations. The films were selected based on the criteria of being directly shot in and around Batman, the functional role of the location in the narrative, and their potential to reflect the historical transformation of the city. The study will adopt qualitative film analysis as its methodology, the films will be examined thematically in terms of spatial representation, architectural elements, daily life practices, and narratives of modernization. Published primary sources on the films are also included in the study's universe. In the analysis process, films will be evaluated within the historical and social context of the period in which they were produced.

The findings of this study will reveal that cinematic representations of Batman are shaped around three main axes. The film Toprağın Kanı portrays the city as an industrial production area centered around oil and refineries. Secondly, films like Kuma and Hazal address the rural environment and traditional lifestyles, customs, and traditions. Finally, productions such as Mem û Zin and Ay Lav Yu highlight Hasankeyf and the Tigris River, emphasizing cultural memory and historical heritage. These films serve as archives, witnesses, and direct or indirect narrators of Batman's urban history. This study aims to provide a unique contribution to the literature on urban history, film studies, and place-based cultural analysis by demonstrating that cinema is a significant visual resource documenting and interpreting Batman's historical transformation.

Keywords: Batman History, Cinema and Place, Industrial Modernization, Cultural Memory

*Bağımsız Araştırmacı, Batman/Türkiye, unalustundag@gmail.com

BATMAN BİOSYS BİYOMEDİKAL KONVEYÖR HATTINDA KULLANILAN AISI 1045 ÇELİK DİŞLİNİN HASAR ANALİZİ

Mehmet Salih ARGUN*
Hamit ADİN**

Özet

Endüstriyel üretim sistemlerinde kullanılan makine elemanlarının servis ömrü ve güvenilirliği, üretim sürekliliği ve verimliliği açısından kritik bir rol oynamaktadır. Özellikle konveyör sistemlerinde kullanılan dişliler, sürekli ve tekrarlı yüklemelere maruz kalmaları nedeniyle zamanla hasar oluşumuna yatkın elemanlar arasında yer almaktadır. Bu tür hasarlar, üretim hatlarında duruşlara ve ekonomik kayıplara neden olabilmektedir. Bu çalışmada, Batman Biosys konveyör hattında kullanılan ve AISI 1045 çeliğinden imal edilmiş bir dişlinin hasar davranışı detaylı olarak incelenmiştir. Çalışma kapsamında dişli geometrisi üç boyutlu olarak modellenmiş ve gerçek çalışma koşullarını temsil edecek şekilde uygun sınır şartları tanımlanmıştır. Analizlerde, dişlinin diş yüzeyine 100 N büyüklüğünde kuvvet uygulanarak çalışma koşulları simüle edilmiştir. Sonlu elemanlar yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen analizler sonucunda, diş dibi bölgelerinde belirgin gerilme ve gerinim yığılmaları oluştuğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular, dişlilerde hasarın büyük oranda diş dibi bölgelerinden başladığını ve bu bölgelerin kritik gerilme noktaları olduğunu göstermektedir. Ayrıca, bu tür analizlerin erken hasar tespiti ve tasarım iyileştirmeleri açısından önemli katkılar sağlayabileceği değerlendirilmiştir. Bu çalışma, konveyör sistemlerinde kullanılan dişlilerin daha güvenilir ve uzun ömürlü tasarlanmasına yönelik önemli bilgiler sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Konveyör sistemi, AISI 1045 çeliği, dişli hasar analizi, sonlu elemanlar yöntemi, Von Mises gerilmesi, mesh yapısı, yorulma hasarı

DAMAGE ANALYSIS OF AISI 1045 STEEL GEARS USED IN BATMAN BIOSYS BIOMEDICAL CONVEYOR LINE

Abstract

The service life and reliability of machine elements used in industrial production systems play a critical role in ensuring production continuity and efficiency. Gears used in conveyor systems are particularly prone to damage due to continuous and repetitive loading conditions. Such failures may lead to production downtime and economic losses. In this study, the damage behavior of a gear made of AISI 1045 steel and used in the Batman Biosys conveyor line was examined in detail. Within the scope of the study, the gear geometry was modeled in three dimensions, and appropriate boundary conditions were defined to represent real operating conditions. A force of 100 N was applied to the gear tooth surface to simulate the working conditions. As a result of the analyses carried out using the finite element method, significant stress and strain concentrations were observed at the gear root regions. The findings indicate that damage is highly likely to initiate from these regions, which are critical stress points. Furthermore, the results demonstrate that such analyses can provide valuable contributions to early damage detection and design improvements. This study offers important insights for designing more reliable and durable gears used in conveyor systems.

Keywords: Conveyor system, AISI 1045 steel, gear damage analysis, finite element method, von Mises stress, mesh structure, fatigue failure

*Bağımsız Araştırmacı, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye
**Prof. Dr., Batman Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, hamit.adin@batman.edu.tr

BATMAN İLİNDE YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARININ KULLANIMI VE GELECEĞİ

Adem YILMAZ*

Özet

Enerji artık vazgeçilmez ve olmazsa olmaz bir hal almıştır. Enerjiye ulaşımdan ziyade enerji üretimi ön plana çıkmıştır. Batman ilinde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, bölgenin coğrafi ve iklimsel özellikleri sayesinde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Yenilenebilir enerji kaynakları önemli bir yer kaplamaktadır. Özellikle yüksek güneşlenme süresi, güneş enerjisi yatırımları için önemli bir potansiyel sunmaktadır. Bu çalışma, Batman ilinde yenilenebilir enerji kullanımının mevcut durumunu analiz etmekte ve bölgenin enerji dönüşümüne yönelik fırsatlarını ortaya koymaktadır. Aynı zamanda, kamu politikaları, yerel yönetim uygulamaları ve özel sektör yatırımları değerlendirilmektedir. Elde edilen bulgular, yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılmasıyla hem çevresel sürdürülebilirliğin sağlanabileceğini hem de bölgesel ekonomik kalkınmaya katkı sunulabileceğini göstermektedir. Batman ilinde yenilenebilir enerji kaynaklarının etkin kullanımı; enerji arz güvenliğinin güçlendirilmesi, karbon emisyonlarının azaltılması ve sürdürülebilir bir gelecek açısından önemli rol oynamaktadır. Mevcuttaki Hidroelektrik santraller, Güneş Enerji Santralleri, Biyokütle Santralleri gibi yenilenebilir enerji kaynakları sayesinde elektrik enerjisi elde edilmektedir. Bu doğrultuda, uzun vadeli stratejik planlama, teşvik mekanizmalarının geliştirilmesi ve teknolojik yatırımların artırılması büyük önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Enerji, Verimlilik, Enerji Verimliliği, Enerji Tasarrufu.

USE AND FUTURE OF RENEWABLE ENERGY SOURCES IN BATMAN PROVINCE

Abstract

Energy has now become indispensable and a must-have. Rather than access to energy, energy production has come to the forefront. The use of renewable energy sources in Batman province is gradually gaining increasing importance thanks to the region's geographical and climatic characteristics. Renewable energy sources hold an important place. In particular, the high solar radiation levels offer significant potential for solar energy investments. This study analyzes the current state of renewable energy use in Batman province and reveals the region's opportunities for energy transition. At the same time, public policies, local government practices, and private sector investments are evaluated. The findings indicate that by increasing renewable energy investments, both environmental sustainability can be achieved and regional economic development can be supported. The effective use of renewable energy sources in Batman province plays an important role in strengthening energy supply security, reducing carbon emissions, and ensuring a sustainable future. Electrical energy is obtained through renewable energy sources such as existing hydroelectric power plants, solar power plants, and biomass power plants. In this regard, long-term strategic planning, the development of incentive mechanisms, and increased technological investments are of great importance.

Keywords: Energy, Efficiency, Energy Efficiency, Energy Saving,

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Teknoloji Fakültesi, Batman/Türkiye, adem.yilmaz@batman.edu.tr

BATMAN'DA TEMİZ ENERJİ POLİTİKALARI: KÜRESEL ISINMAYA KARŞI SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇÖZÜMLER

Zelal GEZİCİ*
Adem YILMAZ**

Özet

Enerji üretmek kadar tüketmekte önmelidir. Tüketirken ne gibi yararlar ve zararlar bıraktığı değerlendirilmelidir. Küresel ısınma ve sera etkisi en başta gelen zararlardan sayabiliriz. Fosil yakıt kullanımının çevresel etkileri ve sera gazı emisyonlarının iklim değişikliğine katkısı ele alınarak, yenilenebilir enerji kaynaklarının bölge için sunduğu potansiyel değerlendirilmektedir. Batman'ın coğrafi ve iklimsel özellikleri, temiz enerji yatırımları açısından önemli fırsatlar sunarken, mevcut enerji politikalarının bu potansiyeli ne ölçüde değerlendirdiği analiz edilmektedir. Bu çalışmada, Batman ilinde temiz enerji politikalarının geliştirilmesi ve uygulanmasının küresel ısınmayla mücadelesi incelemektedir. Yerel yönetimlerin, kamu kurumlarının ve özel sektörün temiz enerjiye geçiş sürecindeki rollerini tartışmakta; sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda uygulanabilecek stratejilere odaklanmaktadır. Elde edilen bulgular, Batman'da yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılmasının hem çevresel sürdürülebilirliğe katkı sağlayacağını hem de ekonomik ve sosyal faydalar yaratacağını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, etkili temiz enerji politikalarının benimsenmesi, küresel ısınmanın etkilerini azaltmada yerel düzeyde önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: Temiz enerji, Küresel Isınma, Sürdürülebilirlik, Yenilenebilir Enerji

CLEAN ENERGY POLICIES IN BATMAN: SUSTAINABLE SOLUTIONS AGAINST GLOBAL WARMING

Abstract

Energy consumption is as important as energy production. The benefits and harms of consumption must be evaluated. Global warming and the greenhouse effect are among the most significant harms. The environmental impacts of fossil fuel use and the contribution of greenhouse gas emissions to climate change are considered, and the potential of renewable energy sources for the region is evaluated. While Batman's geographical and climatic characteristics offer significant opportunities for clean energy investments, the extent to which current energy policies utilize this potential is analyzed. This study examines the development and implementation of clean energy policies in Batman province and their role in combating global warming. It discusses the roles of local governments, public institutions, and the private sector in the transition to clean energy; and focuses on strategies that can be implemented in line with sustainable development goals. The findings reveal that increasing renewable energy investments in Batman will contribute to environmental sustainability and create economic and social benefits. In conclusion, the adoption of effective clean energy policies is considered a significant factor at the local level in mitigating the effects of global warming.

Keywords: Clean energy, Global Warming, Sustainability, Renewable Energy

*Bağımsız Araştırmacı, Batman/Türkiye, zelal.gezici@gmail.com
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Batman/Türkiye, adem.yilmaz@batman.edu.tr

ELEKTRİK TÜKETİMİNDE GES SANTRALLERİNİN BATMAN İLİNE ENERJİ BAKIMINDAN KATKISI

Hasan Murat KAÇMAZ*
Adem YILMAZ**

Özet

Batman, yüksek güneşlenme süresi ve coğrafi avantajları sayesinde güneş enerjisi açısından Türkiye'nin öne çıkan illerinden biridir. İlde kurulan güneş enerjisi santralleri (GES), elektrik üretimini yerelleştirerek enerji arz güvenliğini artırmaktadır. Batman'daki mevcut ve planlanan GES yatırımları, ilin elektrik tüketiminin karşılanmasında giderek daha önemli bir paya sahip olmaktadır. Bu yatırımlar aynı zamanda iletim kayıplarını azaltmakta ve enerji maliyetlerini düşürmektedir. Güneş enerjisinin çevre dostu yapısı sayesinde karbon salınımı da azalmaktadır. Böylece Batman, yenilenebilir enerji dönüşümünde bölgesel bir merkez olma potansiyeli taşımaktadır. GES'lerin yaygınlaştırılması, ilin ekonomik ve sürdürülebilir kalkınmasına doğrudan katkı sağlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Batman, Güneş Enerjisi, Güneş Enerjisi Santralleri (GES), Yenilenebilir enerji

THE CONTRIBUTION OF SOLAR POWER PLANTS TO BATMAN PROVINCE IN TERMS OF ENERGY IN ELECTRICITY CONSUMPTION

Abstract

Batman is one of Turkey's leading provinces in terms of solar energy, thanks to its high sunshine hours and geographical advantages. The solar power plants (SPPs) established in the province increase energy supply security by localizing electricity production. Existing and planned SPP investments in Batman are increasingly contributing to meeting the province's electricity consumption. These investments also reduce transmission losses and lower energy costs. Carbon emissions are also reduced thanks to the environmentally friendly nature of solar energy. Thus, Batman has the potential to become a regional center in the renewable energy transformation. The widespread adoption of SPPs directly contributes to the economic and sustainable development of the province.

Keywords: Batman, Solar energy, Solar power plants (SPP), Renewable energy

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, h.muratkacmaz@outlook.com
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Teknoloji Fakültesi, Batman/Türkiye, adem.yilmaz@batman.edu.tr

YATAY TİP TOPRAK KAYNAKLI ISI POMPASINDA FARKLI ISI TRANSFER AKIŞKANLARININ SİSTEM PERFORMANSINA ETKİSİNİN DENEYSEL OLARAK İNCELENMESİ: BATMAN ÜNİVERSİTESİ BATI RAMAN KAMPÜSÜ UYGULAMASI

Umut ERCAN*
Ali Serkan AVCI**
Mehmet Ali KALLİOĞLU***

Özet

Toprak kaynaklı ısı pompası (TKIP) sistemlerinde toprak altı devresinde kullanılan ısı transfer akışkanının termofiziksel özellikleri, sistemin enerji performansı üzerinde doğrudan etkilidir. Bu çalışmada, Batman Üniversitesi Batı Raman Kampüsü'nde kurulu bulunan yatay tip bir toprak kaynaklı ısı pompası sisteminde üç farklı ısı transfer akışkanının sistem performansına etkisi karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Deneysel çalışmalar, Batman ili iklim şartlarını temsil eden Batman Üniversitesi Batı Raman Kampüsü'nde gerçekleştirilmiştir. Sistemde kullanılan toprak altı ısı değiştiricisi yaklaşık 2 m derinliğe gömülü olup toplam 600 m boru uzunluğuna sahiptir. Deneylerde sırasıyla saf su, %20 monoetilen glikol (MEG)–su karışımı ve %25 propilen glikol (PG)–su karışımı toprak altı devresinde kullanılmıştır. Tüm testlerde akışkan debisi sabit tutulmuş ve sistem kararlı çalışma koşullarına ulaştıktan sonra ölçümler gerçekleştirilmiştir. Akışkanların giriş–çıkış sıcaklıkları, iç ortam sıcaklığı ve ısı pompasının elektriksel güç tüketimi ölçülerek sistemin performans katsayısı (COP) hesaplanmıştır. Elde edilen örnek sonuçlara göre, Batman Üniversitesi Batı Raman Kampüsü koşullarında saf su kullanılan durumda ortalama COP değeri 2,48 olarak belirlenmiştir. %20 MEG–su karışımı kullanıldığında COP değeri 2,42 seviyesine düşerken, %25 PG–su karışımı için ortalama COP değeri 2,38 olarak hesaplanmıştır. Akışkan viskozitesinin artmasıyla birlikte toprak altı devresindeki ısı transferi ve sistem performansında sınırlı bir azalma gözlenmiştir. Buna karşın propilen glikolün çevre dostu ve düşük toksisiteli yapısı, uzun süreli ve güvenli işletme açısından önemli bir avantaj sunmaktadır. Bu çalışma, Batman Üniversitesi Batı Raman Kampüsü'nde kurulu yatay tip TKIP sistemi özelinde ısı transfer akışkanı seçiminin performans üzerindeki etkisini ortaya koyarak çevreci ve sürdürülebilir sistem tasarımlarına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Batman Üniversitesi, toprak kaynaklı ısı pompası, ısı transfer akışkanı, monoetilen glikol, propilen glikol, COP

EXPERIMENTAL INVESTIGATION OF THE EFFECT OF DIFFERENT HEAT TRANSFER FLUIDS ON THE SYSTEM PERFORMANCE OF A HORIZONTAL GROUND SOURCE HEAT PUMP: AN APPLICATION AT BATMAN UNIVERSITY BATI RAMAN CAMPUS

Abstract

In ground source heat pump (GSHP) systems, the thermophysical properties of the heat transfer fluid used in the underground circuit have a direct effect on the energy performance of the system. In this study, the effects of three different heat transfer fluids on system performance were comparatively investigated in a horizontal ground source heat pump system installed at Batman University Batı Raman Campus. The experimental study was carried out at Batman University Batı Raman Campus, which represents the climatic conditions of Batman province. The underground heat exchanger used in the system was buried at a depth of approximately 2 m and had a total pipe length of 600 m. In the experiments, pure water, a 20% monoethylene glycol (MEG)–water mixture, and a 25% propylene glycol (PG)–water mixture were used successively in the underground circuit. In all tests, the fluid flow rate was kept constant, and measurements were performed after the system reached steady-state operating conditions. The coefficient of performance (COP) of the system was calculated by measuring the inlet and outlet temperatures of the fluids, indoor temperature, and electrical power consumption of the heat pump. According to the sample results obtained, the average COP was determined as 2.48 when pure water was used under the conditions of Batman University Batı Raman Campus. When the 20% MEG–water mixture was used, the COP decreased to 2.42, while the average COP was calculated as 2.38 for the 25% PG–water mixture. A limited decrease in heat transfer in the underground circuit and overall system performance was observed with increasing fluid viscosity. Nevertheless, the environmentally friendly and low-toxicity characteristics of propylene glycol provide an important advantage in terms of long-term and safe operation. This study aims to reveal the effect of heat transfer fluid selection on the performance of GSHP systems through a horizontal GSHP system installed at Batman University Batı Raman Campus and to contribute to environmentally friendly and sustainable system designs.

Keywords: Batman University, ground source heat pump, heat transfer fluid, monoethylene glycol, propylene glycol, COP

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Beşiri Organize Sanayi Bölgesi Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, umut.ercan@batman.edu.tr
**Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Beşiri Organize Sanayi Bölgesi Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, aliserkan.avci@batman.edu.tr
***Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Beşiri Organize Sanayi Bölgesi Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, mehmetali.kallioglu@batman.edu.tr

CEFAN KAVUNU VE MEZRONE ÜZÜMÜ KURUTULMASI AMACIYLA JEOTERMAL ENERJI TABANLI PROTOTIP FIRIN TASARIMI

Oktay ADIYAMAN*
Sadiye TEKİN**
Kadir EREN***
Erdoğan ALDEMİR****

Özet

Meyve ve sebzelerin kurutulması besinlerin korunmasını amaçlayan ve temeli çok eskilere dayanan bir ihtiyaçtır. Sebze ve meyvelerin kurutulması için çok farklı yöntemler uygulanmaktadır. Son yıllarda bu amaçla jeotermal enerji kaynaklarının kullanımı da giderek yaygınlaşmaktadır. Ülkemiz jeotermal kaynakları bakımından oldukça zengin bir coğrafyaya sahiptir. Bu bağlamda, Batman ili jeotermal kaynaklar açısından dikkat çekici bir potansiyele sahiptir. Batman ilinde bulunan endemik bitkisel ürünlerden olan Cefan kavunu ve Mezrone üzümü de Türkiye bitki zenginliğinin önemli birer parçasıdır. Tüm bu hususlar bir araya getirildiğinde endemik olan bu iki ürün başta olmak üzere meyve sebzelerin kurutulması için Batman'da bulunan jeotermal kaynakların ve kapalı petrol kuyularındaki sıcak suların değerlendirilmesi araştırılması gereken bir konudur. Bu amaçla, proje kapsamında jeotermal enerjinin kurutmada kullanımına dair temel bir prototip kullanılarak benzetim yapılması amaçlanmaktadır. Bu sayede, endemik olan bu iki ürünün prototip fırınında kurutulması ve gıda özelliklerinin kurutma sonrası değerlendirilmesi sağlanarak projenin faydalı bir çıktı oluşturması planlanmıştır. Tasarlanan prototip kurutma fırını ile jeotermal su kullanılmasına benzer bir ortam benzetimi yapılarak kavunu ve üzüm meyveleri farklı parametreler kullanılarak kurutulmuş ve sonuçlar değerlendirilmiştir. Sonuç olarak üzüm ve kavun kurutulmasında jeotermal su kaynaklarından elde edilecek sıcaklığın üzüm ve kavun kurutmada kullanılabilecek alternatif bir yöntem olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Mezrone Üzümü, Cefan Kavunu, Endemik, Jeotermal

DESIGN OF A GEOTHERMAL ENERGY-BASED PROTOTYPE OVEN FOR DRYING CEFAN MELON AND MEZRONE GRAPES

Abstract

Drying fruits and vegetables is a long-standing need aimed at preserving food. Many different methods are used for drying fruits and vegetables. In recent years, the use of geothermal energy resources for this purpose has become increasingly widespread. Turkey has a geography rich in geothermal resources. In this context, Batman province has a remarkable potential in terms of geothermal resources. The Cefan melon and Mezrone grape, endemic plant products found in Batman province, are also important parts of Turkey's plant diversity. Considering all these factors, the utilization of geothermal resources and hot water from closed oil wells in Batman for drying fruits and vegetables, especially these two endemic products, is a subject that needs to be investigated. For this purpose, the project aims to simulate the use of geothermal energy in drying using a basic prototype. In this way, the drying of these two endemic products in the prototype oven and the evaluation of their food properties after drying will be carried out, thus creating a useful outcome for the project. A prototype drying oven was designed to simulate an environment using geothermal water, and melons and grapes were dried using different parameters, and the results were evaluated. As a result, it was observed that the temperature obtained from geothermal water sources can be used as an alternative method for drying grapes and melons.

Keywords: Mezrone Grape, Cefan Melon, Endemic, Geothermal

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Beşiri Organize Sanayi Bölgesi Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, oktay.adiyaman@batman.edu.tr
**Batman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, sadiye72tekin@gmail.com
***Batman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, kadirere72@gmail.com
****Batman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, erdogan.aldemir@batman.edu.tr

BATMAN İLİNİN YENİLENEBİLİR ENERJİ POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: GÜNEŞ VE RÜZGAR ENERJİSİ ODAKLI BİR ANALİZ

Furkan TALU*
Mehmet Rıda TÜR**

Özet

Batman ili, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaklaşık 37,8° kuzey enlemi ve 41,1° doğu boylamında konumlanmaktadır. Bu çalışmada ilin güneş ve rüzgar enerjisi potansiyeli; T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bünyesinde hazırlanan Türkiye Güneş Enerjisi Potansiyel Atlası (GEPA) [1] ve Türkiye Rüzgar Enerjisi Potansiyel Atlası (REPA) [2] ile Meteoroloji Genel Müdürlüğü (MGM) [3] istatistikleri çerçevesinde değerlendirilmekte; elde edilen bulgular ışığında potansiyel yatırım alanları tartışılmaktadır.

Güneş enerjisi potansiyeli açısından GEPA verileri, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesi içinde en yüksek yıllık küresel yatay radyasyon (GHI) ve güneşlenme süresine sahip bölge olduğunu ortaya koymaktadır [1]. Bu bulguyu destekler nitelikte Akyazı ve ark. (2024), Türkiye'nin yedi bölgesinde 24 MW'lık şebeke bağlantılı fotovoltaik sistemleri PVSyst yazılımı ile modelledikleri çalışmalarında en yüksek yıllık küresel radyasyon değerinin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne ait olduğunu belirlemiştir [4]. Ancak aynı çalışma, yüksek panel sıcaklıklarının bu bölgedeki fotovoltaik dönüşüm verimini olumsuz etkilediğini ve faydalı enerji üretimi açısından en yüksek performansın İç Anadolu Bölgesi'nde elde edildiğini de göstermektedir. Bu durum, Batman ili gibi güneş kaynağı zengin ancak yaz döneminde panel sıcaklıklarının yüksek seyrettiği lokasyonlarda soğutma destekli (PVT) veya bifacial panel stratejilerinin önemini ön plana taşımaktadır.

Rüzgar enerjisi açısından REPA verileri incelendiğinde, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin ticari açıdan öncelikli olan Ege ve Marmara kıyı bölgelerine kıyasla daha sınırlı bir rüzgar potansiyeli sergilediği görülmektedir [2]. Türkiye'nin karasal rüzgar teknik potansiyelinin, 50 m yükseklikte 7,5 m/s üzerinde rüzgar hızına sahip alanlarda yaklaşık 47.849 MW olduğu belirtilmiş; bu potansiyelin ağırlıklı bölümü kıyı kesimler ve yüksek geçit alanlarında yoğunlaşmaktadır [5]. Batman ilinde topoğrafik yapının bölgesel çeşitlilik göstermesi, ticari ölçekte bağımsız rüzgar santrallerinden ziyade güneş sistemleriyle bütünleşik hibrit konfigürasyonları daha uygulanabilir kılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Güneş enerjisi, rüzgar enerjisi, Batman ili potansiyeli

ASSESSMENT OF BATMAN PROVINCE'S RENEWABLE ENERGY POTENTIAL: AN ANALYSIS FOCUSED ON SOLAR AND WIND ENERGY

Abstract

Batman province is located in the Southeastern Anatolia Region at approximately 37.8° north latitude and 41.1° east longitude. This generated solar and wind energy potential is evaluated within the framework of the Turkey Solar Energy Potential Atlas (GEPA) [1] and Turkey Wind Energy Potential Atlas (REPA) [2] conducted under the Ministry of Energy and Natural Resources of the Republic of Turkey, and the General Directorate of Meteorology (MGM) [3] scores; the obtained findings are discussed in terms of potential areas of interest.

In terms of solar energy potential, GEPA data reveals that the Southeastern Anatolia Region is one of the seven regions of Türkiye with high annual global extreme radiation (GHI) and sunshine duration [1]. In line with this finding, Akyazı et al. (2024), in their studies modeling 24 MW grid-connected photovoltaic systems in seven regions of Türkiye with PVSyst software, stated that the highest annual global eruption belongs to the Southeastern Anatolia Region [4]. However, the same study shows that high panel temperatures in this region affect photovoltaic conversion efficiency, negative degradations, and high performance in terms of useful energy production, and that this is also the case in the Central Anatolia Region. This situation highlights the importance of cooling-assisted (PVT) or double-sided panel connections in locations rich in solar resources, such as Batman province, where panel temperatures remain high during the summer.

In terms of wind energy, REPA data shows that the Southeastern Anatolia Region exhibits a wider wind potential compared to the commercially open Aegean and Marmara coastal regions [2]. It has been stated that Türkiye's onshore wind technical potential is approximately 47,849 MW in areas with wind speeds above 7.5 m/s at 50 m; the majority of this potential is concentrated in coastal areas and high-altitude areas [5]. The topographical diversity in Batman province makes hybrid structures integrated with alternative solar systems more feasible than commercially independent wind farms.

Keywords: Solar energy, wind energy, potential of Batman province.

*Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Enerji Koordinatörlüğü, Batman/Türkiye, furkan.talu@batman.edu.tr
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, mrida.tur@batman.edu.tr

BATMAN KENT MERKEZİ VE ÇEVRESİNDE YERALTI SUYU TESPİTİ VE SONDAJ ARAŞTIRMALARI

İsmail DEMİRHAN*
Nuray ALPASLAN**

Özet

Zemin araştırmalarında yer altındaki su seviyesinin tespit edilmesi, inşaatın güvenliği ve temel tasarımı değerlendirilmesi açısından son derece önemlidir. Yeraltı suyunun bulunması, zeminin fiziksel ve mekanik niteliklerini doğrudan etkiler. Yapılaşmanın yoğun olduğu kentlerde zemin risk faktörü açısından yeraltı su seviyelerinin belirlenmesi önem arz eder. Özellikle zeminde bulunan su, yapıların temelinden hareketle tüm binaya zarar verebilecek büyük hasarlar ortaya çıkarabilir. Bu çalışma kapsamında; Batman kent merkezi ve çevresinde yeraltı su seviyesini belirlemek amacıyla, 8 tanesi su sondajı olmak üzere toplamda 40 adet jeoteknik amaçlı sondaj kuyuları açılmış, batman kent merkezi ve çevresinin yeraltı ve yüzey su seviyeleri tespit edilmiştir. Açılan sondaj kuyularında elde edilen veriler doğrultusunda, alüvyon birimlerin yanısıra şehir merkezi alanını kapsayan şelmo formasyonunda yeraltı su seviyelerinin derinliğinin 3.00-7.50 metre, kent merkezinin kuzey kısımlarında 10.50-16.50 metre ve kent merkezinin güney kısımlarında ise 9.00-15.00 metre seviyelerine ulaştığı belirlenmiştir. Özellikle yeraltı su seviyesinin kentin doğu ve batısının yüksek kesimli alanlarında 7.50-10.50 metre seviyelerinde, kuzeydoğu kesimlerinde ise 14.50-28.50 metre seviyelerine kadar çıktığı gözlemlenmiştir. Şehir merkezindeki su seviyesinin 3.00-7.50 metre gibi sığ derinliklerde olması, özellikle yüksek katlı binalar için temel yalıtımı konularında dikkatli olunması gerektiğini gösterir.

Anahtar kelimeler: Batman, Jeoteknik sondaj, Su sondajı, Yeraltı su seviyesi

GROUNDWATER EXPLORATION AND DRILLING SURVEYS IN THE CITY CENTER AND SURROUNDING AREAS OF BATMAN

Abstract

In soil investigations, determining the groundwater level is of extreme importance for assessing construction safety and foundation design. The presence of groundwater directly affects the physical and mechanical properties of the soil. In densely built-up urban areas, determining groundwater levels is crucial from a soil risk perspective. In particular, water present in the soil can cause significant damage that may spread from the building's foundation to the entire structure. As part of this study, a total of 40 geotechnical boreholes including 8 water wells were drilled to determine the groundwater level in and around the city center of Batman, and the groundwater and surface water levels in and around the city center of Batman were determined. Based on data obtained from the drilled wells, groundwater levels in the Şelmo Formation which covers the city center as well as the alluvial units range from 3.00 to 7. 50 meters, 10.50–16.50 meters in the northern parts of the city center, and 9.00–15.00 meters in the southern parts of the city center. In particular, it has been observed that the groundwater level reaches 7.50–10.50 meters in the higher-elevation areas of the city's eastern and western parts, and up to 14.50–28.50 meters in the northeastern sections. The fact that water levels in the city center are at shallow depths of 3.00 to 7.50 meters indicates that special care must be taken regarding foundation isolation, particularly for high-rise buildings.

Keywords: Batman, Geotechnical drilling, Water well drilling, Groundwater level

*Bağımsız Araştırmacı, Batman/Türkiye, i.demirhan.2035@gmail.com
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, nuray.alpaslan@batman.edu.tr

BATMAN KENTİNİN KURULUŞ YERİ VE DOĞAL ÇEVRE RİSKLERİ: JEOMORFOLOJİK, JEOLOJİK VE KLİMATOLOJİK BİR DEĞERLENDİRME

Sabri KARADOĞAN*

Özet

Batman, Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde petrolün keşfedilmesiyle birlikte küçük bir köyden hızla gelişerek modern bir sanayi kentine dönüşmüştür. Bu hızlı ve plansız kentleşme süreci, kentin jeomorfolojik ve klimatolojik özellikleriyle birleştiğinde ciddi doğal çevre riskleri ve ekolojik sorunlar doğurmuştur. Raman ve Kıra dağları ile çevrili İluh Deresi Havzası'nda yer alan kent, evaporitik temelden kaynaklanan karstik çökmeler, kütle hareketleri ve taşkın gibi tehlikelere açıktır. Petrol rafinerisi, sanayi tesisleri ve kış aylarında çukur alanlarda görülen sıcaklık terselmesi (inversiyon), kentte kritik boyutlarda hava kirliliğine neden olmaktadır. Ayrıca, Batman Çayı üzerindeki kum ocaklarının yarattığı ekolojik tahribat ve petrol boru hatlarındaki sızıntılar su ve toprak ekosistemlerini tehdit etmektedir. Bu çalışma, petrol üretimi ve rafinerisi ile birlikte bağlı iş, ticaret ve istihdam kollarının neden olduğu imkanlarla ve 1990'lardaki zorunlu göçler nedeniyle 50 yıllık kısa bir sürede devasa bir kent yerleşmesine dönüşen kent ve çevresiyle ilgili yerleşmeyi tehdit eden ve yaşam koşullarını etkileyen söz konusu çevresel riskleri, nedenlerini ve sonuçlarını ele almaktadır. Günümüzde bölgenin ve Türkiye'nin önemli büyük bir kenti haline gelen Batman'da sürdürülebilir bir kentsel gelişim için zemin güvenliğinin sağlanması, hava kalitesinin iyileştirilmesi ve akarsu ekosistemlerinin rehabilitasyonu stratejik bir zorunluluktur.

Anahtar kelimeler: Batman, Kentleşme, Jeomorfolojik Riskler, Çevre Kirliliği, Ekoloji.

THE SITE OF BATMAN CITY AND NATURAL ENVIRONMENTAL RISKS: A GEOMORPHOLOGICAL, GEOLOGICAL, AND CLIMATOLOGICAL ASSESSMENT

Abstract

Batman, located in Turkey's Southeastern Anatolia Region, has rapidly evolved from a small village into a modern industrial city following the discovery of oil. This rapid and unplanned urbanization process, combined with the city's geomorphological and climatological characteristics, has led to serious natural environmental risks and ecological problems. Situated in the İluh Stream Basin and surrounded by the Raman and Kıra Mountains, the city is vulnerable to hazards such as karstic subsidences originating from the evaporitic basement, mass movements, and flooding. The oil refinery, industrial facilities, and temperature inversion observed in depressions during winter months cause critical levels of air pollution in the city. Furthermore, ecological degradation caused by sand quarries on the Batman Stream and leakages in oil pipelines threaten water and soil ecosystems. This study examines the aforementioned environmental risks—along with their causes and consequences—that threaten the settlement and affect living conditions in a city that transformed into a massive urban center in a short span of 50 years, driven by opportunities created by oil production, the refinery, and associated business, trade, and employment sectors, as well as forced migrations in the 1990s. For sustainable urban development in Batman, which has become a major city in the region and Turkey today, ensuring ground stability, improving air quality, and rehabilitating river ecosystems are strategic necessities.

Keywords: Batman, Urbanization, Geomorphological Risks, Environmental Pollution, Ecology

*Prof. Dr., Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Diyarbakır/Türkiye, skaradogan@dicle.edu.tr

BATMAN İL SINIRLARI İÇERİSİNDEKİ BAZI KÜLTÜREL TAŞ MİRASLARDA GÖRÜLEN GEOMEKANİK PROBLEMLER ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Mehmet Can BALCI*

Özet

Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nde (Türkiye), Mezopotamya'nın kuzey bölümünde yer alan Batman ve çevresi, kadim medeniyetlere ev sahipliği yapması sebebiyle birçok kültürel taş mirasa sahiptir. Kültürel taş miraslar eski medeneyitlerin yaşam biçimlerini, inanç sistemlerini hatta mühendislik bilgilerini yansıtan eserlerdir. Bunların gelecek nesillere aktarılması, tarihsel hafızanın korunması adına alınabilecek hayati önlemler arasında yer almaktadır. Bu çalışmada, Batman il sınırları içerisindeki Hasankeyf Antik Kenti'nde bulunan bazı özel eserler (Hasankeyf Kalesi, El-Rızk Camii, Süleyman Han Camii, Küçük ve Büyük Saray), Zeynel Bey Türbesi, Mor Kuryakos Manastırı ve Malabadi Köprüsü gibi taş miraslarda saha gözlemleri ile tespit edilen, Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi'ne göre tanımlanan bozunma türleri ve mekanizmalarının yanısıra, bu anıtlardaki geomekanik problemler incelenmiştir. Çalışma kapsamında incelenen anıtların (Zeynel Bey Türbesi hariç) yapıtaşı malzemesinin genel itibariyle kalsiyum karbonat kökenli ve suya karşı oldukça hassas olduğu, orta-yüksek basınç dayanımı ve kolay işlenebilirlik gösterdikleri, uzun vadede hızlı bozunma ürünleri oluşturdukları tespit edilmiştir. Anıtlarda gelişen bozunma türlerinin büyük bir çoğunluğunun, yapıtaşındaki yüksek gözeneklilik ve karbonat içeriği ile ilişkili olduğu, kimyasal çözünme, tuz kristallenmesi, termal genleşme, atmosferik ve antropolojik kökenli oldukları belirlenmiştir. Bunların anıtlarda yüzey aşınması, malzeme kaybı, çatlak oluşumu ve parçalanmalara yol açarak anıt bütünlüklerini tehdit ettikleri tespit edilmiştir. Anıtların çevresinde alınacak drenaj önlemleri, uygun ikame malzemelerin restorasyon çalışmalarında titizlikle kullanılması, yapısal iyileştirme ve güçlendime çalışmaları gibi mühendislik ve mimarlık uygulamaları, bunların gelecek nesillere aktarılarak Batman ve yakın çevresinin çok kültürlü yapısının korunmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: Batman, Hasankeyf, Kültürel Miras, Bozunma, Geomekanik, Doğal yapı taşı.

GEOMECHANICAL PROBLEMS OBSERVED IN CERTAIN CULTURAL STONE HERITAGE WITHIN THE BORDERS OF BATMAN PROVINCE AND PROPOSED SOLUTIONS

Abstract

Batman province, located in the northern part of Mesopotamia within the Southeastern Anatolia Region of Türkiye, hosts numerous stone-built cultural heritage assets due to its longstanding history of human settlement. These cultural stone monuments reflect the lifestyles, belief systems, and even the engineering knowledge of ancient civilizations. Their preservation and transmission to future generations constitute a critical measure for protect historical knowledge. In this study, selected monuments located within the ancient city of Hasankeyf (Hasankeyf Castle, El-Rızk Mosque, Süleyman Mosque, and the Small and Great Palace) Zeynel Bey Tomb, Mor Kuryakos Monastery, and Malabadi Bridge were investigated. The study evaluates deterioration types and mechanisms identified through field observations, in accordance with the classifications of the International Council on Monuments and Sites (ICOMOS), along with the geomechanical problems affecting these structures. The findings indicate that, except for the Zeynel Bey Tomb, the primary construction materials of the examined monuments are predominantly calcium carbonate-based stones, which exhibit high sensitivity to water, moderate-to-high compressive strength, and ease of workability, but tend to develop rapid deterioration products over time. It was determined that the majority of deterioration processes observed in these monuments are closely related to the high porosity and carbonate content of the building stones. These processes include chemical dissolution, salt crystallization, thermal expansion, and both atmospheric and anthropogenic effects. Such deterioration mechanisms lead to surface erosion, material loss, crack formation, and fragmentation, thereby threatening the structural integrity of the monuments. The implementation of appropriate drainage measures around these structures, the careful selection and use of compatible replacement materials in restoration works, and the application of structural improvement and strengthening techniques will contribute significantly to their preservation and transmission to future generations. As a result, these engineering architectural applications will contribute to the preservation of the multicultural heritage of Batman and the surrounding region.

Keywords: Batman, Hasankeyf, Cultural Heritage, Deterioration, Geomechanics, Natural Building Stone.

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi MühendislikMimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, mehmetcan.balci@batman.edu.tr

BATMAN'DA DEPREM RİSKİ VE YAPI STOKUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Serhat DEMİRHAN*

Özet

Türkiye, depremin gölgesinde olan deprem riski yüksek bir ülkedir. Batman ili, doğrudan bir fay hattı üzerinde yer almamasına rağmen, Doğu Anadolu Fay hattına yakındır. Geoteknik karakteristiği ve 6 Şubat depremi öncesi ve sonrası mevcut yapı stoğu nedeniyle önemli bir deprem riski taşımaktadır. Mevcut çalışmada, Batman ilindeki yapı stokunun gözlemsel deprem performansı 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrası elde edilen saha gözlemleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Saha incelemeleri, Batman'da yapıların önemli bir kısmının hasar tespit süreçlerine dahil edilmediğini ve mevcut değerlendirmelerin çoğunlukla yüzeysel kaldığını göstermektedir. Hasar tespitlerinde dekoratif kaplamalar kaldırılmadan yapılan hasar tespit incelemeleri riskli bir tablo oluşturmakta olup, bu durum yapıların risk düzeyinin doğru şekilde ortaya konmasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca, yüksek yeraltı su seviyesine bağlı olarak gelişen donatı korozyonu yapıların deprem karşısındaki direncini olumsuz yönde etkilemektedir. Kümülatif gözlemsel değerlendirme sonucunda, Batman ilinde deprem riskinin yalnızca sismik etkilerle değil, zemin-yapı etkileşimi ve mevcut yapı kalitesi ile birlikte değerlendirilmesi gerektiği ortaya konmuştur. Bu doğrultuda, muhtemel Bingöl depremi nedeniyle, hasar tespitinin yeniden yapılması ve mevcut yapı stokunun sistematik olarak değerlendirilmesine yönelik çalışmaların ivedilikle yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Deprem, Batman, Muhtemel Bingöl depremi, yapı stoku.

EVALUATION OF EARTHQUAKE RISK AND BUILDING STOCK IN BATMAN

Abstract

Turkiye is a country of facing to a frequent high earthquake risk. Even though Batman is not on an active fault, however it is close to the East Anatolian Fault of Turkiye. Because of its soil characteristics and existing buildings before and after the 6 February earthquakes, the city has a not-identified earthquake risk. In this study, the observed earthquake performance of buildings in Batman was evaluated based on field observations just after the 6 February 2023 Kahramanmaraş earthquakes. Field studies show that many buildings in Batman were not included in damage assessment, and most evaluations were superficial. Damage assessments made without removing decorative coverings make a risky situation and make it difficult to determine the real risk level of buildings. In addition, high groundwater levels in Batman city center cause reinforcement corrosion, which reduces the strength of buildings during earthquakes. The overall evaluation shows that earthquake risk in Batman should be considered not only with seismic effects, but also with ground–structure interaction and building quality. Therefore, due to the possible Bingöl earthquake, it is recommended to repeat damage assessments and to systematically evaluate the existing building stock as soon as possible.

Keywords: Earthquake, Batman, Potential Bingöl Earthquake, Building Stock.

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, serhat.demirhan@batman.edu.tr

BATMAN İLİ VE ÇEVRESİNİN DEPREMSELLİĞİNİN SİSMOTEKTONİK AÇIDAN İNCELENMESİ

İbrahim Özgür DEDEOĞLU*

Özet

Batman ili, Bitlis-Zagros Bindirme Kuşağı ile Doğu Anadolu Fay Zonu'nun etkileşim alanına yakın konumu nedeniyle karmaşık bir sismotektonik yapı içerisinde yer almaktadır. Bu çalışma kapsamında, Batman ve çevresinin depremselliği, bölgesel deprem tehlikesinin daha iyi anlaşılması amacıyla incelenmiştir. Çalışmada, ulusal ve uluslararası deprem kataloglarından elde edilen veriler kullanılarak bölgedeki depremlerin zamansal ve mekânsal dağılımları analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, Batman ilinin doğrudan büyük bir aktif fay zonu üzerinde yer almamasına rağmen, çevresindeki tektonik yapıların etkisi altında olduğunu göstermektedir. Bölgedeki deprem aktivitesinin genellikle düşük ve orta büyüklükteki depremlerden oluştuğu, ancak tektonik konumu nedeniyle potansiyel sismik tehlikenin göz ardı edilmemesi gerektiği anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, bu çalışma Batman ve çevresindeki deprem dağılımına ilişkin temel bulgular sunmakta olup, bölgesel deprem risk değerlendirmeleri ve risk azaltma stratejileri açısından önemli katkılar sağlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Batman, Depremsellik, Doğu Anadolu Fayı, Bitlis-Zagros Bindirme Kuşağı

SEISMOTECTONIC INVESTIGATION OF THE SEISMICITY OF BATMAN AND ITS SURROUNDINGS

Abstract

Batman province is located within a complex seismotectonic setting due to its proximity to the interaction zone between the Bitlis-Zagros Thrust Belt and the East Anatolian Fault Zone. In this study, the seismicity of Batman and its surroundings is investigated to better understand the regional seismic hazard. Earthquake catalog data obtained from national and international agencies were analyzed to evaluate the spatial and temporal distribution of seismic events in the region. The results indicate that although Batman is not located directly on a major active fault zone, it is significantly influenced by surrounding tectonic structures. Seismic activity in the region is generally characterized by low- to moderate-magnitude earthquakes; however, the tectonic setting suggests that the potential seismic hazard should not be underestimated. In conclusion, this study provides fundamental insights into the earthquake distribution in and around Batman and contributes to regional seismic hazard assessment and risk mitigation strategies

Keywords: Batman, Seismicity, East Anatolian Fault, Bitlis-Zagros Thrust Belt

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, iozgur.dedeoglu@batman.edu.tr

TÜRKİYE'NİN BATMAN İLİNDE SU VE ENERJİ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ İÇİN DOĞAYA DAYALI ÇÖZÜMLER

Barış ARIKBOĞA*
Hakan Enes İZGİ**
İbrahim Halil DEMİREL***

Özet

Doğaya Dayalı Çözümler (Nature Based Solution (NbS)), iklim değişikliği ve kentleşme baskıları altında birbiriyle bağlantılı su ve enerji sorunlarını ele almaya yönelik sürdürülebilir yaklaşımlar olarak giderek daha fazla ilgi görmektedir. Bu çalışma, Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan Batman ilinde su ve enerji sürdürülebilirliğini artırmada NbS'nin potansiyel rolünü incelemektedir. Batman, yarı kurak iklim koşulları, mevsimsel hidrolojik dengesizlik, sel duyarlılığı, sedimentle ilgili akış baskıları, atık su altyapısı sınırlamaları ve devam eden kentsel büyüme nedeniyle ilgili bir bölgesel vaka sunmaktadır. Çalışma, nitel ve fırsat odaklı bir değerlendirme çerçevesi benimsemektedir. İlk olarak, Batman ilinin çevresel ve kentsel bağlamı, hidrolojik yapı, iklim özellikleri, topografik koşullar ve altyapı ile ilgili baskılar açısından değerlendirilmektedir. Ardından, havza restorasyonu, nehir kenarı tampon bölgelerinin rehabilitasyonu, yağmur suyu toplama sistemleri, geçirgen kentsel yüzeyler ve yapay sulak alanlar/doğal arıtma sistemleri dahil olmak üzere, bölgesel su ve enerji sistemleriyle potansiyel ilgisi olan seçilmiş NbS seçenekleri tartışılmıştır. Bu alternatifleri karşılaştırmak için, su sürdürülebilirliğine katkı, enerji sürdürülebilirliğine dolaylı katkı, iklim adaptasyon potansiyeli, yerel uygulanabilirlik, uygulama fizibilitesi ve ortak faydalar olmak üzere altı kritere dayalı niteliksel çok kriterli bir önceliklendirme uygulanmıştır. Sonuçlar, su havzası restorasyonunun Batman ili için en umut verici NbS seçeneği olduğunu, bunu yapay sulak alanlar/doğal arıtma sistemleri, nehir kenarı tampon bölgelerinin rehabilitasyonu ve yağmur suyu toplama sistemlerinin izlediğini göstermektedir. Bu seçenekler, hidrolojik düzenlemeyi iyileştirme, su kalitesini artırma, iklim adaptasyonunu destekleme ve arıtma, pompalama ve altyapı talebinin azalması yoluyla dolaylı enerji faydaları sağlama kapasiteleri nedeniyle öne çıkmaktadır. Geçirgen kentsel yüzeylerin, esas olarak mevcut bölgesel koşullar altında daha sınırlı uygulanabilirlikleri ve sistem düzeyindeki etkileri nedeniyle, orta derecede ilgili olduğu bulunmuştur. Genel olarak, bulgular, NbS'lerin Batman ilinde bölgesel sürdürülebilirlik planlamasına değerli ancak farklılaşmış katkılar sağlayabileceğini göstermektedir. NbS, geleneksel altyapıyı tamamen değiştirmek yerine, su ve enerji sistemlerinde uzun vadeli dayanıklılığı güçlendirebilen, tamamlayıcı ve bağlama duyarlı stratejiler olarak düşünülmelidir.

Anahtar kelimeler: Doğa temelli çözümler, Su sürdürülebilirliği, Enerji sürdürülebilirliği, İklim adaptasyonu, Batman.

NATURE-BASED SOLUTIONS FOR WATER AND ENERGY SUSTAINABILITY IN BATMAN PROVINCE, TÜRKİYE

Abstract

Nature-Based Solutions (NbS) have gained increasing attention as sustainable approaches for addressing interconnected water and energy challenges under climate change and urbanization pressures. This study examines the potential role of NbS in improving water and energy sustainability in Batman Province, located in the Southeastern Anatolia Region of Türkiye. Batman presents a relevant regional case due to its semi-arid climatic conditions, seasonal hydrological imbalance, flood susceptibility, sediment-related runoff pressures, wastewater infrastructure limitations, and ongoing urban growth. The study adopts a qualitative and opportunity-oriented assessment framework. First, the environmental and urban context of Batman Province is evaluated in terms of hydrological structure, climatic characteristics, topographic conditions, and infrastructure-related pressures. Then, selected NbS options with potential relevance to regional water and energy systems are discussed, including watershed restoration, riparian buffer rehabilitation, rainwater harvesting systems, permeable urban surfaces, and constructed wetlands/natural treatment systems. To compare these alternatives, a qualitative multi-criteria prioritization was applied based on six criteria: contribution to water sustainability, indirect contribution to energy sustainability, climate adaptation potential, local applicability, implementation feasibility, and co-benefits. The results indicate that watershed restoration is the most promising NbS option for Batman Province, followed by constructed wetlands/natural treatment systems, riparian buffer rehabilitation, and rainwater harvesting systems. These options stand out due to their capacity to improve hydrological regulation, enhance water quality, support climate adaptation, and provide indirect energy benefits through reduced treatment, pumping, and infrastructure demand. Permeable urban surfaces were found to be moderately relevant, mainly because of their more limited applicability and system-level impact under current regional conditions. Overall, the findings suggest that Nature-Based Solutions can provide valuable but differentiated contributions to regional sustainability planning in Batman Province. Rather than replacing conventional infrastructure entirely, NbS should be considered as complementary and context-sensitive strategies that can strengthen long-term resilience in water and energy systems.

Keywords: Nature-based solutions, Water sustainability, Energy sustainability, Climate adaptation, Batman.

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, baro1453@hotmail.com@gmail.com
** Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, heizgi@gmail.com
***Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Kozluk Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, ihalil.demirel@batman.edu.tr

BATMAN İLİNDE KENTSEL SU-ENERJİ ALTYAPISI VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK SORUNLARI

Mehmet Akif BULUT*
Hakan Enes İZGİ**
İbrahim Halil DEMİREL***

Özet

İklimle ilgili baskılar, özellikle kaynak mevcudiyeti ve altyapı performansının yakından bağlantılı olduğu bölgelerde, birbirine bağlı su ve enerji sistemlerinin güvenilirliğini giderek daha fazla etkilemektedir. Bu çalışma, bölgesel ve sistem tabanlı bir bakış açısıyla, Türkiye'nin güneydoğusundaki Batman ilinde iklim stresinin su-enerji bağlantısı üzerindeki etkilerini incelemektedir. Çalışma, karmaşık modellemeye dayanmak yerine, basit bir iklim eğilimi değerlendirmesini yarı nicel bir kırılganlık değerlendirmesiyle birleştirmektedir. Batman, nehirlerin, kaynakların, barajların, sulama hizmetlerinin, içme suyu sistemlerinin, atıksu işlemlerinin ve suya bağımlı enerji altyapısının yapısal olarak birbirine bağlı olduğu, iklime duyarlı bir bölgesel ortam olarak nitelendirilmektedir. Yıllık sıcaklık ve yağış serileri, zaman serisi grafikleri ve Yenilikçi Eğilim Analizi (ITA) kullanılarak değerlendirilmiştir. Buna ek olarak, dört ana alt sistem, içme suyu temini ve iletimi, atıksu toplama ve arıtma, sulama ve pompalama hizmetleri ve hidroelektrikle ilgili su bağımlılığı, beş kriter kullanılarak değerlendirilmiştir: iklim maruziyeti, su bağımlılığı, enerji bağımlılığı, operasyonel duyarlılık ve adaptasyon kapasitesi sınırlaması. Sonuçlar, iklim stresinin bölgesel su-enerji bağlantısı genelinde eşitsiz ancak birbirine bağlı riskler ürettiğini göstermektedir. Sulama ve pompa hizmetleri ile hidroelektrik santrallerine bağlı su bağımlılığı en savunmasız alt sistemler olarak ortaya çıkarken, içme suyu temini ve iletimi de yüksek kırılganlık göstermektedir. Atık su toplama ve arıtma, doğrudan su kıtlığına nispeten daha az maruz kalmaktadır, ancak enerji yoğun süreçlere bağımlılıkları nedeniyle operasyonel olarak hassas kalmaktadır. Genel olarak, çalışma, Batman'daki iklimle ilgili baskıların ayrı su ve enerji planlamasıyla etkili bir şekilde ele alınamayacağını göstermektedir. Bağlantı temelli bir bakış açısı, alt sistem düzeyindeki kırılganlıkları belirlemek ve daha entegre, iklime duyarlı kaynak yönetimini desteklemek için yararlı bir temel sağlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Su-enerji ilişkisi, İklim stresi, Sürdürülebilirlik, Batman.

URBAN WATER AND ENERGY INFRASTRUCTURE AND SUSTAINABILITY ISSUES IN BATMAN PROVINCE

Abstract

Climate-related pressures are increasingly affecting the reliability of interconnected water and energy systems, particularly in regions where resource availability and infrastructure performance are closely linked. This study examines the effects of climate stress on the water-energy nexus in Batman Province, southeastern Turkey, from a regional and system-based perspective. Rather than relying on complex modeling, the study combines a simple climate trend assessment with a semi-quantitative vulnerability assessment. Batman is characterized as a climate-sensitive regional environment where rivers, springs, dams, irrigation services, drinking water systems, wastewater treatment, and water-dependent energy infrastructure are structurally interconnected. Annual temperature and precipitation series were evaluated using time-series graphs and Innovative Trend Analysis (ITA). Additionally, four main subsystems, drinking water supply and distribution, wastewater collection and treatment, irrigation and pumping services, and hydroelectric-related water dependency, were assessed using five criteria: climate exposure, water dependency, energy dependency, operational sensitivity, and adaptation capacity constraints. The results indicate that climate stress generates unequal yet interconnected risks across the regional water-energy nexus. Water dependency associated with irrigation and pumping services and hydroelectric power plants emerged as the most vulnerable subsystems, while drinking water supply and distribution also exhibited high fragility. Wastewater collection and treatment are relatively less exposed to direct water scarcity, but remain operationally sensitive due to their reliance on energy-intensive processes. Overall, the study demonstrates that climate-related pressures in Batman cannot be effectively addressed through separate water and energy planning. A network-based perspective provides a useful foundation for identifying vulnerabilities at the subsystem level and supporting more integrated, climate-sensitive resource management.

Keywords: Water-energy nexus, Climate stress, Sustainability, Batman.

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, akif1350@gmail.com
** Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, heizgi@gmail.com
***Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Kozluk Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, ihalil.demirel@batman.edu.tr

BATMAN İKLİM KOŞULLARINDA MERKEZ ALICILI GÜNEŞ KULESİ SİSTEMİNİN CFD TABANLI ISIL PERFORMANS ANALİZİ

Mehmet Zerrakki IŞIK*
Hasan OKTAY**

Özet

Güneş kule sistemlerinde alıcı bileşeni, yoğunlaştırılmış güneş ışınımının doğrudan ısı transfer akışkanına aktarılması nedeniyle sistem verimini belirleyen en kritik unsurlardan biridir. Bu çalışmada, harici borulu güneş kule alıcılarının termal performansı, Batman iline ait çevresel koşulları temsil eden sınır şartları altında hesaplamalı akışkanlar dinamiği yöntemi ile incelenmiştir. Çalışma kapsamında, Solar Two alıcısı referans alınarak oluşturulan sayısal model, ANSYS Fluent (CFD) kullanılarak çözülmüş ve literatür verileri ile karşılaştırılarak doğrulanmıştır. Doğrulanan model ile alıcı yüzeyinde gerçekleşen ısı transferi mekanizmaları detaylı olarak analiz edilmiş, taşınım ve ışınım kaynaklı ısı kayıpları değerlendirilmiştir. Ayrıca sistem performansı enerji ve ekserji verimleri açısından incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar, ışınım kaynaklı kayıpların alıcı verimi üzerinde belirleyici olduğunu ve çevresel koşulların sistem performansı üzerinde önemli etkiler oluşturduğunu göstermektedir. Bu çalışma, Batman iline özgü çevresel koşulları temsil eden sınır şartları altında güneş kule alıcılarının performansına yönelik özgün bulgular ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Güneş kuleleri, Merkez alıcı, Isı transferi, CFD, Enerji verimi, Ekserji verimi

CFD-BASED THERMAL PERFORMANCE ANALYSIS OF A SOLAR TOWER RECEIVER UNDER BATMAN CLIMATE CONDITIONS

Abstract

The receiver is one of the most critical components in solar tower systems, as it directly transfers concentrated solar radiation to the heat transfer fluid and thus determines overall system efficiency. In this study, the thermal performance of external tubular solar receivers was investigated under boundary conditions representing the environmental characteristics of Batman using a computational fluid dynamics approach. Within the scope of the study, a numerical model based on the Solar Two receiver was developed and solved using ANSYS Fluent, and the model was validated by comparison with data available in the literature. Using the validated model, heat transfer mechanisms on the receiver surface were analyzed in detail, and convective and radiative heat losses were evaluated. In addition, system performance was assessed in terms of both energy and exergy efficiencies. The results indicate that radiative heat losses are dominant in determining receiver efficiency, while environmental conditions have a significant impact on overall system performance. This study presents original findings on the performance of solar tower receivers under boundary conditions representing the environmental characteristics of Batman.

Keywords: Solar towers, Central receiver, Heat transfer, CFD, Energy efficiency, Exergy efficiency

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, mehmetzerrakki.isik@batman.edu.tr
**Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, hasan.oktay@batman.edu.tr

HANEHALKI ENERJİ VE SU TÜKETİMİNİN KARBON AYAK İZİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BATMAN İLİ ÖRNEĞİ

Zeki YILDIRIM*
Mehmet Zerrakki IŞIK**
Ferhat AKKUŞ***

Özet

Karbon ayak izi, bireysel veya kurumsal faaliyetler sonucu atmosfere salınan sera gazlarının toplamının karbondioksit eşdeğeri (CO_2e) cinsinden ifade edilmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, Batman ili özelinde bir konutta yaşayan hane halkının doğalgaz, elektrik ve su tüketiminden kaynaklanan çevresel etkilerini karbon ayak izi üzerinden nicel olarak analiz etmek ve bu etkileri iklimsel koşullarla ilişkilendirmektir. Çalışmada Batman'da yaşayan 5 kişilik bir ailenin 2024 ve 2025 yıllarına ait aylık elektrik, doğalgaz ve su tüketim verileri incelenmiş, analiz konut içi tüketimlerle sınırlandırılmıştır. İklimsel etkiyi ortaya koymak amacıyla Isıtma Gün-Derecesi (HDD) ve Soğutma Gün-Derecesi (CDD) verileri kullanılmış ve enerji yoğunluğu hesaplanmıştır. Bulgular, Batman'da ısınma ihtiyacının baskın olduğunu, bu durumun kışın doğalgaz, yazın ise elektrik tüketimini artırdığını göstermektedir.

Emisyonların kullanılan kaynak bazlı tüketim dağılımlarımı sırasıyla doğalgaz, elektrik ve su tüketimi oluşturmakta olup, en büyük paya doğalgaz tüketiminin en küçük paya ise su tüketiminin sahip olduğu belirlenmiştir.

Ayrıca 2025 yılında tüketim değerlerindeki yaklaşık % 5,80 değerindeki azalma, daha verimli bir kaynak kullanımına işaret etmektedir. Sonuç olarak, karbon ayak izinin hem tüketim alışkanlıkları hem de iklim koşulları tarafından şekillendiği ve iklimle uyumlu verimlilik stratejilerinin emisyon azaltımında önemli rol oynadığı ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: Karbon ayak izi, Karbondioksit eşdeğeri (CO_2e), Hanehalkı enerji tüketimi, Isıtma ve soğutma gün-derecesi (HDD/CDD)

THE IMPACT OF HOUSEHOLD ENERGY AND WATER CONSUMPTION ON CARBON FOOTPRINT: THE CASE OF BATMAN PROVINCE

Abstract

Carbon footprint is defined as the expression of the total greenhouse gas emissions released into the atmosphere as a result of individual or organizational activities in terms of carbon dioxide equivalent (CO_2e), and it consists of two components: direct (primary) and indirect (secondary) emissions. The main objective of this study is to quantitatively analyze the environmental impacts of natural gas, electricity, and water consumption by households living in a residence in Batman province, through their carbon footprint, and to relate these impacts to climatic conditions. This study examined the monthly electricity, natural gas, and water consumption data of a five-person family living in Batman for the years 2024 and 2025, and the analysis was limited to household consumption. In order to reveal the climatic effect, Heating Degree Days (HDD) and Cooling Degree Days (CDD) data were used, and energy intensity was calculated. The findings show that the need for heating is dominant in Batman, which increases natural gas consumption in winter and electricity consumption in summer. The distribution of emissions based on the sources used is as follows: natural gas, electricity, and water consumption, with natural gas consumption having the largest share and water consumption having the smallest share. In addition, the approximately 5.80% decrease in consumption values in 2025 indicates a more efficient use of resources. As a result, it has been demonstrated that the carbon footprint is shaped by both consumption habits and climatic conditions, and that climate-compatible efficiency strategies play an important role in reducing emissions.

Keywords: Carbon footprint, Carbon dioxide equivalent (CO_2e), Household energy consumption, Heating and cooling degree days (HDD/CDD)

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, zeqiyildirim@hotmail.com
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, mehmetzerrakki.isik@batman.edu.tr
***Arş. Gör. Dr., Batman Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye

PETROL TERMİNALİ PRUVAM, M/T BATMAN

Ramazan AÇIKGÖZ*

Özet

Ülkemizin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin kara incisi Batman, petrol endüstrisindeki yeri, önemi ve coğrafi konumu itibarıyla Türk denizciliğine etkileri ve jeopolitik önemi nedeniyle de il olmuştur. Bu öneminin yanında tarihi ve uygarlıklar açısından da önemli bir konumdadır. Balıkçılık da yadsınamayacak ölçüde önemlidir. Üç tarafı denizlerle çevrili ve bunun yanında göller, nehirler ve çayları ile Türkiye, stratejik konumu ve hükümranlık hakları dolayısıyla da bir kıyı devleti olarak yetki ve sorumluluklarına paralel olarak, kıyılarda inşa edilen ve kamu yararına hizmet için kullanılan ulusal ve uluslararası limanları ile başka bayrak altında limanlarımıza yapılan taşımacılıkta, yabancı bayraklı gemileri liman devleti denetimi yetkisi bulunan bir liman devleti ve aynı zamanda dünya denizlerinde bayrağını taşıdığı gemileri bulunan bir bayrak devleti olarak da dünya denizciliğinde önemli bir yere sahiptir. Bu çalışma ile Batman ilimizin bir denizci devlet olarak ülkemiz tarihindeki yeri ve önemi vurgulanacaktır.

Ulu önderimiz Mustafa Kemal Atatürk; denizciliği sadece bir ulaştırma konusu değil, ekonominin temel dayanağı olduğunu vurgulamış ve denizcilikte ilerlemeyi ve denizci bir millet olmayı bir ülkü olarak göstermiştir. Zira dünya yeraltı kaynakları ve üretilen ürünlerin %95'i deniz yoluyla taşınmaktadır. Bu ülküye ulaşmak ve denizci bir ülke olma iddialarımızı sürdürmekteyiz. Batman ili bu ülküye ulaşma ve denizci ülke olma iddiasında olan ülkemiz denizciliğinin neresindedir? Batman ilimizin, denize kıyısı, limanları olmamasına rağmen, Batman ilimizin Raman ilçesi, Türk denizcilik tarihinde yerini almıştır. Cumhuriyet döneminde yeraltı petrol kaynakları açısından ülkemizde bir çok kuyu açılmıştır. Ancak 1940 yılına geldiğimizde Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan Raman dağında 1084m.'de petrole rastlanmıştır. Bunun üzerine Türk Petrolleri A.O. 1954 yılında kurularak, Batman ve çevresinde özellikle Raman dağında petrol çıkarma süreçleri sürdürülerek ilk yıllardaki 800 000 ton olan petrol üretimimiz, bu çalışmalarla 1969 yılında 1 154 000 ton'a çıkarılmıştır. Diğer taraftan Batmanlı bir işadamının Batmana düğün ve toplantılar için bir gemi şeklinde yapıyı Batman'a getirmesi ile "Batman'a gemi getirildi" şeklinde anılmıştır. Zaten Türk denizcilik tarihinde Batman isimli bir gemi var olmuş ve Türk petrol taşımacığı ve denizciliğine hizmet etmesi ortaya konulmuştur. Bu çalışmada Güneydoğu Anadolu bölgesinde denizle kıyısı olmamasına rağmen Batman ilinin Türk denizciliğindeki yeri ortaya konulmuştur. Uluslararası Deniz Hukuku Sözleşmesi(UNCLOS) ve Denizcilik Örgütü'ne (IMO) göre; bir kıyı, liman ve bayrak devleti olarak tescil edilmiş bulunan Türkiye Cumhuriyeti'nin bayrağını taşıyan BATMAN isimli bir gemi, dünya denizlerinde BATMAN ismini dolaştırmış ve yaşatmıştır. Her türlü haberleşme olanak ve imkanlarında BATMAN gemisi BATMAN ismini dünya deniz ve sahil istasyonlarında BATMAN "Bravo-Alfa-Tango-Mike-Alfa-November" olarak duyurmuştur. BATMAN gemisi ismiyle BATMAN'ı dünya denizlerinde ve limanlarında temsil etmiş ve tanınmasında rol oynamıştır. "BATMAN BATMAN BATMAN TÜRK RADYO" BATMAN isimli bir geminin, Türk bayrağı ile dünya denizlerinde dolaşması Türk denizcilik tarihi ile BATMAN ili tarihi ve BATMAN halkı açısından büyük bir öneme sahiptir.

Anahtar kelimeler: Batman, Denizcilik, Gemi, Petrol Terminali

HEADING OIL TERMINAL, M/T BATMAN

Ramazan AÇIKGÖZ*

Abstract

Batman, the pearl of Turkey's Southeastern Anatolia Region, has become a province due to its place and importance in the oil industry, its geographical location, and its impact on Turkish maritime affairs and geopolitical significance. Besides this importance, it also holds a significant position in terms of history and civilizations. Fishing is also undeniably important. Surrounded by seas on three sides, and also possessing lakes, rivers, and streams, Turkey, due to its strategic location and sovereign rights, holds a significant place in world maritime affairs as a coastal state. This includes its national and international ports built along its coasts and used for public benefit, its port state control authority over foreign-flagged vessels, and its status as a flag state with vessels flying its flag in the world's seas. This study will highlight the place and importance of Batman province in the history of our country as a maritime state.

Our great leader Mustafa Kemal Atatürk emphasized that maritime transport was not just a matter of transportation, but a fundamental pillar of the economy, and presented progress in maritime transport and becoming a seafaring nation as an ideal. Indeed, 95% of the world's underground resources and manufactured goods are transported by sea. We continue to pursue this ideal and our ambition to become a seafaring nation. Where does Batman province stand in our country's maritime history, given our ambition to achieve this goal and become a seafaring nation? Despite not having a coastline or ports, the Raman district of Batman province has taken its place in Turkish maritime history. During the Republican era, many wells were drilled in our country to explore for underground oil resources. However, in 1940, oil was discovered at 1084 meters in the Raman mountains in the Southeastern Anatolia region. Following this, Turkish Petroleum Corporation (TPAO)... Established in 1954, oil extraction operations continued in Batman and its surroundings, particularly in the Raman Mountains, and our oil production, which was 800,000 tons in the early years, increased to 1,154,000 tons in 1969 through these efforts. On the other hand, the fact that a businessman from Batman brought a ship-shaped structure to Batman for weddings and meetings led to it being referred to as "a ship was brought to Batman." Indeed, a ship named Batman already existed in Turkish maritime history, serving Turkish oil transportation and shipping. This study highlights the place of Batman province in Turkish maritime history, despite its lack of a coastline in the Southeastern Anatolia region. According to the International Convention on the Law of the Sea (UNCLOS) and the International Maritime Organization (IMO), a ship named BATMAN, flying the flag of the Republic of Turkey, registered as a coastal, port, and flag state, has carried and kept alive the name BATMAN on the world's seas. Using all available communication methods, the BATMAN ship announced the name BATMAN to world maritime and coastal stations as "Bravo-Alfa-Tango-Mike-Alfa-November." The BATMAN ship represented BATMAN on the world's seas and ports, playing a role in its recognition. "BATMAN BATMAN BATMAN TURKISH RADIO" The fact that a ship named BATMAN sails the world's seas under the Turkish flag is of great importance to Turkish maritime history, the history of the city of BATMAN, and the people of BATMAN.

Keywords: Batman, Maritime, Vessel, Oil Terminal

*Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul/Türkiye, racikgoz@gelisim.edu.tr

AMAN PETROL CANIM PETROL, GAZİBATMAN

Ramazan AÇIKGÖZ*

Özet

Ülkemizde petrol çıkarma sondaj çalışmaları 19.yüzyıl sonlarına doğru İskenderun körfezi ve Trakya'da gerçekleştirilmiştir. Ancak o günkü teknolojik imkanlar çerçevesinde yeterli petrol çıkarılamamış, sadece eser miktarda petrol ve gaz bulunmuştur. Çalışmalar 20.yüzyıl başlarında da devam etmiş yine netice alınamamıştır. 20. Yüzyılın ortalarında Adana ilinde bazı petrol yatakları bulunmuş, ancak çok derinde olması nedeniyle çıkarılması ekonomik olmadığından üretime geçilememiştir. 1940'a gelindiğinde Güneydoğu Anadolu Bölgesi Raman dağında 1084m.'de petrol bulunmuştur. 1946 yılında ise Garzan çevresinde 1510m.'de petrole rastlanmıştır. Batman bu yönüyle de ülkemizin önemli bir petrol üretim tesislerinin yer aldığı bir yer olmasının yanında, tarihi ve uygarlıklar açısından da önemlidir. Bu çalışma ile Batman ili ile aynı bölgede bulunan Raman ve Garzan petrol üretim yerlerinin ülkemiz denizciliği, denizcilik tarihi ve bölgenin önemi vurgulanacaktır.

Türkiye ülke olarak denizci bir ülkedir. Bununla birlikte bayrak, liman ve kıyı devleti olarak dünya denizciliğinde önemli bir yere sahiptir. Buradan hareketle Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan Raman ve Garzan bölgelerinde petrol bulunması ve üretimi, denizcilikte yerini yüzen tankerlerin dünya denizlerinde Türk bayraklı gemiler olarak karşımıza çıkmasıyla anlaşılmaktadır. Bu yönüyle de Batman ili her ne kadar denizle kıyısı olmamasına rağmen, denizcilikte önemli bir yer almaktadır. 1980 yılına gelindiğinde yaklaşık petrol üretimimiz 2.330.000 ton iken, tüketimimiz yaklaşık 13.000.000 ton olmuştur. Petrole olan bağlılık yıllar içinde artarak devam etmiştir. 2025 yılına gelindiğinde üretim günlük 135.000 varil iken tüketim 1.000.000 varilin üzerinde olmuştur. Üretilen petrol ile tüketimi karşılama oranı yaklaşık %10 civarındadır. Yani İhtayacımız olan petrolün %90'ı deniz yoluyla ithal edilmektedir. Yani petrol taşıyan gemiler bu yönüyle de önemlidir. Bu çalışma bu yönüyle de önemli ve denizciliğin önem ve tarihi bakımından bölge bazında yakın tarihe ışık tutacaktır.

Ülkemizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk; denizciliği sadece bir ulaştırma işi olmadığını, iktisadi bir iş de olduğunu vurgulaması yanında, denizcilikte ileri düzeylere gelmeyi ve denizci bir millet olmayı bir ülkü olarak göstermiştir. Dünyada üretilen petrol dahil bir çok yeraltı kaynakları ve ürünlerin büyük bir kısmının deniz yoluyla taşındığı dikkate alındığında, denizcilik ve gemilerin ne denli önemli olduğu açıktır. Bölgede petrol üretim alanlarının, bu ülküye ulaşma ve denizci ülke olma iddiasında olan ülkemiz denizciliği açısndan neresindedir? Batman ilimizin, denize kıyısı, limanları olmamasına rağmen, Raman ve Garzan petrol üretim bölgeleri Türk denizcilik tarihinde yerini alması bu çalışma ile ortaya konmuştur. Raman ve Garzan bölgeleri denizcilikte meşhur hikayelerle yerini almıştır. Raman ve Garzan bölgeleri Türk denizcilik tarihi yanında dünya denizciliğinde yerini alarak, Gazi Batman bölgede yaşayanlar ve denizciler açısından büyük bir öneme sahiptir.

Anahtar kelimeler: Denizcilik, Garzan, Gemi, Petrol, Raman

LOVING ON PETROL LOVING ON PETROL, GAZİBATMAN

Ramazan AÇIKGÖZ*

Abstract

Oil extraction drilling operations in our country were carried out in the Gulf of Iskenderun and Thrace towards the end of the 19th century. However, within the technological capabilities of that time, sufficient oil could not be extracted, and only trace amounts of oil and gas were found. Studies continued into the early 20th century, but again without success. In the mid-20th century, some oil deposits were discovered in Adana province, but due to their depth, extraction was not economically feasible, and production could not begin. In 1940, oil was discovered at 1084 meters in the Raman Mountains of Southeastern Anatolia. In 1946, oil was found at 1510 meters around Garzan. Batman, in this respect, is not only an important location for oil production facilities in our country, but also significant in terms of history and civilizations. This study will highlight the importance of Batman province and the Raman and Garzan oil production areas in our country's maritime history and the region.

Turkey is a maritime nation. Furthermore, as a flag state, port, and coastal state, it holds a significant place in global maritime affairs. The discovery and production of oil in the Raman and Garzan regions of Southeastern Anatolia is reflected in the presence of Turkish-flagged tankers sailing the world's seas. In this respect, Batman province, despite not having a coastline, holds an important place in maritime affairs. By 1980, our oil production was approximately 2,330,000 tons, while our consumption was approximately 13,000,000 tons. Dependence on oil has continued to increase over the years. By 2025, production was 135,000 barrels per day, while consumption exceeded 1,000,000 barrels. The ratio of oil production to consumption is approximately 10%. In other words, 90% of our oil needs are imported by sea. Therefore, oil tankers are also important in this respect. This study is also important in this respect and will shed light on the recent history of maritime affairs in the region on a regional basis.

Mustafa Kemal Atatürk, the founder of our country, emphasized that maritime transport was not merely a transportation business, but also an economic one, and presented achieving advanced levels in maritime transport and becoming a seafaring nation as an ideal. Considering that a large portion of the world's underground resources and products, including oil, are transported by sea, the importance of maritime transport and ships is clear. Where do the oil production areas in the region stand in relation to our country's aspiration to achieve this ideal and become a seafaring nation? This study demonstrates that despite Batman province lacking a coastline and ports, the Raman and Garzan oil production regions hold a place in Turkish maritime history. The Raman and Garzan regions hold a significant place in Turkish maritime history as well as world maritime history, and Gazi Batman is a great importance for the people living in the region and seafarers.

Keywords: Maritime, Garzan, Ship, Oil, Raman

*Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul/Türkiye, racikgoz@gelisim.edu.tr

BATMAN İKLİM KOŞULLARINDA ELEKTRİKLİ ARAÇ BATARYALARININ ISIL DAVRANIŞININ DENEYSEL VE CFD TABANLI ANALİZİ

Ruken KANAT*
Hasan OKTAY**
Zülal Arca BATI***

Özet

Düşük sıcaklık koşulları, lityum-iyon bataryalarda iç direncin artmasına, elektrokimyasal reaksiyonların yavaşlamasına ve kapasite kayıplarına neden olarak performansı olumsuz etkilemektedir. Bu çalışmada, Batman ilinin kış iklim koşullarını temsil eden sıcaklıklarda elektrikli araç bataryalarının ısıl ve performans davranışları deneysel ve sayısal olarak incelenmiştir. Bu amaçla, batarya-kabin sistemi yalıtımsız durumda 0 °C, -5 °C ve -10 °C ortam sıcaklıklarında test edilmiş ve sıcaklık-zaman ile performans verileri elde edilmiştir. Sistem, hesaplamalı akışkanlar dinamiği yaklaşımıyla modellenmiş ve ANSYS Fluent (CFD) yazılımı kullanılarak sayısal analizler gerçekleştirilmiştir. Geliştirilen model, laboratuvar ortamında elde edilen deneysel verilerle doğrulanmış olup, ısı transferi mekanizmaları dikkate alınarak farklı sınır şartları altında batarya davranışı analiz edilmiştir. Sonuçlar, Batman kış koşullarını temsil eden düşük sıcaklıkların batarya sıcaklık dağılımı ve genel performans üzerinde belirgin etkiler oluşturduğunu göstermekte olup, bu çalışma Batman kış iklim koşullarını temsil eden gerçekçi sınır şartları altında, deneysel olarak doğrulanmış sayısal modelleme yaklaşımıyla batarya davranışının değerlendirilmesine literatürde özgün bir katkı sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Elektrikli araçlar, Lityum-iyon batarya, Soğuk iklim, Isı transferi, CFD

EXPERIMENTAL AND CFD-BASED ANALYSIS OF THERMAL BEHAVIOR OF ELECTRIC VEHICLE BATTERIES UNDER BATMAN CLIMATE CONDITIONS

Abstract

Low-temperature conditions adversely affect the performance of lithium-ion batteries by increasing internal resistance, slowing down electrochemical reactions, and causing capacity loss. In this study, the thermal and performance behavior of electric vehicle batteries under temperature conditions representing the winter climate of Batman was investigated through experimental and numerical methods. For this purpose, an uninsulated battery-cabin system was tested at ambient temperatures of 0 °C, -5 °C, and -10 °C, and temperature–time as well as performance data were obtained. The system was modeled using a computational fluid dynamics approach, and numerical analyses were carried out with ANSYS Fluent (CFD). The developed model was validated using experimental data obtained under laboratory conditions, and battery behavior was analyzed under different boundary conditions considering heat transfer mechanisms. The results indicate that low-temperature conditions representing the winter climate of Batman have significant effects on battery temperature distribution and overall performance. This study provides an original contribution to the literature by evaluating battery behavior under realistic boundary conditions representing the winter climate of Batman through an experimentally validated numerical modeling approach.

Keywords: Electric vehicles, Lithium-ion battery, Cold climate, Heat transfer, CFD

*Batman Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, 233202001012@student.batman.edu.tr
**Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, hasan.oktay@sbatman.edu.tr
***Arş. Gör. Dr., Batman Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, zulal.arca@batman.edu.tr

BATMAN İLİNDE KONUT ISITMASI İÇİN ISI POMPASI VE DOĞALGAZ KOMBİ SİSTEMLERİNİN TERMODİNAMİK, EKONOMİK VE ÇEVRESEL KARŞILAŞTIRMASI

Yunus DEMİRTAŞ*

Özet

Enerji, günümüz dünyasında ekonomik büyümenin, sosyal refahın ve çevresel sürdürülebilirliğin temel belirleyicilerinden biridir. Elektrikli ısıtma teknolojilerine geçiş, özellikle binalarda karbonsuzlaşmayı hedefleyen stratejilerin en önemli ayaklarından biri olarak öne çıkmaktadır. Sıfır emisyon hedefine ulaşmada, elektrikle beslenen ısı pompası sistemleri, geleneksel fosil yakıtlı ısıtma yöntemlerine karşı güçlü bir alternatif oluşturmaktadır. Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerine göre Batman'da yıllık ortalama sıcaklık 15-17 °C, kış ayları (Aralık-Şubat) ortalaması 2-5 °C, ısıtma derece-gün değeri ise yaklaşık 2000-2500 arasındadır. Bu çalışmada, Batman'ın kış ısıtma koşullarında hava-hava ısı pompası, hava-su ısı pompası ve doğalgaz kombi sistemlerinin termodinamik, ekonomik ve çevresel performansı karşılaştırılmıştır. Analiz, saatlik meteorolojik veriler, yaşam döngüsü maliyeti (20 yıl) ve güncel piyasa verilerine dayanmaktadır. Bulgular, hava-su ısı pompası sisteminin en yüksek mevsimsel performans katsayısına sahip olduğunu, hava-hava ısı pompası'nin SCOP değerinin 2,3-2,6 arasında değiştiğini, doğalgaz kombinin ise ortalama yıllık ısıl verim değerinin 0,9 -1,3 arasında olduğunu göstermektedir. Yıllık işletme maliyeti açısından hava-su ısı pompası en düşük seviyede, hava-hava ısı pompası ve doğalgaz kombi sistemlerinin ise benzer aralıkta olduğu hesaplanmıştır. 20 yıllık yaşam döngüsü maliyetinde doğalgaz kombi düşük ilk yatırımı nedeniyle kısa vadede avantajlı görünse de, uzun vadede hava-su ısı pompası bu farkı kapatmakta ve çevresel üstünlüğü (yılda yaklaşık 2.800 kg CO_2 ile doğalgaz kombi sistemlerine göre %45 daha az emisyon) ile öne çıkmaktadır. Sonuç olarak, Batman ilinde konut ısıtması için hava-su ısı pompası teknolojisinin, uygun mali teşvikler ve kamu politikalarıyla desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Isı pompası, doğalgaz kombi, Batman, enerji verimliliği, SCOP, emisyon

COMPARATIVE THERMODYNAMIC, ECONOMIC AND ENVIRONMENTAL ANALYSIS OF HEAT PUMP AND NATURAL GAS BOILER SYSTEMS FOR RESIDENTIAL HEATING IN BATMAN PROVINCE

Abstract

Energy is one of the fundamental determinants of economic growth, social welfare, and environmental sustainability in today's world. The transition to electric heating technologies stands out as a key pillar of decarbonization strategies, particularly in buildings. According to the Turkish State Meteorological Service, the annual average temperature in Batman is 15-17 °C, the winter average (December-February) is 2-5 °C, and the heating degree-days (HDD) value is approximately 2000-2500. This study compares the thermodynamic, economic, and environmental performance of air-to-air heat pump, air-to-water heat pump, and natural gas boiler systems for residential heating under Batman's winter conditions. The analysis is based on hourly weather data, life cycle cost methodology (20 years), and current market data. Results show that air-to-water heat pump achieves the highest seasonal coefficient of performance, air-to-air heat pump has a SCOP of 2.3-2.6, and natural gas boiler has a seasonal efficiency of 0.9 -1.3. In terms of annual operating cost, air-to-water heat pump is the lowest, while air-to-air heat pump and natural gas boiler systems are in a similar range. Over a 20-year life cycle, natural gas boiler appears advantageous in the short term due to low initial investment, but air-to-water heat pump closes this gap in the long term and outperforms environmentally (approx. 2,800 kg CO_2 per year, 45% less than natural gas boiler). Therefore, air-to-water heat pump technology is recommended for residential heating in Batman, supported by appropriate financial incentives and public policies.

Keywords: Heat pump, natural gas boiler, Batman, energy efficiency, SCOP, emission.

*Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Siirt/Türkiye, yunusdemirtas@siirt.edu.tr

BATMAN İLİNDE DOĞALGAZ TÜKETİMİNE DAYALI KARBON AYAK İZİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ferhat AKKUŞ*

Özet

Artan nüfus ve gelişen sanayileşme ile birlikte enerji tüketimi de hızla artmakta olup, kömür, petrol ve doğalgaz gibi fosil kökenli yakıtların kullanımına bağlı olarak ciddi çevresel sorunlara neden olmaktadır. Bu süreçte ortaya çıkan ve küresel iklim değişikliğinin temelini oluşturan sera gazı emisyonları karbon ayak izi kavramını ön plana çıkarmaktadır. Fosil yakıtlar içerisinde düşük emisyon faktörüne sahip olmasına rağmen yaygın kullanımı nedeniyle doğalgaz, toplam karbon emisyonları içerisinde önemli bir paya sahiptir. Bu çalışmada, Batman iline ait 2024 ve 2025 yıllarına ilişkin doğalgaz tüketim verileri kullanılarak karbon ayak izi hesaplanmıştır. Çalışma kapsamında yıllık toplam doğalgaz tüketim değerleri üzerinden karbon emisyonları hesaplanmış ve elde edilen sonuçlar toplam tüketim, kişi başı tüketim ve yüzölçümü bazlı tüketim yoğunluğu gibi göstergeler üzerinden analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, 2025 yılında doğalgaz tüketimi, 2024 yılı tüketimine göre % 10 kadar artmıştır. Bu artışa paralel olarak karbon emisyonları yaklaşık 317.829 tondan 348.888 tona çıkmış ve yıllar arasında yaklaşık % 9–10 oranında bir artış meydana gelmiştir. Kişi başı doğalgaz tüketimi 257,35 m³/kişi'den 282,50 m³/kişi'ye yükselirken, yüzölçümü bazlı tüketim yoğunluğunda da benzer bir artış gözlenmiştir. Sonuç olarak, doğalgaz tüketimi ile karbon emisyonları arasında doğru orantı olduğu belirlenmiş ve enerji tüketimindeki artışın çevresel etkiler üzerindeki doğrudan yansımaları ortaya konulmuştur. Elde edilen bulguların, bölgesel enerji planlaması ve karbon emisyonlarının azaltılmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: Doğalgaz tüketimi, Karbon ayak izi, CO emisyonu, Enerji tüketimi, Sürdürülebilirlik.

INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF TRANSDISCIPLINARY AND CULTURAL STUDIES ON BATMAN

Abstract

With increasing population and developing industrialization, energy consumption is also rapidly increasing, causing serious environmental problems due to the use of fossil fuels such as coal, oil, and natural gas. The greenhouse gas emissions that arise in this process and form the basis of global climate change highlight the concept of carbon footprint. Despite having a low emission factor among fossil fuels, natural gas has a significant share in total carbon emissions due to its widespread use. In this study, the carbon footprint was calculated using natural gas consumption data for Batman province for the years 2024 and 2025. Within the scope of the study, carbon emissions were calculated based on the total annual natural gas consumption values, and the results were analyzed using indicators such as total consumption, per capita consumption, and consumption intensity based on land area. According to the findings, natural gas consumption in 2025 increased by approximately 10% compared to 2024. Parallel to this increase, carbon emissions rose from approximately 317,829 tons to 348,888 tons, resulting in an increase of approximately 9-10% between the years. Per capita natural gas consumption increased from 257.35 m³/person to 282.50 m³/person, with a similar increase observed in consumption intensity based on land area. Consequently, a direct correlation was found between natural gas consumption and carbon emissions, revealing the direct impact of increased energy consumption on environmental effects. It is assessed that these findings will contribute to regional energy planning and the development of strategies to reduce carbon emissions.

Keywords: Natural gas consumption, Carbon footprint, CO emissions, Energy consumption, Sustainability.

*Arş. Gör. Dr., Batman Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, ferhat.akkus@batman.edu.tr

BATMAN ÜNİVERSİTESİ BATI RAMAN KAMPÜSÜ'NDE ELEKTRİK TÜKETİMİNE DAYALI KARBON AYAK İZİ ANALİZİ

Merve AKKUŞ*

Özet

Artan enerji talebi ve bununla birlikte yükselen sera gazı emisyonları, üniversite kampüsleri gibi yoğun enerji tüketimine sahip kurumlarda karbon ayak izinin belirlenmesi açısından oldukça önemli hale gelmiştir. Bu çalışmada, Batman Üniversitesi Batı Raman Kampüsü'nün 2024 ve 2025 yıllarına ait elektrik tüketim verileri kullanılarak karbon ayak izi hesaplamaları gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın temel amacı, üniversitenin elektrik kaynaklı karbon emisyonlarını nicel olarak ortaya koymak ve yıllar arasındaki değişimin analizlerini gerçekleştirmektir. Bu kapsamda, ilgili yıllara ait toplam elektrik tüketim verileri (kWh) esas alınmış ve karbon emisyon hesaplamalarında uluslararası kabul görmüş emisyon faktörleri kullanılarak, elektrik tüketimine bağlı yıllık toplam karbon ayak izi değerleri CO_2 eşdeğeri (CO_2e) cinsinden hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular, 2024 ve 2025 yılları arasında elektrik tüketimi ve buna bağlı karbon emisyonlarındaki farklılıklar; kampüs kullanım yoğunluğu, iklimsel değişkenler ve enerji verimliliği uygulamaları ile ilişkilendirilmiştir. Ayrıca, çalışmada karbon emisyonlarının azaltılmasına yönelik olarak enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kullanımı ve sürdürülebilir kampüs yönetimi yaklaşımları tartışılmıştır. Sonuç olarak, bu çalışma üniversite kampüsü ölçeğinde karbon ayak izi hesaplamalarına yönelik örnek bir metodoloji sunmakta ve karar vericilere sürdürülebilir enerji politikalarının geliştirilmesi konusunda yol gösterici bulgular sağlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Karbon ayak izi, Elektrik tüketimi, CO_2 emisyonu, Sürdürülebilirlik.

CARBON FOOTPRINT ANALYSIS BASED ON ELECTRICITY CONSUMPTION AT BATMAN UNIVERSITY WEST RAMAN CAMPUS

Abstract

Increasing energy demand and the accompanying increase in greenhouse gas emissions have made determining the carbon footprint crucial for institutions with high energy consumption, such as university students. Therefore, carbon footprint programming was carried out for Batman University West Raman Campus using electricity consumption data for the years 2024 and 2025. The main objective of the study is to clearly present the carbon emissions from electricity at the university and to initiate analyses of the changes between years. This was achieved by calculating the total annual carbon footprint values in CO_2 equivalent (CO_2e) based on electricity consumption data (kWh) using internationally accepted emission options in cost and carbon emission programming. The findings relate the differences in electricity consumption and associated carbon emissions between 2024 and 2025 to converter usage intensity, climatic variables, and energy efficiency practices. Furthermore, energy efficiency, the use of renewable energy, and sustainable cycle management methods for reducing economic carbon emissions are discussed. In conclusion, this study presents an exemplary methodology for carbon footprint programming in the university cycle and provides decision-makers with guiding support in developing sustainable energy policies.

Keywords: Carbon footprint, Electricity consumption, CO_2 emissions, Sustainability.

*Arş. Gör. Dr., Batman Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, merve.gitmez@batman.edu.tr

BİYOLOJİK OLARAK PARÇALANABİLEN FDM 3D İLE BASILAN PLA MALZEMELERİN LAZER IŞINI İLE İŞLENMESİNİN ARAŞTIRILMASI

Mehmet Salih ARGUN*
Mehmet Şükrü ADİN**

Özet

Günümüzün modern imalat endüstrilerinde, yüksek teknolojiye sahip imalat yöntemlerinden birisi olan ve 3D baskı olarak da ifade edilen eklemeli imalat yöntemi, her geçen gün daha yoğun olarak kullanılmaktadır. Ancak, 3D baskı yöntemiyle üretilen ürünler, nihai kullanım alanlarına ulaşmadan önce bazen daha fazla işlemden geçirilmeye ihtiyaç duyarlar. Bu yöntemlerden biri de 3D baskıya benzer modern bir teknolojiye sahip olan lazer ışınıyla bu malzemelerin kesilmesidir. 3D baskı teknolojisi kullanılarak üretilen ürün çeşitliliği ve bu malzemelerin lazer ışınlarıyla işlenmesi üzerine yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olması göz önüne alındığında, bu iki teknolojinin bir arada kullanıldığı bir araştırma çalışması, literatüre katkı açısından oldukça önemlidir. Günümüzde, imal edilen ürünler için malzeme tedariğinin giderek önem kazandığı bir dünyada, yerel tedarikçilerin önemi artmaktadır. Bu bağlamda, biyolojik olarak parçalanabilen bir plastik malzeme olan Polilaktik Asit (PLA), Batman İli'nde 3D baskı çözümleri sağlayan özel bir şirketten temin edilmiştir. Çalışmada, 3D baskı ile imal edilen ve ayrıca biyolojik olarak parçalanabilen bir plastik olan Polilaktik Asit (PLA) malzemenin lazer ışını ile farklı parametrelerde kesilmesi araştırılmıştır. Deneysel araştırma sonucunda, lazer ışını ile kesilen bölgeler incelendiğinde, düşük lazer kesme hızlarında PLA malzemesindeki erimiş bölgenin genişliğinin arttığı ancak yüksek lazer kesme hızlarında ise erimiş bölgenin genişliğinin azaldığı bulunmuştur. Ayrıca, lazer ışını ile kesilen 3D basılmış PLA numunelerin yüzeyleri incelendiğinde, lazer kesme hızlarının düşük değerlerinden yüzey pürüzlülüğünün olumsuz şekilde etkilendiğini ortaya çıkarmıştır.

Anahtar kelimeler: FDM 3D baskı; Lazer işleme; Polilaktik Asit (PLA)

INVESTIGATION OF LASER BEAM PROCESSING OF BIODEGRADABLE FDM 3D-PRINTED PLA MATERIALS

Abstract

In today's modern manufacturing industries, additive manufacturing, also known as 3D printing, a high-tech manufacturing method, is being used more and more every day. However, products manufactured using 3D printing sometimes require further processing before reaching their final use. One of these methods is cutting these materials with a laser beam, a modern technology similar to 3D printing. Given the variety of products manufactured using 3D printing technology and the limited number of studies on processing these materials with laser beams, using these two technologies together in a research study is quite important in terms of contributing to the literature. In today's world, where sourcing materials for manufactured products has become increasingly important, local suppliers are gaining significance. In this context, Polylactic Acid (PLA), a biodegradable plastic material, were sourced from a private company providing 3D printing solutions in Batman province. In the study, the laser processing of Polylactic Acid (PLA) material, a 3D-printed and biodegradable plastic, was investigated at different parameters. The research results showed that when the areas cut by the laser beam were examined, the molten (damaged) area in the PLA material increased at low laser cutting speeds, but decreased at high laser cutting speeds. Experimental research revealed that when areas cut by a laser beam were examined, the width of the molten region in PLA material increased at low laser cutting speeds, but decreased at high laser cutting speeds. Furthermore, examination of the surfaces of 3D-printed PLA samples cut with a laser beam revealed that low laser cutting speeds negatively affected surface roughness.

Keywords: FDM 3D printing; Laser processing; Polylactic acid (PLA)

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Beşiri Organize Sanayi Bölgesi Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, mehmetsukru.adin@batman.edu.tr

BATMAN BÖLGESINDE GÜNEŞ RADYASYONU İZLEME İÇIN ZNO BAZLI UV FOTODEDEKTÖRLERİNİN ÜRETİMİ VE KARAKTERİZASYONU

Şerif RÜZGAR*

Özet

Güneş enerjisi potansiyelinin doğru ve sürekli izlenmesi, yenilenebilir enerji yatırımlarının planlanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan Batman ili, yüksek güneşlenme süresi ve radyasyon değerleri ile önemli bir potansiyele sahiptir. Bu çalışmada, düşük maliyetli ve yüksek hassasiyetli bir çözüm olarak ZnO tabanlı UV fotodedektörlerin geliştirilmesi ve Batman bölgesinde güneş radyasyonunun izlenmesinde kullanılması amaçlanmıştır. Ultrasonik sprey piroliz yöntemi ile üretilen ZnO ince filmler kullanılarak metal-yarı iletken-metal (MSM) yapıdaki UV sensörler tasarlanmıştır. Geliştirilen sensörlerin yapısal, optik ve elektriksel özellikleri incelenmiş, UV ışınımına karşı fotoyanıtları değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar, ZnO tabanlı sensörlerin Batman gibi yüksek güneş potansiyeline sahip bölgelerde çevresel izleme ve enerji uygulamaları için uygun olduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Optoelektronik, ZnO, UV Sensör, İnce Film

PRODUCTION AND CHARACTERIZATION OF ZNO-BASED UV PHOTODETECTORS FOR SOLAR RADIATION MONITORING IN THE BATMAN REGION

Abstract

Accurate and continuous monitoring of solar energy potential plays a critical role in planning renewable energy investments. Batman province, located in the Southeastern Anatolia Region of Turkey, has significant potential due to its high sunshine duration and radiation values. This study aims to develop ZnO-based UV photodetectors as a low-cost and high-sensitivity solution and to use them in monitoring solar radiation in the Batman region. Metal-semiconductor-metal (MSM) UV sensors were designed using ZnO thin films produced by ultrasonic spray pyrolysis. The structural, optical, and electrical properties of the developed sensors were investigated, and their photoresponses to UV radiation were evaluated. The results show that ZnO-based sensors are suitable for environmental monitoring and energy applications in regions with high solar potential, such as Batman.

Keywords: Optoelectronics, ZnO, UV Sensor, Thin Film

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, serif.ruzgar@batman.edu.tr

ATBAŞI POMPA SİSTEMLERİNDE ROD ARIZALARININ İSTATİSTİKSEL İNCELEMESİ

Mazlum TÜDEŞ*
Sait KURŞUNOĞLU**

Özet

Bu çalışmada, atbaşı üretim sistemlerinde kullanılan rod dizisinde meydana gelen arızalar, rod çaplarına göre istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Veriler, ABD Permian Basin'de faaliyet gösteren 11 petrol şirketinden derlenmiştir. Rod body, rod pin ve rod box arızaları dikkate alınarak Welch ANOVA ve Games-Howell testleri uygulanmıştır. Sonuçlar, rod çapı ile arıza sayısı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve çap küçüldükçe arıza sayısının arttığını göstermiştir. En düşük arıza oranı 1,00 inç rodlarda gözlenmiştir. Bulgular, Batman sahaları gibi ağır petrol üretim alanları için de önemli çıkarımlar sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Atbaşı pompa sistemi, rod dizisi, rod çapı, arıza analizi

STATISTICAL INVESTIGATION OF ROD FAILURES IN SUCKER ROD PUMPING SYSTEMS

Abstract

In this study, failures occurring in the rod string used in sucker rod pumping systems were statistically analyzed based on rod diameters. The data were collected from 11 oil companies operating in the Permian Basin, USA. Rod body, rod pin, and rod box failures were evaluated using Welch ANOVA and Games-Howell tests. The results show a significant relationship between rod diameter and failure frequency, with failure rates increasing as diameter decreases. The lowest failure rate was observed in 1.00-inch rods. The findings also provide important insights for heavy oil fields such as those in Batman.

Keywords: Sucker rod pumping system, rod string, rod diameter, failure analysis

*Bağımsız Araştırmacı, Batman Üniversitesi, Batman/Türkiye, mazlumtudes@gmail.com
**Prof. Dr., Batman Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, sait.kursunoglu@batman.edu.tr

BATMAN ÜNİVERSİTESİ BATI RAMAN KAMPÜSÜ İÇİN GÜNEŞ ENERJİSİ POTANSİYELİNİN VE FOTO-VOLTAİK SİSTEM PERFORMANSININ ANALİZİ

Merve ŞUVAK*
Mehmet Rıda TÜR**

Özet

Bu çalışmada Batman ili Batman Üniversitesi Batı Raman Kampüsü için fotovoltaik enerji sistemlerinin elektrik üretim potansiyeli güneş ışınımı verileri kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın temel amacı, bölgenin güneş enerjisi potansiyelini belirlemek ve kampüs ölçeğinde kurulabilecek güneş enerjisi sistemlerinin uygulanabilirliğini değerlendirmektir. Bu kapsamda bölgeye ait güneş ışınımı parametreleri, güneş yolu analizi, aylık ve saatlik ışınım dağılımları ile fotovoltaik enerji üretim potansiyeli incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda Batman Üniversitesi Batı Raman Kampüsü için yıllık doğrudan normal güneş ışınımı değerinin yaklaşık 2049 kWh/m² olduğu belirlenmiştir. Ayrıca global yatay ışınım değerinin yaklaşık 1842 kWh/m² ve optimum panel eğiminde toplam ışınım değerinin yaklaşık 2111 kWh/m² seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Fotovoltaik sistem performansını ifade eden spesifik enerji üretim değeri ise yaklaşık 1667 kWh/kWp olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre kurulu gücü 1 kWp olan bir fotovoltaik sistemin yılda yaklaşık 1667 kWh elektrik üretebileceği öngörülmektedir. Güneş ışınımı dağılımı incelendiğinde üretim potansiyelinin özellikle yaz aylarında önemli ölçüde arttığı ve maksimum değerlerin Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında gerçekleştiği görülmüştür. Ayrıca yapılan analizler sonucunda bölge için optimum panel eğim açısının yaklaşık 32° olduğu belirlenmiştir. İklim koşulları açısından değerlendirildiğinde yıllık ortalama sıcaklığın 16.8 °C olması fotovoltaik sistem performansı için uygun bir ortam oluşturmaktadır. Elde edilen sonuçlar Batman Üniversitesi Batı Raman Kampüsü'nün güneş enerjisi sistemlerinin kurulumu için uygun bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir. Bu nedenle kampüs içerisinde kurulabilecek fotovoltaik sistemlerin hem enerji üretimi hem de sürdürülebilir enerji uygulamaları açısından önemli katkılar sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: Güneş enerjisi, fotovoltaik sistemler, güneş ışınımı analizi, enerji üretim potansiyeli

ANALYSİS OF SOLAR ENERGY POTENTİAL AND PHOTOVOLTAİC SYSTEM PERFORMANCE FOR BATMAN UNİVERSİTY WEST RAMAN CAMPUS

Abstract

In this study, the electricity generation potential of photovoltaic systems for the West Raman Campus of Batman University located in Batman province was analyzed using solar irradiation data. The main objective of the study is to determine the solar energy potential of the region and to evaluate the feasibility of installing solar power systems at the campus scale. Within this scope, solar irradiation parameters of the region, sun path characteristics, monthly and hourly irradiation distributions, and photovoltaic energy generation potential were examined. The analysis results indicate that the annual direct normal irradiation for the West Raman Campus of Batman University is approximately 2049 kWh/m². In addition, the global horizontal irradiation is about 1842 kWh/m², while the global tilted irradiation at the optimum panel angle reaches approximately 2111 kWh/m². The specific photovoltaic power output, which represents the performance of photovoltaic systems, was calculated to be approximately 1667 kWh/kWp. Accordingly, a photovoltaic system with an installed capacity of 1 kWp is expected to generate approximately 1667 kWh of electricity annually. The monthly solar irradiation distribution shows that the electricity generation potential significantly increases during the summer months, with the highest values observed in June, July, and August. Furthermore, the optimum tilt angle for photovoltaic panels in the region was determined to be approximately 32°. From a climatic perspective, the annual average temperature of 16.8 °C provides suitable conditions for photovoltaic system performance. The findings demonstrate that the West Raman Campus of Batman University has a considerable potential for photovoltaic energy production. Therefore, the installation of photovoltaic systems within the campus area can significantly contribute to electricity generation and the implementation of sustainable energy practices.

Keywords: Solar energy, photovoltaic systems, renewable energy, Batman province, energy potential

*Doktora Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, merveclk.2197@gmail.com
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, mrida.tur@batman.edu.tr

BATMAN EKOLOJİSİNDE KOÇERİ KOYUNU: GENETİK KARAKTERİZASYON, MORFOLOJİK TANIMLAMA VE SÜRDÜRÜLEBİLİR ISLAH YAKLAŞIMLARI

Nida KARAKAYA*
Reşit UĞRAN**
Oğuzhan ÖZDEMİR***

Özet

Koçeri koyunu, Türkiye'nin yerli koyun ırkları arasında popülasyonu sınırlı olmasına karşın, çevresel koşullara yüksek uyum yeteneği ve dayanıklılığı ile dikkat çeken önemli bir genetik kaynaktır. Özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, başta Batman ili olmak üzere Siirt, Mardin, Bitlis ve Diyarbakır çevresinde yetiştirilen bu ırk, ekstansif üretim sistemlerine uygunluğu ve düşük kaliteli mera koşullarından yararlanabilme kapasitesi ile öne çıkmaktadır (Kandemir ve Taşkın, 2022). Koçeri koyunu genel olarak kombine verimli bir ırk olarak değerlendirilmekte; et üretimi ön planda olmakla birlikte sınırlı düzeyde süt ve yapağı verimi de sağlamaktadır. Yerel yetiştirici koşullarına uyumlu olması, hastalıklara karşı dirençli yapısı ve zorlu iklim şartlarında üretimi sürdürebilmesi, bu ırkı bölgesel hayvancılık açısından önemli kılmaktadır. Bununla birlikte, Koçeri koyununa ilişkin fenotipik, verimsel ve genetik verilerin literatürde oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Mevcut çalışmalar daha çok benzer yerli ırklar üzerinden dolaylı değerlendirmeler sunmakta; bu durum ırkın özgün özelliklerinin yeterince ortaya konulamamasına yol açmaktadır. Özellikle kontrolsüz melezleme, kayıt yetersizliği ve popülasyon daralması gibi faktörler, Koçeri koyununun genetik bütünlüğü açısından risk oluşturmaktadır (Yıldırır ve ark., 2023). Bu çalışmada, Koçeri koyununun mevcut literatürde yer alan morfolojik, adaptif ve genetik özelliklerine ilişkin bilgiler derlenmiş; ırkın korunması ve sürdürülebilir ıslahı açısından temel gereksinimler tartışılmıştır. Literatür bulguları, Koçeri koyununun özellikle Batman ili başta olmak üzere bölgesel hayvancılık sistemleri içinde önemli bir adaptif potansiyel taşıdığını; ancak bu potansiyelin ortaya konulabilmesi için kapsamlı fenotipik ölçümler, verim kayıtları ve moleküler genetik analizlerin birlikte yürütülmesi gerektiğini göstermektedir. Sonuç olarak, Koçeri koyununun sürdürülebilirliği yalnızca genetik kaynak olarak korunmasına değil, aynı zamanda yetiştirici koşullarında ekonomik olarak desteklenmesine ve bilimsel verilerle ayrıntılı biçimde tanımlanmasına bağlıdır.

Anahtar kelimeler: Batman, Genetik Karakterizasyon, Koçeri Koyunu, Morfolojik Özellikler, Sürdürülebilir Islah

KOÇERI SHEEP IN THE BATMAN ECOLOGY: GENETIC CHARACTERIZATION, MORPHOLOGICAL DESCRIPTION, AND SUSTAINABLE BREEDING APPROACHES

Abstract

Koçeri sheep, one of Türkiye's indigenous sheep breeds, represents an important genetic resource characterized by its limited population size, high adaptability, and resilience to harsh environmental conditions. This breed is primarily raised in the Southeastern Anatolia Region, particularly in Batman province, as well as in Siirt, Mardin, Bitlis, and Diyarbakır, and stands out for its suitability to extensive production systems and its ability to utilize low-quality pastures (Kandemir & Taşkın, 2022). Koçeri sheep are generally considered a dual-purpose breed, with meat production being predominant, while also providing limited milk and wool yield. Their adaptability to local breeding conditions, resistance to diseases, and ability to maintain productivity under harsh climatic conditions make them valuable for regional livestock systems.

However, the available literature on the phenotypic, productive, and genetic characteristics of Koçeri sheep is quite limited. Existing studies are largely based on indirect evaluations derived from similar indigenous breeds, which restricts the comprehensive understanding of the breed's unique traits. In addition, factors such as uncontrolled crossbreeding, lack of systematic recording, and declining population size pose significant risks to the genetic integrity of Koçeri sheep (Yıldırır et al., 2023).

This study compiles and evaluates the existing literature on the morphological, adaptive, and genetic characteristics of Koçeri sheep, and discusses the main requirements for its conservation and sustainable breeding. The findings indicate that Koçeri sheep possess considerable adaptive potential within regional livestock systems, particularly in Batman province. However, revealing this potential requires integrated approaches combining detailed phenotypic measurements, production records, and molecular genetic analyses. In conclusion, the sustainability of Koçeri sheep depends not only on its conservation as a genetic resource but also on its economic support under breeder conditions and its comprehensive scientific characterization.

Keywords: Batman, Genetic Characterization, Koçeri Sheep, Morphological Characteristics, Sustainable Breeding

*Öğr. Gör. Dr., Batman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, nida.karakaya@batman.edu.tr
**Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, resit.ugran@batman.edu.tr
***Doç. Dr., Batman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, oguzhan.ozdemir@batman.edu.tr

BATMAN ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ'NDE FAALİYET GÖSTEREN FİRMALARIN DİJİTAL DÖNÜŞÜM DÜZEYLERİ: WEB VE SOSYAL MEDYA TEMELLİ BİR İNCELEME

İbrahim FIRAT*

Özet

Bu çalışma, Batman Organize Sanayi Bölgesi'nde (OSB) faaliyet gösteren firmaların dijital dönüşüm düzeylerini kamuya açık web verileri ve sosyal medya göstergeleri üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, ikincil veri temelli nicel içerik analizi yaklaşımıyla tasarlanmıştır. Çalışma iki aşamalı olarak yürütülmüştür. İlk aşamada Batman OSB'de faaliyet gösteren firmalar, resmi kurum verileri ve açık erişimli kaynaklar kullanılarak belirlenmiş ve analiz kapsamına alınmıştır. İkinci aşamada her firma için web sitesi varlığı ve etkinliği, sosyal medya platformlarında görünürlük, dijital aktivite düzeyi, web sitesi içerik zenginliği ve yabancı dil seçeneği gibi göstergeler sistematik biçimde kodlanmıştır. Bu göstergeler doğrultusunda firmaların dijital varlık ve dijital etkinlik düzeylerini ölçmek amacıyla çok boyutlu bir Dijital Dönüşüm İndeksi oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular, incelenen firmaların önemli bir kısmının dijital varlık ve dijital etkinlik açısından sınırlı bir performans sergilediğini göstermektedir. Web sitesi sahipliği, sosyal medya kullanımı ve aktif dijital içerik üretimi gibi göstergeler bakımından firmalar arasında belirgin farklılıklar bulunmaktadır. Genel olarak firmaların büyük bir bölümünün düşük dijital dönüşüm düzeyinde yoğunlaştığı, yüksek dijital olgunluk seviyesine ulaşan firma sayısının ise sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Çalışma, Batman OSB özelinde firmaların dijital dönüşüm düzeylerini web ve sosyal medya verileri üzerinden sistematik olarak analiz eden öncü çalışmalardan biri olma özelliği taşımaktadır. Elde edilen bulgular, bölgesel kalkınma, KOBİ'lerde dijital dönüşüm ve rekabet gücünün artırılması açısından önemli çıkarımlar sunduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: Dijital Dönüşüm, Web İçerik Analizi, Sosyal Medya İçerik Analizi, OSB, Organize Sanayi Bölgesi, Batman Organize Sanayi Bölgesi

DIGITAL TRANSFORMATION LEVELS OF FIRMS OPERATING IN BATMAN ORGANIZED INDUSTRIAL ZONE: A WEB AND SOCIAL MEDIA-BASED ANALYSIS

Abstract

This study aims to examine the digital transformation levels of firms operating in the Batman Organized Industrial Zone (OIZ) through publicly available web data and social media indicators. The research is designed based on a secondary data-driven quantitative content analysis approach. The study was conducted in two stages. In the first stage, firms operating in the Batman OIZ were identified using official institutional data and open-access sources and were included in the scope of the analysis. In the second stage, indicators such as website presence and functionality, visibility on social media platforms, level of digital activity, website content richness, and availability of foreign language options were systematically coded for each firm. Based on these indicators, a multidimensional Digital Transformation Index was constructed to measure the digital presence and digital activity levels of the firms. The findings indicate that a significant proportion of the firms exhibit limited performance in terms of digital presence and digital activity. There are notable differences among firms with respect to website ownership, social media usage, and active digital content production. Overall, it was observed that the majority of firms are concentrated at low levels of digital transformation, while the number of firms reaching a high level of digital maturity remains limited. This study is considered to be one of the pioneering works that systematically analyzes the digital transformation levels of firms in the Batman OIZ context using web and social media data. The findings are expected to provide important implications for regional development, digital transformation processes in SMEs, and the enhancement of firms' competitiveness.

Keywords: Digital transformation, web content analysis, social media content analysis, organized industrial zone (OIZ), Batman Organized Industrial Zone.

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Kozluk Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, ibrahimfirat4673@gmail.com

HİDROJEN ENERJİSİ ÜRETİM POTANSİYELİ VE BATMAN İLİNDEKİ FIRSATLAR: TEKNİK VE EKONOMİK BOYUTLARIYLA BİR DEĞERLENDİRME

Can EKİM*

Özet

Küresel enerji sistemlerinin fosil yakıt bağımlılığından uzaklaşma sürecinde hidrojen, yüksek enerji yoğunluğu, depolanabilirliği ve sektörler arası kullanım esnekliğiyle stratejik bir enerji taşıyıcısı olarak öne çıkmaktadır. Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA) 2024 verilerine göre küresel hidrojen talebi 2023 yılında 97 milyon tona ulaşmış; ancak düşük emisyonlu hidrojenin üretimdeki payı 1 milyon tonun altında kalmaya devam etmektedir. Türkiye, 2023 Hidrojen Teknolojileri Strateji ve Yol Haritası kapsamında 2030 yılına kadar 2 GW, 2053 yılına kadar 70 GW elektrolizör kapasitesine ulaşmayı hedeflemektedir.

Bu çalışma, Batman ilinin yeşil hidrojen üretimi açısından sahip olduğu potansiyeli teknik, ekonomik ve politika boyutlarıyla kapsamlı biçimde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. GEPA verilerine göre yıllık 2.700–2.800 saat güneşlenme süresi ve 1.460 kWh/m²·yıl ışınım değeriyle Güneydoğu Anadolu'nun en verimli güneş bölgelerinden birini oluşturan Batman ili; 198,48 MWe kurulu güce sahip Batman Barajı ve HES ile 52 MWe kapasiteli Garzan Barajı ve HES'i bünyesinde barındırmakta, böylece elektroliz için güçlü ve çeşitlendirilmiş bir yenilenebilir enerji tabanı sunmaktadır. Mevcut petrol sektörü altyapısı —Batman Rafinerisi ve TPAO tesisleri— dönüştürülebilir bir varlık olarak değerlendirilmekte; rafinasyon süreçlerinde gri hidrojeni yeşil hidrojenle ikame etme imkanı sağlamaktadır.

Ekonomik analiz boyutunda, yeşil hidrojende güncel üretim maliyetinin kilogram başına 3,8–11,9 dolar aralığında seyrettiği; bununla birlikte Türkiye'nin 2035 hedefinin kilogram başına 2,40 dolar, IEA senaryolarının ise 2030 yılına kadar 2–9 dolar düzeyi öngördüğü ortaya konulmuştur. Proton Değişim Membranı (PEM) elektrolizi; değişken güneş enerjisiyle entegrasyon esnekliği ve yüksek saflıkta hidrojen üretme kapasitesiyle Batman için en uygun teknoloji olarak belirlenmiştir.

Çalışma, üç aşamalı bir politika yol haritası önermektedir: kısa vadede (2025–2027) pilot GES+PEM tesisi kurulması ve bölgesel kapasite geliştirme programları; orta vadede (2027–2030) rafineri dönüşümü ve bölgesel hidrojen dağıtım altyapısının oluşturulması; uzun vadede (2030 sonrası) ise Irak ve Körfez pazarlarına yönelik sınır ötesi yeşil hidrojen ihracat kapasitesinin geliştirilmesi ve Batman Yeşil Enerji Serbest Bölgesi konseptinin hayata geçirilmesi. Bulgular, Batman ilinin Türkiye'nin yeşil hidrojen dönüşümünde stratejik bir bölgesel merkez olma potansiyeline sahip olduğuna işaret etmektedir.

Anahtar kelimeler: Yeşil hidrojen, Batman ili, yenilenebilir enerji, enerji dönüşümü, Türkiye Hidrojen Stratejisi

HYDROGEN PRODUCTION POTENTIAL AND OPPORTUNITIES IN BATMAN PROVINCE: A TECHNICAL AND ECONOMIC ASSESSMENT

Abstract

As global energy systems accelerate their transition away from fossil fuels, hydrogen has emerged as a strategic energy carrier owing to its high energy density, storability, and cross-sectoral versatility. According to the International Energy Agency's (IEA) Global Hydrogen Review 2024, global hydrogen demand reached 97 million tonnes in 2023; however, low-emissions hydrogen production remains below 1 million tonnes annually. Within this context, Turkey's 2023 Hydrogen Technologies Strategy and Roadmap targets 2 GW of electrolyser capacity by 2030, scaling to 70 GW by 2053, alongside a cost target of USD 2.40/kg by 2035.

This study provides a comprehensive multi-dimensional assessment of Batman province's potential for green hydrogen production, examining technical feasibility, economic viability, and applicable policy frameworks. According to data from Turkey's Solar Energy Potential Atlas (GEPA), Batman records annual solar irradiation of 1,460 kWh/m²·year and approximately 2,700–2,800 sunshine hours per year, placing it among the highest-performing solar regions of Southeastern Anatolia. The province's hydroelectric infrastructure — comprising the Batman Dam and Hydroelectric Power Plant (198.48 MWe, 312 GWh/year) and Garzan Dam (52 MWe, 167 GWh/year) — provides a diversified renewable electricity base for large-scale electrolysis. Furthermore, existing petroleum infrastructure, including the Batman Refinery and TPAO facilities, represents a convertible industrial asset with direct potential for grey-to-green hydrogen substitution in refining processes.

The economic analysis demonstrates that current green hydrogen production costs range from USD 3.8 to 11.9/kg, significantly above grey hydrogen's USD 1.5–2.5/kg; however, declining electrolyser capital costs — projected to fall to USD 60–88/kW by 2050 — and Southeastern Anatolia's competitive solar energy potential are expected to substantially narrow this gap. Proton Exchange Membrane (PEM) electrolysis is identified as the optimal technology for Batman given its compatibility with variable renewable energy sources and rapid load-following capability, with an energy consumption of approximately 55–57 kWh/kg H_2.

The study proposes a three-phase policy roadmap: in the short term (2025–2027), establishing a pilot solar-PEM facility alongside regional capacity-building initiatives; in the medium term (2027–2030), executing refinery conversion projects and developing regional hydrogen distribution infrastructure; and in the long term (post-2030), building cross-border green hydrogen export capacity toward Iraqi and Gulf markets and operationalising a Batman Green Energy Free Zone concept. The findings indicate that Batman province, with its convergence of renewable resources, convertible industrial heritage, and emerging academic capacity, holds significant strategic potential as a regional green hydrogen hub within Turkey's national energy transition.

Keywords: Green hydrogen, Batman province, renewable energy, energy transition, Turkey Hydrogen Strategy

*Arş. Gör., Batman Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, can.ekim@batman.edu.tr

BATMAN BİTKİ ÇEŞİTLİLİĞİ İLE NANOPARTİKÜLLERİN YEŞİL SENTEZİ VE BİYOLOJİK AKTİVİTELERİ

Çağla YAZIGAN*
Betül TARLAK**
Deniz BARIŞ CEBE***

Özet

Batman ili ve çevresi, Mezopotamya Bölgesi'nde yer alan ve farklı kültürel miras unsurlarını bünyesinde barındıran önemli bir yerleşim alanıdır. İpek Yolu üzerinde bulunması sayesinde tarih boyunca ticari önemini korumuş; aynı zamanda kültürler arası etkileşimde bir geçiş noktası ve köprü görevi üstlenmiştir. Batman bölgesinde yaygın olarak bulunan bitkiler arasında, tıbbi ve aromatik özelliklere sahip birçok tür yer almaktadır. Bu bitkiler; başta fenolik bileşikler (polifenoller) ve flavonoidler olmak üzere alkaloidler, terpenoidler, glikozitler ve uçucu yağlar gibi çeşitli sekonder metabolitler açısından zengindir. Bu bileşikler, söz konusu bitkilerin yüksek biyolojik aktivite göstermesinde önemli rol oynamaktadır. Batman florası üzerine yapılan çalışmalar, bölgedeki bitkilerin antioksidan ve antimikrobiyal özellikler sergilediğini ortaya koymuştur. Bu özellikler, bitkilerin nanopartikül sentezinde kullanılabilmesini mümkün kılmaktadır. Nanoteknoloji alanında yürütülen çalışmaların artması, özellikle biyoteknoloji, tarım, ilaç ve tıp gibi disiplinlerde yeni uygulamaların gelişmesine olanak sağlamıştır. Nanopartiküller, kendilerine özgü fiziksel ve kimyasal özellikleri nedeniyle bilim dünyasında önemli bir ilgi odağı hâline gelmiştir. Nanoteknoloji ile yeşil kimyanın kesişiminde yürütülen çalışmalar kapsamında, bitkiler ve mikroorganizmalar kullanılarak biyolojik yollarla çevre dostu nanopartiküller elde edilmektedir. Yeşil (biyolojik) sentez yaklaşımı, nanopartiküllerin daha sürdürülebilir, pratik ve ekonomik biçimde üretilmesine imkân tanımaktadır. Bu yöntemin öne çıkan avantajları arasında ölçeklenebilirlik, biyouyumluluk ve evrensel bir çözücü olan suyun indirgeme ortamı olarak kullanılabilmesi yer almaktadır. Yeşil sentez süreçlerinde, bitkilerin farklı kısımlarından (kök, gövde, yaprak, meyve ve tohum gibi) elde edilen ekstraktlar aracılığıyla nanopartikül üretimi gerçekleştirilebilmektedir. Bu derlemede, Batman ve çevresinde yetişen biyolojik potansiyele sahip bitkiler, nanopartiküllerin yeşil sentez prensipleri, bitki kaynaklı nanopartiküllerin biyolojik uygulamaları ve sürdürülebilir üretim stratejileri ele alınmıştır. Ayrıca, mevcut literatür ışığında yerel bitki kaynaklarının nanopartikül teknolojilerine katkısı ve gelişen uygulama alanları tartışılmıştır. Elde edilen bulgular, Batman ili ve çevresinde yetişen bitkilerin çevre dostu nanopartikül üretimi açısından önemli bir potansiyele sahip olduğunu ve biyomedikal uygulamalar için umut vadettiğini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Yeşil nanopartikül sentezi, Nanoteknoloji, Tıbbi ve aromatik bitkiler, Sekonder metabolitler, Biyolojik aktivite, Batman.

GREEN SYNTHESIS OF NANOPARTICLES USING THE PLANT DIVERSITY OF BATMAN AND THEIR BIOLOGICAL ACTIVITIES

Abstract

Batman Province and its surrounding area is a significant settlement in the Mesopotamian region, encompassing diverse elements of cultural heritage. Owing to its position along the Silk Road, it has maintained commercial importance throughout history and has served as a crossroads and bridge for intercultural interaction. Many plant species commonly found in the Batman region possess medicinal and aromatic properties. These plants are richin various secondary metabolites, including alkaloids, terpenoids, glycosides, and essential oils, particularly phenolic compounds (polyphenols) and flavonoids. These compounds play a significant role in the high biological activity exhibited by these plants. Studies on the flora of Batman have shown that plants in the region display antioxidant and antimicrobial properties. These properties enable the use of these plants in nanoparticle synthesis. The increasing number of studies in nanotechnology has facilitated the development of new applications, particularly in biotechnology, agriculture, pharmaceuticals, and medicine. Nanoparticles have become a major focus of interest in the scientific community due to their unique physical and chemical properties. Within research at the intersection of nanotechnology and green chemistry, environmentally friendly nanoparticles are produced through biological methods using plants and microorganisms. The green (biological) synthesis approach enables nanoparticle production in a more sustainable, practical, and economical manner. Key advantages of this method include scalability, biocompatibility, and the use of water – a universal solvent – as a reducing agent. In green synthesis processes, nanoparticles can be produced using extracts obtained from various parts of plants (such as roots, stems, leaves, fruits, and seeds). This review examines plants with biological potential growing in Batman and its surroundings, the principles of green nanoparticle synthesis, the biological applications of plant-derived nanoparticles, and sustainable production strategies. Additionally, the contribution of local plant resources to nanoparticle technologies and emerging application areas are discussed in light of the current literature. The findings indicate that plants growing in Batman and its surrounding regions have significant potential for environmentally friendly nanoparticle production and hold promise for biomedical applications.

Keywords: Green nanoparticle synthesis, Nanotechnology, Medicinal and aromatic plants, Secondary metabolites, Biological activity, Batman.

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü , Batman/Türkiye, cagla.yazigan@gmail.com
**Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü , Batman/Türkiye
***Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi , Batman/Türkiye, deniz.baris@batman.edu.tr

ULUSAL VE YEREL PERSPEKTİFTEN BADEM ÜRETİM DİNAMİKLERİ: TÜRKİYE VE BATMAN ANALİZİ (2020-2024)

Gülşah DOĞAN*

Özet

Badem, küresel ölçekte besin değeri ve ekonomik getirisi yüksek olan stratejik bir tarım ürünü olarak değerlendirilmektedir. İklim değişikliği ve değişen tüketici taleplerinin, badem yetiştiriciliğinin temel dinamikleri üzerinde etkili olan faktörler arasında yer aldığı düşünülmektedir. Akdeniz iklim kuşağında bulunan Türkiye'nin, nitelikli badem üretimi bağlamında elverişli ekolojik koşullara sahip olduğu bilinmektedir. Bu doğrultuda, makro düzeyde tarımsal politikaların yönlendirilmesi ve sürdürülebilir üretim stratejilerinin geliştirilmesi amacıyla güncel istatistiksel verilerin analiz edilmesinin bilimsel bir gereklilik olduğu vurgulanmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri temel alınarak, 2020-2024 yılları arasında Türkiye genelinde ve spesifik bir örneklem olarak Batman ilinde gerçekleşen badem üretim trendlerinin nicel bağlamda karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır.

Türkiye geneli verileri sistematik olarak incelendiğinde, söz konusu beş yıllık periyotta meyve veren yaşta ağaç sayısında belirgin bir artış eğilimi gözlemlenmiştir. 2020 yılında 10.380.249 adet olan meyve veren ağaç sayısının, 2024 yılında 16.149.770 adede ulaşarak sektör açısından önemli bir üretim kapasitesi artışına işaret ettiği değerlendirilmektedir. Benzer şekilde, toplu meyveliklerin toplam alanının da 523.695 dekardan 772.367 dekara doğru bir genişleme gösterdiği saptanmıştır. Toplam üretim miktarının ise yıllar bazında kısmi dalgalanmalar göstermekle birlikte, 2020 yılındaki 159.187 ton seviyesinden 2024 yılı sonunda 200.000 ton seviyesine ulaştığı belirlenmiştir. Buna karşın, kaydedilen bu fiziksel büyüme göstergeleriyle tezat oluşturacak biçimde, ağaç başına düşen ortalama verimde bir azalma eğilimi tespit edilmiştir. 2020 yılında meyve veren ağaç başına 15 kilogram olarak kaydedilen ulusal ortalama verimin, kademeli bir gerilemeyle 2024 yılında 12 kilogram seviyesine düştüğü görülmüştür. Meydana gelen bu verim düşüşünün temelinde yatan olası iklimsel stres faktörleri, sulama altyapısındaki kısıtlılıklar veya tarımsal yönetim pratiklerindeki eksikliklerin daha kapsamlı bir biçimde araştırılması gerektiği öngörülmektedir.

Öte yandan, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan Batman iline ait spesifik üretim dinamiklerinin, ulusal trendlerden kısmi farklılıklar sergilediği anlaşılmaktadır. Batman ilinde meyve veren ağaç sayısının incelenen dönemin başında 25.790 adet iken, 2024 yılında 27.479 adede ulaştığı kaydedilmiştir. Henüz meyve vermeyen ağaç sayısında 17.200 seviyesinden 23.217 seviyesine doğru izlenen artışın, bölgedeki badem yatırımlarının gelecekteki potansiyeline işaret ettiği ifade edilebilir. Ulusal ölçekteki alan genişlemesi eğiliminin aksine, Batman ilinde toplu meyvelik alanlarının 1.830 dekardan 1.637 dekara gerilediği saptanmıştır. Bölgedeki verim istatistiklerinin ise, Türkiye genelindeki düşüş trendinden bağımsız olarak, incelenen dönem boyunca ağaç başına 8 kilogram seviyesinde kalarak durağan bir seyir izlediği belirlenmiştir. İl genelindeki toplam üretim miktarının da dönemin ilk yılında 217 ton iken, kapanış yılında 212 ton ile benzer seviyelerde kaldığı görülmüştür.

Sonuç olarak, ulusal ölçekte üretim kapasitesi artış gösterirken, verim düşüşlerini minimize edecek teknoloji odaklı tarım uygulamalarına ve Batman gibi yerel ölçekteki bölgelere özgü entegrasyon stratejilerine ihtiyaç duyulduğu sonucuna varılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Badem Üretimi, Tarımsal İstatistikler, Verim Analizi, Bölgesel Karşılaştırma, Tarımsal Sürdürülebilirlik

ALMOND PRODUCTION DYNAMICS FROM NATIONAL AND LOCAL PERSPECTIVES: AN ANALYSIS OF TURKEY AND BATMAN (2020-2024)

Gülşah DOĞAN*

Abstract

Almond is considered a strategic agricultural product globally, with high nutritional value and economic return. Climate change and shifting consumer demands are thought to be among the factors affecting the fundamental dynamics of almond cultivation. Situated in the Mediterranean climate zone, Turkey is known to possess favorable ecological conditions for high-quality almond production. Accordingly, it is emphasized that analyzing current statistical data is a scientific necessity to guide macro-level agricultural policies and develop sustainable production strategies. This study aims to comparatively examine the almond production trends that occurred across Turkey and specifically in the province of Batman as a sample, between the years 2020 and 2024, utilizing a quantitative approach based on the data from the Turkish Statistical Institute (TURKSTAT).

Upon systematic examination of the nationwide data, a significant upward trend in the number of bearing trees was observed over the aforementioned five-year period. It is evaluated that the number of bearing trees, which was 10,380,249 in 2020, reached 16,149,770 in 2024, indicating a substantial increase in production capacity for the sector. Similarly, it has been determined that the total area of compact orchards expanded from 523,695 decares to 772,367 decares. Although the total production quantity exhibited partial fluctuations over the years, it was identified that it increased from 159,187 tons in 2020 to 200,000 tons by the end of 2024. In contrast to these recorded physical growth indicators, a downward trend in average yield per tree was detected. It was observed that the national average yield, recorded as 15 kilograms per bearing tree in 2020, gradually declined to 12 kilograms in 2024. It is anticipated that the underlying causes of this yield reduction, such as potential climatic stress factors, limitations in irrigation infrastructure, or deficiencies in agricultural management practices, require more comprehensive investigation.

On the other hand, it is understood that the specific production dynamics of Batman province, located in the Southeastern Anatolia Region, exhibit partial differences from the national trends. It was recorded that the number of bearing trees in Batman province was 25,790 at the beginning of the analyzed period, reaching 27,479 in 2024. The observed increase in the number of non-bearing trees from 17,200 to 23,217 can be stated to indicate the future potential of almond investments in the region. Contrary to the national trend of area expansion, it was determined that the compact orchard areas in Batman province decreased from 1,830 decares to 1,637 decares. Furthermore, it was determined that the yield statistics in the region remained stagnant at 8 kilograms per tree throughout the analyzed period, independent of the declining trend across Turkey. It was also observed that the total production quantity in the province remained at similar levels, with 217 tons in the initial year and 212 tons in the concluding year of the period.

In conclusion, while production capacity is increasing on a national scale, it is concluded that there is a need for technology-oriented agricultural practices to minimize yield losses and region-specific integration strategies for local scales such as Batman.

Keywords: Almond Production, Agricultural Statistics, Yield Analysis, Regional Comparison, Agricultural Sustainability

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Sason Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, gulsah.catmadim@batman.edu.tr

BATMAN'DA NANNOSPALAX EHRENBERGİ'NİN (RODENTIA: MAMMALIA) BİYOKİMYASAL PARAMETRELERİ

Hüseyin KÖK*
Servet ULUTÜRK**

Özet

Bu çalışma, Ekim 2024 ile Ekim 2025 tarihleri arasında Batman ili, Sason ilçesinin kırsal kesimlerinden toplanan kör tarla faresinin (Nannospalax ehrenbergi) biyokimyasal parametrelerini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Türlere bağlı olarak değişebilen biyokimyasal parametrelerdeki farklılıklar, aynı tür içinde de gözlemlenebilir. Çalışmamızda, bir erkek N. ehrenbergi'den alınan kan örneklerinden biyokimyasal parametreler analiz edilmiştir. Alınan kan örneklerinde; Glikoz, Üre, Kreatin, AST(AspartatAminotransferaz), ALT(Alanin Aminotransferaz), Kolesterol, Trigliseritler, Total Protein, Albumin, LDH(LaktatDehidrogenaz), ALP (AlkalinFosfataz), GGT(GamaGlutaminTransferaz), Demir, Kalsiyum, Ürik Asit, Magnezyum, IGA (İmmünoglobulinA), IGM(İmmünoglobulinM), Sodyum, Potasyum, Klorür, ASO(AntistreptolizinO), CRP(C-Reaktif Protein), RF(Romatoid Faktör), HDL(YüksekYoğunlukluLipoprotein), Amilaz, UBIC (DemirBağlama Kapasitesi) ve CK-MB(Kreatin Fosfokinaz) parametreleri biyokimyasal bir analizör kullanılarak kantitatif olarak ölçüldü. Analiz sonuçlarına göre, AST(216), ALT(250), LDH(1073), ALP(1390), Amilaz(528) ve CKMB(387) değerleri referans değerlerine göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Hayvanın pankreas ve karaciğer fonksiyonlarının, hayati ve enzimatik sistemler açısından insan referans aralıklarına kıyasla oldukça farklı çalıştığını göstermektedir. Elde edilen veriler, N. ehrenbergi türü üzerindeki sitogenetik ve moleküler çalışmalara önemli bir katkı sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: Biyokimya, Nannospalax ehrenbergi, fauna Batman

BIOCHEMICAL PARAMETERS OF NANNOSPALAX EHRENBERGI (RODENTS: MAMMALS) IN BATMAN

Abstract

This study aimed to evaluate the biochemical parameters of blind voles (Nannospalax ehrenbergi) collected from the rural areas of Sason district, Batman province, between October 2024 and October 2025. Differences in biochemical parameters, which can vary depending on the species, can also be observed within the same species. In our study, biochemical parameters were analyzed from blood samples taken from one male N. ehrenbergi. In the blood samples taken; Glucose, Urea, Creatine, AST(AspartateAminotransferase), ALT(AlanineAminotransferase), Cholesterol, Triglycerides, Total Protein, Albumin, LDH (Lactate Dehydrogenase), ALP(AlkalinePhosphatase), GGT(GammaGlutamineTransferase), Iron, Calcium, Uric Acid, Magnesium, IGA(ImmunoglobulinA), IGM(ImmunoglobulinM), Sodium, Potassium, Chloride, ASO (AntistreptolysinO), CRP(C-Reactive Protein), RF(Rheumatoid Factor), HDL(High-Density Lipoprotein), Amylase, UBIC(Iron Binding Capacity), and CK-MB(Creatine Phosphokinase) parameters were quantitatively measured using a biochemical analyzer. According to the analysis results, AST(216), ALT(250), LDH(1073), ALP(1390), Amylase(528) and CKMB(387) values were found to be significantly higher compared to the reference values. This indicates that the animal's pancreatic and liver functions operate quite differently in terms of vital and enzymatic systems compared to human reference ranges. The obtained data will provide an important contribution to cytogenetic and molecular studies on the N. ehrenbergi species.

Keywords: Biochemical, Nannospalax ehrenbergi, Fauna of Batman;

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman/Türkiye, huseyin751@hotmail.com
**Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Batman/Türkiye, servet.uluturk@batman.edu.tr

BATMAN İLİNDE AYÇİÇEĞİ (HELIANTHUS ANNUUS L.) TARIMININ ÖNEMİ VE ÜRETİMİNE GENEL BİR BAKIŞ

Mehtap ANDIRMAN*

Özet

Ayçiçeği, Asteraceae familyasına ait tek yıllık bir kültür bitkisi olup, yüksek yağ oranı ve zengin besin içeriği sayesinde dünyada ve Türkiye'de en önemli yağlı tohum bitkilerinden biridir. İçerdiği tekli ve çoklu doymamış yağ asitleri, vitaminler ve mineraller nedeniyle insan beslenmesinde yaygın olarak tercih edilen bir yemeklik yağ kaynağıdır. Bunun yanında yüksek protein içeriği sayesinde hayvan yemi olarak da değerlidir. Yağı alındıktan sonra kalan küspesi yem sanayinde kullanılırken, tohumları kuşyemi olarak, sapları ise yakacak ve biyokütle enerji kaynağı olarak kullanılabilmektedir. Ayrıca lif bakımından zengin olması ve antioksidan özellikler taşıması, ayçiçeğini sağlık açısından da önemli bir ürün haline getirmektedir.

Türkiye'de yağlı tohumlar arasında ekim alanı, üretim miktarı ve tüketim açısından ilk sırada yer alan ayçiçeği, bitkisel yağ ihtiyacının karşılanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Yüksek adaptasyon kabiliyeti, farklı iklim koşullarına uyum sağlayabilmesi, mekanizasyona uygun üretim yapısı ve pazarlama kolaylığı, bu bitkinin üreticiler tarafından tercih edilmesinde önemli etkenlerdir. Ancak Türkiye'de yağlı tohum üretiminin yeterli düzeyde olmaması ve artan bitkisel yağ talebi, ayçiçeğinin stratejik önemini daha da artırmaktadır. Bu kapsamda devlet tarafından üretimi artırmaya yönelik çeşitli destek ve teşvik politikaları uygulanmaktadır.

Bu çalışmada, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan Batman ilinde ayçiçeği üretiminin önemi ele alınmaktadır. Batman ili, sahip olduğu tarım potansiyeli, uygun iklim koşulları ve sulama imkânları sayesinde ayçiçeği üretimi açısından gelişme potansiyeline sahip bölgelerden biridir. Bölgede ayçiçeği üretiminin artırılması, hem çiftçi gelirlerinin yükselmesine hem de ülkenin bitkisel yağ ihtiyacının karşılanmasına katkı sağlayacaktır. Bu nedenle ayçiçeği, Batman ili için ekonomik ve tarımsal açıdan stratejik bir ürün olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: Ayçiçeği, Helianthus annuus L, Yağlı tohumlu bitkiler, Üretim.

THE IMPORTANCE AND GENERAL OVERVIEW OF SUNFLOWER (HELIANTHUS ANNUUS L.) CULTIVATION AND PRODUCTION IN BATMAN PROVINCE

Abstract

Sunflower, an annual cultivated plant belonging to the Asteraceae family, is one of the most important oilseed plants in the world and in Turkey due to its high oil content and rich nutritional content. Because of its monounsaturated and polyunsaturated fatty acids, vitamins, and minerals, it is a widely preferred edible oil source in human nutrition. In addition, its high protein content makes it valuable as animal feed. The remaining pulp after oil extraction is used in the feed industry, while the seeds are used as birdseed, and the stalks can be used as fuel and biomass energy sources. Furthermore, its richness in fiber and antioxidant properties make sunflower an important product in terms of health. In Turkey, sunflower ranks first among oilseeds in terms of cultivated area, production quantity, and consumption, playing a critical role in meeting the vegetable oil needs. Its high adaptability, ability to adapt to different climatic conditions, suitability for mechanization, and ease of marketing are important factors in the preference of producers for this plant. However, the insufficient level of oilseed production in Turkey and the increasing demand for vegetable oil further enhance the strategic importance of sunflower. In this context, the state implements various support and incentive policies to increase production. This study examines the importance of sunflower production in Batman province, located in the Southeastern Anatolia Region. Batman province is one of the regions with development potential in terms of sunflower production, thanks to its agricultural potential, suitable climatic conditions, and irrigation facilities. Increasing sunflower production in the region will contribute both to raising farmers' incomes and to meeting the country's vegetable oil needs. Therefore, sunflower is considered a strategically important product for Batman province in terms of both economic and agricultural aspects.

Keywords: Sunflower, Helianthus annuus L, Oilseed plants, Production.

*Öğr. Gör. Dr., Batman Üniversitesi Sason Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, mehtap.andirman@batman.edu.tr

BATMAN İLİ TOPRAK SICAKLIĞININ TREND ANALİZİ VE TARIMSAL AÇIDAN ÖNEMİ

Serpil BUTAKUCİ BURULDAY*
Yasin DEMİR**
Ezgi DOĞAN MERAL***

Özet

Toprak sıcaklığı; bitki gelişimi, toprak biyolojik aktivitesi ve tarımsal üretim süreçlerini doğrudan etkileyen temel iklim parametrelerinden biridir. İklim değişikliği ile birlikte toprak sıcaklıklarında meydana gelen uzun dönemli değişimlerin bölgesel ölçekte ortaya konulması, sürdürülebilir tarımsal planlama açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada, Batman ili özelinde uzun yıllara ait toprak sıcaklığı verileri kullanılarak trend analizi yapılmış ve elde edilen sonuçlar tarımsal açıdan değerlendirilmiştir. Çalışmada, Batman meteoroloji istasyonunda farklı toprak derinliklerinde (5, 10, 20 ve 50 cm) ölçülen aylık ortalama toprak sıcaklığı verileri kullanılmıştır. Zamansal değişimlerin belirlenmesi amacıyla parametrik olmayan Mann–Kendall trend testi uygulanmıştır. Analiz sonuçları, Batman ilinde toprak sıcaklıklarının büyük çoğunlukla artan bir eğilim gösterdiğini ortaya koymuştur. Özellikle yüzey ve yüzeye yakın toprak katmanlarında pozitif trendlerin daha belirgin olduğu, bazı aylarda bu eğilimlerin istatistiksel olarak anlamlı düzeye ulaştığı belirlenmiştir. Daha derin toprak katmanlarında ise sıcaklık değişimlerinin daha sınırlı olmakla birlikte genel eğilimin artış yönünde olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular, Batman ilinde artan toprak sıcaklıklarının ekim–dikim zamanlarının öne kayması, bitki gelişim süresinin kısalması, toprak neminin daha hızlı kaybolması ve sulama ihtiyacının artması gibi önemli tarımsal sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir. Bu kapsamda, bölge tarımı için iklim değişikliğine uyumlu üretim planlarının geliştirilmesi ve toprak–bitki–su ilişkilerinin bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Batman ili, toprak sıcaklığı, trend analizi, Mann–Kendall, Tarımsal sürdürülebilirlik.

TREND ANALYSIS OF SOIL TEMPERATURE IN BATMAN PROVINCE AND ITS IMPORTANCE FROM AN AGRICULTURAL PERSPECTIVE

Abstract

Soil temperature is one of the major climate parameters that directly affects plant growth, soil biological activity, and agricultural production processes. Identifying long-term changes in soil temperatures at a regional scale in the context of climate change is of great importance for sustainable agricultural planning. In this study, trend analysis was performed using long-term soil temperature data specific to Batman Province, and the results were evaluated from an agricultural perspective. The study used monthly average soil temperature data measured at different soil depths (5, 10, 20, and 50 cm) at the Batman meteorological station. The non-parametric Mann–Kendall trend test was applied to determine temporal changes. The analysis results revealed that soil temperatures in Batman province showed a predominantly increasing trend. Positive trends were found to be more pronounced, particularly in surface and near-surface soil layers, with these trends reaching statistically significant levels in some months. In deeper soil layers, temperature changes were found to be more limited, but the general trend was still upward. The findings indicate that increasing soil temperatures in Batman Province may lead to important agricultural consequences, such as earlier sowing and planting times, shorter plant development periods, faster loss of soil moisture, and increased irrigation needs. In this context, it is necessary to develop production plans for regional agriculture that are compatible with climate change and to address soil–plant–water relationships with a holistic approach.

Keywords: Batman Province, Soil temperature, Trend analysis, Mann–Kendall, Agricultural sustainability,

*Bağımsız Araştırmacı, Bingöl/Türkiye, serpil.burulday@tarimorman.gov.tr
**Doç. Dr., Bingöl Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Bingöl/Türkiye, ydemir@bingol.edu.tr
***Doç. Dr., Bingöl Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Bingöl/Türkiye, ezgidgn23@gmail.com

BATMAN İLİNDE TÜTÜN ÜRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Nurettin BARAN*
Mehtap ANDIRMAN BARAN**

Özet

Batman ilinde tütün üretimi, bölge ekonomisi ve kırsal geçim açısından önemli bir faaliyet olmasına rağmen çeşitli yapısal, ekonomik ve çevresel sorunlarla karşı karşıyadır. Üreticilerin en büyük problemlerinden biri pazarlama ve fiyat istikrarsızlığıdır. Tütün fiyatlarının dalgalı olması ve alım garantisinin bulunmaması, üreticilerin gelirini belirsiz hale getirmektedir. Ayrıca kayıt dışı üretim ve kaçak tütün ticareti, yasal üretim yapan üreticilerin rekabet gücünü zayıflatmaktadır. Bunun yanı sıra gübre, ilaç, işçilik ve sulama gibi girdi maliyetlerinin artması üreticiler üzerinde ciddi bir ekonomik baskı oluşturmaktadır. Su kaynaklarının yetersizliği ve modern sulama sistemlerinin yaygın olmaması da verim ve kaliteyi olumsuz etkilemektedir. Teknik bilgi eksikliği nedeniyle geleneksel üretim yöntemlerinin sürdürülmesi, üretimde verim kayıplarına yol açmaktadır. Ayrıca tütün üretimine yönelik yasal düzenlemeler ve kısıtlamalar, küçük ölçekli üreticilerin üretim süreçlerini zorlaştırmaktadır. Ürün çeşitliliğinin az olması ve alternatif tarım ürünlerine yönelimin sınırlı kalması da üreticilerin tütüne bağımlılığını artırmaktadır.
Bu sorunların çözümü için üreticilerin kooperatifleşmesi ve örgütlenmesi büyük önem taşımaktadır. Kooperatifler aracılığıyla üreticilerin pazarlık gücü artırılabilir ve ürünlerini daha iyi fiyatlarla satmaları sağlanabilir. Devlet desteklerinin artırılması, girdi maliyetlerinin düşürülmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca alım garantili üretim modellerinin geliştirilmesi, üreticilerin gelir istikrarını destekleyebilir. Modern tarım tekniklerinin yaygınlaştırılması, özellikle su tasarrufu sağlayan sulama yöntemlerinin kullanılması verimliliği artıracaktır.
Eğitim ve yayım faaliyetlerinin artırılmasıyla üreticilerin bilinç düzeyi yükseltilebilir ve daha verimli üretim yöntemleri benimsenebilir. Kayıt dışı üretimin önlenmesi için denetimlerin artırılması ve kayıtlı üreticilere teşvikler sunulması gerekmektedir.

Sonuç olarak, Batman ilinde tütün üretiminin sürdürülebilirliği; ekonomik destekler, eğitim, modern tarım uygulamaları ve etkin piyasa düzenlemelerinin birlikte uygulanmasına bağlıdır. Bu adımlar, hem üreticilerin refahını artıracak hem de bölge tarımına katkı sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: Tütün, Bölge ekonomisi, Batman, Üretim

PROBLEMS ENCOUNTERED IN TOBACCO PRODUCTION IN BATMAN PROVINCE AND PROPOSED SOLUTIONS

Abstract

Although tobacco production in Batman province is a significant activity for the regional economy and rural livelihood, it faces various structural, economic, and environmental problems. One of the biggest problems for producers is marketing and price instability. Fluctuating tobacco prices and the lack of purchase guarantees make producers' income uncertain. Furthermore, unregistered production and smuggled tobacco weaken the competitiveness of legal producers. In addition, increasing input costs such as fertilizer, pesticides, labor, and irrigation create significant economic pressure on producers. The scarcity of water resources and the lack of widespread modern irrigation systems also negatively affect yield and quality. The continuation of traditional production methods due to a lack of technical knowledge leads to yield losses. Moreover, legal regulations and restrictions on tobacco production make production processes difficult for small-scale producers. The limited variety of products and the limited shift towards alternative agricultural products also increase producers' dependence on tobacco. To solve these problems, the cooperative organization and organization of producers are of great importance. Through cooperatives, producers' bargaining power can be increased, and they can sell their products at better prices. Increasing government support will contribute to lowering input costs. Furthermore, developing production models with guaranteed purchase agreements can support the income stability of producers. Widespread adoption of modern agricultural techniques, especially water-saving irrigation methods, will increase productivity. Increasing education and extension activities can raise producers' awareness and encourage the adoption of more efficient production methods. Increased inspections and incentives for registered producers are necessary to prevent unregistered production. In conclusion, the sustainability of tobacco production in Batman province depends on the combined application of economic support, education, modern agricultural practices, and effective market regulations. These steps will both improve the well-being of producers and contribute to regional agriculture.

Keywords: Tobacco, Regional economy, Batman, Production

*Öğr. Gör. Dr, Batman Üniversitesi Sason Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, nuurettin.baran@batman.edu.tr
**Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Sason Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, mehtap.andirman@batman.edu.tr

BATMAN YÖRESEL BİTKİLERİNİN BİTKİ TEMELLİ BESLENME (VEGAN VE VEJETARYEN) AÇISINDAN BESİNSEL VE GASTRONOMİK DEĞERLENDİRİLMESİ

Esra YILDIRIM*

Özet

Bitki temelli beslenme modelleri (vegan ve vejetaryen) sağlık yararları, etik kaygılar ve çevresel sürdürülebilirlik açısından küresel ölçekte hızla yaygınlaşmaktadır. Ancak bu modeller sıklıkla ithal süper gıdalar veya endüstriyel işlenmiş ürünlerle ilişkilendirilmekte, yerel biyoçeşitliliğin ve geleneksel yenilebilir yabani otların potansiyeli yeterince değerlendirilmemektedir. Bu durum, özellikle iklim değişikliği ve gıda güvencesi bağlamında bölgesel kaynaklara dayalı sürdürülebilir beslenme stratejilerinin önemini artırmaktadır.

Bu çalışma, Batman yöresinde doğal olarak yetişen ve geleneksel mutfakta kullanılan yenilebilir bitkilerin Ebegümeci (Malva sylvestris), Isırgan otu (Urtica dioica), Kenger (Gundelia tournefortii), Semizotu (Portulaca oleracea) ve bölgeye özgü bitkisel ürünlerin (örnekler, Hasankeyf inciri, Hasankeyf üzümü, Batman fıstığı, Sason cevizi) bitki temelli beslenme açısından besinsel yeterliliğini ve gastronomik katkılarını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, sistematik literatür taraması (etnobotonik çalışmalar, besin kompozisyon veritabanları ve geleneksel tarif derlemeleri) yöntemiyle yürütülmüş; seçilen bitkilerin geleneksel kullanım biçimleri, makro ve mikro besin içerikleri ile modern mutfak uygulamalarına uyarlanabilirlikleri analiz edilmiştir. Temel araştırma sorusu şöyledir: "Batman yöresindeki yerel yenilebilir bitkiler, bitki temelli beslenmenin besinsel gereksinimlerini karşılayabilir ve gastronomik çeşitliliğe katkı sağlayabilir mi?"

Bulgular, incelenen bitkilerin lif, vitamin (özellikle C ve A), mineral (demir, kalsiyum, magnezyum) ve biyoaktif bileşenler (fenolik maddeler, flavonoidler, antioksidanlar) açısından zengin olduğunu göstermektedir. Semizotu omega-3 yağ asitleri (ALA), ısırgan otu ve ebegümeci demir ve protein bakımından; kenger ise yüksek lif ve antioksidan içeriğiyle bitki temelli diyetlerde önemli tamamlayıcılar olarak öne çıkmaktadır. Geleneksel tüketim biçimleri (kavurma, pilav, salata, çorba) modern vegan ve vejetaryen tekniklerle (smoothie bowl, fermente ürünler, plant-based burger harcı veya pesto benzeri soslar) yeniden yorumlanabilir niteliktedir.

Sonuç olarak, Batman yöresinin (Güneydoğu Anadolu'daki bitkisel biyoçeşitlilik ve geleneksel etnobotanik bilgi) bitki temelli beslenme modelleri için hem besinsel yeterlilik hem de gastronomik inovasyon açısından güçlü bir potansiyel barındırdığı görülmektedir. Yerel yenilebilir otların değerlendirilmesi, sürdürülebilir beslenme yaklaşımlarını desteklemenin yanı sıra bölgesel ekonomiye ve gastronomi turizmine katkı sağlayabilir. Bu bağlamda, ot festivali organizasyonu, yenilikçi ürün geliştirme ve besin analizi çalışmaları önerilmektedir. Bu çalışma literatür temelli olup saha verisi içermemektedir.

Anahtar kelimeler: Bitki temelli beslenme, vegan beslenme, vejetaryen beslenme, yerel biyoçeşitlilik, gastronomik inovasyon, etnobotanik.

NUTRITIONAL AND GASTRONOMIC EVALUATION OF LOCAL PLANTS OF BATMAN IN THE CONTEXT OF PLANT-BASED NUTRITION (VEGAN AND VEGETARIAN)

Esra YILDIRIM*

Abstract

Plant-based dietary models (vegan and vegetarian) are rapidly gaining popularity globally due to their health benefits, ethical concerns, and environmental sustainability. However, these models are often associated with imported superfoods or industrially processed products, and the potential of local biodiversity and traditional edible wild herbs is not adequately appreciated. This situation increases the importance of sustainable nutrition strategies based on regional resources, especially in the context of climate change and food security.

This study aims to examine the nutritional adequacy and gastronomic contributions of edible plants that grow naturally in the Batman region and are used in traditional cuisine, such as mallow (Malva sylvestris), nettle (Urtica dioica), thistle (Gundelia tournefortii), purslane (Portulaca oleracea), and region-specific plant products (examples: Hasankeyf fig, Hasankeyf grape, Batman pistachio, Sason walnut), in terms of plant-based nutrition. The research was conducted using a systematic literature review method (ethnobotanical studies, food composition databases, and traditional recipe compilations); The traditional uses of selected plants, their macro and micronutrient content, and their adaptability to modern culinary practices were analyzed. The main research question is: "Can local edible plants in the Batman region meet the nutritional requirements of a plant-based diet and contribute to gastronomic diversity?"

The findings show that the plants studied are rich in fiber, vitamins (especially C and A), minerals (iron, calcium, magnesium), and bioactive components (phenolic compounds, flavonoids, antioxidants). Purslane stands out as an important complement to plant-based diets due to its omega-3 fatty acids (ALA), nettle and mallow due to their iron and protein content; and thistle due to its high fiber and antioxidant content. Traditional consumption methods (roasting, pilaf, salad, soup) can be reinterpreted with modern vegan and vegetarian techniques (smoothie bowls, fermented products, plant-based burger mixes, or pesto-like sauces).

In conclusion, the Batman region (with its plant biodiversity and traditional ethnobotanical knowledge in Southeastern Anatolia) appears to possess strong potential for plant-based dietary models, both in terms of nutritional sufficiency and gastronomic innovation. Utilizing local edible herbs can support sustainable nutrition approaches, as well as contribute to the regional economy and gastronomic tourism. In this context, the organization of an herb festival, innovative product development, and nutritional analysis studies are recommended. This study is literature-based and does not include field data.

Keywords: Plant-based nutrition, vegetarian nutrition, local biodiversity, gastronomic innovation, ethnobotany.

*Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Hasankeyf Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, esrayilldirim@hotmail.com

ZİVZİK NARI KABUĞUNDAN ELDE EDİLEN BİYOKARBON İLE SULU ÇÖZELTİLERDEN FENOLÜN ADSORPSİYONU

Fatmanur ÇETİN*
Mutlu CANPOLAT**
Yalçın ALTUNKAYNAK***

Özet

Bu çalışmada, Batman-Beşiri bölgesinden temin edilen Zivzik narı kabuğundan sentezlenen biyokarbonun (ZN-BC) sulu çözeltilerden fenol giderimindeki adsorpsiyon performansı araştırılmıştır. Başlangıç fenol derişimi, temas süresi ve sıcaklık gibi temel deneysel parametrelerin etkisi incelenerek optimum adsorpsiyon koşulları belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, adsorpsiyon kapasitesinin sıcaklık artışıyla birlikte yükseldiği gözlenmiş ve maksimum adsorpsiyon kapasiteleri sırasıyla 298 K'de 37.88 mg/g, 308 K'de 41.84 mg/g ve 318 K'de 44.64 mg/g olarak belirlenmiştir. Denge verilerinin analizi, adsorpsiyon sürecinin homojen yüzeylerde tek tabaka adsorpsiyonunu varsayan Langmuir izoterm modeli ile yüksek uyum gösterdiğini ortaya koymuştur. Kinetik incelemeler, fenol adsorpsiyonunun yalancı ikinci dereceden (PSO) kinetik modele uygun olduğunu göstermiştir. Bu durum, adsorpsiyon mekanizmasının ağırlıklı olarak kimyasal adsorpsiyon (chemisorption) ile gerçekleştiğini ve biyokarbon yüzeyindeki fonksiyonel gruplar ile fenol molekülleri arasında elektron paylaşımı veya değerlik kuvvetlerinin etkili olduğunu işaret etmektedir. Taramalı Elektron Mikroskobu (SEM) ve Enerji Dağılımlı X-Işını Spektroskopisi (EDS) analizleri, biyokarbon yüzeyinde gelişmiş gözenekli yapı ve yüzey fonksiyonel gruplarının varlığını doğrulamış; bu özelliklerin fenol moleküllerinin yüzeye tutunmasında önemli rol oynadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, Zivzik narı kabuğundan elde edilen biyokarbonun, sulu ortamlardan fenol gideriminde etkili, düşük maliyetli ve sürdürülebilir bir adsorban olduğu ortaya konmuş olup, atıksu arıtımı uygulamaları için çevre dostu ve pratik bir alternatif sunduğu değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Zivzik Narı, Biyokarbon, Fenol, Adsorpsiyon

ADSORPTION OF PHENOL FROM AQUEOUS SOLUTIONS USING BIOCARBON DERIVED FROM ZİVZİK POMEGRANATE PEEL

Abstract

In this study, the adsorption performance of biochar (ZN-BC) synthesized from Zivzik pomegranate peel obtained from the Batman-Beşiri region was investigated for the removal of phenol from aqueous solutions. Optimal adsorption conditions were determined by examining the effects of key experimental parameters such as initial phenol concentration, contact time, and temperature. According to the results, the adsorption capacity was observed to increase with rising temperature, and the maximum adsorption capacities were determined to be 37.88 mg/g at 298 K, 41.84 mg/g at 308 K, and 44.64 mg/g at 318 K, respectively. Analysis of the equilibrium data revealed that the adsorption process showed high agreement with the Langmuir isotherm model, which assumes monolayer adsorption on homogeneous surfaces. Kinetic studies indicated that phenol adsorption follows a pseudo-second-order (PSO) kinetic model. This suggests that the adsorption mechanism primarily involves chemisorption and that electron sharing or valence forces between the functional groups on the biochar surface and the phenol molecules play a significant role. Scanning Electron Microscopy (SEM) and Energy-Dispersive X-ray Spectroscopy (EDS) analyses confirmed the presence of a highly porous structure and surface functional groups on the biochar surface; it was determined that these characteristics play a significant role in the adsorption of phenol molecules onto the surface. In conclusion, it has been demonstrated that biochar derived from Zivzik pomegranate peel is an effective, low-cost, and sustainable adsorbent for the removal of phenols from aqueous media, and it has been assessed as an environmentally friendly and practical alternative for wastewater treatment applications.

Keywords: Zivzik Pomegranate, Biocarbon, Phenol, Adsorption.

*Bağımsız Araştırmacı, Batman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, fatmanurcetin741@gmail.com
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, mutlu.canpolat@batman.edu.tr
***Doç. Dr., Batman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, yalcin.altunkaynak@batman.edu.tr

BATMAN'DA HASAR TESPİT SÜREÇLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Serhat DEMİRHAN*
Mehmet Ali ERÇETİN**

Özet

Deprem sonra yapılan hasar tespit çalışmaları, yapı güvenliği için hayati öneme sahiptir. Eğer yapısal hasar tespit çalışmaları doğru yapılmazsa, yapıların gerçek durumu belirlenemez ve dolayısıyla anlaşılamaz. Bu durum, yapıların deprem sonrası risk seviyeleri belli olmadığından dolayı, hem olağan mevcut koşullar hem de muhtemel depremler sonrasında daha büyük riskler oluşabilecektir. Mevcut çalışmada, Batman'da 6 Şubat 2023 depremleri sonrası yapılan hasar tespit süreçleri ve yapılan değerlendirmeler saha gözlemleri ile incelenmiştir. Gözlemsel incelemeler gösterdi ki hasar tespitlerinin kişisel başvuruya bağlı olarak yapıldığını bu nedenle birçok yapı değerlendirme dışında kaldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, Batman ilinde pek çok yapıda en zayıf kat olan giriş ve asma kat taşıyıcı elemanları dekoratif kaplamalarla kaplıdır. Ancak hasar tespit incelemelerinde bu kaplamalar kaldırılmamıştır. Dolayısıyla, en kritik katlar için hasar tespitleri doğru ve standara uygun olarak gerçekleştirilmemiştir. Elde edilen sonuçlar, mevcut hasar tespit yöntemlerinin yeterli olmadığını göstermektedir. Bu nedenle, muhtemel Bingöl depremi öncesinde hasar tespitleri yeniden yapılması gerekmekte olup, daha detaylı ve standart yaklaşımlar kullanılmalıdır. Başvuruya dayalı sistem yerine, direkt olarak saha temelli proaktif bir yaklaşım takip edilmelidir. Böylece, kadim Batman ili için muhtemel Bingöl depremi gibi gelecekteki deprem riskleri azaltılabilir.

Anahtar kelimeler: Deprem, Batman, hasar tespiti, saha gözlemleri.

EVALUATION OF DAMAGE ASSESSMENT PROCESSES IN BATMAN

Abstract

Post-earthquake damage assessment is vital for building safety. If structural damage assessments are not done correctly, the true condition of buildings cannot be determined. As a result, the risk levels of buildings after an earthquake remain unknown, which can lead to greater risks both under current conditions and in future earthquakes. In this study, the damage assessment processes carried out in Batman after the February 6, 2023 earthquakes were examined through field observations. The observations showed that damage assessments were mostly based on individual applications, and therefore many buildings were not evaluated. In addition, in many buildings in Batman, the ground and mezzanine floors, which are usually the weakest story in the building, are covered with decorative composites. However, these coverings were not removed during damage inspections. Therefore, damage assessments for the most critical floors were not conducted properly and/or according to standards. The observational results indicate that current damage assessment methods are not sufficient. For this reason, before a possible Bingöl earthquake, damage assessments should be carried out again using more detailed and standardized methods. Instead of an application-based system, a direct, field-based and proactive approach should be adopted. In this way, future earthquake risks for the ancient city of Batman can be reduced.

Keywords: Earthquake, Batman, Damage assessment, Field observations.

*Doç. Dr., Batman Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, Batman/Türkiye, serhat.demirhan@batman.edu.tr
**Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Kozluk Yüksekokulu, Batman/Türkiye

KUŞBURNU VE ZEYTİNYAĞININ DERİŞİM ETKİSİNE BAĞLI SPF DEĞİŞİMİNİN İNCELENMESİ

Sevil ŞEKER AZİZOĞLU*

Özet

Bu çalışmada, Batman ili, Gercüş ilçesinde yetişen kuşburnu (Rosa canina L) meyvelerinden maserasyon yöntemi ile elde edilen yağın fotoprotektif potansiyeli araştırılmış ve zeytinyağı ile karşılaştırılmıştır. UV analizleri için hazırlanan örneklerde çözücü olarak kloroform kullanılmış, farklı konsantrasyonlardaki çözeltilerin güneş koruma faktörü (SPF) değerleri spektrofotometrik yöntemle belirlenmiştir. SPF hesaplamalarında Mansur Denklemi esas alınmıştır. Elde edilen bulgular, konsantrasyon artışı ile birlikte her iki yağın SPF değerlerinde artış eğilimi olduğunu göstermiştir. Kuşburnu yağı, tüm konsantrasyonlarda zeytinyağına kıyasla daha yüksek SPF değerleri sergilemiş ve özellikle yüksek derişimde belirgin bir fotoprotektif etki ortaya koymuştur.Sonuç olarak, Kuşburnu yağının doğal bir UV koruyucu ajan olarak önemli bir potansiyele sahip olduğu ve kozmetik uygulamalarda değerlendirilebileceği sonucuna varılmıştır. Bu çalışma, bitkisel yağların fotoprotektif özelliklerinin belirlenmesine yönelik literatüre katkı sağlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Kuşburnu yağı, SPF, Mansur denklemi, UV spektroskopisi, Doğal güneş koruyucular

INVESTIGATION OF SPF VARIATION DEPENDING ON THE CONCENTRATION EFFECT OF ROSEHIP AND OLIVE OIL

Abstract

This study investigated the photoprotective potential of oil extracted from rosehip (Rosa spp.) fruits grown in the Gercüş district of Batman Province using the maceration method and compared it with olive oil. Chloroform was used as a solvent in the samples prepared for UV analysis, and the sun protection factor (SPF) values of solutions at different concentrations were determined using a spectrophotometric method. The Mansur equation was used as the basis for SPF calculations. The findings indicated that both oils showed an increasing trend in SPF values with increasing concentration. Rosehip oil exhibited higher SPF values than olive oil at all concentrations and demonstrated a significant photoprotective effect, particularly at high concentrations. In conclusion, rosehip oil was found to have significant potential as a natural UV protective agent and could be considered for cosmetic applications. This study contributes to the literature on the determination of the photoprotective properties of plant oils.

Keywords: Rosehip oil, SPF, Mansur equation, UV spectroscopy, natural sunscreensKeywords: Natural Sunscreen, SPF, Inorganic UV Filters

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, sevil.sekerazizoglu@batman.edu.tr

BATMAN FLORASI ÜZERİNE ETNOBOTANİK BİR DEĞERLENDİRME: BAZI GIDA BİTKİLERİNİN GELENEKSEL KULLANIM ALANI

Mehmet Yusuf ORCAN*
Pınar KARAKUŞ ORCAN**

Özet

Etnobotanik, insan toplulukları ile bitkiler arasındaki karmaşık ilişkileri inceleyen, kökleri insanlık tarihi kadar eskiye dayanan disiplinler arası bir bilim dalıdır. Bu nedenle günümüzde etnobotanik ile ilgili çalışmalar; antropoloji, botanik, ekoloji, eczacılık, dilbilim ve tıp gibi pek çok disiplinin iş birliğini gerektiren kapsamlı bir yapıya bürünmüştür.

Kırsal kesimde yaşayan yerel halk, nesiller boyu deneme-yanılma yoluyla elde edilen ve bitkilerin sürekli kullanımına dayanan geleneksel bilginin asıl koruyucularıdır. Farklı bölgelerde, ilçelerde ve köylerde yapılan saha çalışmaları, bu bilginin özellikle yaşlılar tarafından genç kuşaklara aktarıldığını doğrulamaktadır. Geleneksel bitki bilgisi çoğunlukla sözlü olarak aktarıldığı için, modernleşme ve göç gibi faktörlerle bu mirasın bütünlüğünü kaybetme veya tamamen yok olma riski oldukça yüksektir. Bu nedenle yeni nesillere ve ziyaretçilere bitki örtüsünün korunması ve sürdürülebilir toplama yöntemleri konusunda bilinç aşılanmalıdır. Sonuç olarak etnobotanik, binlerce yıllık birikimi temsil eden bu "sessiz mirası" kayıt altına alarak hem kültürel kimliğin korunmasına hem de biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilir bir şekilde gelecek nesillere aktarılmasına katkı sunmaktadır.

Batman ili, sahip olduğu coğrafi konum, iklim çeşitliliği ve GAP Bölgesi içerisinde yer alması sayesinde zengin bir biyolojik çeşitliliğe ve köklü bir etnobotanik mirasa sahiptir. Ancak Batman özelinde yapılan etnobotanik alanındaki çalışmalar oldukça sınırlı kalmıştır. Bu çalışmada Batman ilindeki bazı gıda bitkilerinin yerel halk tarafından farklı isimlendirme biçimleri de gözönünde bulundurularak etnobotanik açıdan derlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Batman, Etnobotanik, Geleneksel kullanım, Gıda bitkileri.

AN ETHNOBOTANICAL ASSESSMENT OF BATMAN'S FLORA: TRADITIONAL USES OF SELECTED FOOD PLANTS

Abstract

Ethnobotany is an interdisciplinary field of study that examines the complex relationships between human communities and plants, with roots dating back as far as human history itself. As a result, research in ethnobotany today has taken on a comprehensive structure that requires collaboration across many disciplines, including anthropology, botany, ecology, pharmacy, philology, and medicine.

Local communities living in rural areas are the primary custodians of traditional knowledge, which has been acquired through trial and error over generations and is based on the continuous use of plants. Field studies conducted in various regions, districts, and villages confirm that this knowledge is passed down from older generations to younger ones, particularly by the elderly. Since traditional plant knowledge is mostly transmitted orally, there is a high risk that this heritage may lose its integrity or be completely lost due to factors such as modernization and migration. For this reason, it should be raised awareness for future generations and visitors regarding the conservation of vegetation and sustainable harvesting methods. In conclusion, ethnobotany, contributes both to the preservation of cultural identity and to the sustainable transmission of biological diversity to future generations by documenting this "silent heritage," which represents thousands of years of accumulated knowledge.

Thanks to its geographical location, climatic diversity, and its position within the GAP Region, Batman Province possesses rich biological diversity and a deep-rooted ethnobotanical heritage. However, ethnobotanical studies conducted to Batman-specific have remained quite limited. In this study, certain food crops in Batman have been compiled from an ethnobotanical perspective, taking into account the various names used for them by the local population.

Keywords: Batman, Ethnobotany, Traditional use, Food plants.

*Öğr. Gör. Dr., Batman Üniversitesi Gıda Analizleri Uygulama ve Araştırma Merkezi, Batman/Türkiye, mehmetyusuf.orcan@batman.edu.tr
**Doç. Dr., Batman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye

BATMAN'DA PESTİSİT KULLANIMI: ÇEVRESEL DAVRANIŞ VE RİSK YOLLARINA KİMYASAL BİR BAKIŞ

Selma EKİNCİ*

Özet

Pestisitler, modern tarımda mahsulleri korumak ve verimliliği artırmak için yaygın olarak kullanılmaktadır; ancak, yaygın uygulamaları önemli çevresel ve insan sağlığı riskleri oluşturmaktadır. Bu çalışma, Batman'da pestisit kullanımının kimyasal ve çevresel bir perspektiften kapsamlı bir değerlendirmesini sunmaktadır. Pestisitlerin kalıcılık, çözünürlük ve biyobirikim potansiyeli de dahil olmak üzere fizikokimyasal özellikleri, çevresel davranışlarını ve taşıma yollarını anlamak için analiz edilmiştir. Pestisitlerin toprağa, suya ve atmosfere yayılmasını kolaylaştıran akıntı, sızıntı ve püskürtme sürüklenmesi gibi süreçlere özellikle dikkat edilmiştir.

Tahıllar, pamuk, meyve ve sebzeler de dahil olmak üzere çeşitli ürün yetiştiriciliği ile karakterize edilen Batman'ın tarımsal yapısı, potansiyel pestisit kullanım modellerini ve ilişkili risk yollarını belirlemek için değerlendirilmiştir. İl bazında nicel veriler sınırlı olsa da, geniş tarım arazileri ve ürün çeşitliliğinin birleşimi, önemli bir pestisit uygulama düzeyini göstermektedir.

Çalışma, pestisitlerle ilgili risklerin yalnızca kimyasal özelliklerle değil, aynı zamanda tarımsal uygulamalar ve maruz kalma yollarıyla da belirlendiğini vurgulamaktadır. Son olarak, çevresel kirlenmeyi ve insan sağlığı üzerindeki etkileri en aza indirmek için entegre zararlı yönetimi ve gelişmiş tedavi teknolojileri de dahil olmak üzere sürdürülebilir yönetim stratejilerinin temel yaklaşımlar olduğu vurgulanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Pestisitler; Çevresel risk değerlendirmesi; Tarımsal kirlilik; Batman; Pestisit davranışı; Sürdürülebilir tarım.

PESTICIDE USE IN BATMAN: A CHEMICAL PERSPECTIVE ON ENVIRONMENTAL BEHAVIOR AND RISK PATHWAYS

Abstract

Pesticides are widely used in modern agriculture to protect crops and enhance productivity; however, their extensive application poses significant environmental and human health risks. This study presents a comprehensive evaluation of pesticide use in Batman from a chemical and environmental perspective. The physicochemical properties of pesticides, including persistence, solubility, and bioaccumulation potential, were analyzed to understand their environmental behavior and transport pathways. Particular attention was given to processes such as runoff, leaching, and spray drift, which facilitate the dispersion of pesticides into soil, water, and the atmosphere.

The agricultural structure of Batman, characterized by diverse crop production including cereals, cotton, fruits, and vegetables, was assessed to identify potential pesticide usage patterns and associated risk pathways. Although province-specific quantitative data are limited, the combination of extensive agricultural land and crop diversity suggests a considerable level of pesticide application.

The study highlights that pesticide-related risks are governed not only by chemical properties but also by agricultural practices and exposure routes. Finally, sustainable management strategies, including integrated pest management and advanced treatment technologies, are emphasized as essential approaches to minimize environmental contamination and human health impacts.

Keywords: Pesticides; Environmental risk assessment; Agricultural pollution; Batman; Pesticide behavior; Sustainable agriculture

*Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, selma.ekinci@batman.edu.tr

YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARI İÇEREN MİKROŞEBEKELERİN İŞLETİMİ VE MALİYET ANALİZİ: BATMAN SASON ÖRNEĞİ

Serdal ATİÇ*

Özet

Küresel enerji dönüşümü ve sürdürülebilirlik hedefleri doğrultusunda, güneş ve rüzgar gibi Yenilenebilir Enerji Kaynakları (YEK)'na dayalı mikroşebekelerin kullanımı artmaktadır. Ancak bu kaynakların doğası gereği kesintili ve değişken olması, arz güvenliğini sağlamak için gereken esneklik ihtiyacını ve rezerv maliyetlerini artırmaktadır. Bu çalışmada, karmaşık şebeke kısıtlarından arındırılmış bir mikroşebeke modeli üzerinde ekonomik dağıtım, rezerv optimizasyonu ve maliyet-fayda analizi gerçekleştirilmiştir. Vaka analizi olarak Batman ili Sason ilçesinin kış dönemi tüketim profili ile 1 saat sonrasına yönelik rüzgar, güneş ve yük tahmin verileri kullanılarak 24 saatlik bir senaryo kurgulanmıştır. Çalışmada; rezervin, yükün sabit bir oranı olarak tanımlandığı statik rezerv yaklaşımları yerine, tahmin algoritmalarının performansını yansıtan, Ortalama Mutlak Yüzde Hata (MAPE) metriğine dayalı dinamik bir rezerv hesaplama modeli önerilmiştir.

Analiz sonuçlarına göre, sistemin 24 saatlik toplam maliyetinin %84,1'i geleneksel üretim birimlerinin yakıt maliyetlerinden, %7'si karbon vergisinden ve %5,9'u YEK seviyelendirilmiş enerji maliyetinden kaynaklanmaktadır. Önerilen MAPE tabanlı dinamik rezerv yaklaşımı, günün her saatinde statik rezerve kıyasla daha düşük bir esneklik kapasitesi talep etmiş ve geleneksel üretim birimlerinin kullanımını azaltmıştır. Özellikle güneş enerjisinin sisteme yoğun olarak dahil olduğu gündüz saatlerinde, YEK üretimi toplam yükün büyük bir kısmını karşılamış ve geleneksel üretim birimleri minimum çalışma sınırlarına çekilmiştir. Bu durum, karbon emisyonlarında ve buna bağlı karbon vergisi maliyetlerinde düşüş sağlarken, YEK kullanımının net ekonomik faydasını arttırmıştır. Buna karşın, geleneksel ürtim birimlerinin asgari çalışma limitleri nedeniyle öğle saatlerinde sistem esnekliğinin yetersiz kalması, bir miktar YEK kesintisine neden olmuştur. Sonuç olarak bu çalışma, YEK entegreli mikroşebekelerin ekonomik ve çevresel etkilerini değerlendirebilmek için pratik ve uygulanabilir bir yaklaşım sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Mikroşebeke, Ekonomik dağıtım, Dinamik rezerv optimizasyonu, Yenilenebilir enerji kaymakları.

OPERATION AND COST ANALYSIS OF MICROGRIDS INCORPORATING RENEWABLE ENERGY SOURCES: THE BATMAN SASON CASE STUDY

Abstract

In line with global energy transition and sustainability goals, the use of microgrids based on Renewable Energy Sources (RES) such as solar and wind is on the rise. However, the intermittent and variable nature of these sources increases the need for flexibility required to ensure supply security and raises reserve costs. In this study, economic dispatch, reserve optimization, and cost-benefit analysis were performed on a microgrid model stripped of complex grid constraints. A 24-hour scenario was constructed using the winter-season consumption profile of Sason District in Batman Province, along with wind, solar, and load forecast data for the next hour. Instead of static reserve approaches, where the reserve is defined as a fixed percentage of the load, the study proposes a dynamic reserve calculation model based on the Mean Absolute Percentage Error (MAPE) metric, which reflects the performance of forecasting algorithms.

According to the analysis results, 84.1% of the system's total 24-hour cost stems from fuel costs of conventional generation units, 7% from the carbon tax, and 5.9% from the levelized cost of energy (LCOE) of renewable energy sources. The proposed MAPE-based dynamic reserve approach required lower flexibility capacity compared to static reserves at every hour of the day and reduced the use of conventional generation units. Particularly during daytime hours when solar energy was heavily integrated into the system, RES generation covered a large portion of the total load, and conventional generation units were reduced to their minimum operating limits. This situation has led to a reduction in carbon emissions and associated carbon tax costs, while increasing the net economic benefit of RES usage. However, the system's insufficient flexibility during midday hours due to the minimum operating limits of conventional generation units has resulted in some RES curtailment. As a result, this study offers a practical and applicable approach for evaluating the economic and environmental impacts of RES-integrated microgrids.

Keywords: Microgrid, Economic dispatch, Dynamic reserve optimization, Renewable energy sources.

*Öğr. Gör. Dr., Batman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, serdal.atic@batman.edu.tr

AROMATİK BİTKİLER VE FİLİZLERDE OZON UYGULAMASININ MİKROBİYAL DEKONTAMİNASYON VE BİYOAKTİF BİLEŞİKLER ÜZERİNE ETKİSİ

Hatice DEMİR BECEREKLİ*

Özet

Güçlü oksitleyici özelliklere sahip bir oksijen allotropu olan Ozon, kalıntı bırakmayan yapısı ve çevre dostu özellikleri nedeniyle modern gıda işleme teknolojilerinde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu çalışmada, ozon uygulamasının aromatik bitkiler ve yenilebilir filizler üzerindeki etkileri; mikrobiyal dekontaminasyon ve biyoaktif bileşiklerin artırılması açısından değerlendirilmiştir. Literatür bulguları, ozon uygulamasının kurutulmuş aromatik bitkilerde mikrobiyal yükü önemli ölçüde azalttığını ve bazı durumlarda 6-log seviyesine varan azalma sağladığını göstermektedir. Bunun yanında, kontrollü ozon uygulamalarının bitkilerde abiyotik uyarıcı etkisi oluşturarak polifenoller, askorbik asit ve diğer antioksidan bileşiklerin sentezini artırdığı belirlenmiştir. Özellikle filizler üzerinde yapılan çalışmalar, ozon uygulamasının antioksidan kapasiteyi artırabileceğini ortaya koymaktadır. Ancak ozonun etkileri uygulama koşullarına bağlı olup, yüksek dozlarda oksidatif stres ve hücresel hasar meydana gelebilmektedir. Sonuç olarak, ozon uygulamaları gıda güvenliğinin sağlanması ve fonksiyonel özelliklerin geliştirilmesi açısından önemli bir potansiyele sahiptir.

Anahtar kelimeler: Ozon, Mikrobiyolojik analiz, Fenolik bileşik analizi

EFFECTS OF OZONE APPLICATION ON MICROBIAL DECONTAMINATION AND BIOACTIVE COMPOUNDS IN AROMATIC PLANTS AND SPROUTS

Abstract

Ozone, a highly oxidative allotrope of oxygen, is gaining increasing importance in modern food processing technologies due to its non-residue nature and environmentally friendly properties. This study evaluated the effects of ozone application on microbial decontamination and enhancement of bioactive compounds in aromatic plants and edible sprouts. Literature findings show that ozone treatment significantly reduces the microbial load in dried aromatic plants, in some cases reaching up to 6 log levels. Furthermore, controlled ozone applications have been shown to act as abiotic stimulants, enhancing the synthesis of polyphenols, ascorbic acid, and other antioxidant compounds in plants. Studies, particularly on sprouts, demonstrate that ozone treatment can increase antioxidant capacity. However, the effects of ozone depend on application conditions, and high doses can cause oxidative stress and cellular damage. In conclusion, ozone applications have significant potential for improving food safety and enhancing functional properties.

Keywords: Ozone, Microbiological analysis, Phenolic compound analysis

*Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, hatice.becerekli@batman.edu.tr

BATMAN BÖLGESİNDEN ELDE EDİLEN KONDENSAT PETROL İLE DİZEL YAKIT KARIŞIMLARININ YANMA SÜRECİNE ETKİSİNİN DENEYSEL İNCELENMESİ

Gökhan ÖZTÜRK*
Müjdat FIRAT**
Mutlu OKÇU***
Murat KOCAGÜL****

Özet

Bu çalışmada, Batman bölgesinden elde edilen kondensat petrolün dizel yakıt ile farklı hacimsel oranlarda (%10, %30 ve %50) karıştırılması sonucu elde edilen yakıtların, farklı motor yükleri (%25, %50 ve %75) altında yanma süreci göstergeleri ve emisyon karakteristikleri üzerindeki etkileri deneysel olarak incelenmiştir. Deneyler sabit motor hızı (2400 dev/dak) koşullarında gerçekleştirilmiştir. Yanma süreci, toplam net ısı salınımı ve kütlesel yanma oranı üzerinden değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar, kondensat petrol ilavesinin yanma karakteristiğini değiştirdiğini göstermiştir. Kondensat oranının artmasıyla yanma başlangıcında gecikme oluşurken, ısı salınımının daha kısa sürede gerçekleştiği gözlemlenmiştir. Emisyon sonuçlarına göre, %50 motor yükünde CO emisyonları %50 karışımda %20 oranında azalmıştır. %75 motor yükünde %50 karışımda ise bu azalma %51,5 olarak gerçekleşmiştir. Buna karşılık CO emisyonlarında %50 karışım oranında %25 motor yükünde %6,5 artış gözlemlenmiştir. Ayrıca O emisyonlarının tüm yüklerde azaldığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, kondensat petrolün dizel yakıta ilavesi yanma davranışını ve emisyon oluşumunu önemli ölçüde etkilemiştir.

Anahtar kelimeler: Kondensat petrol, yanma, dizel motor

EXPERIMENTAL INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF CONDENSATE PETROLEUM –DIESEL FUEL BLENDS OBTAINED FROM THE BATMAN REGION ON THE COMBUSTION PROCESS

Abstract

In this study, the effects of fuels obtained by blending condensate petroleum, produced in the Batman region, with diesel fuel at different volumetric ratios (10%, 30%, and 50%) on combustion process indicators and emission characteristics were experimentally investigated under different engine loads (25%, 50%, and 75%). The experiments were conducted at a constant engine speed of 2400 rpm. The combustion process was evaluated in terms of net heat release and mass fraction burned rate. The results showed that the addition of condensate petroleum altered the combustion characteristics. As the condensate ratio increased, a delay in the start of combustion was observed, while heat release occurred over a shorter duration. According to the emission results, CO emissions decreased by 20% at 50% engine load with a 50% blend ratio. At 75% engine load, this reduction reached 51.5% for the same blend ratio. In contrast, CO emissions increased by 6.5% at 25% engine load with a 50% blend ratio. Additionally, O emissions were found to decrease at all load conditions. Overall, the addition of condensate petroleum to diesel fuel significantly affected the combustion behavior and emission formation.

Keywords: Condensate Petroleum, combustion, diesel engine

*Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Batman/Türkiye, gokhan.ozturk@batman.edu.tr
**Doç. Dr., Fırat Üniversitesi Teknoloji Fakültesi, Elazığ/Türkiye, mfirat@firat.edu.tr
***Doç. Dr. Dr., Ardahan Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, Ardahan/Türkiye, mutluokcu@ardahan.edu.tr
****Öğr. Gör., Yozgat Bozok Üniversitesi Akdağmadeni Meslek Yüksekokulu, Yozgat/Türkiye, murat.kocagul@bozok.edu.tr

2026

III. Uluslararası Batman Sempozyumu

İletişim: batmanubs@batman.edu.tr https://batman.edu.tr/Birimler/ubs2026

batman.edu.tr tcbatmanuniversitesi @tcbatmanuniv tcbatmanuniversitesi